

Suomen evankelisluterilainen
lähetysshiippakunta

2020
—
VUOSIKIRJA

Julkaisija:

Suomen evangelisluterilainen lähetyshiippakunta ja
Suomen Luther-säätiö ©

Kansi ja taitto:

Liisa Pitkäranta

Kuvat:

© Eeva Pitkäranta kansikuva,

© Risto Soramiehen kotialbumi s. 7,

© Kari Puustinen s. 30, 92, 119, 142

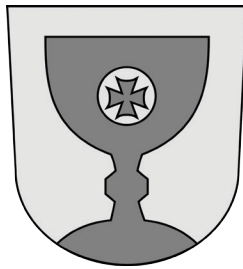
Painopaikka ja –vuosi:

Skyprint, Leväsjoki 2020

ISSN 2342-3676

VUOSIKIRJA 2020

Suomen evankelisluterilainen lähetysliikunta

8. vuosikerta

toim. Juhana Pohjola

SISÄLLYS

I LÄHETYSHIIPPAKUNNAN ELÄMÄÄ

Luther-säätiö vedenjakajalla – Mellunmäki, piispa Huovinen ja ehtoollisyhteys <i>Juhana Pohjola</i>	7
---	---

Intinktion käyttö ehtoollisen jakamisen tapana <i>Esko Murto</i>	36
---	----

II TÄLLE PERUSTALLE

Tule, Herra Jeesus <i>Petri Hiltunen</i>	55
---	----

Luterilaisena kristittynä 2020-luvulla <i>Esko Murto</i>	69
---	----

Miten puhua Jumalasta muslimille? <i>Risto Soramies</i>	82
--	----

Om Nattvardens instiftelseord <i>Jimmy Svenfelt</i>	88
--	----

III AJANKOHTAISKYSYMYKSIÄ

Diakonian lähtökohtia <i>Petri Hiltunen</i>	95
--	----

Diakonia kuuluu kaikille <i>Pauliina Pylvänäinen</i>	104
---	-----

Diakoniatyön tilanne Lähetyshiippakunnan seurakunnissa <i>Erno Säisänen, Tiina Männikkö, Ville Typpö</i>	114
--	-----

IV MATKAN VARRELTA

Stefanoksen luterilainen seurakunta 10 vuotta <i>Antti Koponen, Jyrki Anttinen, Antti Leinonen</i>	133
---	-----

Kesäjuhlat verkossa <i>Sami Niemi</i>	136
Studio Krypta <i>Matti Reinikka</i>	143
”Kyll’ meirä kelppa !” <i>Sakari Korpinen</i>	148

V SAARNOJA

Anssi Simojoen viimeinen saarna <i>Anssi Simojoki</i>	155
Pastori, tt Anssi Simojoen ruumissaarna <i>Juhana Pohjola</i>	163
Ordinaatiosaarna 12. su helluntaista <i>Risto Soramies</i>	172

VI LÄHETYSHIIPPAKUNNAN TILASTOJA 2019

LUTHER-SÄÄTIÖ VEDENJAKAJALLA – MELLUNMÄKI, PIISPA HUOVINEN JA EHTOOLLISYHTEYS

Hiippakuntadekaani, TT Jubana Pohjola

Helsingin piispa ei kelnannut ehtoolliselle Luther-säätiössä – tapaus hakee vertaansa kirkkohistoriasta. Näin Kotimaa-lehti otsikoi 8.4.2004. Uutisessa kerrottiin, miten Helsingin piispaa, Eero Huovista, oli kehotettu olemaan tulematta ehtoolliselle Luther-säätiön järjestämässä messussa Mellunmäen seurakuntakodissa. Kirjoituksessa haastateltiin Eero Huovista ja allekirjoittanutta. Lisäksi oli pyydetty kommentteja kirkkoherra Pentti Miettiseltä. Suomen Luther-säätiön dekaanina ja kyseisen messun liturgina kerroin kantavani tapahtuneesta vastuun. Tämä sensaatiouutinen levisi hetkessä valtakunnan medioihin. Helsingin Sanomat otsikoi (8.4.): *Kaksi Luther-säätiön pappia esti piispa Huovisen ehtoollisen. Ilta-sanomien etusivulla (8.4.) luki: Piispa Huovista ei päästetty ehtoolliselle.* Oli alkanut myrsky, jonka pyörteissä kuljimme seuraavat vuodet.

Tämä odottamaton vedenjakajatapaus löi leiman Luther-säätiön työ-

hön pitkäksi aikaa. Se vaikutti merkittävästi Luther-säätiön asemaan Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa ja suhteeseen herätysliike-järjestöihin sekä selkeytti tietämme eteenpäin kohti vuonna 2013 perustettavaa Lähetyshiippakuntaa.

Tässä kirjoituksessa jaan henkilökohtaisen matkani näihin tapahtumiin. Tarkoitukseni ei ole syventyä ehtoollisyhteyksymyksen teologisiin perusteisiin vaan avata omasta näkövinkkelistäni tapahtuman taustoja, tapahtuman kulun ja seurauksia.

Mitä Mellunmäessä ja sen jälkeen oikein tapahtui?

Aikaa piispa Huovisen vierailusta Mellunmäen messussa kului Kotimaan uutiseen melkein kuukausi. Tänä aikana julkisuuden valokeilasta piilossa tapahtui kuitenkin paljon. Kirjoitin kesällä 2004 muistion tapahtumista. Olihan kyseessä Luther-säätiön kannalta merkittävä tapaus. Olen päivännyt muistion 4.7.2004. Julkaisen sen ensi kertaa. Vaikka se on pitkä, liitän sen kokonaisuudessaan tähän, koska se valaisee piispa Huovisen vierailuun liittyviä yksityiskohtia.

*Paastonajan Oculi-pyhänä 14.3.2004 olin toivottamassa tervetulleiksi kirkkovi-
vieraista messuun Mellunkylän seurakuntakeskukseen. Muutamaa minuuttia
ennen messun alkua piispa Eero Huorinen ja hänen puolisonsa astuivat sisälle.
Hämmennyin tilanteesta. Kun olin toivottanut heidät tervetulleiksi, pyysin
piispaa sakastiin, jossa olivat läsnä ehtoollisavustaja pastori Sakari Korpinen,
pyhäkoulunopettaja sekä messuavustaja teol. Marko Pöyry.*

*Vapisevalla äänellä sanoin, että Apostolien tekojen mukaan leivän murtami-
nen yhdessä edellyttää yksimielisyyttä apostolien opetuksessa. Totesin, ettei oppi-
paimenvirasta ole kirkolle vain suotava ja hyväksi, bene esse, vaan sen olennais-
rakenteeseen, esse, kuuluva. Edelleen jatkoin, ettei meillä ole riittävää opin yksi-
mielisyyttä piispa Huovisen kanssa eikä siten ehtoollisyhteyttäkään. Hän kysyi
minulta heti, liittyykö tämä erillisvirkimysten kieltämiseen ja edelleen, että enkö
minä siis jaa hänelle ehtoollista. Vastasin siihen, että toivon, että hän ei asettaisi
minua vaikeaan valintatilanteeseen. Siihen hän vastasi, että saako hän tulla
istumaan penkkiin. Tähän yhteen äänen totesimme, että ilman muuta. Hän
katsoi minua silmiin ja kiitti rehellisyydestäni ja toivoi, että messun jälkeen*

voimme keskustella asiasta. Näin hän meni penkkiin istumaan koko messun ajaksi. Minulla oli suuri ilo ja vapaus sydämessä toimittaa messu.

Messun jälkeen menimme sakastiin, jobon piispa puolisonsa kanssa tuli. Heidän lisäksi läsnä olivat Sakari Korpinen, Raimo Savolainen, Jari Kekäle ja allekirjoittanut. Keskustelimme pitkään rauhallisesti hyvässä hengessä ja lopuksi pyysin piispaa pitämään rukouksen yhteyden löytymisen puolesta. Piispa sanoi, ettei hän aio tehdä tapahtuneesta mitään jatkotoimenpiteitä. Keskustelu keskittyi kysymykseen naispappendesta ja erillisvihkimyksestä. Vihkimiskysymyksessä hän vetosi piispojen kollegiaaliseen päätökseen, jota hän itse ei ollut tekemässä, mutta josta hän ei voi poiketa. Hän myös vetosi siihen, että tuomio-kapitulin jäsenistöön on pitkään kuulunut myös naisia.

Laajasti myös selvitimme, mikä tällaisen jumalanpalvelusyhteisön visio on. Sanoimme myös hänelle, että hän varmasti teologisesti ymmärtää meidän perustelumme, parhaiten koko piispakunnasta. Jari kiteytti lopuksi sen mistä oli kyse: Näin me uskomme ja haluamme elää, saammeko tehdä sen tässä kirkossa? Lopuksi Huovinen sanoi, ettei hänen puoleltaan tapahtumasta tule seurauksia eikä hän edes tiedä, kuka piispa meitä kaitsee eikä aio sitä selvittääkään. Lähtiessään piispa katsoi minuun ja ääneen ihmetteli, että ensimmäistä kertaa sitten rippikoululaikojen omassa kirkossaan hän jäi ilman ehtoollista!

Mikä sai piispa Huovisen tulemaan vierailulle messuun Mellunkylään?

Piispa Huovinen ei tullut sattumalta Luther-säätiön messuun, vaan sen taustalla oli ainakin neljä tekijää, jotka olivat berättäneet piispan mielenkiinnon. Ensinnäkin kirkkoherra Pentti Miettinen oli konsultoinut piispaa 4.3.2004 liittyen Mellunkylän seurakuntaneuvoston johtotiimin esitykseen, ettei Luther-säätiö saisi jatkaa seurakuntakeskuksen tiloissa syksystä 2004 alkaen. Piispa oli keskustelussa todennut seurakuntaneuvoston pöytäkirjan (10.3.2004) mukaan Miettiselle, että ”Suomessa ei pitäisi tehdä samaa virhettä kuin Ruotsissa, jossa berätysliikkeet suljettiin kirkon ulkopuolelle. Hänen mielestään niiden toiminnalle pitäisi olla tilaa kirkon sisällä, vaikka joissakin kysymyksissä olisikin erilaisia näkemyksiä. Piispa piti sopivana Mellunkylän seurakunnan menettelyä antaa kirkollinen tila Luther-säätiön jumalanpalvelusten käyttöön. Piispan mielestä on tärkeää, että seurakuntien jumalanpalvelukset ovat kaikille

avoimia eikä suljettuja, ainoastaan liikkeeseen omille jäsenille suunnattuja. Herätysliikkeiden jumalanpalvelukset tulisi järjestää siten, etteivät ne 'kilpaile' seurakunnan omien jumalanpalvelusten kanssa."

Piispa oli siis puoltanut meidän jatkoamme Mellunkylässä ja tämän hän toi myös esille keskusteluissamme, jossa hän totesi, että hän halusi nähdä, mitä hän oli puoltanut. Itse asiassa hän kertoi miettineensä meille suurempaa ja parempaa tilaa. Näistä keskusteluista en ollut tietoinen ennen piispan tuloa.

Toiseksi tapahtuman taustalla oli rovasti Simo Kivirannan hautajaismessu, jossa piispa Huovinen ja moni edesmenneen professori Lauri Haikolan saunaseuran porukasta (muun muassa Eero Huovinen, Samuel Lehtonen, Tuomo Mannermaa, Jaakko Elenius, Juhani Forsberg, Jussi Talasniemi) oli paikalla. Keskusteluissa hän totesi, että niin pitämäni profeetta Elian kertomukseen pohjautuva 'vaunusaarna' kuin Lauri Kivirannan liturgia olivat koskettaneet häntä. Piispa sanoi, että hänen aikomuksensa oli ollut viedä piispojen hiihtoretkelle terveisiä Simon hautajaisista.

Kolmanneksi piispan teologisena sihteerinä toimi pastori Jussi Rytönen, joka on Raimo Savolaisen vanha armeijakaveri. Rytönen oli useaan otteeseen ollut yhteydessä Raimoon, koska halusi tehdä jutun Sana-lehteen Raimosta ja jumalanpalvelusyhteisöstä. Jo tehtyä haastattelua ei tapauksen vuoksi koskaan julkaistu. Raimo oli antanut Rytöselle kaiken materiaalimme, joka saattoi hyvin kulkeutua eteenpäin Huoviselle.

Neljänneksi Simo Kivirannan hautajaiset olivat aiheuttaneet niin Luther-säätiön pastorien kuin joidenkin yhteisön jäsenien kohdalla omantunnon kriisin. Tähän palaan myöhemmin. Sakari Korpinen Lähetyskirjeessään (1 / 2004) kirjoitti seuraavaa:

"Tästä sanomattomasta lahjasta me taivaan joukon ja kaikkeiden pyhien kanssa kiitämme ja ylistämme sinun nimeäsi." Luterilainen tunnustuksemme pitää mitä suurimmassa arvossa ehtoollisyhteyttä. Ja tämä yhteys ylettyy siis riemuitsevaan seurakuntaan asti! Mutta eräiden meidän mieltämme painoi raskaasti se tosiasia, että taistelevan seurakunnan joukot olivat Simon arkun äärellä Herran pöydässä tosiasiassa keskenään taistelevia, täysin erimielisiä pyhästä uskostamme ja opistamme. Luulen, että Simo teki paljon työtä, jotta esimerkiksi

piispa Eero Huorinen olisi edes jollakin tavoin viime vuosien aikana auttanut meitä tunnustuksellisia tai vanhauskaisia, mitä nimikettä nyt käytetäänkin. Mutta piispa Eero on kieltäytynyt jatkuvasti esim. erillisviikkimyyntisistä. Hän on vedonnut toimintansa tueksi yksityisissä keskusteluissa ja julkisissa kannanotoissaan kirkkomme kirkolliskokoukseen, ei koskaan pyhään Raamattuun. Samanaikaisesti piispa on tukenut päätöksillään suorastaan antikristillisyyden leviämistä. Ns. Kylläis-jupakassa hän tyytyi vain keskustelemaan ja niin kaikki opillinen leväperäisyys on ollut mahdollista kirkossamme. Tiesin, että Simo oli laatinut jo ajat sitten säädöksenään, että hänen ruumiinsiunaukseensa tuli liittyä Herran Ehtoollisen vietto. Mutta sydämessäni takoi Tapiolan kirkossa koko ajan kysymys: oliko se oikein? Me Herran pöytään tulleet olemme tosin jäseniä samassa paikalliskirkossa, mutta toiset ovat barkitusti muuttaneet opin ja lisäksi toiminnoillaan tahtoneet työntää tunnustukselliset umpikujiaan ja ulos.

Simo Kivirannan opetusten lisäksi sain teologian ylioppilaana ja nuorena pappina vaikutteita Eero Huoviselta. Olimme ystäviä. Ja Eero pyysi aikoinaan minut työnsä jatkajaksi Evankeliseen Ylioppilasliittoon. Mutta kuinka vaikeaa olikaan olla Tapiolan kirkossa nyt samassa ehtoollispöydässä. Pappisvalassani olen sitoutunut luterilaiseen tunnustukseen ja olen sisäistänyt tämän tunnustuksen Jumalan pyhän sanan ja tahdon mukaiseksi. Tunnetussa kohdassa Yksimielisyyden ohjeessa (10) mm. sanotaan: ”Olennaista on, että pidetään yhtä opissa, sen joka kohdassa, sekä myös pyhien sakramenttien oikeassa käytössä.” Ja pyhä Raamattu sanoo väärästä yhteydestä kovia sanoja (Room. 16:17, 2. Kor. 6:14-18, Tiit. 3:10, 2. Joh. 10-11). Voimakkaasti tunnustuksemme kehottaa erottautumaan (communio in sacris) väärin opettavista piispoista. Virkakysymys kuuluu oikean kirkon tuntomerkkeihin. En pääse siitä mihinkään, että toimin väärin. Pyydän sitä Jumalan ja Teidän edessä anteeksi. Kyrie eleison.”

Tämän kirjeen Sakari sanoi lähettäneensä Eerolle, joka vastasi sakastissa, ettei hän ollut sitä saanut. Sakari lähetti sen sitten uudelleen. Sen jälkeen kun taupaus oli tullut julkiseksi, Kirsti Kiviranta oli soittanut Eerolle, joka oli Kirstille

kertonut, että hän oli ollut kyllä tietoinen Sakarin kirjeen sisällöstä. Hänelle oli siis informoitu siitä. Toisin sanoen piispa Eero saattoi hyvin tietää, mitä me ehtoollisyhteydestä ajattelimme tullessaan Mellunmäkeen!

Mikä sai minut pyytämään piispaa väistämään?

Pyhäkön lampussa (3/2004) olen opetuskirjoituksessani selvittänyt asian teologisia ja käytännöllisiä perusteluja. En aio tässä yhteydessä siihen puuttua. Sen haluan todeta, ettei tässä ollut kysymys jostain suunnitellusta provokaatiosta, kostosta tai sodan julistuksesta. Jos sellaista olisimme halunneet, niin piispa Riekkinen olisi ollut mojova kohde, aivan viimeiseksi nyt Huorinen, ”evangelinen veli ja viisas dogmaatikko” toiminnanjohtaja Seppo Suokunnaksen luonnehdintaa Sanansaattaja-lehdessä lainatakseni! Kyse oli täysin odottamattomasta tapahtumasta. Vaikka se oli minulle ennalta arvaamaton, en ollut siihen valmistautunut. En tehnyt päätöstä hätiköidysti tai hetken mielijohteesta, vaan se oli asia, jonka olin itselleni selvittänyt ja siitä myös julkisesti opettanut.

Tietyt tapahtumat olivat nostaneet sen edeltävinä kuukausina pinnalle. Ensinnäkin 13.1.2004 Raamattuopiston teologipäivillä oli piispa Huorisen kyselytunti. Retoriseen tyyliinsä hän välillä veti ohjakset tiukalle ja välillä taas päästi löysäksi. Mutta kenellekään salissa olleelle ei voinut jäädä epäselväksi vallitseva suuri teologinen juopa. Lähdin Raamattuopistolta tuoltuneena, koska kyselytuntia seurasi lounaan jälkeen yhteinen ehtoollinen piispan johdolla. Siihen en millään olisi osallistunut ja pidin sitä todella ongelmallisena. Tämän totesin Leif Nummelalle ulko-ovella lähtiessäni. Soitin samana päivänä myös Simo Kivirannalle ja vuodatin kipuni hänelle. Hän oli kanssani aivan samaa mieltä.

Simo Kivirannan hautajaiset

Luther-säätiön hallituksen puheenjohtaja TL Simo Kiviranta sai taivaskutsun 29.1.2004. Sen jälkeen kun olimme Sakarin kanssa pitäneet rukoukset Jorvin sairaalassa, tapasimme Kirstin ja lapset Tuohivirsun kodissa. Luimme Simon hautajaisohjeet, joista kävi ilmi, että hautajaisissa vietetään ehtoollinen. Tämä tieto sai meidät heti tajumaan tilanteen vaikeuden. Itse hautajaismessu oli 6.2.2004. Sakari, joka toimi siinä pastori Johan Helkkulan kanssa ehtoollisavustajana, oli valmiiksi kirjoittanut lapun, jonka hän aikoi antaa piispa

Eerolle. Siinä luki: ”Älä tule ehtoolliselle.” Sitä lappua ei kuitenkaan annettu. Haikolan saunaseuran väkeä tuli ehtoolliselle, mutta ei sille puolelle, jossa minä Sakarin kanssa jaoin. Muutama Markuksen yhteisön jäsen ei tullut ehtoolliselle. Eräskin yhteisön jäsen sanoi minulle: ”Jäin pois opetuksesi mukaisesti”. Ymmärsimme, että tämä oli yhden aikakauden loppu ja uuden alku. Sanoinkin, että onneksi emme enää joudu tällaiseen tilanteeseen. Kuinka väärässä olin! Näenkin, että koko tapahtumasarja on ikään kuin Simon haudan takaa liikkeelle työntämä. Puheenjohtajan viimeinen palvelus säätiölle. Ei voi olla sattuma, että kuukausi Simon kotiinlähdön jälkeen jouduimme kohtamaan suurimman taistelumme tähän asti ja vielä ilman kenraaliamme. Olemme olleet heikoimmillamme, mutta ehkä siksi vahvimmillamme.

Vaikka Simon hautajaiset olivat valtava taivasjuhla, jossa kenellekään ei voinut jäädä epäselväksi, että Luther-säätiö oli Simon hengellinen koti, niin surun lisäksi raskaat ajatukset velloivat sydämessä. Seuraavana päivänä 7.2.2004 oli Savolaisilla Markus-yhteisön hallituksen kokous. Siinä avoimesti toin kipuni toiminnastani esille. Aikomukseni oli seuraavan päivän messussa pyytää anteeksi, etten ollut paimenena näyttänyt oikeaa esimerkkiä ja että olin toiminut vastoin sitä, mitä olin opettanut. Pubeltuani Jari Kekäleen kanssa sinä iltana, tulin kuitenkin siihen ratkaisuun, ettei se tässä tilanteessa olisi laumaa rakentava toimenpide.

Itse eri yhteyksissä olen pyytänyt anteeksi tapahtunutta, vaikka näenkin selvästi sen, ettei Simon hautajaisissa olisi voinut toisin toimia. Sakari sitten omalta osaltaan selvitti asian lähettikirjeessään, kuten edellä kävi ilmi. Kysymys ehtoollisyhteydestä piispa Huorisen tai jonkun muun kirkkomme piispan kanssa oli siis hyvinkin pinnalla ja läpikeskusteltu jo ennen piispan tuloa. Mutta siihen en ollut lainkaan varautunut, että kohtaisimme kysymyksen omassa yhteisössämme.

Miten tapaus tuli julki?

Sakastikeskustelun jälkeen totesimme piispalle, ettemme mekään halua tästä julkista puimista. Pyrkimyksenä oli siis pitää tämä omana tietonamme. Sen tiedän, että piispa oli heti soittanut Pentti Miettiselle, koska kirkkoherra kertoi sen minulle. Mutta julkisuuteen tapahtunutta piispa ei ainakaan suoraan ilmeisesti ollut antanut. Tämä kävi ilmi hänen puhelinkeskusteluistaan Sakarin kanssa eikä minulla ole tässä kohdin mitään syytä epäillä häntä.

Tikkurilassa pidettyjen Paavalin synodin kirkkopäivien aattona 2.4.2004 olimme teologiporukalla Korpisilla. Sinne piispa Huovinen soitti ja sanoi, että tieto oli vuotanut julkisuuteen eikä hän voi estää sen julkituloa. Seuraavana iltana 3.4. Kotimaan toimittaja Johannes Ijäs soittikin minulle ja teki haastattelun. Kysyin häneltä suoraan, mitä kautta hän oli saanut tiedon asiasta. Hän vetosi lähdesuojaan eikä vastannut. Kotimaan jutun jälkeen 8.4. alkoikin sitten mediamylläkkä.

Mitä kautta siis tieto vuoti? Vaikka pyrkimys oli pitää tieto tapahtuneesta pienessä sisäpiirissä, se ei voinut olla leviämättä yhteisön sisällä. Itse muutamalle henkilölle siitä kerroin. Olihan piispan poisjäänti ehtoolliselta pantu tarkasti merkille. On siis mahdoton osoittaa johonkin suuntaan tai syyttää ketään asian vuotamisesta. Tämä oli yksinkertaisesti sen kokoluokan hämmentävä ja jännittävä asia, joka ei voi pysyä salassa. Totesin jo, että muutama päivä tapahtuman jälkeen siitä yleisesti keskusteltiin esim. Suomen teologisen instituutin käytävillä. Toimittaja Ijäksellä nuorena teologian opiskelijana oli aivan suorat yhteydet meitä lähellä oleviin piireihin. Oli siis vain ajan kysymys, koska asia tulisi julki.

Jälkipuinti Helsingin tuomiokapitulissa

Jo ennen asian julkituloa Raimo oli Rytkösen kautta pyytänyt audienssia piispalta tuomiokapitulissa. Rytkönen totesi sen piispan kiireiden takia sopivan joskus pääsiäisen jälkeen. Yllättäen piispan sihteeri soitti kuitenkin parin päivän päästä, että piispa ottaakin meidät vastaan (kuitenkin) jo ennen pääsiäistä. Piinaviikon tiistaina 6.4. klo 14 Sakari, Raimo ja allekirjoittanut tapasivat piispa Eeron ja pastori Rytkösen tuomiokapitulissa. Olimme etukäteen ilmaisseet halumme luovuttaa Luther-säätiön julkaiseman Martti Lutherin Ensimmäisen Mooseksen kirjan selityksen 1-7 piispalle henkilökohtaisesti. Se oli juuri tullut painosta ja olimme edellisenä päivänä vieneet omat kappaleet siitä kääntäjälle ja piispan kummisedälle professori emeritus Heikki Koskenniemelle, joka oli antanut täyden tukensa ratkaisullemme. Näillä saatesanoillani luovutin piispalle kirjan:

Meillä on suuri ilo ojentaa piispa Eerolle Suomen Luther-säätiön julkaisema kirja Martti Lutherin Ensimmäisen Mooseksen kirjan selitys 1-7. Lähes viisisataa vuotta on tätä odotettu suomen kielelle. Hyvä kannattaa odottaa. Ajattelen, että tässä huoneessa ymmärre-

tään ja nähdään oppi-isämme teologisen testamentin arvo ja merkitys.

Ensimmäisen kosketukseni Lutherin Genesis-kommentaarin sain Töölön kirjaston lukusalissa, kun olin hankkinut 1990-luvun alussa teologisen tiedekunnan pääsykoekirjat. Lueskelin innolla sellaista kirjaa kuin Kuolemattomuudesta osallinen (Eero Huorinen). Tutkimuksen teologiseen terminologiaan oli hiukan vaikeata päästä kiinni, mutta ainakin Luther-sitaatit olivat selkeitä, innostivat ja sytyttivät.

*Ajattelen, että tällä kirjalla on erityinen merkitys myös henkilökoh-
taisesti Sinulle, püspa Eero. Sillä kaksi elämäsi erottamattomasti
kuulunutta henkilöä ovat sen takana: Heikki Koskenniemi ja
Simo Kiviranta. Nämä teologian jättiläiset kävivät lähes päivittäin
puhelinkeskusteluja niin Simon Abendmahlistä kuin Heikin Gene-
siksestä. Itse sain seurata välillä vierestä tätä teologista ja filologista
säkenöintiä. Simohan oli tämän viimeisen kirjasarjansa 'Totuuden
aarte' toimittaja. Kuolinvuoteensa vierellä hänellä oli Genesis-nippu
vierellään ja sivulle kolmekymmentä asti oli Sinun hyvin tuntema-
si Simon hyijykynämerkintöjä. Häneltä kirjan toimittaminen jäi
kesken. Eilen saimme viedä Heikki Koskenniemelle kirjan Turun
Itäiselle Pitkäkadulle. On ilo tuoda myös sieltä terveiset. Vanha
professori oli todella terävänä. Hän kehui Lutherin latinaa ja sanoi,
ettei ollut löytänyt vielä yhtään kielioppivirhettä Lutherilta. Mutta
vanha professori valitteli sitä, ettei jaksaa kääntää enää kuin neljä
Weimaran sivua päivässä. Hän antoi minulle mukaansa toimitet-
tavaksi luvut 18-20 ja sanoi alkaneensa luvun 21 kääntämisen.
Käännöstyön tekeminen on myös hänen vastauksensa Simon mene-
tykseen mutta myös huoleen kirkollisesta tilanteestamme. Iloitsemme
mahdollisuudesta palvella tämän kirjan julkaisemisen kautta meille
rakasta kirkkoamme!*

*Itse asiakeskustelussa püspa lähinnä esitti kysymyksiä eikä suostunut vastaa-
maan meidän kysymyksiimme. Hän ei muun muassa vastannut siihen, miten
püspat suhtautuisivat Ruotsin Missionsprovinsensissa vihittyihin pappeihin, vaan
sanoi puhuvansa siitä muiden püspojen kanssa. Hän aivan selvästi yritti palaut-
taa meidät takaisin ruotuun, jota hän kutsui püspa Rimpiläisen malliksi. Hän
tiesi, ettei Olavi-püspa yhtynyt täysin meidän ratkaisuumme. Hän oli nimittäin*

soittanut Rimpiläiselle ja kysellyt, olimmeko tosissamme ja mitä me aioimme. Rimpiläisen mallilla tarkoitetaan sitä perinteistä tapaa, että rippisanoissa voidaan varoittaa ja kehoittaa, mutta jokaiselle ehtoolliselle tulevalle jaetaan sakramentti. Piispa Eero sanoi, että tällä mallilla voimme päästä eteenpäin. Hän huomautti, että minä olin ottanut kirkollisen vallan omiin käsiini. Edelleen hän totesi, että ehtoollisyhteyden katkeaminen merkitsee oman kirkkokunnan perustamista. Hän kysyikin meiltä, miksi me vielä sitten haluamme kuulua tähän harbaoppiseen kirkkoon, miksi emme eroa.

Vähän koomisenkin piirteen keskustelu sai, kun vuosikymmeniä piispan hyvin tuntenut Sakari lupasi antaa ehtoollisen, jos Eero hiihtomatkalla saisi sairauskohauksen ja syntejään katuen pyytäisi häneltä sakramentin. Tähän piispa vastasi, että paavikin antaisi siinä tilanteessa. Sakari sanoi, että ei antaisi. Piispa puolestaan väitti, että antaisi. Tätä epäsjunpas-vuoropuhelua kesti muutaman kierroksen, kunnes piispa jo hiukan tuohuneena sanoi varmasti tuntevansa paremmin, miten Rooman kirkossa sellaisessa tilanteessa käytännössä toimittaisiin. Siihen Sakari tyytyi.

Kun piispa sanoi, että hän pelkäsi mahdollisuutensa auttaa meitä olevan olemattomat, Raimo totesi, ettei niin voi olla. Täytyy ajatella sitä laumaa, joka muussa tapauksessa jäisi kadulle ilman jumalanpalvelusyhteyttä. Raimo pyysi muistamaan, ettei lauma ole mitään säätiön papiston villitsemää joukkoa vaan omantuntonsa johdattamana pubtaan sanan ja sakramentin äärelle päätyneitä kirkollisverojaan maksavia ja seurakuntiin kuuluvia ihmisiä. Kun puhuttiin ehtoolliselle tulon rajoittamisesta, totesimme, että käytäntö on ollut voimassa alusta eli syksystä 2000 asti eikä kukaan ole nostanut meteliä tai tullut väittämään, että ehtoollinen on ollut suljettu. Ketään ei valikoida ovelta vaan jokaiselle kerrotaan ehtoolliskäytännöstä messukaavan takasivulla. Raimo otti taskustaan yhden kappaleen, jonka ojensin piispan luettavaksi. Hän tutki ohjeen tarkasti.

Huovinen varoitti meitä liiasta optimismista ja sanoi, että asian tullessa julkei hän on voimaton auttamaan meitä. Useaan otteeseen hän viittasi tähän pelotteeseen, vielä lähtiessä viimeiseksi, että torstaihin asti, (jolloin Kotimaa ilmestyy) meillä on aikaa vielä pöhtä asiaa. Siihen vastasin, että emme kantaamme muuta. Olemme kustannukset laskeneet.

Jälkitunnelmat

Menimme tuomiokapitulista Stockmannin yläkerran kahvilaan vielä märehdimään audienssia. Ihmettelimme sitä, miten ponnettomasti Huovinen yritti saada meidät riviin herätysliikkeiden kanssa. Hyväntuulisuutemme ja optimismimme ehkä ärsytti häntä. Hänen on ollut todella vaikea uskoa, että olemme tosisamme. Luulen sen sijaan, että hän on laskenut sen varaan, että viimeistään mediamyrsky ja herätysliikkeiden irtisanoutumisalto Luther-säätiöstä saa meidät järkiimme. OPKO:n 40-vuotijuhlissa 24.4. hän vielä tuli Jari Kekäleeltä kahvipöydässä varta vasten kysymään: ”Ovatko pojat toisissaan?” Olihan se ymmärrettävää, kun Raimo Mäkelä oli piispan edessä juuri edellä pauhannut: ”Ylioppilaslähetysten nuoret teologit olivat alusta asti - myös Muroman ja Tiililän lapsina - kriittisiä kirkkoa ja piispojakin kohtaan, mutta lähtökohdana oli rakkaus ja nöyryyskin. Piispan sulkeminen ehtoolliselta omassa kirkossaan ei olisi tullut kenenkään mieleen, vaikka varmasti tuolloin ja myöhemminkin oli burmabenhäisyyttä ja muuta lakihenäisyyttä.”

Olemmeko sitten tosisamme? Kaiken tapahtuneen jälkeen, jolloin olen välillä suuressa hädässä pohvillani kyynelinkin rukoillut, en kertaakaan ole tuntenut, että olisin toiminut väärin. Sen sijaan varmaksi tiedän, että minussa olisi jotain mennyt pahasti rikki ja nyrjähtänyt, jos olisin toiminut toisin. En usko, että olisin voinut jatkaa sen jälkeen tämän kirkon pastorina, koska en käytännössä pystyisi toimimaan tunnustukseen sidotun omantuntoni mukaan. Tiedän myös, ettei yhteisömme olisi sitä kestänyt. Jos yhteisömme jäsenet olisivat joutuneet tässä tilanteessa väistämään omassa kodissaan, niin mikä takaisi sen, ettei se toistuisi uudestaan ja uudestaan. Kun emme tätä itse ole valinneet emmekä etsineet, niin sen on saanut ottaa Jumalan käsistä. Hän on aina toisissaan Pyhän Sanansa kanssa. Kyrie eleison!

Tällaisen muistion olin tunteella ja taistelun tuoksinassa tallentanut kevään 2004 tapahtumista. Jupakka ei siihen loppunut vaan jatkui pitkään.

Vaikutukset Luther-säätiön työssä

Julkiisuuden ja kirkollisen esivallan luoma paine asian ympärillä oli käsin kosketeltava. Tämä oli kaikilla mittapuilla suurin kriisi neljä vuotta toiminnassa olleelle Luther-säätiölle. Eikä silloin 32-vuotias dekaani-

kaan ollut iällä ja kokemuksella liiaksi räsitetty! Tilannetta ei helpottanut Simo Kivirannan kuoleman jättämä teologinen johtajuustyhjiö. Suuri kysymys oli, miten omat rivimme kestäisivät tämän paineen.

Suomen Luther-säätiön hallituksen pöytäkirjassa 19.5.2004 on pykälä: *Keskustelu piispa Eero Huovisen vierailusta Luther-säätiön messussa 14.3.2004. Sen alla lukee: ”Dekaani Pohjola selvitti hallitukselle tapahtuman taustat ja kulun. Hallitus antoi yksimielisen tukensa säätiön pastorien toiminnalle asiassa.”* Kaksi lyhyttä lausetta, mutta täyteen ladatut. Seisoimme vakaasti samassa rintamassa uuden puheenjohtajan Raimo Savolaisen johdolla. Hallituksen rivit eivät rakoilleet milläkään vaan saimme täyden tuen. Se ei ollut vain henkilökohtaisesti merkittävää vaan myös työn jatkuvuuden kannalta ratkaisevaa.

Toinen tärkeä tuki oli ”työntekijäjoukko”. Meitä ei silloin ollut montaa palkattua: minä ja Sakari Korpinen. Oli suorastaan ihme, että olimme, ei sattumuksesta, vaan Jumalan hyvästä johduksesta molemmat Mellunmäen messussa palvelemissa kyseisenä pyhänä. Yleensä toinen kiersi jossain muualla saarnamatkoilla. Saimme siten yhdessä kantaa tätä iestä kunniassa ja häpeässä. Meidän välimme ja teologinen linjamme olivatkin saumattomat.

Miten Mellunmäessä kokoontunut ja vuonna 2003 järjestäytynyt Markus-yhteisö jaksoi tämän keskellä? Helsingissä kulkiessani ja lehtikioskien lööppejä Luther-säätiöstä lukiessani mietin, kuka ikinä uskaltaa osallistua messuihimme. Tärkeä oli saada kevään aikana kaikessa tukenani olleen Jari Kekäleen kanssa vetää messun jälkeen keskustelutilaisuuksia, joissa ihmiset saivat jakaa tuntojaan ja kysellä avoimesti. Avoimuus loi turvallisuutta. Yhä uudestaan vuosia eteenpäin tästä tapahtumasta puheltiin kaikkien uusien tulijoidenkin kanssa. Olihan useimmilla uusilla mielessään arka kysymys: Jos piispa ei saanut täällä ehtoollista, kuinka minä sitten kelpaisin...

Oman hankaluutensa toi se, että Mellunkylän seurakuntaneuvosto päätti kokouksessaan 9.6.2004, ettei seurakunta enää myönnä käyttökustannusmaksua vastaan vuokrattua seurakuntakeskusta Luther-säätiölle. Kahdenkymmenen kahden messuihimme osallistuvan Mellunkylän seurakunnan jäsenen vetoamuksesta huolimatta jouduimme

evakkoon. Tällöin käännyimme adventtikirkon puoleen Helsingissä. Siellä oli valmius vuokrata meille tilat. Ajatus siirtyä luterilaisista kirkkotiloista adventtikirkkoihin ei ollut suinkaan helppo. Kynnys toisen kirkkokunnan sakraalitilaan oli korkea. Mutta kun muut ovet suljettiin ja ovi adventtikirkkoon avattiin, oli sen jälkeen muillakin paikkakunnilla hyvä käydä siitä sisään. Luther-säätiön ja myöhemmin Lähetyshiippakunnan normaali kirkkotilojen saamisen ratkaisumalli sai siis alkunsa Mellunmäen tilojen menettämisestä.

Messut Helsingin Annankadulla alkoivat 26.9.2004. Tosiasia oli, että moni yhteisössä mukana ollut jäi pois. Se oli paimenelle kaikkein kipeintä koko prosessissa. Tämä johtui uskoakseni ei niinkään kirkon johdon Luther-säätiöön kohdistaman kritiikin vuoksi vaan herätysliikkeiden vastustuksen ja julkisuuden paineen tähden. Mutta kun lukee Luther-säätiön toimintakertomusta vuodelta 2004, näkee yllättävän luvun: Mellunmäessä kävi keskimäärin 108 ehtoollisvierasta, Annankadulla 114. Väkimäärä jatkoi kasvua kaikesta huolimatta!

Omat puheenvuoromme

Kuinka kaikki työmme ystävät ja tukijat jaksoivat eri puolilla Suomea mediaryöpytyksen? Tulihan Luther-säätiö koko kansan tietoisuuteen tämän seurauksena eikä mairittelevassa merkityksessä. Julkisen riipottelun keskellä sain oman puheenvuoroni ystäväkirjeessä 3/2004:

Varmasti olet joutunut kahvipöydässä ystävien tai sukulaisten keskellä vastaamaan kyselyyn ja syyttehyynkin, että mitä siellä Luther-säätiössä oikein meinataan. Se ei varmasti ole ollut helppoa, kun olet ollut lähinnä vain lehtitietojen varassa ilman selvää kuvaa tapahtumien kulusta ja teologisesta taustasta. Parasta mitä tämä hässäkekö voisi saada aikaan olisi se, että jokainen meistä innolla panentuisi tutkimaan sitä, mitä Jumalan sana ja luterilainen tunnustus opettavat ehtoollisen ihanasta lahjasta sekä ehtoollisyhteyden merkityksestä. Tällöin emme olisi aivan jokaisen lehtikirjoituksen beittävissä. Tärkeintä kuitenkin on, ettei mikään saa viedä meiltä sitä iloa ja rauhaa, jonka Kristuksen verievankeliumi meille jokaiselle vapaasti lahjoittaa!

Pyhäkön lamppu -tiedotuslehden 3/2004 pääkirjoituksessa kerroin lyhyesti Mellunmäen tapauksen taustat ja perusteita ratkaisullemme. Samassa lehdessä kirjoitin laajemmin ehtoollisyhteyden teologisista edellytyksistä: Minä uskon pyhään yhteyden – kysymys ehtoollisyhteydestä tarkastelussa. Maassamme, joka on historiallisesti ollut luterilainen, ehtoollisyhteyksymykset ovat jääneet vieraisiksi kristikansallekin. Ja kuitenkin juuri ehtoollisyhteyden katkeaminen opillisen yksimielisyyden puuttumisen takia on aina ollut kristikunnassa selviö. Yhteyden aterian edellytyksenä on yksimielisyys opetuksessa. Ensinnä sovitaan, sitten syödään!

Teologisesti painavan ja kirkollisesta tilanteesta viiltävän analyysin teki TT Anssi Simojoki, jonka pamfletin Herran Kristuksen seuraaminen – kuinka eteenpäin Suomen kirkossa? Luther-säätiö julkaisi marraskuussa 2004. Siinä avattiin seurakuntalaisten Kristukselta saatua oikeutta Kristuksen lahjoihin sanassa ja sakramenteissa, kirkon uudistamiseen ja tarvittaessa pappisvihkimyksiin. Lisäksi Simojoki alleviivasi ehtoollisyhteyden kuuluvan vain samaa oppia jakavien kanssa. Vaikka kylvimme julkisuuden paisteessa ja kuljimme kommentointisateessa, kirjanen kuitattiin hiljaisuudella. Taisi osua kohteeseensa.

Luther-säätiön työ sai takaiskuja. Menetimme paikallisseurakuntien tilat Espoossa ja Vantaalla. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkotilat alkoivat sulkeutua meiltä pysyvästi tämän seurauksena. Mutta työ meni eteenpäin. Hengellisesti vahvistuimme. Messuja alkoi uusilla paikkakunnilla ja taloudellinen kannatus jatkoi kasvuaan.

Yhteydet Ruotsiin

Ruotsin kirkon hengellis-teologinen murentuminen oli johtanut siihen, että raamatullis-tunnustukselliset luterilaiset kävivät vuosituhannen alussa keskusteluja vaihtoehtoisen hiippakunnan perustamisesta. Tilanteeseen oli johtanut viimeisen vanhauskoisen piispan Bertil Gärtnerin eläköityminen vuonna 1991. Ruotsin kirkon piispainkokous päätti vuonna 1993, ettei naispappeutta vastustavia teologian kandidaatteja enää vihittä papeiksi. Ordinaatiosulku pakotti etsimään

muita ratkaisuja. Vaihtoehdon etsimistä vauhditti Göteborgissa vuonna 2000 aloittanut teologinen oppilaitos, Församlingsfakulteten ja sen kolmivuotinen pappiskoulutus. Eri puolille Ruotsia oli myös syntynyt itsenäisiä jumalanpalvelusyhteisöjä, joita kutsutiin kreikan kielen sanalla koinonia. Nuoria teologeja oli valmistunut ja koinoniat tarvitsivat pappeja. Kuka heidät vihkisi papeiksi ja missä kirkollisessa rakenteessa? Vastaus saatiin Göteborgissa 6.9.2003 Missionsprovin-sen i Sverigen perustamiskokouksessa. Se määritteli itsensä järjestyk-sessään näin:

Missionsprovin-sen on osa ”yhtä, pyhää, yhteistä ja apostolista kirk-koa”. Se on vapaa hiippakunta Jumalan kirkossa ja seurakunnassa Ruotsissa, muuttamattoman evankelis-luterilaisen tunnustuksen pohjalta. Se jatkaa sitä hengellistä perintöä, joka on vallinnut ja kasvanut Ruotsin kirkossa, ja pitää itseään ei-alueellisena hiippa-kuntana sen sisällä.

Luther-säätiössä olimme seuranneet kiinnostuksella Missionsprovin-senin syntykeskusteluja, mutta emme olleet niihin aktiivisesti osallis-tuneet. Tulimme Suomessa selvästi jäljessä. Toki tilanne oli tälläkin puolella Pohjanlahtea muuttunut juuri pappisvihkimysten osalta piispa Olavi Rimpiläisen jäätyä eläkkeelle vuonna 2000. Itse ehdin saada Oulussa pappisvihkimyksen joulukuussa 1999 Luther-säätiön työtä varten. Erillisvihkimyskysymys (ordinaatio vain miespuolisille pappiskandidaateille) oli pinnalla. Herätysliikejohtajien keskustelut erillisvihkimyksistä piispojen kanssa olivat kuitenkin tuloksettomia. Omissa keskusteluissa ja neuvonpidoissa näimme Ruotsin mallin hy-väksi ja mahdolliseksi myös tulevaisuudessa Suomessa. Matka sinne tuntui olevan vain vielä hyvin pitkä.

Mellunmäen tapauksen jälkeen matka lyheni kertaheitolla. Lut-her-säätiön hallituksen samassa 19.5.2004 kokouksessa, jossa käsi-teltiin Mellunmäen tapausta, todetaan: *Luther-säätiö lähettää dekaani Jubana Pohjolan Göteborgiin 24.-25.5.2004 seuraamaan Missionsprovin-senin kokouksia.* Tämä päätös oli selvä vastaus siihen uuteen todellisuuteen, johon olimme joutuneet. Reitit Suomessa olivat tukossa, mutta väylä Ruotsiin auki.

Menin Göteborgiin ensi kertaa tarkkailijaksi Missionsprovinsenin konsistorin ja lähetysneuvoston kokouksiin. Kokemus oli silmiä avaava. Siellä oli selkeä kirkollinen rakenne ja suunnitelmat paimenten vihkimisestä jumalanpalvelusseurakunnille. Avoimuus, ystävällisyys ja hengellinen yhteys puhuttelivat. Tämän jälkeen kaikki Missionsprovinsenin posti kulkeutui myös minulle. Alkoi tiivis yhteydenpito.

Kohti vihkimyksiä Ruotsissa

Piispaksi valittu Arne Olsson ja pääsihteeri Bengt Birgersson vierailivat kodissamme 8.1.2005 kertomassa Missionsprovinsenista. Vieraskirjan mukaan Sakari Korpinen ja Niko Vannasmaa sekä joukko OPKO:n tapahtumasta tulleita teologian opiskelijoita oli paikalla vastaanottamassa näyn siemenen: Markus Pöyry, Antti Lehrbäck, Hannu Mikkonen, Kalle Väätäinen, Esko Murto, Antti Leinonen ja lisäksi Jari Kekäle. Satoa kannettiin pian tulevina vuosina pappisvihkimyksissä Ruotsissa. Vieraskirjan rukoushuokaukseen vastattiin: ”Pohjoismaisessa kokouksessa uuden hiippakunnan selvitystä. Auta Pyhä Jumala eteenpäin!”

Kenialainen piispa Walter Obare vihki Arne Olssonin piispanvirkaan 5.2.2005. Paikalla oli Suomesta Luther-säätiön väen ja muiden vieraiden lisäksi kaksi TV-ryhmää. Samana päivänä ordinoitiin ensimmäinen suomalainen teologi, Niko Vannasmaa. Vihkimykset Ruotsissa saivat jatkoa: Janne Koskela (2006), Kalle Väätäinen, Markus Pöyry, Esko Murto, Antti Lehrbäck (2007) Hannu Mikkonen ja Jyrki Anttinen (2009). Nämä vihkimykset mahdollistivat Luther-säätiön seurakuntien räjähdysmäisen kasvun ja toiminnan laajentamisen koko Suomen kattavaksi. TT Matti Väisäsen vihkiminen piispan virkaan, Missionsprovinsen i Sverige och Finland, 20.3.2010 valmisti tien Lähetyshiippakuntaan.

10.3.2005 Suomen Luther-säätiö jätti tukijäsenyyssanomuksen Missionsprovinsinille. Lähes tarkalleen vuosi Mellunmäen tapahtumista työmme oli ankkuroitunut itsenäisen hiippakunnan yhteyteen Ruotsissa. Nyt kuljimme toisen kirkollisen rakenteen yhteydessä. Uskon, että tämä askel olisi otettu joka tapauksessa, koska se oli työnäkymme

mukaista, mutta kevään 2004 tapahtumat olivat Pyhän Hengen antama rohkaisu ja sysäys astua laivaan.

Reaktiot herätysliikkeissä

Suurella osalla Luther-säätiön vastuunkantajia ja tukijoita oli vahvat yhteydet eri herätysliikkeisiin ja ennen muuta näihin järjestöihin: Evankeliumiyhdistys, Raamattuopisto, Opiskelija- ja koululaislähetys, Kansanlähetys ja Länsi-Suomen Rukoilevaisten yhdistys. Lisäksi näiden rinnalla toimineet Suomen teologinen instituutti ja tunnustuksellista seurakuntapapistoa koonnut Paavalin synodi kuuluivat hengelliseen taustamaisemaamme.

Vaikka liikkeiden välillä olikin teologisia eroja, nimenomaan Simo Kiviranta oli osaltaan koonnut tunnustusrintamaa kirkkotaistelussa Raamatun arvovallasta ja apostolisesta virasta. Monissa järjestöissä kuitenkin vieroksuttiin ja jopa vastustettiin Luther-säätiön perustamista järjestöintresseistä käsin. Vaikka Luther-säätiö korosti olevansa vaihtoehto paikallisseurakunnille eikä herätysliikkeille, järjestöissä vieroksuttiin uutta tulijaa. Järjestökentällä haluttiin ymmärrettävästi pitää kiinni oman liikkeen yhtenäisyydestä, vastuunkantajista ja tukijoista. Mutta varmasti laajasti jaettiin käsitys, että seisomme yhdessä luterilaisen uskon puolesta kirkon liberalisoitumista vastaan.

Mellunmäen episodi muutti tilannetta. Herätysliikejohtajat ja konservatiiviset seurakuntapapit joutuivat vastaamaan kahteen kysymykseen. Kirkon johto kysyi: Ajatteletteko ja toimitteko samoin kuin Luther-säätiössä vai ette? Omat kannattajat kysyivät: Toimivatko Korpinen ja Pohjola oikein ja teologisesti perustellusti vai väärin ja ilman perusteita? Ehtoollisyhteyksikysymys asetti tavalla tai toisella kaikki vedenjakajalle. Kaikkialla jouduttiin ottamaan kantaa tähän kuumaan aiheeseen. Ehtoollisyhteydestä puhuttiin enemmän kuin varmaan koskaan aikaisemmin.

Itse havaitsin kolmenlaisia vastauksia herätysliikkeiden reaktioissa. Ensimmäinen malli oli ratkaisumme tuomitseminen ja siitä julkinen irtisanoutuminen. Toinen malli oli se, ettei ratkaisumme pidet-

ty hyvänä eikä seurattavana, mutta ymmärrettävänä hätähuutona tunnustuksellisten puolesta. Tällöin ei pidetty hyvänä asettua samaan rintamaan liberaalipapiston kanssa julkisesti meitä vastaan. Kolmanneksi oli niitä harvoja, jotka näkivät linjauksemme oikeaksi ja teologisesti kestäväksi.

Irtiottoja julkisuudessa

Näkyvin irtiotto oli Helsingin Sanomissa (HS 13.4.2004) julkaistu Suomen teologisen instituutin hallituksen puheenjohtajan Raimo Mäkelän ja pääsihteeri Leif Nummelan kirjoitus. Syy kirjoitukseen oli se, että Luther-säätiö ja STI oli koplattu HS:n lehtijutussa yhteen. Herätysliikejohtajista muodostuvan STI:n hallituksen hyväksymässä kirjoituksessa todettiin:

Säätiö ei ole STI:n jäsen, niillä ei ole yhteistyötä, eikä STI hyväksy kysyessä olevan Luther-säätiön pappien menettelyä vaan sanoutuu sellaisesta irti periaatteessa ja käytännössä.

Sanasaattaja-lehdessä päätoimittaja Seppo Suokunnas irtisanoutui säätiön ratkaisuihin (22.4.2004). Samoin Kansanlähetyksen pääsihteeri Timo Rämä sanoutui jyrkästi irti Luther-säätiön linjasta, joka vahingoitti kirkon ulkoisen yhteyden edellytyksiä. Raamattuopiston voimahahmo Raimo Mäkelä piti toimintaamme hengellisenä väkivalta (Kotimaa 27.8.2004). OPKO:n pääsihteeri Lauri Seppänen näki Luther-säätiön menettelyn ylilyöntinä, johon ei voi samaistua (K&k 2.6.2004).

Monet tulkitsivat Simo Kivirannan kuoltua Luther-säätiön linjan kiristyneen ja meidän tuoneen Lutheran Church Missouri Synodista tuontitavarana suomalaiseen perinteeseen vieraan suljetun ehtoolliskäytännön. Löysimme itsemme uudesta tilanteesta debatoimasta liberaalin kirkon johdon lisäksi tuttuja konservatiivien kanssa. Ihmettely ja kysely oli ymmärrettävää. Me emme kuitenkaan edustaneet teologista uutuutta emmekä Pohjois-Amerikasta tuotua mallia vaan vanhakirkollista käytäntöä. Vaikka perustavan teologisen erimielisyyden ilmeneminen ehtoollisyhteyden katkeamisella on ollut kristi-

kunnan historiassa normi, Suomen konservatiivikristittyjen parissa edustamamme linja oli uutuus. Olihan ehtoolliselle tulo valtiokirkollisessa perinteessämme ymmärretty lähes jokamiehen oikeudeksi. Monet tunnustukselliset papit jättivät kyllä menemättä ns. naispap-pien toimittamille ehtoollisille, mutta jakoivat ehtoollisen kyllä kaikille parannukseen kehottavien rippisanojen jälkeen. Vaikka piispoihiin suhtauduttiin kriittisesti, samaan pöytään polvistuttiin vaikkapa liikkeiden kesäjuhlilla. Kuvaava esimerkki linjausten erilaisuudesta oli, että samana vuonna, kun piispa Huovinen ei tullut ehtoolliselle Mellunmäessä, häntä ei ollut kutsuttu vain Raamattuopiston teologipäiville vaan myös saarnaamaan Evankeliumiyhdistyksen Pyhän sydämen kappelin messuun. Ei ihme, jos monet kristityt olivat hämentyneitä.

Kohtaamisiongelman varsinaiset syyt

Kysymyksiä meille sateli Juudaksen ehtoollisesta, pikku pannasta, lakihenkisyydestä, harhaoppisuuden perusteista jne. Tärkeä oli syventyä teologiaan, mutta varsinaiset kohtaamisiongelmien syyt olivat muualla. Itse näen, että kaksi kehikkoa teki keskinäisen ymmärtämisen vaikeaksi. Toki asiasta käytiinkin keskustelua. Tästä esimerkki oli Vaihtoehto kansankirkossa -kutsuseminaari konservatiivisten järjestöjen vaikuttajille Enä-Sepän leirikeskuksessa Vihdissä 14.10.2004. TT Timo Junkkaala hahmotteli alustuksessaan kahdeksan teesiä, joihin kaikki voisivat yhtyä. Nostan niistä kaksi teesiä, jotka paljastavat ajatusten erilaisuuden:

- Teesi 6: Jumalan sanan mukaista julistusta ja vanhaan virkakäsitykseen pitäytyviä jumalanpalveluksia tulee edelleen järjestää.
- Teesi 7: Tunnustamme Lutherin seitsemän tuntomerkkiä. Pitäydymme silti kirkkomme ehtoolliskäytäntöön. Rippisanoissa kehotettava parannuksen tekoon.

Ensimmäinen kehikko oli vanhan virkakäsityksen mukaiset jumalanpalvelukset. Luther-säätiöllä ei ollut mitään niitä vastaan, mutta meidän toimintanäkymme oli enemmän kuin jumalanpalvelustoi-

mintä. Se ei ollut työmuoto toisten joukossa. Emme järjestäneet vain naispappittomia messuja vaan rakensimme kokonaisvaltaisesti jumalanpalvelusseurakuntia. Näkymme ei ollut tarjota yksilöille hyviä hengellisiä palveluita vaan rakentaa yhteisöjä. Meille ei riittänyt, että olisi tarjolla eri vierailevien miespappien toimittamia jumalapalveluksia. Me puhuimme paimenuudesta, jossa yksi paimen vastaa lauman ruokinnasta.

Luther-säätiön ehtoolliskäytäntö oli erilainen, koska sen työnäky oli uusi ja erilainen kaikkiin järjestöihin ja paikallisseurakuntiin nähden. Seurakuntarakentamisen tähden myös ehtoolliskäytäntö saattoi ja täytyi olla erilainen. Ehtoollisyhteyksymys on kansankirkon kaikkien palveluun perustuvassa mallissa erilainen kuin yhteisössä, jossa vapaaehtoisesti liitytään tunnustukseen ja sen pohjalta eletään saman alttarin ja saarnatuolin äärellä paimenhoidossa. Ensimmäisistä asia ei koske sitä, kenelle ehtoollisen jaamme, vaan kuka haluaa elää seurakuntamme yhteydessä. Ehtoolliselle tulohan ilmaisee halua liittyä siihen opetukseen ja uskoon, jota kyseinen seurakunta edustaa. Piispa Huovisen kohdalla oli yksinkertaisesti kyse siitä, ettei hän jakanut Markus-yhteisön tunnustusta ja käytäntöjä vaan osin jopa soti niitä vastaan, vaikka varmasti halusikin ystävällisesti tarjota meille elintilaa kansankirkossa.

Asema kirkossa pelissä

Toinenkin kehikko liittyy Timo Junkkaalan yhteisnäkemykseen pyrkivään teesiin, jonka mukaan pitäydytään Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ehtoolliskäytäntöön. Mitä tämä käytäntö sitten tarkoitti? Kirkkojärjestyksen 11 §:n mukaan ehtoolliselle saa osallistua jokainen konfirmoitu kirkon jäsen. Minun katsottiin syyllystyneen kirkkojärjestyksen rikkomiseen esittäessäni toiveeni piispa Huoviselle. Tällä oli vakavat seuraukset, josta alla enemmän. Tämä oli se suuri kynnys, jota herätysliikkeissä ja tunnustuksellisissa papistossa ei haluttu ylittää.

Tämän olen saanut kuulla monet kerran vuosien aikana. Olemme teitä teologisesti lähellä, mutta haluamme toimia kirkkojärjestyksen

piteissa. Tämä on ymmärrettävää ja kunnioitettavaa, mutta se myös selittää, miksi meidän ratkaisumme ei voitu millään hyväksyä olivatpa teologiset perustelumme kuinka hyviä tahansa. Jos toimintamme oli oikeata, se merkitsisi radikaalia muutosta suhteessa kansankirkkoon, omaan virka-asemaan, oman järjestön asemaan, toimintamahdollisuuksiin ja rahoitukseen. Pitäytymällä kirkon ehtoolliskäytäntöön pitäydytään siis kaikkeen siihen, mitä kansankirkolla on valtiovallan tukemana tarjota. Kaikki tämä oli ja on ehtoollisyhteyskysymyksessä pelissä. Jos sen rajan ylittää, menettää meidän tavoin tilat, virat ja varat. En väitä, että monet meidän ratkaisumme torjuneet olisivat kirkollisesti opportunisteja vaan aidosti ajattelevat toisin. On kuitenkin oikein ja kohtuullista tunnustaa, mistä kaikesta tässä kysymyksessä puhutaan.

Herätysliikkeiden lehdissä ja puheissa otettiin kantaa ja etäisyyttä Luther-säätiöön. Jokaisella kirkollisella kolumnistilla oli asiasta mielipide sanottavana. Itse sain kuulla, ettei minua saa enää pyytää opettamaan muun muassa OPKO:n iltoihin. Mutta paljon tuli myös rohkaisua ja uusia yhteyksiä. Siitä iloitsin, että henkilökohtaisella tasolla yhteyksiä ei juurikaan katkenut.

Tuomiokapitulin kurinpidossa

Kotimaan uutisen jälkeen oli selvää, että saisimme pian postia minä Oulun tuomiokapitulista ja Sakari Turusta. 29.4.2004 postilaatikosta kolahti Oulun hiippakunnan rististä ja avaimista muodostuvalla vaakunalla varustettu kirjekuori ja selvityspyyntö. Tapaus jäisi arkistoihin diaarinumerolla 323/43/04. Tästä alkoi prosessi, joka jatkui kesään 2007 asti. Avaimia oltiin käyttämässä virasta sulkemiseen ja risti oli tarjolla kannettavaksi.

Tuomiokapitulin pöydällä ei ollut vain Mellunmäki ja piispa Huovisen tapaus vaan minulta pyydettiin myös selvitystä toimistani Rengossa. Kirkkoherra Petri Hiltusen siirryttyä Valkealan kirkkoherraksi hänen tilalleen seurakuntaan oli valittu kirkkoherraksi Soili Juntumaa. Sen seurauksena jäi joukko aktiivisia seurakuntalaisia ilman yhteyttä kotikirkkonsa messuihin. Pyynnöistä huolimatta seurakuntalaiset

eivät saaneet Rengon seurakunnan tiloja vanhan virkajärjestyksen mukaisiin messuihin. Siksi meidän puoleemme käännettiin ja aloimme Sakarin kanssa toimittaa messuja erään seurakuntalaisen kotona, jonne oli valmistettu kaunis kirkkotila. Lisäksi minua syytettiin siitä, että olin puhelimessa sanonut kirkkoherra Juntumaalle toivomuksen olla tulematta ehtoolliselle, mikäli hän tulisi paikalle.

Oulun tuomiokapituli päätti lähettää tapaukseni 2.9.2004 kurinpi-toasiamiehelle mahdollisia toimenpiteitä varten. Minun katsottiin rikkoneen kirkkojärjestyksen 2 luvun 9 §:ää, koska säännöksen vastaisesti olin viettänyt ehtoollista muualla kuin kirkkotilassa ja vielä ilman kirkkoherran tilapäistä lupaa. Lisäksi minun katsottiin rikko- neen kirkkojärjestyksen 2 luvun 11 §:ää, jonka mukaan ehtoolliseen saa osallistua jokainen konfirmoitu kirkon jäsen.

Vastasin kurinpi-toasiamiehelle ensimmäiseen syytökseen liittyen näin:

Myönnätekö toimineenne Suomen evankelis-luterilaisen kirkon papin vir- kavelvollisuuksien vastaisesti järjestäessänne kotiehtoollisia ilman lupaa? En myönnä, koska minun toimintaani on sanellut tässä asiassa huoli ja vastuu niistä kirkkomme jäsenistä, jotka uusi virkaratkaisu on jättänyt orvoiksi ja kodittomiksi omissa paikallisseurakunnissaan. Kun olen palvellut heitä Kristuksen evankeliumin kaikilla lahjoilla sen palvelu- viran kautta, johon minut on kutsuttu ja asetettu, en katso rikkoneeni papin virkavelvollisuutta. Juuri pappislupaukseni tähden olen toimi- nut niin kuin edellä olen kertonut.

Tässä ei ole kysymys siitä, että haluttaisiin rikkoa kirkkojärjestystä tai että rikottaisiin kirkkojärjestyksen intentiota estää väärän opin tai järjestyksen mukaiset ehtoollisenvietot. Me olemme pyytäneet niin Rengon kirkkoa kuin ehtoollislupaa, mutta niitä ei ole annettu. Tällöin muuksi vaihtoehdoksi ei ole jäänyt kuin viettää Herran Pyhä Ehtoollinen muissa tiloissa. Kyse on nähdäkseni siitä, että aposto- liseen virkakäsitykseen pitäytyvät jätetään ilman riittävää hengellistä hoitoa ja vielä ilman sakraalitilaa ja ehtoollisenviettolupaa.

Miten aiotte jatkossa menetellä? Aion jatkossakin palvella seurakuntaa sanan julistuksella ja sakramenttien jakamisella.

Piispa Huovisen tapauksen ja ehtoollisen epäämisytyöksen kohdalla vastasin muun muassa seuraavasti:

Kirkkomme tunnustuksen mukaan oppi jumalallisesti asetetusta paimenvirasta (CA V) kuuluu evankeliumin oppiin (doctrina evangelii). Augsburgin tunnustuksen mukaan: ”Kirkon todelliseen ykseyteen riittää yksimielisyys evankeliumin opista ja sakramenttien toimittamisesta.” (CA VII). Kirkollinen ykseys puolestaan näkyy juuri ehtoollispöydässä. Piispa Huovinen virassaan on suuremmassa vastuuasemassa kuin tavallinen seurakuntalainen, sillä onhan hänelle annettu juuri vihkivalta ja tuomiovalta kirkossa (CA XXVIII). Julkinen tosiasia on, että piispa Huovinen on toisaalta käyttänyt väärin vihkivaltaansa vihkimällä vastoin Herran käskyä (1. Kor. 14) naisia paimenvirkkaan ja toisaalta tietoisesti laiminlyönyt virkansa, kun hän on kieltäytynyt vihkimästä apostoliseen virkajärjestykseen pitäytyviä nuoria miehiä ns. erillisvihkimyksissä. Tämän lisäksi hän on laiminlyönyt tuomiovaltansa käytön sallimalla julkisesti uskomme perustotuudet kieltävien pastoreiden jatkaa virassaan. Tästä oppi-isämme Martti Luther kirjoittaa: ”Jos piispa havaitsee kirkossa barboja, labboja tai tapainturmelusta eikä korjaa asiaa eikä sulje katumattomia seurakunnan ulkopuolelle, hän tekee itse itsestään syyllisen kaikkiin noihin synteihin.” (WA 43, 75)

Tämä piispa Huovisen toiminta ja toimimattomuus on aiheuttanut suurta hämmennystä ja bajaannusta kirkossa. Kun ehtoollinen on myös keskinäisen yhteyden ateria, josta kirkossa aina on opetettu Herramme sanojen mukaisesti (Matt. 5:23), että veljen kanssa tulee sopia ennen alttarille tuloa, esitin tämän pyynnön piispa Huoviselle. Tämän jälkeen olemme keskustelleet ja rukoilleet kahdesti yhdessä yhteyden löytymisen puolesta.

Vastaukseni eivät tuomiokapitulia vakuuttaneet vaan äänin 4–2 se määräsi minut 31.5.2005 erotettavaksi pappisviran toimittamisesta kolmeksi kuukaudeksi. Sakari Korpiselta otettiin liperit kuivumaan kahdeksi kuukaudeksi. Tein kuitenkin valituksen hallinto-oikeuteen, joka hylkäsi sen 24.5.2006. Valitin asiasta Korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Sieltä saapui lainvoimainen hylkäyspäätös vaikuttavalla

Suomen leijonaleimalla sinetöitynä 26.6.2007. Korkein oikeusins-tanssi Suomessa piti Oulun tuomiokapitulin päätöksen voimassa. En saanut kolmeen kuukauteen toimittaa mitään papillisia tehtäviä enkä edes pitää viran tunnuksia. Se oli henkisesti vaikea kokemus, olinhan vakuuttunut, että pappeuskirjassani oli Juudan leijonasinetti yhä voimassa. Mellunmäestä alkanut pitkä matka päättyi yli kolmen vuoden prosessin jälkeen. Sitä ihmettelin, että Oulun piispa Samuel Salmi oli täysin haluton keskustelemaan henkilökohtaisesti kanssani missään vaiheessa.

Solidaarisuuden ilmaus

Turun ja Oulun tuomiokapitulien päätökset saivat aikaan tukireaktion kesällä 2005. Vaikka monet eivät jakaneet linjaustamme, niin useat näkivät, että kurinpitotoimet kohdistuvat valikoivasti tunnustuksellisiin pappeihin, mutta tunnustuksen vastaisesti opettavia pappeja ei rangaista. Evankelis-luterilaisen yhteyden tuki keräsi meidän yllätyksellemme nimiä tällaiseen vetoomukseen:

Tabdomme ilmaista solidaarisuutemme pastori Juhana Pohjolaa ja pastori Sakari Korpista kohtaan, jotka on tuomittu määrääjäksi pidätettäväksi pappisviran toimituksesta. He ovat toimineet vastuullisesti kristittyinä pappeina vakaumuksensa mukaisesti. He ovat painottaneet sitä, että niillä, jotka viettävät yhdessä pyhää ehtoollista, tulee olla yhteisymmärrys ja yksimielisyys uskossa.

Me valitamme, että tapaukset Pohjola ja Korpinen on ratkaistu ainoastaan ballinnollisilla toimenpiteillä. Kyseessä olevat hengelliset ongelmat täytyy selvittää keskusteluilla ja yhteisellä kuuliaisuudella Jumalan sanaa ja Kirkon tunnustusta kohtaan.

Allekirjoittaneita oli yli kahdeksansataa, joista kansankirkon pappeja 55. Listasta löytyi myös monia ulkomaalaisia teologeja ja ehtoollisteologian luterilaisia kärkinimiä, kuten Dr. Jürgen Diestelmann ja Dr. John R. Stephenson. Nimensä oli antanut myös silloin vielä minulle tuntematon tuleva piispani Risto Soramies.

Väitöskirjan johtopäätökset

Lähtöoletukseni oli, että saisimme Sakarin kanssa kurinpitotoimia osaksemme, vaikka ajattelimmekin, että kirkkolain ylin normi Raamattu ja luterilainen tunnustus oli puolellamme. Puhuttelevaa oli lukea TTT Arto Seppäsen vuonna 2007 ilmestynyttä oikeustieteellistä väitöskirjaa Tunnustus kirkon oikeutena. Siinä hän käsitteli myös meidän tapaustamme. Seppänen väittää, että vaikka hallinto-oikeudellisesti kapitulien päätökset olivat kohdallamme moitteettomat, oikeus ei toteutunut. Hän perustaa väitteensä siihen, että tunnustuspykälän vakavasti ottaminen tuo mukanaan uuden näkökulman. Seppänen katsoo, että jos naispappeus on teologisesti väärin, meillä oli perusteet toimia Huovisen kohdalla ja pitää messuja Rengon kotikirkossa. Tunnustus jäsentää järjestystä eikä päinvastoin.

Kirkko-oikeuden sisäisen logiikan mukaan tunnustuksellinen toiminta ei saa eikä voi olla tunnustuksen mukaisesti laaditun kirkkojärjestyksen vastaista. (Seppänen 2007, 279)

Kirkko-oikendellista työskentelyä on Luther-säätiön parissa harjoitettu alusta saakka ja keskustelu jatkuu.

Toinen aalto

Kesällä 2004 julkinen myrsky oli laantumassa, vaikka kurinpitotoimet olivat vireillä kapituleissa. Sitten iski toinen mediahyökyaalto. Tämän aiheutti piispa Eero Huovinen kirjoituksellaan Repeääkö kansankirkko? Kotimaa-lehdessä 20.8.2004.

Huovinen analysoi laajassa kirjoituksessaan Luther-säätiön perusteet ehtoolliselta epäämiseltä ja huomioi, miten virkakysymys on kirkkokuntia erottava tekijä. Hän näki Luther-säätiön olevan oikeassa, että virkaoppi on osa kirkon uskoa. Kysymys viran sukupuolesta ei kuitenkaan piispan mukaan kuulu virkaoppiin. Uskon ja rakkauden kori -erottelulla, mikä on nykytutkimuksessakin osoitettu kestävämmäksi, Huovinen perustelee, että viran sukupuoli kuuluu rakkauden koriin. Siksi naispappeus on kirkossa hyväksytty ja tähän järjestykseen on tavalla tai toisella sopeuduttava. Kun paikkoja naispappeutta vas-

tustaville paikallisseurakunnissa on yhä vähemmän tarjolla, ainoaksi vaihtoehdoksi jää kristilliset yhdistykset. Näille Huovinen tarjosi ulospääsytieksi lestadiolaismallia: paikallisseurakunnissa kirkon säännöillä, omissa seuratuissa vain miehiä puhumassa.

En vieläkään voi ymmärtää, miten entinen dogmatiikan professori saattoi ehdottaa tällaista kahden totuuden ratkaisumallia, joka turhentaa opinkäsityksen ykseyden, uskon ja tekojen yhteyden sekä ihmisen omatunnon loukkaamattomuuden. Ei ihme, että sain tämän jälkeen eräältä aikaisemmin minulle tuntemattomalta Helsingin systemaattisen teologian laitoksen opettajalta viestin, että Huovisen argumentaatio ontuu. Huovinen kirjoitti kokeneensa vierailun messussamme hengellisesti ravitsevaksi ja sosiaalisesti aidoksi, mutta katsoi ehtoollisyhteyden epäämisen askeleeksi oman kirkon perustamista. Hän lopetti kirjoituksensa kysymykseen: Onko Luther-säätiön toiminnasta enemmän siunausta kirkon sisällä vai ulkopuolella?

Huovisen kysymys kansankirkon repeämisestä oli medialle mehevä. Sitä eivät kiinnosta teologiset totuuskysymykset vaan vastakkainasettelut ja kirkkososiologiset myllerrykset. Pian useat muut piispat ja arkkipiispa Jukka Paarma vaativat Luther-säätiötä tekemään lopullisen ratkaisun suhteessa Suomen evankelis-luterilaiseen kirkkoon (HS 29.8., Metro 2.9.). Meille näytettiin ovea kirkon korkeimmalta johdolta.

Kaiken Luther-säätiön saaman mediahuomion jälkeen paikallaan on muistutus realismista. Ei Luther-säätiö eikä apostoliseen virkakäsitykseen pitäytyvät voineet hajottaa koko valtakirkkoa. Meitä oli määrällisesti niin vähän. Eräs kommentoija vertasikin meitä nakkikioskiin katedraalin kupeessa. Suuren repeämiskertomuksen sijaan kirkolle oli luvassa nopea rapautuminen. Vuonna 2004 ei ollut näköpiirissä vuonna 2011 perustettua Eroa kirkosta -sivustoa ja satojentuhansien suomalaisten ulosmarssia katedraaleista. Meille varsinaisena kysymyksenä ei koskaan ollut kirkon poikittaissuuntainen hajaannus ja jäsenmäärän syöksy, vaan kirkon pitkittäissuunnassa tapahtuva hengellis-teologinen jakaantuminen. Suurin huoli oli, että kirkko repii itsensä irti menneiden luterilaisten sukupolvien ja apostolisen uskon jatkumosta.

Kirkko repesi hengellisistä juuristaan. Tätä uskon ja tunnustuksen jatkuvuuden katkeamista me valitettavasti jouduimme todistamaan.

Persona non grata ja Tunnustus

Olin loppukesästä 24.–27.8.2004 Wittenbergissä teologisessa konferenssissa, jossa keskusteltiin myös Missionsprovinsenin tulevasta piispan virkaan vihkimyksestä, kun puhelin alkoi täyttää viesteillä haastattelupyynnöistä.

Yksi niistä oli erityinen. Toimittaja Timo Seppänen oli edellisvuonna aloittanut TV:ssä uuden haastatteluformaatin *Persona non grata*. Piispa Huovinen valittiin vuonna 2004 Suomessa vuoden käyttäytyjäksi. Minulle oli tarjolla toisenlaista nimikettä, jota kuvasi haastatteluohjelman markkinointiteksti:

Sen vieraksi kelpuutetaan vain sellaisia ihmisiä, jotka ovat tavalla tai toisella joutuneet kansakunnan silmätikuiksi tai sylkykupeiksi, siis kirjaimellisesti ohjelman nimen mukaisiksi ei-toivotuiksi henkilöiksi.

Olin suorastaan peloissani ennen studioon menemistä. Minut istutettiin punaiseen nojatuoliin ja keskustelu lamppujen valossa alkoi. Toimittaja valotti taustojani ja näytti ihmisen lööppien takana. Sain kertoa oman tarinani ja perustella rauhassa kantaani tiukkoihinkin kysymyksiin. Kyseessä ei ollut debatti vaan henkilökuva. Nauhoitus lähetettiin 17.9.2004. Tuskin koskaan olen saanut niin paljon myönteistä palautetta tuntemattomiltakin ihmisiltä. Laittoipa kansanedustaja Timo Soinikin rohkaisevan viestin ja kertoi kirkon naispappeuspäättöksen osaltaan sysänneen hänet Rooman kirkon yhteyteen. Piispa Olavi Rimpiläisen lyhyt kommentti tiivistä asian: ”Sinulla täytyi olla paljon esirukoulijoita.” Toimittaja Seppänen kertoi, että hän oli saanut enemmän myönteistä palautetta tästä haastattelusta kuin mistään muusta jaksosta. Oma kokemukseni oli, että tämä haastattelu särki monella tapaa ihmisten kuvan Luther-säätiöstä kiihkomielisenä naisen vihaajana ja kirkon fundamentalistisena hajottajana. Monelle sen jälkeen kasvomme eivät olleet enää niin epämieluisat vaan inhimilli-

set. Toinenkaan aalto ei upottanut meitä vaan kantoi työtä vauhdilla eteenpäin.

Seuraavan vuoden syksyllä 23.11.2005 näytettiin TV2:ssa tunnin pituinen dokumentti Tunnustus. Matti Reinikan ja Miisa Latikan tekemässä ohjelmassa oli kameran kanssa seurattu vuosina 2003—2005 myös Luther-säätiön vaiheita ja dokumentin yhden päähenkilön Sakari Korpisen työtä. TV-ruudulla oli nähtävänä matkamme jumalanpalvelusyhteisöjen perustamisesta ja Mellunmäen ehtoollisjupakasta piispan virkaan vihkimykseen Missionsprovinsinissa. Ammattitaidolla tehdyssä dokumentissa oli ainutlaatuista kuvamateriaalia työmme vaiheista. Se antoi äänen niille, jotka halusivat rakentaa luterilaisen tunnustuksen mukaista kirkollista elämää. Näkökulma oli esitellä tunnustuksellista luterilaisuutta ja miten se oli haastettu. Viesti oli selvä. Uskonpuhdistuksen perinnön jatkamisen sijaan Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa oli meneillään uskonvaihdos. Tässä suuressa kuvassa Luther-säätiön tarve, linjaukset ja työnäky kävivät paremmin ymmärrettäviksi. Ohjelma olikin monelle silmiä avaava kokemus.

Mitä ajatuksia jälkikäteen?

Miltä kaikki näyttää yli viisitoista vuotta tapahtuman jälkeen? Moni asia on muuttunut. Piispa Eero Huovinen jäi eläkkeelle vuonna 2010, mutta hän on palvellut valtiojohdon luottopappina ja kirjoittaa myyviä kirjoja. Suomen Luther-säätiö palvelee vuonna 2013 perustettua Suomen evankelisluterilaista lähetyshiippakuntaa, josta syntyi luterilainen kirkko Suomeen. Minut erotettiin pappisvirasta Suomen evankelisluterilaisessa kirkossa vuonna 2015 enkä ole enää sen jäsen. Mellunmäen ostokeskuksessa sijainnut seurakuntakeskus purettiin 2017. Itse tapaus painuu vähitellen unohduksiin ja jää lyhyeksi alaanootiksi lähikirkkohistoriaan.

Luther-säätiölle tapaus oli kuitenkin merkittävä. Se nosti säätiön koko kansan tietoisuuteen, mutta ennen kaikkea se vapautti ja pakotti meidät rakentamaan luterilaista seurakuntaelämää irrallaan valtakirkon rakenteista. Saimme harjoitella itsenäistä, yhteisöllistä ja omavaraista rakennustyötä. Se ohjasi meidät Ruotsin Missionsprovinsiin ja

pappisvihkimyksiin siellä, mikä mahdollisti työmme nopean kasvun ja Lähetyshiippakunnan synnyn. Tapaus asetti meidät heikkouden kouluun opettelemaan, ettei ole muuta turvaa ja apua kuin Pyhä Hengen antamat lupaukset Raamatussa.

Minulta on monesti kysytty, jättäisinkö edelleen ehtoollisen antamatta piispa Huoviselle. Itse asiassa en edes tiedä, miten olisin toiminut, jos piispa Huovinen olisi tullut ehtoolliselle. Sen tiedän, että vaikka tapahtumiin liittyi omaa uhoakin, henkilökohtaisuuksiin menevästä protestista ei ollut kyse. En ole kuitenkaan koskaan sen jälkeen ajatellut, että olisi pitänyt toimia toisin.

Nyt kuitenkin paremmin näen, että piispa Huovinen oli oikeassa. Pidemmän päälle saman kirkon sisällä virka ei voi nousta virkaa ja alttari alttaria vastaan ja säilyttää samalla edes muodollista yhteyttä. Toinen syrjäyttää toisen, koska kyse on taistelusta Jumalan sanan totuudesta. Ehtoollisyhteyden katkeaminen merkitsee kirkkoyhteyden särkymistä ja kirkkoyhteyden katkeaminen kirkon repeämistä. Mellunmäen tapaus ei varsinaisesti aiheuttanut repeämää vaan teki näkyväksi jo olemassa olleen syvän uskonopillisen railon.

Olen kuitenkin myös vakuuttunut siitä, että koska meillä oli kutsu Jumalalta palvella kaste- ja ordinaatiokirkkoamme ja sen kodittomia lampaita, meillä oli oikeus ja velvollisuus kirkon tunnustuspykälään nojaten tehdä työtä siellä niin kauan kuin pystyimme. Se palvelusrupeama päättyi aikanaan, mutta ei meidän vaan kirkollisen esivallan toimesta. Vastuu repeämisestä on kirkon uskon ja elämän muuttaneilla.

Olivathan nuo vuodet raskaat. Ei vähiten siksi, että menetin tyttäreni Liisan kätkytkuolemassa syksyllä 2003. Kotimaa-lehden jutusta alkanut ryöpytys oli rankka vastaanottaa, mutta surua kevyempi. Sitä en lakkaa ihmettelemästä, että vaikka vuosi 2004 näyttäytyi Luther-säätiön työn tulevaisuudelle ja tuntui minulle aivan fyysisestikin kaiken nielevältä suonsilmältä, se muuttuikin siunauksen suihkulähteeksi. Tämä on Herramme ihmeellistä johdatusta ja ansiotonta armoa, josta voi yksin kiittää ja ylistää rakasta Vapahtajaa Jeesusta!

INTINKTION KÄYTTÖ EHTOOLLISEN JAKAMISEN TAPANA

Pastori Esko Murto

Johdannoksi

Lähetyshiippakunnan seurakunnissa intinktiota, eli ehtoollisleivän kastamista viiniin maljasta juomisen sijaan, on toisinaan tarjottu mahdollisuutena niille, jotka terveydellisistä syistä eivät voi nauttia Herran verta normaaliin tapaan. Tämä tapa on joissain seurakunnissa ollut tunnetumpi ja käytetympi kuin toisissa; joissain tapaa ei ole käytetty kaiketi laisinkaan.

Covid19-epidemia toi kysymyksen intinktiosta uudella tavalla ajankohtaiseksi. Nyt joidenkin yksittäistapausten sijaan kysyttiin, olisiko viisaampaa tehdä intinktiosta ehtoollisen jakamisen normaalitapa niin kauan kuin epidemian tuottama erityistilanne jatkuu. Lähetyshiippakunnan sisällä aiheesta käytiin keskustelua, myös papiston parissa. Tätä keskustelua palvelemaan laadin hiippakuntadekaanin pyynnöstä lyhyen katsauksen aiheeseen.

Aloitan tämän artikkelin kokoamalla yhteen teesien muodossa keksisiä näkökulmia. Sisällytän muitakin kysymyksiä kuin pelkästään intinktion, vaikka painopiste myöhemmin artikkelissa siirtyykin juuri sen käsittelyyn. Näissä teeseissä tulee uskoakseni ilmi Lähetyshiippakunnan papiston keskuudessa vallitseva ’suuri yksimielisyys’, josta saamme olla Jumalalle kiitollisia.

Herran ateria kutsuu meitä uskollisuuteen ensisijaisesti tämän aterian antajaa ja hänen asetustaan kohtaan. Yksi ehtoollisen tärkeä ulottuvuus on kuitenkin myös kristittyjen yhteyden vahvistaminen ja ilmentäminen. Apostolin kehoitus: ”Jos se teistä riippuu, eläkää sovussa kaikkien kanssa” kutsuu erityisesti tässä asiassa ja tässä tilanteessa meitä kilpailemaan toinen toisemme kunnioittamisessa.

Teesejä ehtoollisenvietosta epidemian aikana:

1. Tunnustamme, että Herramme Jeesuksen Kristuksen asetussanojen mukaisesti ehtoollisella jaettu leipä on todellisesti Kristuksen ruumis ja viini on hänen verensä. Se, joka luottaen Kristuksen lupaukseen nauttii tämän sakramentin, saa omakseen syntien anteeksiantamuksen, iankaikkisen elämän ja autuuden.
2. Uskomme, että Herran ateria on asetettu ”syntien anteeksiantamiseksi, elämäksi ja autuudeksi.” Jos ehtoollisen nauttiminen herättää kysymyksiä tai ongelmia, eivät ongelmat johdu Herramme asettamasta armonvälineestä vaan meidän ihmisten neuvottomuudesta sen jakamisessa ja vastaanottamisessa. Jumala ei anna lapselleen skorpionia, kun tämä pyytää leipää – vielä vähemmän antaisi hän mitään vahingollista kun häneltä anotaan ”elämän leipää”.
3. Kysymykset hygieniasta ehtoollisen nauttimisen suhteen eivät kohdistu Herran ruumiin ja veren sakramenttiin itsessään, vaan tuota sakramenttia ympäröivään luotuun todellisuuteen, jossa taudinaiheuttajat saattavat levitä. Alttarikaiteiden desinfiomisella, papin käsien pesemisellä yms. ei aseteta kyseenalaiseksi ehtoollisen luonnetta autuuden ja iankaikkisen elämän ateriaana. Vaikka ehtoollisen toimittamisen inhimilliset seikat voisivatkin altistaa sairaudelle, Herran ruumis ja veri itsessään eivät koskaan ole sairauden lähde, vaan terveyden.
4. Tunnustamme, että vaikka Herramme ei asettanutkaan ehtoollisen sakramenttia ensi sijassa ihmisten ruumiillisen terveyden vahvistajaksi, on kristityillä kuitenkin lupa uskoa, että sielun, ruumiin ja hengen ollessa yksi kokonaisuus, myös ehtoollisvieraan ruumis hyötyy Herran aterian nauttimisesta tavoilla, jotka Kristus viisautessaan toteuttaa. Martti Luther: ”Ehtoollista ei saa pitää vahingollisena asiana, jota on juostava karkuun. Päinvastoin sinun on ymmärrettävä, että se vasta onkin pelastavaa, lohdun tuovaa lääkettä, joka auttaa sinua antamalla elämän sekä sielulle että ruumiille. Sillä jos sielu on pelastettu, on ruumiskin saanut avun. Miksi me sitten suhtaudumme ehtoolliseen kuin myrkkyyn,

jonka nauttiminen on kuolemaksi?” (Iso Katekismus, Ehtoollinen, 68)

5. Luotamme, että Herran ehtoollisessa vastaanotetut lahjat eivät raukea vaikka seurakunta tai yksittäinen kristitty olisi väliaikaisesti estynyt sakramentin nauttimisesta. Kristus sanoo: ”Joka syö minun lihani ja juo minun vereni *pysyy minussa ja minä pysyn hänessä.*” Se, joka ei nyt pysty tulemaan ehtoollispöytään, voi luottaa siihen, että se Herra, joka niin monta kertaa aiemmin on antanut ruumiinsa syötäväksi ja verensä juotavaksi, on tälle lupaukselleen uskollinen. Kristuksen sana: ”Jos te ette syö Ihmisen Pojan lihaa ja juo hänen vertaan, teillä ei ole elämää...” kohdistuu niihin jotka kieltävät hänen sakramenttinsa, halveksivat sitä tai ovat sen suhteen välinpitämättömiä. Nämä sanat eivät tarkoita niitä joilla ”on vanhurskauden nälkä ja jano”, mutta jotka hetkellisesti ovat estyneitä ehtoolliselle osallistumasta.
6. Emme tunne *bätäehtoollista*, kuten muukaan kristikunta yleisesti ei ole tuntenut. Poikkeustilanteessa ei ole perusteltua syytä poiketa Kristuksen kirkon normaalista järjestyksestä ehtoollisenvieton suhteen, vaikka näitä poikkeuksia haluttaisiinkin tehdä hurskaista syistä.
7. Torjumme maallikkoehtoolliset, joissa yksittäiset kristityt tai perheet viettäisivät ehtoollista keskenään ilman seurakunnan pastoria.
 - Ehtoollinen on tarkoitettu koko seurakunnan yhteiseksi ateriaksi, ei kenenkään yksityiseksi hartaudenharjoitukseksi. Silloinkin kun ehtoollista vietetään poikkeusolojen tähden yksityisesti (kuten sairavuoteella) tai pienessä ryhmässä (kuten pastorin vieraillessa kotona), seurakunnan pastori edustaa virassaan koko seurakuntaa ja tekee näin vieteystä ehtoollisesta seurakunnan yhteisen ehtoollisen. Jos kuitenkin ehtoollista käytetään omaehtoisesti, rikotaan vastoin sen luonnetta yhteisön ateriana. Paavali kirjoittaa: ”Me kaikki tulemme osallisiksi tästä yhdestä leivästä.” Myös Martti Luther Schmalkaldenin Opinkohdissa: ”Vaikka asiat

muutoin olisivat kohdallaan, ei silti ole oikein, että joku tah-
too käyttää seurakunnan yhteistä sakramenttia yksityiseksi
hartaudekseen ja siten ilman Jumalan sanaa ja ulkopuolella
seurakunnan yhteyden väärinkäyttää sitä oman mielensä
mukaan.” (SA II, ii, 5)

- Ehtoolliseen liittyy aina admissio eli ehtoollispöytään pääs-
täminen tai sieltä sulkeminen. Seurakunnan kutsuttuna pal-
velijana tästä vastaa pastori. Kukaan ei voi ottaa asiakseen
hoitaa itse omaa ehtoolliselle laskemistaan tai sulkemistaan.
 - Kirkkomme tunnustus toteaa: ”Seurakuntamme opettavat,
ettei kirkossa kukaan saa julkisesti opettaa eikä hoitaa sak-
ramentteja ilman asianmukaista kutsumista.” (Augsburgin
tunnustus XIV) Oikein kutsutut ja vihityt pastorit palvele-
vat koko seurakuntaa ja Kristusta ”Jumalan salaisuuksien
huoneenhaltijoina” (1. Kor. 4:1) jotka Herran tahdon mu-
kaisesti ”antavat heille ajallaan heidän ruokaosansa.” (Luuk.
12:42) Nykyisessäkin tilanteessa jokaisella kristityllä on
mahdollisuus pyytää seurakunnan pastori kotiinsa käymään,
joten edes hätätilaa ei voida käyttää tällaisen käytännön
puolustuksena.
8. Torjumme etäehtoolliset, jossa eri medioiden välityksellä pastori
siunaisi ehtoollisaineet seurakuntalaisten kodeissa.
- Kristuksen asetuksen sana ”tämä on...” rajaa hänen ase-
tussanansa tarkoittamaan aina tiettyä, konkreettista, käsillä
olevaa leipää ja viiniä. Ehtoollisaineita siunattaessa ne
erotetaan näillä asetussanoilla tähän pyhään käyttöön. Jos
ehtoollisella palveleva pastori ja ehtoollisaineet ovat koko-
naan eri tilassa, tällainen erottaminen on mahdotonta, eikä
hän aterialla palvellessaan voi käyttää sanoja ”tämä on...”
niiden varsinaisessa merkityksessään.
9. Herramme asetussanat ovat voimalliset sanat. Ne eivät kuiten-
kaan taianomaisesti, pelkän lukemisen tai kuulumisen voimalla
muuta aineita Herran ruumiiksi ja vereksi. Asetussanat toteut-

tavat sakramentin vain silloin, kun vietetään Herran ehtoollista hänen oman asetuksensa mukaan. (Yksimielisyyden ohje 7:85) Tähän asetukseen kuuluu ”kokoontuminen yhteen” kuten käy ilmi Paavalin ohjeesta Korinttilaisille (1. Kor. 11: 17, 20, 33).

10. Tunnustamme myös, että Herramme asetuksen mukaisesti tulee ehtoollisella jakaa ja nauttia sekä Herran ruumis että veri. Vaikka Kristuksen ruumis on elävä ruumis johon kuoleamalla ei ole valtaa; ja vaikka elävän Kristuksen ruumiissa virtaa hänen verensä, ei voida kuitenkaan viisastellen väittää, että ehtoollisen jakaminen sekä leivässä että viinissä olisi tarpeetonta, ja että ehtoollinen voitaisiin aivan yhtä hyvin jakaa vain yhdessä muodossaan.
11. Uskomme jokaisen hiippakuntamme papin ja seurakunnan ensisijaisena haluna olevan uskollisuus Jumalan sanalle ja Herramme asetukselle ehtoollisen nauttimista koskien. Rukoilemme Jumalaa antamaan Pyhän Henkensä kautta taidon toimia sekä viisaasti että uskollisesti tässä poikkeuksellisessa tilanteessa.
12. Kaipaamme paluuta normaaliin järjestykseen seurakunnan elämässä ja sakramentin nauttimisessa, ja kehotamme kaikkia kristittyjä rukoilemaan kulkutaudin hellittämisen puolesta.

Kuolemattomuuden lääke ja Herran testamentti

Herran ehtoollista voidaan tarkastella kahdesta näkökulmasta, jotka eivät sulje toisiaan pois vaan täydentävät toinen toistaan. Nimitän näitä näkökulmia ”Kuolemattomuuden lääkkeeksi” ja ”Herramme testamentiksi.”

Kuolemattomuuden lääke -näkökulmassa katsomme ehtoollisella jaettavaa Herran ruumista ja verta todellakin kuin lääkeaineena; lääkkeenä syntiä, epäilyksiä, kiusauksia ja kuolemaa vastaan. Keskeiseksi nousee tällöin ehtoollisaineiden siunaaminen ja siunattujen aineiden vastaanottaminen. Yksityiskohtien tasolla on enemmän tilaa kristilliselle vapaudelle.

Herramme testamentti -näkökulmaa painotettaessa ehtoollinen

laajempaan toimituksena tulee vahvemmin esiin, ja ’lääkinnällisen’ ulottuvuuden oheen otetaan ’oikeudellinen’ näkökulma. Tällöin ehtoollista katsotaan nimenomaan Herramme asetuksena ja *testamenttina*, joka tulee toimittaa juuri niin kuin testamenttia toimeenpantaessa toimittaisiin: sen mukaan, mitä kirjoitettu on – jättäen syrjään omat tulkinnat siitä, mikä on keskeistä ja mikä vähemmän keskeistä.

Jotkut arvioijat voisivat sanoa, että uskonpuhdistajista Philip Melancthon selvästi painotti testamentti-näkökulmaa Martti Lutheria enemmän; joskin on huomattava että asetussanojen tarkka lukeminen tuli myös Lutherille erittäin keskeiseksi (kuten myöhemmin toteamme). Ns. luterilainen puhdasoppisuus painottaa testamentti-näkökulmaa, ehkä osin Melancthonin vaikutuksesta. Näitä näkökulmia ei kuitenkaan sovi asettaa toisiaan vastaan, ovathan ne enemmänkin painotuseroja kuin toisensa poissulkevia teesejä.

Puhuttaessa ehtoollisen toimittamisesta covid19-epidemian aikana kaksi toisiinsa läheisesti liittyvää kysymystä on noussut papiston kanssa keskusteluun: kysymys ehtoollismaljasta mahdollisesti tauteja levittävänä maljana, ja kysymys intinktion käytöstä sallittuna ehtoollisen jakamisen tapana.

Ensimmäistä kysymystä en käsittele tässä artikkelissa. Omana käsityksenäni jaan vain sen, mitä edellä hahmottelin teesissä nro 3; nimittäin että sakramentti ei ymmärrykseni mukaan voi itse itsessään olla ihmistä sairastuttava (jos se nautitaan oikeassa uskossa); kuitenkin sakramentin jakaminen ja vastaanottaminen väistämättä tapahtuu luodun todellisuuden kehyksessä, jossa on mahdollisuus tartuntatautien leviämiseen. Herran veri ei ketään sairastuta, mutta ne kädet, jotka sitä jakavat ja se astia, josta se nautitaan, saattaisi näin ehkä tehdäkin. Tässäkin tilanteessa kristityt voivat silti luottaa Jumalaan ja hänen varjelukseensa. Varpunenkaan ei putoa Isämme sitä tietämättä, ja kaikki hiuskarvammekin on hän laskenut.

Toinen kysymys intinktiosta koskee Kristuksen asetusta. Jos ajateltaisiin yksinomaan ja vain em. ”kuolemattomuuden lääke” -näkökulman mukaisesti, voitaisiin koko kysymys intinktiosta helposti sivuuttaa merkityksettömänä – olisihan pääasia, ehtoollisaineiden vastaanot-

taminen, toteutunut vaikka leipä kastettaisiinkin viiniin. Testamentti-näkökulma kuitenkin on saanut luterilaiset teologit ja ilmeisesti pääosan reformaatiota edeltävän lännen kirkon johtajista torjumaan intinktion. On ajateltu, että pelkän reaalipreesensin toteutumisen lisäksi on tarkattava Herran asetuksen noudattamista, mihin sisältyykin käsky ”juokaa”. On ajateltu, että ”juominen” ei toteudu, jos leipä vain kastetaan viiniin.

Seuraavaksi annan pitemmän katsauksen intinktion historiaan ja sen takana vaikuttavaan teologiaan.

Intinktio kirkollisena tapana

Intinktion varhaista historiaa:

Ehtoollisen nauttiminen leipää maljaan kastamalla on ilmeisesti alkanut varsin varhain, koska jo 340-luvulla paavi Julianus ottaa siihen kantaa – torjuvasti. Intinktion alkuperäinen tarkoitus on todennäköisesti ollut tehdä sairaille mahdolliseksi ehtoollisen nauttiminen, kun leipä on voitu kostuttamalla pehmittää helpommin nieltävään muotoon. Tästä erityistilanteesta intinktio olisi sitten paikallisesti laajentunut koko seurakunnan käyttämäksi ehtoollisen nauttimisen tavaksi.

Julianus ottaa kantaa kirjoituksessaan muihinkin ehtoollisenvieton epäkohtiin, ja mainitsee intinktion vain yhtenä muiden joukossa. Julianuksen torjuvan kannan syy on yksinkertaisesti se, että intinktio ei sisälly ehtoollisen alkuperäiseen asetukseen. Julianuksen ajatuksen toistavat myöhemmin 400-luvulla paavit Leo ja Gelasius. Bragan III konsiili v. 675 tuomitsee intinktion Julianuksen tapaan.

Itäisessä kristikunnassa intinktio toteutettiin ja yhä toteutetaan murentamalla leipä ehtoollisviiniin, ja sitten tarjoamalla se lusikalla ehtoollisvieraille. Ei ole selvää, milloin tämä tapa vakiuntui, mutta tultaessa 1000-luvulle sen on täytynyt olla jo yleinen, sillä läntinen teologi Humbertus otti tavan esiin yhtenä itäisen kristikunnan väärinkäytöksistä (lännen ja idän kirkkojen liukuessa kohti suurta skismaa). Idässä on 600-luvulta maininta kalkista, joka sisältää sekä Herran

ruumiin että veren – tosin tässä yhteydessä puhuttiin vielä sairaiden ehtoollisesta, eikä koko seurakunnan käyttämästä tavasta.

1000-luvulla paavi Urbanus II säilytti edeltäjiensä torjuvan suhtautumisen intinktion, mutta hyväksyi tavan käyttämisen sairaanehtoollisessa tai sellaisessa tilanteessa, jossa viinin läikkymisen vaara oli suuri. Liturgian uudistaja Paschalis II, (1000- ja 1100-lukujen taitteessa) perui Urbanuksen tekemät myönnytykset ja kielsi intinktion; imeväiset ja sairaat saattoivat nauttia pelkän ehtoollisviinin, minkä silloin katsottiin olevan pienempi paha kuin elementtien sekoittaminen toisiinsa intinktiassa. Toursin kirkolliskokous v. 1163 kuitenkin hyväksyi intinktion sairaiden kommuuniossa. Ilmeisesti taustalla oli huoli siitä, että osa papeista antoi sairaankommuunion vain leivän muodossa nyt kun intinktio oli kielletty. Sydänkeskiajalla aiheesta selvästikin keskusteltiin ja päätöksiä tehtiin kumpaan suuntaan. Koska ehtoollinen tässä vaiheessa vielä nautittiin molemmissa muodoissa, ei viiniä haluttu jättää jakamatta, mutta sen läikkymistä pelättiin – siksi intinktio.

Keskiajan hapuilu päättyi vasta Konstantzin konsiilissa 1414—1418. Konsiilin hyväksymä opetus *konkomitanssista* linjasi, että molemmat ehtoollisaineet joka tapauksessa sisältävät Kristuksen ruumiin ja veren. [Ajateltiin että Herran ruumis ei ylösnousseena ole kuollut, vaan elävä, ja siksi veri ja ruumis eivät enää ole toisistaan erillään.] Koska Kristuksen veren saattoi vastaanottaa myös nauttimalla pelkän leivän, poistui nyt intinktion tarve: sairaan ehtoollisen saattoi yhtä hyvin antaa *sub una specie*, yhdessä elementissä. Konkomitanssista seurasi kirkossa väärinkäytös, jossa kaikilta maallikoilta kiellettiin maljan nauttiminen, ja *sub una specie* tuli normaaliksi tavaksi roomalaiskato-lisuudessa aina 1900-luvulle asti. Voidaan arvella, että tästä syystä intinktiokin palasi Rooman kirkkoon vasta 1960-luvulla Vatikaanin II konsiilin myötä, sillä vasta nyt maallikoille tuli (jälleen) mahdolliseksi (ja siksi tarve) nauttia ehtoollinen molemmissa muodoissa.

Intinktio luterilaisen kirkon vaiheissa:

Uskonpuhdistusaikana intinktio ei ollut yleinen kirkollinen tapa, joten luterilaiset eivät joutuneet reformaatioissa ottamaan siihen kantaa.

Martin Chemnitz, Trenton konsiilin kritiikissään tosin sivuaa myös intinktiota, ja viittaa paavi Julianukseen arvostavassa sävyssä. Chemnitzin varsinainen tarkoitus kuitenkin lienee argumentoida yleisesti ehtoollispraksiksen oikean perustan, eli Herran asetussanojen puolesta - tässä yhteydessä erit. sub una specie -käytäntöä vastaan. Intinkti-ohan ei Chemnitzin tilanteessa ollut mikään yleinen ongelma.

Varhaisessa luterilaisuudessa esiintyi muutamia kiistoja, jotka voidaan asettaa intinktio-kysymyksen rinnalle, esimerkkeinä siitä, miten uskonpuhdistajat ja puhdasoppinen luterilaisuus käsitteli tämänkaltaisia kysymyksiä. Uskonpuhdistuksen alkuvaiheessa kaksi kysymystä nousi erityisesti esiin: 1520- ja 30-luvuilla kysymys ehtoollisen nauttimisesta molemmissa muodoissa, ja 1521—22 kysymys sakramenttiin tarttumisesta kädellä.

Ehtoollisen nauttiminen molemmissa muodoissa

Konstantzin konsiilin jälkeen maallikot nauttivat ehtoollisen vain leivän muodossa. Herman Sasse on kirjassaan ”Tämä on minun ruumiini” dokumentoinut Lutherin kehityksen tässä aiheessa. 1520-luvun alussa Luther periaatteessa puolustaa ’Böömiläisten’ tapaa nauttia ehtoollinen molemmissa muodoissaan, pitäen sitä paremmin Herran asetusta vastaavana tapana. Hän kuitenkin arvostelee Hussilaisia siitä, että nämä eivät malttaneet hankkia tavalleen kirkon virallista hyväksyntää, vaan alkoivat jakaa viiniä maallikoille omin päin. Luther näki ongelmana sen, että Hussin seuraajat *vaativat* maljan nauttimista; Lutherista tämä väärästi sakramentin luonnetta pois evankeliumin armollisuudesta, kohti rituaalista pakkoa.

Vähitellen Lutherin kanta muuttuu kriittisemmäksi Roomaa kohtaan, ja näkee Rooman erehtyneen vaatiessaan kaikkia maallikoita nauttimaan ehtoollisen vain leivän muodossa. Kysymys ehtoollisen nauttimisen tavasta on Lutherille vielä tässä vaiheessa adiafora, mutta nyt Rooman synniksi tulee omientuntojen pakottaminen maljasta luopumiseen. Varhaisella Lutherilla korostuu ehtoollisen lahjaluonne, ja siihen sisältyvä evankelinen vapaus. Sasse kuvaa Lutherin asennetta: ”Sakramentin Herra ei ole toinen Mooses, joka valvoo seremoniala-

kia, vaan Vapahtaja, joka tahtoo pelastaa syntisiä ikuisesta kuolemasta armolla, jota hän vapaasti tarjoaa sakramenttia todellisen armonvälineenä käyttäen.” (Tämä on minun ruumiini, 78)

1530-luvulle tultaessa Lutherin kanta vielä täsmentyy. Kysymys ei ole enää vapaudesta, vaan uskollisuudesta Kristuksen asetukselle. Epäilemättä kehityksen taustalla on 1520-luvun loppupuolella käyty sakramenttikiista Zwinglin kanssa, joka saa Lutherin argumentoimaan jatkuvasti vahvemmin juuri asetussanojen pohjalta. Siinä missä vielä 1528 Luther oli valmis sallimaan ehtoollisen yhdessä muodossa niille, jotka omantunnonsyistä eivät tohtineet juoda maljasta, ei hän enää 1530-luvulla tähän suostunut.

Yhdessä muodossa nauttimista oli puolustettu konkomitanssi-opilla, eikä Luther täysin ehdottomasti kiellä tätä käsitystä – ainoastaan siitä tehdyt käytännön johtopäätökset. Oli toki mahdollista ajatella, että Herran ruumiissa on myös hänen verensä läsnä, mutta tämä on järjen tuottamaa sofisteriaa, ei Raamattuun perustuva ilmoitustotuus. Kirkon käytäntöä ei saanut rakentaa tällaisen filosofoinnin varaan, semminkin kun Kristuksen oma asetusta selvästi ohjasi käyttämään sekä leipää että viiniä.

Aina sydänkeskialle asti juuri sairaskommuunio oli ollut intinktion pääasiallinen toteutumipaikka, tosin Lutherin aikaan tultaessa intinktio oli kadonnut kuten edellä on mainittu. Jos sairaus pysyväisluonteisesti esti ehtoollisviinin nauttimisen, ei Lutherin mukaan tullut nauttia ehtoollista laisinkaan. Myöhemmin Johann Gerhard on samalla linjalla, ja tästä tulikin luterilaisten kirkkojen käytäntö. Tällä rajataan pois ajatus siitä, että sairaskommuunio voitaisiin toimittaa pelkkää leipää käyttäen. Intinktiota ei erikseen käsitellä.

Ehtoollisleipään tarttuminen

Intinktio-kysymyksen kanssa samankaltainen on vuosina 1521—22 Wittenbergissä käyty kiista, jossa Andreas Karlstadt, Lutherin piileskellessä Wartburgin linnassa, opetti ehtoollisleipään *kädellä tarttumisen* olevan osa sakramentin asetusta, jota on noudatettava. Myöhemmin

keskiajalla normaali käytäntö oli saada ehtoollisleipä papin kädestä suoraan kommunikantin kielelle. Karlstadtin mukaan Jeesuksen sanat ”*ottakaa ja syökää...*” vaativat ehtoollisvierasta konkreettisesti ottamaan leivän käteensä. Tätä kiistaa on selventänyt mm. Jari Jolkkonen teoksessa Uskon ja rakkauden sakramentti (s. 198—203).

Invocavit-viikon saarnoissaan Luther käsittelee aihetta. Luther ei epäillyt, etteivätkö apostolit ensimmäisellä ehtoollisella todella ottaneet leipää käsiinsä Kristuksen jakaessa sen. Kyse ei kuitenkaan ollut velvoittavasta käskystä, jota kristittyjen olisi pakko noudattaa. Luther argumentoi myös sen puolesta, että verbi ”ottaa” merkitsee evankeliumeissa usein muutakin kuin konkreettista kädellä johonkin tarttumista, esim. Jeesus ristillä ”otti” hapanviiniä, vaikkei tietenkään voinut käyttää käsiään. Samoin kauhu ”otti” opetuslapset valtaansa: ”Es hatt sie die forchte alle *genommen*” – vaikka pelko ei voikaan fyysisesti ”tarttua” kehenkään. On huomattava, että Luther ei tässä tarkoita, että asetussanojen ”ottaminen” tulisi tulkita jotenkin mielivaltaisen vertauskuvallisesti, vaan pelkästään sitä, että ottaminen ei sen tavanomaisessakaan merkityksessä aina viittaa käden liikkeeseen vaan yleisemmin *vastaanottamiseen*. [Samalla tapaa Luther ja Chemnitz argumentoivat myös ’murtamisen’ suhteen, viitaten siihen, että kyse ei ole välttämättä leivän pilkkomisesta vaan hebraismista joka tarkoittaa jakamista – jälleen kerran, kyse ei ole vertauskuvallisuudesta vaan sanan tarkasta seuraamisesta, kunhan ensin on selvitetty mitä ko. sana merkitsee.] On huomattava, että Invocavit-saarnat ovat selvästikin vielä uskonpuhdistajan alkuvaiheen tekstejä. Kuten Sasse on osoittanut, Lutherin käsitys asetussanojen keskeisyydestä sakramenttiteologiassa on tässä vaiheessa vielä kehittymässä.

Lutherin Invocavit-saarnojen pääviesti on kristillistä vapautta vaaliva ja seurakunnan yhteyttä varjeleva. Vaikka kristityillä olisikin lupa tarttua leipään käsillään, heidän ei tule tehdä tästä lakia kuten Karlstadt oli opettanut, eikä käyttää tätä vapauttaan silloin kun se muodostuu loukkaukseksi heikolle veljelle.

Intinkio-kysymyksen suhteen vaikuttaisi siltä, että ’nuoren Lutherin’ kanta puoltaisi mahdollisuutta intinkioon. Sakramentin nauttiminen

ilman omantunnon vaivoja on keskeistä, ja tätä tarkoitusta varten voitaisiin evankelisessa vapaudessa sallia poikkeama alkuperäisen ehtoollisen toimittamisen tavasta. Kuitenkin näyttää siltä, että Luther itse teologiassaan siirtyy painottamaan vahvemmin asetussanoja, ei vain evankeliumin lupauksena vaan myös kirkkoa velvoittavana *asetuksena*, jonka sisältöä kristityt eivät saa muuttaa. Lutherin käsityksen mukaan ehtoollisviinin tullessa mahdottomaksi nauttia (esim. sairauden tähden), tulee pidättäytyä kokonaan ehtoollisesta sen sijaan, että nautittaisiin se Herran asetuksesta poikkeavalla tavalla. Jos intinktion katsotaan siis olevan selvästi poikkeama varsinaisesta asetuksesta, vaikuttaisi siltä että 'kypä Luther' vastustaisi tapaa.

Myöhemmissä vaiheissa:

Leipzigin teologiselta tiedekunnalta pyydettiin v. 1655 ohjetta tilanteeseen, jossa pappi oli jakanutkin ehtoollisella ensin viinin, ja vasta sen jälkeen leivän. Vastauksessaan tiedekunta totesi, että jaetuissa elementeissä Kristuksen ruumis ja veri olivat läsnä, mutta kyse ei ollut "oikeasta sakramentista" (*kein richtig Sacrament*), koska jakamisen tapa ei ollut Kristuksen asetuksen mukainen. Vastaus toteaa, että oikean sakramentin jakamiseen ei riitä vain ehtoollisen 'materiaalinen ja substantiaalinen' oikeellisuus (eli leivän/viinin käyttö ja asetussanojen lukemisen kautta toteutuva reaalipreesens), vaan myös sakramentin viettämisen 'tavan' (*Weise*) ja 'järjestyksen' (*Ordnung*) on noudatettava Kristuksen asetusta. Mikäli "järjestyksen" suhteen Herran asetuksesta erkaudutaan, sakramentista tulee epävarma.¹ Samoin ajattelee C.F.W.

1 "In [the inverted Sacrament], admittedly, the essence of the Sacrament is present but not according to such manner and in such arrangement as Christ ordained it and has prescribed it to be administered by us in the institution of the Holy Supper. Furthermore, we consider it no true Sacrament. And we consider that the proper Sacrament can be given to the parish only so long as such a Holy Sacrament is distributed, not only in the material and substantial parts, but the form, i.e. the mode and arrangement." *"...in dem zwar die substantialia Sacramenti vorhanden gewesen aber solche Stücke so zum Abendmahl gehören nicht auff solche Weise und in solcher Ordnung wie Christus bey der Einsetzung das H. Nachtmahls haben will und uns vorgeschrieben gereicht worden. Dannenhero auch wir es für kein richtig Sacrament halten und dem Pferr recht geben können weil bey solchem H. Sacrament nicht allein auff das materiale und partes substantiales, sondern auff das formale die Weise und Ordnung in welcher es Christus ausgetheilet hat und von uns auch soll und muß administrirt werden..."*

Walther pastoraaliteologiassaan.²

Ennen Vatikaanin II kirkolliskokousta intinktio tuli mahdolliseksi anglikaanisten/episkopaalisten kirkkojen parissa Lambethin konferenssissa 1948. Tätä ennen tapa oli ilmeisesti ainakin jo Amerikassa käytössä, sillä Missouri-synodin kirkolliskokous 1944 torjui intinktion asetussanojen vastaisena käytäntönä.³

Robert Jenson ei välttämättä edusta kaikessa tunnustuksellista luterilaisuutta, mutta on ilmeisesti osannut sanoittaa luterilaisen käsityksen argumentoidessaan yksityispikareita vastaan vetoamalla asetussanoihin, jotka eivät kohdistu vain tiettyyn elementtiin vaan koko toimitukseen. Jenson toteaa, että on epäraamatullista pyrkiä vain käytäntöön, jolla ”jokainen messuvieras jotenkin saa nautittua pyhiä aineita”. Vaikka keskiössä onkin juuri leivän ja viinin nauttiminen, sen pitää tapahtua Kristuksen asettaman tavan mukaisesti.⁴

Toisaalta Missouri-synodi on myöhemmin ollut hieman sallivampi intinktiota kohtaan. Sitä ei ole pidetty hyvänä tapana, mutta sitä ei ole torjuttu yhtä jyrkin sanankääntein kuin aiemmin. J. Stephenson näkee sen ”pienempänä pahana” verrattuna esim. yksittäispikareiden käyttämiseen: “...pastoral problem that might perhaps best be resolved by permitting (but not encouraging) the practice of intinction as the least of several evils.” J. Stephenson ”Reflections on the Appropriate Vessels for Consecrating and Distributing the Precious Blood of Christ” (Logia vol. IV, n:o 1, 1995) Synodin oppilautakunta (CTCR) toteaa v. 1983 julkaistussa dokumentissa ”Theology

2 American-Lutheran Pastoral Theology, 2017, 218.

3 We definitely reject intinction, because while distributing the bread, the Savior said, “Take, eat!” Matt 26:26; Mark 14:22, and while giving the wine, He said, “Drink ye all of it!” Matt 26:27; Mark 14:23. Intinction would be a direct violation of the words of institution. (1944 Proceedings, p. 255)

4 First, it is the rite with bread and cup, just described, that is mandated. The texts are not at all about bread and wine as substances or foods merely; they are about these specific ritual uses of bread and wine. The command is not somehow to absorb grain agglutinate and grape extract. It is to share bread and drink together from one cup, as fellowship in the praise of God. Any practice, such as the use of small glasses for the wine, which depends on the notion that what is essential is that some minimum quantity of holy substance get into each worshiper, is unscriptural. Such practice simply does not obey the mandate which creates the Supper in the first place. (Robert Jenson, Visible Words 1978, p. 69)

and Practice of the Lord's Supper" intinktion olevan mahdollinen jakamisen tapa silloin kun viinin jakaminen on (terveydellisistä syistä tai alkoholismin tähden) mahdotonta. "The counsel of completely foregoing Communion is clearly unsatisfactory. In this situation, too, the actions of diluting the wine with water or intinction would be preferable." (s. 16) Merkillepantavaa on, että vanhemman luterilaisen linjan mukaan tällaisessa tilanteessa ei jaettaisi ehtoollista laisinkaan; kuitenkin raportti toteaa tämän olevan 'selvästi riittämätön' ("clearly unsatisfactory").

Saksan itsenäisen luterilaisen kirkon (SELK) parissa intinktiota ei yleisesti pidetä hyvänä, mutta toisaalta kirkon verkkosivuilla todetaan "Niillä, joilla on ylikäymättömiä hygieenisia esteitä yhteismaljasta nauttimista vastaan, on myös mahdollisuus nauttia ehtoollinen intinktion välityksellä"⁵ eli intinktio ymmärretään kuitenkin sallituksi tavaksi nauttia sakramentti.

Herramme asetus: "Juokaa"

Luther toteaa: "Mitä lähempänä messumme on ensimmäistä messua, sen kristillisempi, ja mitä kauempana, sen vaarallisempi. (Jolkkonen, 199) On kuitenkin selvää, että luterilainen ehtoollisteologia tai –praxis ei pyri historialliseen "uudelleentoistamiseen" ehtoollisen suhteen. Ehtoollisnarraatiossa on erotettava tapahtumaa kuvailevat elementit ja itse ehtoollisen asetus. Niinpä esimerkiksi "sinä yönä..." ei velvoita kirkkoa viettämään ehtoollista ainoastaan yöaikaan, eikä myöskään "aterian jälkeen" vaadi, että ennen sakramentin nauttimista on syötävä illallinen. Reformoitu ehtoollisteologia on symbolismissaan väistämättä joutunut korostamaan ehtoollisen toteuttamisen tapaa enemmän kuin luterilainen, sillä reaaliapresensin puuttuessa vain itse sakramenttitoimituksen puhuttelevuus/historiallinen uskollisuus alkuperäiselle asetukselle on sen sisältönä. Luterilainen kirkko on myös pitänyt keskeisen tärkeänä ymmärtää ehtoollinen nimenomaan

5 "Wer unüberwindliche hygienische Aversionen gegen den Gemeinschaftskelch hat, kann das Hl. Abendmahl auch in der Form der Intinktion (Eintunken der Hostie in den Kelch) empfangen." kts. <https://www.selk.de/index.php/a-z/lexikon-e>.

evankeliumina ja *armon* välineenä, eikä luterilaiseen sakramenttien käyttöön olekaan sisältynyt reformoitujen tapaan niin vahvaa näkökulmaa Jumalan käskyn noudattamisesta. Toisaalta Lutherkin Isossa katekismuksessa tuo esiin myös tämän puolen asetussanoista, käsitellen Kristuksen asetusta lupauksen ohessa myös *käskynä*.

Klassinen kristillinen usko reaaliapresensiin vapauttaa keskittämään huomion siihen, mikä on keskeistä: itse leivässä ja viinissä jaettava Kristuksen ruumis ja veri. Tämä lupaus reaaliapresensistä annetaan kirkolle kuitenkin juuri tietyn, konkreettisen ehtoollisen asettamisen, 'testamentin' yhteydessä; siksi siunattujen ehtoollisaineiden keskeisyys ei kuitenkaan johda välinpitämättömyyteen koko sakramentin toimittamisen (*actio sacramentalis*) suhteen. Yksimielisyyden ohjeen toistuva tapa puhua Kristuksen asetuksesta ja Jeesuksen sanoista tarkoittaa että 'hänen asetuksensa' (*sein Einsetzung, Christi institutionem*) noudattaminen on laajempi asia kuin vain konsekraatio asetussanat lukemalla.

Yksimielisyyden ohjeen linjaus "mitään sakramenttia ei ole siellä, missä Kristuksen asetusta ei sellaisenaan noudateta" (SD VII:85) on alkuperäisessä tarkoituksessaan viitannut (torjuen) roomalaiskatoliseen käytäntöön siunata ehtoollisleipää ilman aiettakaan nauttia sitä – eli adoraatiota tai Corpus Christi -kulkueita varten. Tästä on kuitenkin hyvä johtaa yleinen periaate asetuksen noudattamisen keskeisyydestä. Jeesus on luvannut ruumiinsa ja verensä läsnäolon syntien anteeksiantamiseksi, mutta tämä lupaus velvoittaa koko toimituksen noudattamiseen. Tässä ei saa mennä niin pitkälle, että langettaisiin ns. resectionismiin, eli ajattelemaan, että meidän syömisemme ja juomisemme aikaansaa sakramentin. Kuitenkin on pidettävä selvänä, että Jeesus ei vain aseta "pyhää ainetta" vaan myös "pyhän toimituksen" eli kokonaisen sakramentin *vieton*.

Intinktion kannalta kaksi keskeistä kysymystä asetusta koskien nousee esiin: kysymys ruumiin ja veren erottamisesta toisistaan, ja kysymys juomisesta.

Ensimmäinen kysymys lienee ollut taustalla silloin, kun on pelätty intinktion johtavan kohti konkomitanssi-oppia. On ajateltu, että leivän

murustaminen viinimaljaan (idän ortodoksien tapaan) tai leivän kastaaminen viinissä häivyttää sen tosiseikan, että Kristus todellakin asetti ehtoollisen kahdessa, ei vain yhdessä muodossa nautittavaksi. Vaikka teologia ei pyrikään selittämään miten Herran ruumiin syöminen olisi jotenkin merkitykseltään erilainen kuin hänen verensä juominen, on kuitenkin luotettava, että Kristus asetti tarkoituksellisesti ehtoollisen kahdessa muodossa, eikä kirkolla ole lupaa kohdella leipää ikään kuin se olisi sama asia kuin viini, tai hämärtää näiden kahden erillisyyttä.

On myös huomautettu, että Paavalin mainitsema ”Herran kuoleman julistaminen” toteutuu nimenomaan siinä, kun ruumis ja veri l. leipä ja viini nautitaan toisistaan erillään; kuvastaahan veren ja ruumiin erottaminen kuolemaa, verenvuodatusta, uhria. Intinktiossa tämä ehtoolliseen selvästikin tarkoitettu viesti hämärtyy, kun veri ja ruumis nautitaan yhdessä – vaikkei suoranaisestä konkomitanssista puhuttaisikaan.

Voidaan kuitenkin ajatella, että jos konsekraatio toimitetaan sekä leivälle että maljalle erikseen; intinktio toimitetaan vain välittömästi jakamisen yhteydessä; ja jos kastettu leipä jaetaan kuitenkin sanoen ”ruumis ja veri...annettu ja vuodatettu” – tällöin elementtien sekoittuminen ei tule vaaraksi. Tällainen ehtoollisen viettäminen ilmentää yhä elementtien erillisyyttä, eikä niitä yhdistetä toisiinsa kuin välittömästi nauttimisen yhteydessä.

Toinen kysymys koskee Kristuksen käskyä ”juoda”. Ehtoollisnarration osana ”juominen” ei esiinny aterian deskriptiivisenä elementtinä (”sinä yönä...aterian jälkeen...”) vaan preskriptiivisenä, ehtoollisen asetukseen kuuluvana käskynä: ”ottakaa tästä ja juokaa”. Intinktiossa ei voi tapahtua juomista, koska nestemäärä on niin vähäinen ja se pääosin imeytyy leipään hostiaa kalkkiin kastettaessa.

Luterilaisessa raamatuntulkinnassa on tosin ymmärretty, että kirjaimellisen merkityksen lisäksi sanoja voidaan käyttää vertauskuvallisesti tai kuvaannollisessa merkityksessä. Kuten edellä on todettu, Luther itse argumentoi tämän pohjalta, että ”tarttua” ei välttämättä aina merkitse fyysisistä käden ojentamista jne. ja samoin ”murtaa” voikin merkitä yleisesti ”jakamista”. Onko verbin ”juoda” kohdalla lupa aja-

tella näin – voisiko ”juominen” olla vain yleisesti ”vastaanottamista”?

Vaikuttaa siltä, että Uusi testamentti ei käytä *πίνω* –verbiä koskaan muussa kuin kirjaimellisessa merkityksessä, eli konkreettisena juomisena. Mt. 20:22–23 ja Mt. 26:42 puhuvat kyllä juomisesta tavalla, joka merkitsee nesteen nauttimisen sijaan kärsimykseen joutumista. Kuitenkin näissä kielikuvissa vertauskuvallisuus ilmenee siinä *mitä* juodaan, ei itse juomisessa sinänsä. Kristus ei sano ”juon kärsimystä”, jolloin juominen olisi vertauskuvallinen ilmaisu ja kärsiminen olisi sananmukainen. Sen sijaan hän sanoo ”juon maljan”, jossa malja on ymmärrettävä vertauskuvallisesti mutta juominen – tämän vertauskuvan kontekstissa – on kirjaimellista. Samoin Joh. 4:14 viittaa juomiseen iankaikkisen elämän vastaanottamisena, mutta siinäkin yhteydessä Jeesus puhuu ”sen veden” juomisesta, jonka hän antaa – eli vertauskuvallista ei ole juominen, vaan ”se vesi”.⁶

Onko ristillä hapanviiniin kastetun sienen ojentaminen Jeesukselle esimerkki ”juomisesta” joka vertautuisi intinktioon? Ei sinänsä, koska Jeesus ei syö hänelle ojennettua sientä, vaan otaksuttavasti sienestä valuu riittävästi viiniä hänen suuhunsa mikä mahdollistaa sen juomisen. (Jeesus ei syö hänelle ojennettua sientä, mikä vastaisi intinktiota.) Tämä esimerkki ei siis osoita, että ”juominen” olisi UT:ssa muuta kuin konkreettista juomista.

Loppuyhteenveto ja ehdotuksia:

Vanhan kirkon traditio osoittaa, että intinktio on noussut esiin useammankin kerran, ja se on aina torjuttu kirkon johdon taholta, yleensä samaan argumenttiin vedoten: se ei noudata Kristuksen ase-
tusta. Tämä tradition argumentti on vahva, eikä se perustu pelkästään jonkin yksittäisen teologin lausumaan.

Tradition ääni toisaalta kuitenkin muistuttaa, että tämä kysymys

6 Samankaltainen erotus on noussut esiin keskusteltaessa siitä, onko Kristuksen sana ”tämä on” ymmärrettävä vertauskuvallisesti. Luterilaiset ovat todenneet, että vaikkakin evankeliumeissa Jeesus puhuu olemisestaan vertauskuvallisesti (”Minä olen lampaiden portti.”), ei vertauskuvallisuus sijoitu predikaattiin vaan objektiin. Oleminen ei ole vertauskuvallista, vaan reaalista – mutta ”lampaiden portti” sen sijaan on vertauskuva.

nousee uudelleen ja uudelleen esiin juuri seurakuntapapiston parista. Tämä osoittaa, että intinktiolle on koettu olevan käytännöllinen tarve, jota ei kevyesti tule sivuuttaa.

Luterilaisen tradition sisällä intinktiota ei ole juurta jaksain tutkittu tai määriteltä, mutta luterilaisen kirkon perinteinen kanta siihen on ollut aina torjuva. Painotus asetussanojen suhteen on ollut perinteisesti niin vahva, että edes erityistapauksissa ei haluttu poiketa Kristuksen asetuksen yksinkertaisesta ymmärtämisestä. Tällöin on rohkaistu käyttämään muita armonvälineitä, sillä ehtoollinen ei ole kasteen tavoin välttämätön pelastukselle. On parempi hyvällä omallatunnolla pidättäytyä sakramentista kuin nauttia se mahdollisesti asetuksen vastaisesti.

Luterilaisten perinteinen kanta ei ole kuitenkaan ollut monelle kirkolle enää nykyään tyydyttävä. Lutherin ja varhaisen luterilaisuuden aikana viikoittainen ehtoollisen nauttiminen ei ollut normaalitilanne. Edes siellä, missä ehtoollinen tarjottiin joka sunnuntai, yksittäinen kristitty ei todennäköisesti osallistunut ehtoolliselle joka kerralla. Voitaisiin siis ajatella, että ehtoollisen merkitystä korostaessaankin varhainen luterilaisuus oli valmiimpi hyväksymään sen, että jotkut seurakuntalaiset yksinkertaisesti eivät voi nauttia ehtoollista.

1900-luvun ns. liturgisen liikkeen myötä sakramentin säännöllisen, jokaviikkoisen nauttimisen arvostus on kasvanut ja se on tultu käsittelemään paitsi kristillisen jumalanpalveluksen keskeisenä, jokaviikkoisena osana, myös yksittäisen kristityn uskonelämän kannalta keskeisen tärkeänä armonvälineenä – josta luopumista tulisi viimeiseen asti välttää. Siksi on huomattava, että sisarkirkoissamme (LCMS, SELK) on intinktio hyväksytty ainakin jonkinlaisena mahdollisuutena, joskin asiassa esiintyy selvästi kumpaakin mielipidettä.

Varhaisessa kirkossa toisinaan esiintynyt intinktio-tapa pääasiassa nousi tarpeesta viedä ehtoollinen sairaille, jotka eivät pystyneet nauttimaan viiniä. Vaikka tilanne on toisenlainen, tämä on kuitenkin jossain määrin analoginen nyt vallitsevalle. Kysymys on siitä, että ainakin osa seurakuntalaisista ei voi, ikään kuin ”sairauden tähden”, nauttia Herran verta kalkista normaaliin tapaan. Motiivi intinktion käyttöön

ei ole ollut huono, kuten se ei ollut keskiajallakaan, vaan mitä pastoraalisin: pyrkimys varmistaa että kaikki kaipaavat saavat nauttia tätä ”kuolemattomuuden lääketä”. Nykyisessä tilanteessa ei onneksi ole mitään ongelmaa itse viinin nauttimisen suhteen, vaan ongelma koskee vain (väliaikaisesti) *toisten kanssa samasta maljasta nauttimista*.

Kaiken edellä kuvatun perusteella ajattelen, että on vähintäänkin varmempaa Herramme asetuksen noudattamista jakaa ehtoollinen yhteisestä maljasta mahdollisimman tarkkaa hygieniää noudattaen. Teemme tällä hetkellä ratkaisuja, jotka voivat jäädä melko pitkäketoisiksikin, jos covid19-epidemia jatkuu, tai uudet epidemiat tulevat vaivaamaan yhteiskuntaamme. Tie, jonka nyt valitsemme, voi muodostua ”uudeksi normaaliksi”. Siksi olisi toimittava niin, että intinktio, jos se sallitaan, säilyisi nimenomaan erityistoimena tilanteessa, jossa muut toimet osoittautuvat mahdottomiksi noudattaa. Samalla en halua sivuuttaa sitäkään todistusta, jonka tämänhetkinen tilanne sisarkirkoissamme meille viestittää. Meidän nähdäksemme oikeauskoiset kirkot sallivat intinktion käyttämisen erityistapauksissa.

Jos tässä asiassa Lähetyshiippakunnan papisto huomaisikin toimineensa tavalla, joka ei ole täysin uskollinen Herran asetukselle, ei tämä luhistuta kirkkomme oikeauskoisuutta. Eihän ortodoksian mitarina koskaan ole se, erehtyykö (koska kaikki kirkot erehtyvät) vaan se, haluaako tutkia asiaa ja korjata erehdyksensä jos sellaisen huomaa. Hiippakuntamme papiston toimet on tehty hyvistä motiiveista käsin, seurakunnan parasta tavoitellen.

TULE, HERRA JEESUS ¹

TT, FM pastori Petri Hiltunen

Rakkaat veljet ja sisaret, hyvä juhlaväki!

On tarpeetonta sanoakaan, että tämä vuosi on ollut todella poikkeuksellinen. Me kaikki tiedämme sen syvällä selkäytimessämme. Jokaisen ihmisen elämä on muuttunut - tavalla tai toisella. Olemme siirtyneet elämään, jonkalaista emme osanneet kuvitellakaan vielä viime jouluna.

Tämä näkyy myös kielenkäytössä. Yhtäkkiä meidän suumme täyttävät sellaiset ennestään oudot sanat kuin koronakaranteeni, viruslinko, etäkoulu, etäpappi, etävirvonta, striimaus, kasvomaski, laumasuoja jne. Meistä kaikista kasvaa virusten ja niiden torjunnan puoliammatilaisia. Elämämme on täyttynyt erilaisista tilastoista ja laskelmista: kuinka monta sairastunutta, kuinka monta tehohoidossa, kuinka

¹ Raamattutunti Lähetysshiippakunnan kesäjuhla verkossa 1.8.2020.

monta kuollutta?

Tämän kriisin vaikutukset tulevat näkymään vielä pitkään: taloudessa, mielenterveydessä, asenteissa, käyttäytymisessä, elämänarvoissa - ja varmaankin myös hengellisessä elämässä. Läheskään kaikkia vaikutuksia me emme pysty mitenkään vielä aavistamaan.

Kaiken tämän keskellä on moni kristitty ihminen kysellyt: mikä on tämän tarkoitus? Miksi tällainen koronaepidemia on tullut? Mitä Jumala haluaa sanoa meille? Tai haluaako sanoa? - Nämä ovat olennaisia kysymyksiä, joita kaikkien ihmisten tulisi nyt kysellä.

Raamatun pohjalta me voimme sanoa, että tämä on vitsaus. Vitsaus ei ole sama asia kuin rangaistus tai tuomio. Vitsaukseen sisältyy aina mahdollisuus muutokseen. Se on vakavaa puhuttelua, mutta ei vielä hylkäämistä.

Mitä Jumala haluaa sanoa vitsauksen kautta?

A. Israelille

Mitä Jumala sitten haluaa sanoa vitsausten, ja nyt tämän koronaepidemian kautta? Meillä on Raamatussa lukuisia esimerkkejä siitä, mitä Jumala puhuu. Israelin kansan kohdalla Jumala joutui sallimaan monen monta sotaa, sairautta, kuivuutta, nälänhätää ja muuta vastoinkäymistä - johdattaakseen kansaansa oikeaan suuntaan.

Jeremian kirjassa Jumala sanoo: ”Olen kerran toisensa jälkeen lähettänyt teidän luokseni palvelijoitani, profeettoja, ja kehottanut: ’Kääntykää vääriteltä teiltänne, hylätkää pahat tekonne! Älkää seuratko muita jumalia älkääkä palvelko niitä. Silloin te saatte asua maassa, jonka minä annoin teidän isillenne ja teille. Mutta te ette ottaneet kuuleviin korviinne, mitä minä olen puhunut” (Jer. 35:15 UKR).

Tällaisia kehotuksia sai Israelin kansa kerta toisensa jälkeen. Kärsivällisesti koetti Jumala kasvattaa kansaansa turvautumaan yksin Häneen ja elämään Hänen käskyjensä mukaan.

Jumala sanoi: ”Palatkaa takaisin, te luopuneet lapset ... sillä minä olen ottanut teidät omikseni ... Palatkaa takaisin, te luopuneet lapset, niin minä parannan teidät luopumuksestanne” (Jer. 3:14, 22).

Israel on Jumalan valittu kansa. Jumala oli sen Isä ja kansan jäsenet olivat lapsia. Hyvin usein he olivat tuhlaajapoikia ja -tyttöjä. Mutta Isä odotti ja odottaa heitä yhä takaisin kotiin, yhteyteensä. Kerran tämä Jumalan odotus täyttyy ja Israel kääntyy, niin kuin Paavali opettaa Roomalaiskirjeessä (11:26).

B. Maailmalle

Entä mitä Jumala haluaa sanoa tälle maailmalle, tälle luopuneelle, langenneelle ihmiskunnalle? Senkin me tiedämme. Jo vanhan liiton aikana, Jesajan kirjassa Jumala sanoo: ”Kääntykää minun puoleeni, maan kaikki ääret, antakaa pelastaa itsenne, sillä minä olen Jumala, eikä muuta Jumalaa ole. Minä olen vannonut itseni kautta, minun suuni on lausunut tämän totuuden, peruuttamattoman sanan: ’Minun edessäni on notkistuva jokainen polvi, jokainen suu on vannova minun nimeeni’” (Jes. 45:22-23).

On kysymys Jumalan kunnia. Hän ei voi antaa kunniaansa kenellekään muulle. Jumala on vannonut itsensä kautta, koska ei ole mitään eikä ketään suurempaa, jonka kautta Hän olisi voinut vannoa. Kerran tulee päivä, jolloin koko ihmiskunnan ja kaikkien voimien ja valtojen tulee kumartua Kaikkivaltiaan Jumalan edessä.

Tänään me olemme kaukana tuosta tilanteesta. Ihmisen itsetunto on kasvanut kasvamistaan viimeisten vuosikymmenten aikana. Me olemme tehneet suuria harppauksia tieteen ja teknologian avulla. Lääketiede on saavuttanut suurta menestystä monien sairauksien voittamisessa. Tähtitiede tavoittaa yhä kaukaisempia galakseja ja selvittää yhä tarkemmin maailmankaikkeuden rakennetta. Moni uskoo vilpittömästi, että ihminen pystyy aikanaan ratkaisemaan myös sen kaikkein suurimman kysymyksen eli kuoleman ongelman.

Huippusuositettu israelilainen ateistinen ajattelija Yuval Noah Harari on kirjoittanut kirjan Homo Deus eli Ihmisjumala. Tulevaisuuden

lyhyt historia (2015). Tuossa kirjassaan hän sanoo: *"Ihmiskunnan seuraavat tavoitteet ovat kuolemattomuus, onnellisuus ja jumaluus. Vähennetyämme nälkään, sairauksiin ja väkivaltaan kuolemista, päämäärämme on nyt voittaa vanhuus ja jopa itse kuolema --- Tavoitteenamme on kohottaa ihmiset jumaliksi"* (s. 21) ... *"Meidän ei tarvitse odottaa (Kristuksen) toista tulemusta voittaaksemme kuoleman"* (s. 23). *"Modernille ihmiselle kuolema on tekninen ongelma, jonka me voimme ja joka meidän tulee ratkaista"* (s. 22) ... *"Maailma ilman kuolemaa on myös maailma ilman taivasta, helvettiä ja jälleensyntymää"* (s. 22). *"Meitä ei odota mikään paratiisi kuoleman jälkeen - mutta me voimme luoda paratiisin tänne maan päälle ja elää siinä ikuisesti, jos vain onnistumme voittamaan joitakin teknisiä ongelmia"* (kuten kuoleman, s. 201).

Hararin mukaan maailma on jo muuttunut paljon parempaan suuntaan. Hän kertoo monenlaisia katastrofeja, joita maailmassa on tapahtunut. Nälänhätä, rutto, sodat jne. Nyt niitä Hararin mukaan tapahtuu aina vähemmän ja vähemmän, koska ihmiskunnalla on nyt keinot voittaa kaikki vastukset. Hänen mukaansa tulevaisuudessa epidemiat vaarantavat ihmiskuntaa vain jos ihmiset ITSE luovat niitä jonkin julman ideologian käyttöön. - Harari kirjoitti nämä sanansa viisi vuotta ennen koronapandemiaa.

Hararin mielestä *"meidän ei enää tarvitse rukoilla mitään jumalaa tai pyhimystä pelastamaan meitä niiltä"* (s. 2). Ja hän pohtii: *"Jos keskiajan ihmisille olisi sanonut, että Jumala olisi kuollut muutaman vuosisadan päästä, he olisivat kauhistuneet: Kuinka me voimme elää ilman Jumalaa? Kuka antaa elämälle tarkoituksen? Kuka suojaa kaaokselta? ... Taaksepäin katsottuna Jumalan kuolema on ollut positiivinen kehitys"* (s. 67). *"Suurimman uhkan maailman laille ja järjestykselle muodostavat ne ihmiset, jotka yhä uskovat Jumalaan ja Hänen kaikenkattavaan suunnitelmaansa"* (s. 221). Hararin mukaan Jumala näyttää nykyisin tekevän paluuta, mutta hän vakuuttaa: *"Jumala on kuollut - kestää vain jonkin aikaa päästä eroon hänen ruumiistaan"* (s. 268).

Harari ei ole yksin. Hänen ajatuksensa edustavat hyvin laajan kansanjoukon suhtautumista asioihin. Hararin kahta kirjaa on myyty yli 15 miljoonaa kappaletta, 50 kielellä. Hän on tämän hetken johtavia ajattelijoita maailmassa. Hararilta kysytään kantaa milloin ilmaston-

muutokseen, milloin sotien lopettamiseen milloin sairauksien voittamiseen. - Näyttää, että suhteessa Jumalaan vallitsisi maailmassa suuri ylimielisyys: ”Häntä ei tarvita. Hänellä ei ole mitään käyttöä meille. Hän on kuollut. Nyt ihminen on vapaa elämään niin kuin haluaa - ja elämään ikuisesti”. - Enää pahemmin ei voi Jumalalta viedä sitä kun-
niaa, joka Hänelle kuuluu, maailman Luojana ja kaiken ylläpitäjänä.

Jumalan vastaus maailmalle

Englantilainen kirjailija C. S. Lewis on sanonut: *”Kärsimys on Jumalan huutotorvi, jolla kuuro maailma herätetään”*. Tämä määritelmä pätee hyvin juuri vitsauksiin. Yuval Hararin kirjoista näkee hyvin, kuinka kauas ihmiskunta on etäantynyt Jumalasta. Monet ihmiset eivät vain epäile Jumalan olemassaoloa vaan he ovat tappaneet Jumalan omassa mielessään ja haluaisivat haudata Hänen ruumiinsakin - ettei Jumala saisi sanoa heille mitään.

Siksi Jumalan pitää joskus huutaa niin kovaa, että edes joku kuulee Hänen äänensä. Että joku ymmärtäisi, ettei Jumala suinkaan ole kuollut vaan Hän on hyvinkin elävä ja toimiva. Kun ihmiset eivät kuule Jumalaa Hänen hyvyytensä kautta, pitää Jumalan sallia pahuutta, että ihmiset etsisivät Häntä.

On tärkeää muistaa, että Jumala ei kiusaa ketään eikä tuota pahuutta. Pahuus on aina Jumalan vihollisen työtä. Mutta joskus Jumala vetää pois suojelevan kätensä, jolloin pahalle tulee tilaisuus tunkeutua ihmisten elämään. Jumalalla on tähän syynsä. Pohjimmaisena syynä on se, että Jumala ”tahtoo, että kaikki ihmiset pelastuisivat ja tulisivat tuntemaan totuuden” (1. Tim. 2:1). Tämän päämäärän saavuttamiseksi Jumalan pitää joskus sallia meidän elämäämme myös raskaita vaihteita - vaikkapa antamalla sairauden kohdata ihmistä tai koko ihmiskuntaa.

Siksi koronapandemiakin on Jumalan puhuttelua maailmalle. Jotta se kääntyisi elävän Jumalan puoleen ja jotta yksikin ihminen voisi pelastua ja päästä taivaaseen.

Maaailman vastaus Jumalalle

Ilmestyskirjasta me näemme, että ihmiskunta voi vastata Jumalan puhutteluun kahdella eri tavalla. Huono vaihtoehto on se, että tässäkin koronavitsauksessa käy niin kuin Ilmestyskirjan 9. luvussa kerrotaan: ”Loput ihmiset, ne jotka eivät kuolleet näihin vitsauksiin, eivät kuitenkaan lakanneet palvomasta kättensä töitä. He kumarsivat yhä pahoja henkiä ja kullasta, hopeasta, pronssista, kivistä ja puusta tekemiään jumalankuvia, jotka eivät voi nähdä eivät kuulla eivätkä kävellä. He eivät kääntyneet, he eivät luopuneet murhatöistään eivätkä taioistaan, eivät siveettömästä elämästä eivätkä varastamisesta” (Ilm. 9:20-21).

Eli jumalaton elämä saattaa jatkua samaan malliin kuin ennen koronaakin. Mammona ja tavara säilyvät ihmisen jumalana, syntymättömien lasten murhaaminen jatkuu edelleenkin eikä sukupuolimoraali kohennu entisestä. Pahinta on se, ettei Jumala ja Hänen rakas Poikansa saa olla ihmisten elämässä siinä asemassa, joka heille kuuluu.

Toimittaja Marko Junkkari saattoi toukokuussa lausua profeetallisesti Suomen suurimmassa päivälehdessä näin: ”Kun tulevaisuuden historioitsija rakentaa syy-seuraussuhteitaan, koronapandemia on ketjussa se SYY. Tässä vaiheessa kukaan ei vielä tiedä, mikä on sen seuraus ... Toki sekin on mahdollista, että joku tulevaisuuden historioitsija toteaa, että keväällä 2020 maailma saavutti käännekohdan mutta ei onnistunut kääntymään” (HS 17.5.2020).

Niin: ”Ei onnistunut kääntymään”. Se on pahinta, mitä vitsauksesta voi seurata. Silloin se ei ole saavuttanut tarkoitustaan.

Parhaassa tapauksessa käy niin kuin sen vitsauksen jälkeen, josta kerrotaan Ilmestyskirjan 11. luvussa: ”Kymmenesosa kaupungista sortui ja järityksessä sai surmansa 7000 ihmistä”. Sitten sanotaan: ”Muut pelästyivät ja antoivat taivaan Jumalalle kunnian” (Ilm. 11:13). - Juuri Jumalan kunnian on kysymys. Hänen kunniansa on se, että kaikki luodut kunnioittavat Häntä Herrana ja Jumalana. Siihen Hän haluaa vetää ihmiskuntaa hyvällä ja joskus myös pahalla.

C. Uskville

Mutta haluaako Jumala sanoa vitsausten kautta jotakin myös niille, jotka uskovat Häneen? Kyllä, paljonkin.

Me joudumme uskovina tajuamaan, että olemme aivan yhtä hauraita ja haavoittuvia kuin kaikki muutkin ihmiset. Usko ei suojaa meitä sairaudelta, kärsimykseltä, surulta eikä edes ruumiin kuolemiselta. Me olemme osallisia kaikista niistä kivuista, jotka kohtaavat kaikkia muitakin ihmisiä. Tämä opettaa meille oikeanlaista nöyryyttä Pyhän Jumalan edessä.

John C. Lennox sanoo, että oikeastaan ainoa ero uskovan ja ei-uskovan ihmisen kohdalla on se, että ei-uskova kärsii ilman toivoa, kun sen sijaan uskovan kärsimyksessä on aina mukana myös toivo.

Mikä on tämä kristityn toivo? Se toivo on Jumalan lupaus siitä, että me perimme iankaikkisen elämän taivaassa. Jos me panemme toiseen vaakakuppiin maalliset kärsimykset ja toiseen vaakakuppiin taivaan riemut, me ymmärrämme, missä on uskovan ihmisen toivo. Täivastoivo on ”meidän elämämme ankkuri, luja ja varma. Se ulottuu väliverhon tuolle puolen”. Sinne, mihin Jeesus on jo mennyt meidän edelläkävijänämme (Hepr. 6:19-20). Näin meitä rohkaistaan Heprealaiskirjeessä.

Siksi me emme menetä uskoamme ja toivoamme, vaikka elämä luhistuisi. Vaikka kaikki kaatuisi meidän ympärillämme. Vaikka vuoret järkkäyisivät ja horjuisivat. Vaikka sataisi järkäleen kokoisia rakeita ja koko maailmankaikkeus kääriytyisi kokoon kuin paperinpala.

Meillä on Jumalan varma lupaus pelastuksesta, taivaasta ja iankaikkisesta elämästä. Se lupaus kannattelee meitä kaikkien vitsausten keskellä.

Synnytystuskien alkua

Mutta onko jotain muuta, jota Jumala tahtoo sanoa meille uskville näiden vitsausten kautta. Kyllä!

Jeesus kertoo monista asioista, jotka ovat merkinä Hänen paluustaan: ”Kansa nousee kansaa vastaan ja valtakunta valtakuntaa vastaan, ja joka puolella on suuria maanjäristyksiä, nälänhätää ja ruttotauteja. Kauhistuttavia asioita tapahtuu, ja taivaalla näkyy suuria ennusmerkkejä” (Luuk. 21:10-11). Ruttotaudiksi kutsuttu vitsaus tarkoittaa tässä erilaisia kulkutauteja.

Vapahtajan mukaan nämä vitsaukset ovat synnytystuskien alkua (Matt. 24:8). Tämä on meille hyvin tärkeä ilmaus. Jos naisella on synnytystuksia, se tietenkin osoittaa, että hän on raskaana ja pian koittaa se hetki, jolloin hänelle syntyy lapsi.

Näin on myös lopun ajan vitsausten suhteen. Ne ovat merkkejä siitä, että jotakin on pian syntymässä. Mutta mitä on syntymässä. Jeesus puhuu uuden maailman syntymisestä: ”Totisesti: kun Ihmisen Poika uuden maailman syntyessä istuutuu kirkkautensa valtaistuimelle, silloin tekin, jotka olette seuranneet minua, saatte istua kahdellatoista valtaistuimella ja hallita Israelin kahtatoista sukukuntaa” (Matt. 19:28).

Tästä synnytyksestä ja sitä edeltävistä synnytyskivuista Jeesus puhuu. Kun me ymmärrämme koronan ja sodat ja maanjäristykset tällaisina synnytystuskina, silloin me saamme asioihin aivan erilaisen näkökulman. Ne eivät olekaan vain tuhon ja kuoleman merkkejä. Ei, vaan niistä tulee uuden elämän, jopa uuden maailman ennusmerkkejä.

Tämä maailma on tulelle talletettu. Se kulkee vääjäämättä kohti tuhoaan ihmisten pahuuden vuoksi. Vaikka me kristittyinä toimimme tämän maailman hyväksi ja taistelemme saastumista ja turmelusta vastaan, tämä maailma ei peri iankaikkista elämää. Johannes kuvaa näyssään viimeistä päivää: ”Minä näin suuren valkean valtaistuimen ja sen, joka sillä istuu. Hänen kasvojensa edestä pakenivat maa ja taivas eikä niistä jäänyt jälkeäkään” (Ilm. 20:11).

Lapsi syntyy kivulla maailmaan. Samoin uusi taivas ja uusi maa syntyvät kivulla. Meidän täytyy tämän kivun keskellä pitää mielessä Jeesuksen oma sana: ”Nainen, joka synnyttää, tuntee tuskaa, kun hänen hetkensä koittaa. Mutta kun lapsi on syntynyt, äiti ei enää muista

kipuaan vaan iloitsee siitä, että ihminen on syntynyt maailmaan. Tekin tunnette nyt tuskaa, mutta minä näen teidät vielä uudelleen, ja silloin teidän sydämenne täyttää ilo, jota ei kukaan voi teiltä riistää. Sinä päivänä te ette kysy minulta mitään” (Joh. 16:21-23).

Mistä päivästä Jeesus tässä puhuu? Hän puhuu tässä toisen tulemissensa päivästä, paluunsa päivästä. Siitä päivästä, josta Harari sanoi, ettei meidän tarvitse odottaa sitä päivää voittaaksemme kuoleman.

Kristitylle ihmiselle tuo päivä on meidän toivomme ja odotuksemme tärkein kohde. Me ”odotamme autuaan toivomme toteutumista, suuren Jumalan ja Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen kirkkauden ilmestystä”, niin kuin Paavali asian ilmaisee (Tit. 2:13).

Meillä on autuas toivo. Iloinen, innostava, pelastuksen toivo. Se päivä liittyy meidän Herraamme Jeesukseen Kristukseen. Me odotamme saavamme nähdä Hänet kasvoista kasvoihin: ”Minä näen teidät vielä uudelleen”, sanoi Jeesus opetuslapsilleen, ”ja silloin teidän sydämemme täyttää ilo” (Joh. 16:22).

Miten usein meidän sydämemme täyttyykään murheista, huolista, suruista, kysymyksistä, haasteista, raskaista taakoista, kun olemme täällä maan päällä. Monen ihmisen elämä on yhtä huokailua. Monen elämä on siirtymistä huolesta toiseen, menetyksestä kolmanteen. Öisinkin tulee pyöritettyä sängyssä unettomana, kun monet murheet ja pelot täyttävät mielen. Milloin korona, milloin lasten tulevaisuus, milloin iäkkäät vanhemmat, milloin työn paineet, milloin oma jaksaminen.

Ajattele päivää, jolloin kaikki nuo huolet on pyyhitty pois mielestä. Niin kuin kevättuuli pyyhkii taivaalta talven raskaat pilvet, ja aurinko paistaa täydeltä terältä. ”Teille, jotka pelkääte minun nimeäni, on nouseva vanhurskauden aurinko ja te parannutte sen siipien alla. Te astutte ulos ja hypitte riemusta kuin vasikat laitumella”, luvataan meile Malakian profetiassa (3:20).

Sellainen on meidän Herraamme ja Vapahtajamme paluun suuri päivä, niille, jotka Häntä odottavat. ”Sinä päivänä te ette kysy minulta mitään”. Kaikki meidän kysymyksemme ovat silloin saaneet vastauksen. Kristus on silloin vastauksena kaikkeen siihen, joka teki matkanteon raskaaksi.

Irrota nyt maasta mielet

Mutta on Jumalalla vielä muutakin sanottavaa meille uskoville lopun ajan vitsausten kautta. Mitä?

Jotkut meistä ovat olleet täällä maailmassa 20 vuotta, jotkut 50 vuotta, jotkut jopa 100 vuotta. Me olemme tottuneet tähän maailmaan ja sen elämään. Moni meistä on täällä kuin kala vedessä.

Kristitylle tämä on kuitenkin ristiriitainen tilanne. Meidän oikea kotimaamme kun ei ole tässä maailmassa vaan siinä tulevassa maailmassa, taivaassa, Jumalan luona. Me olemme Hänen lapsiaan ja perimme Hänen valtakuntansa.

Siksi me olemme vieraita ja muukalaisia tässä maailmassa (Hepr. 11:13). Aika ajoin saatamme myös tuntea tämän muukalaisuutemme, kun kohtaamme tämän maailman arvot ja asenteet. Vaikkapa lukemalla Yuval Hararin kirjaa. Silloin ymmärtää, että me emme ole syntyisistä tästä maailmasta vaan taivaasta. Meidän arvomaailmamme ei kumpua ihmisen mahdollisuuksista vaan Jumalan mahdollisuuksista.

Kristittyinä meidän suurin vaaramme on siinä, että me sopeudumme tähän maailmaan. Mukaudumme ja muuntaudumme niin, ettei meitä enää tunnu erottavan mikään niistä arvottomista arvoista, jotka kannattelevat tätä langennutta maailmaa.

Vitsaukset ravistelevat meitä hereille tällaisesta mukautumisesta. Ne ovat erottamassa ja irrottamassa meitä tästä maailmasta, joka kulkee kohti tuhoa. Vitsausten avulla me ymmärrämme, ettei meillä ole täällä pysyvää kotia vaan me odotamme sitä kotia, josta Jeesus sanoo: ”Minä menen valmistamaan teille sijaa, mutta tulen sitten takaisin ja noudan teidät luokseni, jotta saisitte olla siellä missä minä olen” (Joh. 14:3).

Tuon kodin me saamme, kun Jeesus tulee takaisin. Silloin Hän sanoo oikealla puolellaan oleville: ”Tulkaa tänne, te Isäni siunaamat. Te saatte nyt periä valtakunnan, joka on ollut valmiina teitä varten maailman luomisesta asti” (Matt. 25:34). Se valtakunta ja se koti, jonka me saamme Kristuksen paluun päivänä, on meidän todellinen kotimme.

Tämän me saatamme välillä unohtaa ja kiinnittyä liikaa tähän katoavaan maailmaan.

Siksi virressä lauletaan: *”Irrota nyt maasta mielet”* (VK 201:1). Meidän mieleemme voivat olla niin kiintyneitä ja kiinnittyneitä tähän maailmaan, että me menetämme mielestämme ikuisen isänmaan. Jeesus tiesi tämän vaaran ja siksi Hän varoittaa, että ”tämän maailman huolet ja rikkauden petolliset houkutukset ja muut mielihalut saavat meissä sijaa” ja tukahduttavat sen Sanan siemenen, jonka Jumala on kylvänyt meihin (Mark. 4:19).

Vapahtaja varoittaa myös siitä, että juopottelu, päihtymys ja jokapäiväisen elämän huolet voivat turruttaa meidän mieleemme niin, että Hänen paluunsa päivä pääsee yllättämään meidät (Luuk. 21:34).

Siis joko tämän maailman huolet tai sitten tämän maailman ”niin sanotut” ilot voivat turruttaa meidät ja sammuttaa meissä taivastoivon ja Kristuksen paluun odotuksen.

Siksi me tarvitsemme sitä, että Jumala irrottaa meidän mieliämme maasta, tästä maailmasta, sen iloista ja suruista. Vitsausten tehtävä on irrottaa niitä vääriä kiinnikkeitä, jotka sitovat meitä tähän maailmaan. Ja jotka hämärtävät meidän silmiltämme sen Suuren Päämäärän, jota kohti olemme kulkemassa. Vitsaukset muistuttavat meitä siitä isänmaasta, jossa ei enää ole mitään vitsauksia, ei sairautta eikä kuolemaa.

Elävä kristillisyyys

Elävä kristillisyyys on aina Herransa paluuta odottavaa kristillisyyttä. Se ei lannistu eikä masennu silloin, kun tämä maailma menettää toivonsa. Vaan se säilyttää iloisen toivon ja odotuksen vitsaustenkin keskellä - ja juuri silloin!

Elävä kristillisyyys ei myöskään ryhdy rakentamaan ikuista majaa tähän maailmaan vaan tajuaa, että Kristuksen Kirkko on täällä vain ohikulkumatkalla. Me olemme vaeltamassa Punaiselta mereltä kohti Luvattua maata.

Me lähdimme liikkeelle Pyhästä Kasteesta ja päädyimme lopulta Tai-

vaan valtakuntaan - niin kuin Jumala on meille luvannut. Ei meillä ole täällä pysyvää asuinsijaa. Me olemme täällä vain telttaretkellä.

Kuollut kristillisyys ryhtyy rakentamaan itselleen muistomerkkejä; rakennuksia, raskaita rakenteita, painavaa osakesalkkua. Kuollut kristillisyys ei tarvitse Kristuksen paluuta mihinkään; se on aivan tyytyväistä täällä maailmassa eikä kaipaa taivaan iloja. Kuollut kristillisyys on tämänpuolista, tämän maailman uskonnollisuutta, jossa Jumalan asioihin puuttuminen olisi vain kiusallinen häiriötekijä.

Kuollut kristillisyys hokemalla hokee: ”Tämä on Herran temppeli, Herran temppeli, Herran temppeli”. Vaikka todellisuudessa se on ”ryövärien luola”. Niiden piilopaikka, joilla ei ole aikomustakaan tehdä parannusta eikä kääntyä Jumalan puoleen (Jer. 7:4, 11).

Herran temppeli ei synny siitä, että sitä kutsutaan tällä nimellä, vaan siitä, että Herra Kristus todellisesti ASUU temppelissään ja saa olla sen ainut Herra ja Hallitsija. Se on paikka, jossa Hänen äänensä saa kuulua koko laajuudessaan ja rikkaudessaan, ja jossa pyydetään saada elää tämän Sanan varassa. Siellä Hän itse myös ruokkii erämaan vaeltavan kansan Taivaan Mannalla eli Pyhällä Ehtoollisella. Tällaista elävää Herran temppeliä me jokainen tarvitsemme - ja tarvitsemme yhä enemmän, mitä lähempänä on meidän Herramme paluun päivä.

Kaikille kansoille

Vitsauksilla on vielä yksi tärkeä viesti meille kristityille. Ne muistuttavat meitä siitä tehtävästä, jonka Kristus on antanut Kirkolle. Jeesus ilmaisi sen näin: ”Tämä valtakunnan evankeliumi pitää saarnattaman kaikessa maailmassa, todistukseksi kaikille kansoille; ja sitten tulee loppu” (Matt. 24:14).

Ystävät kalliit! Me olemme kulkemassa kohti tämän maailmanajan loppua. Koronaepidemia, Australian metsäpalot, Afrikan heinäsiirakavitsaus, sodat ja maanjäristykset muistuttavat meitä tästä. Synnytystuskat tulevat entistä tiheämmin, kunnes lapsi syntyy - kunnes uusi maailma syntyy.

Ennen sitä meidän tulee suorittaa loppuun se tehtävä, jonka meidän Herramme ja Vapahtajamme on meille antanut. Valtakunnan evankeliumi pitää viedä kaikille maailman kansoille ja kielille. Tuo evankeliumi on todistusta siitä, että Jeesus Kristus, Jumalan Poika, on sovittanut koko maailman kaikki synnit, Hän on kuolemallaan voittanut kuoleman vallan, Hän on kukistanut Saatanan ja kaiken pahan, ja Hän on avannut meille tien iankaikkiseen elämään.

Kenenkään ei tarvitse jäädä sen valheellisen odotuksen varaan, että ihminen ratkaisisi elämän ongelmat, voittaisi jopa vihollisista viimeisen, kuoleman, ja johtaisi ihmiskunnan onnellisuuteen ja jumaluuteen - niin kuin Harari ja moni muu harhassa oleva ihminen haaveilee.

Ei, Kristus on jo tehnyt tämän kaiken meidän puolestamme. Hän imi itseensä koko maailman pahuuden ja antoi riittävän uhrin sen puolesta. Näin kukistettiin myös synnin seuraus eli kuolema.

Jeesus sanoo: ”Totisesti, totisesti minä sanon teille: joka kuulee minun sanani ja uskoo Häneen, joka on minut lähettänyt, sillä ON iankaikkinen elämä, eikä hän joudu tuomittavaksi, vaan ON JO siirtynyt kuolemasta elämään” (Joh. 5:24).

Ystävät kalliit! Kun me olemme jo siirtyneet kuolemasta elämään, ei meidän tarvitse pelätä koronavirusta, ei mitään vitsausta, ei mitään, mikä voisi tuottaa meille vahinkoa. Me elämme jo nyt ikuista elämää Kristuksessa Jeesuksessa.

Siksi me voimme levollisin mielin odottaa sitä päivää, jolloin meidän rakas Vapahtajamme tulee takaisin ja asettaa kaiken kohdalleen. Se on tuomion päivä tälle maailmalle, joka haluaa haudata Luojansa ja Jumalansa. Mutta niille, jotka uskovat, se on suuren ilon ja huojennuksen päivä.

Tätä iloista sanomaa se saamme kuuluttaa koko maailmalle. Ja mitä pelottavammaksi ja epävarmemmaksi maailma muuttuu, sitä suuremmalla syyllä me saamme kertoa kaikille ihmisille siitä toivosta, jonka Kristus on meille antanut.

Ave Crux, spes unica!
Terve Kristus, ainoa toivo!

Maranatha!
Tule, Herra Jeesus!
Seurakuntasi odottaa Sinua!

Kirjallisuutta

- Yuval Noah Harari, Homo Deus. A Brief History of Tomorrow (suom. Huomisen lyhyt historia 2017). London 2015.
- Marko Junkkari, Sattuma ja sähäys selittävät paljon. Koronapandemia on historiallinen murros, jota on kovin vaikea ymmärtää historian avulla. - Helsingin Sanomat 17.5.2020.
- John C. Lennox, Missä on Jumala koronavirusmaailmassa? (alkuteos: Where Is God in a Coronavirus World? 2020) 2020.
- C. S. Lewis, Kärsimyksen ongelma (alkuteos: The Problem of Pain 1940). Kuopio 1963.

LUTERILAISENA KRISTITTYNÄ 2020-LUVULLA

Pastori Esko Murto

Yleinen ja yksittäinen; maailmanlaaja ja paikallinen; muuttumaton ja ajankohtainen - Kristuksen kirkon elämässä kaksi vastakohtaa vaikuttavaa todellisuutta tulevat yhteen. Kristuksen kirkko on sekä maailmanlaaja että jokaisessa yksittäisessä paikallisessa seurakunnassa, niin, jopa yksittäisessä kristityssä perheessä tai yksittäisessä kristityssä täydellisesti läsnä. Kirkko on ikuinen ja muuttumaton ja silti jatkuvas- ti ajankohtainen ja hetkessä elävä.

Tämä johtuu siitä, että kirkon Herra on tätä kaikkea. Kristillinen kirkko, sikäli kun se on kristillinen, saa luonteensa Kristukselta, joka ”ennen aikojen alkua” syntyi Isästä, mutta joka ”kun aika oli täytty- nyt” syntyi Mariasta; joka pitää koko maailmaa astinlautanaan mutta joka laskee yksittäisen ihmisen yksittäiset hiuksetkin.

Siksi ”mitä on olla luterilaisena 2020-luvulla” tuntuisi saavan vastauk- sekseen: ”Se on jotain aivan erityislaatuista, ei tällaista ole koskaan ennen ollutkaan” – ja tämä olisi totta. Mutta myös: ”Se on sitä samaa kuin aina ennenkin, sellaista kuin Kristuksen kirkossa on aina ollut” – ja sekin olisi totta.

Kristuksen kirkon ja yksittäisen kristityn elämässä muuttuvuuden ja pysyvyyden välille syntyy harmonia siitä, että muuttumattomat asiat julistetaan, otetaan vastaan ja eletään *aina uudelleen tuoreina*. Katekis- mus sanoo kasteen merkityksestä: ”Vanha ihminen pitää jokapäiväi- sessä parannuksessa hukuttaa ja uuden ihmisen tulee nousta elämään Jumalan tahdon mukaista elämää.” Kertakaikkinen tapahtuma – kuo- lema ja ylösnouseminen, loppu ja uuden luominen – tulee uudelleen läsnä olevaksi kristityn elämässä joka päivä uskon kautta.

Silti kasteessa ei tietenkään ole kysymys rituaalista, joka täytyisi muodon vuoksi toistaa. Jokapäiväisessä parannuksessa kaste kutsuu hylkäämään yleisen, periaatteellisen syntisyyden sijasta todelliset, tuhoiset, lähimmäistä vahingoittavat ja Jumalan tahtoa vastustavat lihan teot. Kristitty tunnustaa päivittäin Jumalalle olevansa todellisesti

syntinen – tunnustaa ”ajatuksin, sanoin ja töin” rikkoneensa Jumalan tahdon ja ”ansainneensa iankaikkisen kadotuksen, jos sinä minua niin tuomitset, kuin minun syntini ovat ansainneet ja sinun pyhä vanhurskautesi vaatii.” Tällainen synnin tunnustaminen on totuudellinen, ei pelkkä toimitus joka suoritetaan Jumalaa miellyttääkseen, vaan aidosti moraalisen elämän jokapäiväisen romahduksen tunnustamista.

Silloin myöskään se armo, joka syntiselle kuuluu, ei ole vain jonkinlainen yleinen armollisuusperiaate, vaikka se sellaiseksi joskus latistuu leväperäisessä julistuksessa, vaan joka päivä todellinen, tuore ja henkilökohtaisesti paikkansa pitävä Kristuksen sana: ”Ole turvallisella mielellä, sinun syntisi annetaan sinulle anteeksi.” Lain ja katumuksen on määrä palvella evankeliumia, ei pelkästään ajamalla ihmistä pois moraalisesta itsetyytyväisyydestä Kristuksen armoa etsimään, vaan myös palvelen armoa osoittamalla meille sen syvyyden: mitä konkreettisemmin laki nuhtelee, sitä selvempää on katuvalle että juuri minut ja juuri nämä synnit on Jumalan Poika Golgatan ristinuhrilla sovittanut.

Näinkin Kristillisen kirkon elämässä muuttumaton ja ikuinen kohtaa muuttuvan ja jokapäiväisen, koska Jumala sekä lakinsa totuuden että armonsa lohdutuksen kautta astuu keskelle ihmisen elämää ja aikaa. Jumalan ikuinen tahto ja laki kohtaavat ihmisen kunkin päivän erityiset lankeemukset, paljastavat ne ja tuomitsevat ne – ja Kristuksen kertakaikkinen, pysyvä ja täydellinen ristintyön tuottama anteeksiantamus peittää ne. Raamatun sana ”nyt on otollinen hetki, tänään on pelastuksen päivä” kuulutetaan joka päivä, mutta aina uutena ja tuoreena sanana.

Kun ryhdymme nyt puhumaan siitä, mitä on olla luterilaisena 2020-luvulla, puhumme siis asiasta, joka on sekä uusi ja ennennäkemätön – että tunnettu ja tuttu. Jokainen kristitty voi ilman erityistä Pyhän Hengen lahjaakin tehdä turvallisesti ”ennustuksia” tulevasta, kun lähtöpisteeksi otetaan se, minkä tietää olevan totta jokaisena maailmanaikana Jumalan sanan perusteella.

Tässä esityksessäni tahdon puhua nyt Luterilaisen kirkon elämästä 2020-luvulla. Kun puhumme kirkon elämästä, puhumme samalla

myös luterilaisen yksittäisen kristityn elämästä, koska olen vakuuttunut siitä, että nyt enemmän kuin ennen kristillistä uskoa on elettävä nimenomaan yhteisönä, seurakunnan keskellä. Erityisesti luterilaista uskoa on elettävä näin. Ehkä toisenlainen hengellisyys voisikin toimia ilman seurakuntaa, mutta ei luterilainen. Haluan puhua nimenomaan luterilaisen kirkon elämästä Suomessa, ja siinäkin rajaten tarkastelun siihen luterilaiseen kirkkoon, jonka minä tunnen parhaiten, eli Lähetyshiippakuntaan.

Kuitenkin vaikka teenkin näin rajatun tarkastelun, haluan silti lähestyä aihetta Nikean uskontunnustuksen neljän kirkkoa kuvaavan määreen kautta: ”Yksi, pyhä, yhteinen ja apostolinen.” Johdannon mukaisesti voimme siis ajatella, että tässä yleiset ja ikuiset asiat sovelletaan tämänhetkiseen, yksittäiseen tilanteeseen.

Yksi Kirkko

Kristuksen kirkko on välttämättä yksi, sen tähden että sen Herra on yksi. Koska ei ole montaa Kristusta, ei voi olla montaa kirkkoakaan, eikä montaa Kristuksen ruumista. Kuitenkin Kristuksen kirkossa moneuden ja yksittäisyyden samanaikaisuus toteutuu. Herran Ehtoollista vietetään tuhansissa kirkoissa samanaikaisesti, ja miljoonat ihmiset nauttivat Kristuksen ruumiin ehtoollisleivässä. Kuitenkin klassisen ehtoollisopin mukaisesti jokainen kirkkovieras saa öylätissä, ei suinkaan pientä palasta Jeesuksen ruumiista, vaan Herran *todellisen, kokonaisen ruumiin* – sillä Ei Kristus ole jaettu!

Samankaltainen moneus ja yksittäisyys vallitsee kirkon ykseyden ja myös paikallisen moneuden välillä. Kirkko on yksi ainoa, ja siihen kuuluvat kaikki maailman kristityt. Tämä kirkko ei ole pelkkä idea tai puhtaasti hengellinen, näkymätön asia, vaikka tällaista ratkaisua joskus tarjotaankin. Toki tämän maailmanlaajan kirkon rajat ovat ihmisilmälle mahdottomia piirtää, mutta kuitenkin kirkko itsessään ei ole näkymätön eikä hahmoton, vaan todellinen ja havaittava. Kirkko on Jumalan kansa, eikä Jumalan kansa ole näkymätön.

Kuitenkin jokainen paikallinen seurakunta on myös ”Kokonainen

Kristuksen kirkko” sillä paikkakunnalla ja niille ihmisille, jotka siihen kuuluvat. Lähetyshiippakunnan sisällä olemme käyneet kasvuprosessia kirkoksi. Joku kriitikko näkee tässä epätäydellisyyden ja vajavuuden historian. Mutta se, joka rakastaa tätä kirkkoa ja tahtoo palvella sitä – niin kuin minä – voi enemmänkin/pikemminkin nähdä tässä kasvun ja oppimisen historiaa. Gottes Zeit ist allerbeste Zeit - Jumalan aika on kaikkein paras aika. Hiippakuntadekaani Juhana Pohjolan otsikko blogissa ”Kirkoksi kasvava kirkko” on erityisen sopiva verbiivalinta: ”kasvaa”. Kirkko on elävä kirkko, ja siksi se kasvaa ja kehittyy. Kirkko ei ole päätös, ratkaisu eikä pykälä, vaikka sen sisällä näitä kaikkia tarvitaan, vaan kirkon perusolemus vertautuu elävään organismiin joka ”kasvaa”.

Kristuksen kirkko on maailmanlaaja, mutta vain yksi. Meidän paikallinen kirkkomme ja paikallinen seurakuntamme on paitsi ”osa” tuota maailmanlaajaa kirkkoa, myös ”kokonainen kirkko” kullakin paikkakunnalla. Meidän tulisi ajatella ja tehdä työtä oman seurakuntamme eteen ”ikään kuin se olisi ainoa seurakunta meille”. Ymmärtäkää oikein – tämä ei tarkoita sitä, että meidän tulisi millään tavoin suostua lahkolaisuuteen! Tarkoitan sitä, että kristitty voisi liittyä eri seurakuntiin, mutta johonkin hänen on liityttävä. Ja se, johon hän liittyy, SE olkoon hänelle ”kirkko”.

Tästä syystä koen joskus hankalaksi sen, jos meitä pappeja ”kehuetaan” tyyliin ”minä menen sinne Johanneksen seurakuntaan kun siellä on hyvät saarnat...” – on hienoa, jos joku näin sanoo, mutta mitä teet sinä päivänä, kun papin saarna onkin huono? Tai saarnat ovat kuukauden verran huonoja?

Tästä syystä en pidä myöskään siitä juurevasta ilmaisusta seurakunnasta ”ruokapaikkana”. Ruokapaikat ovat sellaisia missä käydään syömässä ja sitten taas mennään – ja ehkä ensi kerralla eri ruokapaikkaan. ”Ruokapaikka” tai ”Siellä on niin hyvät saarnat” –ajatukset kyllä viittaavat oikeisiin asioihin, koska kirkkohän on juuri hengellisen ravinnon ja sananjulistuksen paikka. Mutta kirkon jäsenenä me emme katsele, tai meidän ei tulisi katsella, kirkkoamme ikään kuin ”palveluntarjoajana” jonka tyytyväisiä ja uskollisia asiakkaita me olemme.

Kirkko on paljon enemmän.

Meidän tulee seurakuntalaisina ja myös seurakuntien pastoreina kasvaa siinä ajatuksessa, että Jumala asettaa meidät tietyn seurakunnan keskelle ja tiettyjen ihmisten yhteyteen ja silloin HE ovat meille ”kirkko”. Ei vihamielisesti ketään toista ulos sulkien, kyse on enemmänkin perheeseen rinnastettavasta suhteesta. ”Minä olisin voinut mennä naimisiin jonkun toisenkin kanssa – mutta nyt kun minä menin sinun kanssasi naimisiin, SINÄ, eikä kukaan muu, olet minulle se oikea.” Kirkko yhteisönä ja ehkä erityisesti ”Jumalan perheenä” kuvaa vahvemmin sitä mistä on kyse. Emme mene kirkkoon vain saadaaksemme vastaanottaa hyvää hengellistä materiaalia; emme myöskään anna aikaamme tai varojamme kirkolle ”tukeaksemme” sen työtä. Me menemme kirkkoon siksi, että me olemme osa sitä, me kuulumme siihen.

Pyhä Kirkko

Oscar Wilde teki pahamaineisen boheemielämänsä lopussa parannuksen ja tuli kristityksi. Wilde liittyi kuitenkin valtakirkon eli anglikaanikirkon sijasta roomalaiskatoliseen kirkkoon. Hän oli jo aiemmin todennut: ”Roomalaiskatolinen kirkko sopii vain syntisille tai pyhimyksille; kunnianarvoisille kansalaisille riittää Anglikaaninen kirkko.”

Wilden sivallukselle on helppo nyökyttää päätään, vaikkei itse olisikaan aikeissa liittyä juuri roomalaiskatoliseen kirkkoon; sillä useinhan enemmistöasemassa olevat valtion- tai kansankirkot ovat olleet juuri tällaisia: ”kunnon ihmisille” sopivia paikkoja, joissa kuitenkin ei ole tilaa elämässään moraaliseen konkurssiin päätyneille katuville syntisille, mutta ei myöskään niille, jotka yrittävät (toki siinä kompuroiden) todella seurata Kristusta elämässään. Kristilliseen uskoon on hyvin vaikea suhtautua ”lievän positiivisesti” – tai ainakin missä näin on, herää epäily, onko saarnaaja täysin epäonnistunut tehtävässään Jumalan sanan julistajana.

Wilden sutkautus tuntuisi antavan arvon luterilaiselle kristillisyydelle (jota Wilde tuskin itse tunsikin lainkaan), koska juuri meidän parissam-

mehan painotetaan sitä, kuinka kristitty ihminen on samanaikaisesti Jumalan lain nuhdeltavana ja Kristuksen armon vapauttamana samanaikaisesti syntinen ja pyhä. Syntinen hän on, koska hän on ”syntynyt syntisestä sukukunnasta ja isieni kanssa monella tavoin syntiä tehnyt”. Tämä synti seuraa hänen mukanaan myös kirkon sisälle, ja siksi kristillinen kirkko koostuu pelkästään syntisistä ihmisistä. Pyhä hän on, koska hän uskoo Jumalaan, joka Kristuksen tähden ”vanhurskauttaa jumalattoman”, hänet on kasteen kautta ”puettu Kristukseen” eikä nyt enää ”elä hän, vaan Kristus hänessä.”

Kuitenkin on vaarana, että nämä jäävät vain ”uskon totuuksiksi” ilman vaikutuksia käytännön seurakuntaelämän tasolla. Tällöin kirkko sanoo olevansa ”syntisten sairaala”, mutta samalla antaa ymmärtää että moraalisen elämänsä synnin karille ajaneet eivät ole tervetulleita – eivät ainakaan samalla tavalla kuin muut. Mutta myös toisin päin: voidaan ajatella että tässä ”pyhien seurakunnassa” – sillä sitähan kirkko on – pyhästä elämästä ja kutsusta pyhitykseen tulee melkeinpä vaivaannuttava asia. Intoa oikean asian puolesta pidetään huikentelevaisuutena, kutsu pyhitykseen ajatuksissa, sanoissa ja teoissa alkaa tuntua epäilyttävältä lakihenkisyydeltä ja uskon ilmaisujen ylle langesetaan aina ulkokultaisuuden epäily. Synnin ja pyhyiden samanaikaisuus tunnustetaan todeksi hengellisenä periaatteena, mutta todellisuudessa uskonelämässä ei haluta olla oikeastaan syntisiä eikä pyhiäkään – vaan ehkä vain niitä Oscar Wilden mainitsemia ”kunnan ihmisiä”.

Kirkon ja kristittyjen elämässä synti on ”taustatekijä” josta käsin Pyhä Henki kokoaa meidät kirkoksi ja Kristuksen luo. Synti ei kuitenkaan kuulu kirkon olemukseen ja kristitylle se on väistämätön vain sikäli kun odotamme ylösnousemusta ja uutta luomista. Kristuksen kirkon sisällä on kuitenkin jatkuva liike synnistä pyhään päin. Syntiset tulevat Pyhän Jumalan Karitsan luokse, ja tuossa kosketuksessa he eivät saatuta pyhää vaan Jumalan Karitsan veri pyhittää heitä.

Kristillisestä kirkosta puhuttaessa usein käytetään sanontaa ”kynnys matalalla ja katto korkealla”. Usein tästä käytännössä muistetaan vain ensimmäinen puoli: matala kynnys, kaikki saavat tulla. Tässäkin kyllä on työtä tehtäväksi! Mutta katon korkealla pitäminen auttaa myös

kynnyksen matalana säilyttämiseen. Kirkko, jossa otetaan todesta kutsu pyhitykseen – eli pidetään katto korkealla – myös paremmin varjellutaan siitä itsettyytyväsyydeltä, jossa kristityt toteavat olevansa ”oikeastaan jo aika hyviä” – josta asenteesta sitten se kynnyskin alkaa kohoamaan.

Mitä pyhitys voi seurakunnan elämässä olla?

Ensinnä se olisi Jumalan armonvälineiden pyhänä pitämistä. Eräs pastori kertoi hurjaa elämää eläneestä ja myöhemmällä iällä uskoon tulleesta merikapteenista, joka Herran ehtoolliselle tullessaan *heittäytyi maahan* Jeesuksen ruumiin ja veren edessä. Olisitko sinä vaivaantunut tai huvittunut tuollaisesta näystä – vai etkö pikemminkin sanoisi mielessäsi: ”Noin se juuri on!” Jos jopa taivaan kirkkauteen päässeet ja synnistä puhdistetut pyhät Ilmestyskirjan mukaan heittäytyvät kasvoilleen teurastetun karitsan avatessa sinettejä, eikö meidän syntisten kahta enemmän sopisi langeta maahan, kun Vapahtaja avaa elämän kirjan meille ruumiinsa ja verensä sakramentissa?

Toiseksi: koko jumalanpalveluksen pyhänä pitämistä: monissa seurakunnissa vietetään kymmenen- tai viisitoistavuotisjuhlia. Messuja on säännöllisesti pidetty jo kauan, monen nuoremman seurakuntalaisen kohdalla koko elinikä. On suuri ilo pappina nähdä kuinka tästä huolimatta – tai ehkä juuri tämän tähden – seurakuntalaiset yhä suhtautuvat jumalanpalvelukseen niin kuin se onkin: Pyhän Jumalan armollisena palveluksena meille. Erityisesti korona-epidemian aika varmaankin teroitti uudelleen monen meistä mieliin mikä on yhteisen messun arvo. Kyse ei ole vain ”uskonelämän hoitamisesta”, niin kuin uskonelämä olisi yksi asia ja jumalanpalvelus sitten olisi yksi väline muiden joukossa. Messun viettäminen on yksinkertaisesti ”kristittynä elämistä”. Kristitty ei mene messuun siksi, että siitä on hänelle hyötyä; hän menee messuun siksi, että hän on kristitty. Tai voisi sanoa: hän on *kristitty* sen tähden että hän on tullut osalliseksi Jumalan palveluksesta Kristuksen Jeesuksen kautta – ja siihenhän koko messu perustuu.

Paljon työtä vielä riittää. Tai sanotaanko niin: katto on todellakin korkealla, ja Jumalan seurakunnalla on lupa tavoitella ja kasvaa lisää tässäkin asiassa evankeliumin ilosta ja vapaudesta käsin, kunkin seurakunnan omat voimavarat huomioiden. Lähetysshiippakunnan työ ei ole vain konservatiivista vanhan säilyttämistä, vaan myös ”uudelleenlöytämistä” – ja sehän tuntuu aina jotenkin radikaalilta uudelta, vaikka olisikin ollut jo aiemmin olemassa. Monessa mielessä Lähetysshiippakunnassa tunnelmat ovat usein olleet kuin Kuningasten kirjan luvuissa 22-23, joissa pappi Hilkea löytää Herran lain kirjan ja tuo sen kuningas Joosialle, joka *kuin uutena tietona* ottaa vastaan Jumalan lain ja pistää toimeen Herran temppelin ”jumalanpalvelusreformin”. Ei ehkä näin dramaattisesta ole kysymys, mutta samanlaista ”vanhan uudelleenlöytämistä ja käyttöön ottamista” Lähetysshiippakunnassa on tehty ja siitä iloittu.

Jumalanpalveluselämässä kirkkovuoden juhlien viettämisessä voimme vielä paljon lisää tehdä – maallistunut kulttuuri ei varjele meidän pääsiäistämme ja jouluamme, puhumattakaan niistä juhlista joihin ei liity vapaapäiviä tai perinneruokia! Virsiaarteiden kääntämisessä ja uusien sävelmien tekemisessä saa työ jatkua Luterilaisia Virsiä -kirjan julkaisemisen jälkeenkin! Messuliturgiassa saamme opetella ja etsiä tapoja julistaa Jumalan suuria töitä sanoin ja sävelin mutta myös kuvin, elein, esinein.

Pyhitys seurakunnassa on myös kristityn kodin pyhittymistä Jumalan sanalla. Tässäkin korona-kevät on meitä muistuttanut kristityn oman kodin sisällä tapahtuvan rukouselämän tarpeellisuudesta. SELKn emerituspiispa Jobs Schöne sanoi osuvasti, että Martti Luther ei niinkään paljon halunnut ”hävittää luostarilaitosta” vaan hävittää sen kahtiajaon, joka keskiajan kirkossa vallitsi tavallisen kansan ja munkkien/nunnien/pappien välillä. Vähä katekismuksen opettama yksinkertainen rukouselämä aamu-, ilta- ja ateriarukouksineen ottaa itse asiassa paljon vaikutteita keskiajan luostariperinteestä. Lutherin ajatus oli, että se hyvä, mitä luostarien hengellisessä harjoituksessa oli, nyt *laajennettaisiin* kaikkien kristittyjen rukouspalvelukseksi. Tähän kirkon pyhyys kutsuu meitä: ”asukoon keskelläne runsaana Kristuksen sana” – ei vain pistemäisissä hetkissä, vaan jokapäiväisessä elämässä.

Neuvo sitoa Jumalan sana ”otsalle ja käsivarteen” ja ”talon ovenpie-
liin” on yhäkin tarpeen.

Pyhitys on myös elämän pyhittämistä Jumalan käyttöön ja Jumalan
lain käskyjen noudattamiseen. Tässä asiassa 2020-luku tulee entistä
selvemmin tuomaan esiin sen eron, joka vallitsee kristityn elämänta-
van ja ”kunnan ihmisten” elämän välillä. Kristityt eivät enää kauaa
voi olla ”kunnan ihmisiä”, koska tämä maailma ei heitä sellaisena
pidä.

Meitä rohkaisee kuitenkin tieto siitä, että se elämäntapa, johon me –
toki itsekkin suuren heikkouden vallassa – pyrimme, on paitsi Jumalan
käsky, myös *elämän oma laki*. Jumalan lain käskyt eivät ole ”mielivaltai-
sia” vaan ne soivat yhteen koko ihmiselämän perusasioiden kans-
sa. Se, että Jumalan lain noudattaminen tuottaa joskus meille jopa
kärsimystä ei johdu siitä, että laki olisi pahasta, vaan siitä, että synti
sekä meissä että meidän ympärillämme kapinoi lakia vastaan. Laki on
hyvä, Paavali sanoo, mutta minä olen synnin alla.

Tästä seuraa se kristityn ja kristillisen kirkon *pyhyyteen* välttämättä
liittyvä seikka: nimittäin että se on aina jossain määrin silmiltämme
kätkeytä pyhyyttä. Kätkeytä ei kuitenkaan tarkoita samaa kuin ”ole-
maton” tai ”kuviteltu” tai ”vähemmän tosi”. Kätkeytä se on samalla
tapaa kuin kristityn anteeksiantamus on kätkeytä silmiltä – mutta silti
totisinta totta – tai Kristuksen ruumiin ja veren läsnäolo ehtoollisella
– kätkeytä silmiltä, mutta uskolle täysin totta. Samoin kirkon pyhyys
ja kristityn pyhyys, joskus jopa Jumalan lain ”hyvyys” on meiltä kät-
keytä – mutta silti totta.

Jokaiselle, joka joutuu tai saa elää näitä tummenevia vuosikymmeniä
sopii myös rohkaisuksi J.R.R. Tolkienin ”Taru Sormusten Herrassa”
käyty keskustelu: ”Toivon ettei näin olisi käynyt minun elinaikana-
ni”, Frodo sanoi. ”Niin minäkin”, vastasi Gandalf. ”Ja niin toivovat
kaikki, jotka elävät tällaisia aikoja. Mutta se ei ole heidän päätettäväs-
sään. Meidän päätettävissämme on vain, mitä teemme sillä ajalla, joka
meille annetaan.”

Yhteinen Kirkko

Kirkko on yhteinen, yleinen eli ”katolinen” sanan aidossa merkityksessä. Tästä kirkon ominaisuudesta voisimme sanoa paljonkin, mutta riittäköön että keskitymme nyt yhteen sen piirteeseen, nimittäin kristittyjen *yhteyteen*.

Kristityt ovat samanaikaisesti ”yksin” ja ”yhtä”. Jokainen kristitty seisoo yksilönä Jumalansa edessä, jokainen meistä on yksittäin kas-tettu, jokainen yksilö lausuu uskontunnustuksen ja nauttii ehtoollisen kohdallaan. Ja samalla juuri näiden asioiden kautta kristityt tulevat yhdeksi ruumiiksi: ”leipä on yksi, ja niin mekin olemme yksi ruu-mis, vaikka meitä on monta, sillä me kaikki tulemme osallisiksi tästä yhdestä leivästä.”

Kristittyjen *yhteys* on ollut aikoinaan jo Luther-säätiössä ja sitten Lähetyshiippakunnassa keskeisen tärkeä. Kristityt ovat jatkuvasti sellaista kulttuuristen ja yhteiskunnallisten voimien ja prosessien keskellä jotka ovat omiaan etäännyttämään ja pirstaloimaan meitä. Kaikkialla yhteiskunnassamme yhteisöllisyys on haaste. Kirkossa lisäksi on hengellinen vihollinen, ”erilleen heittäjä” diabolos. Siksi Raamattukin jo kehottaa kristittyjä näkemään vaivaa yhteyden eteen: ”pyrkikää säilyttämään hengen luoma yhteys”. Kyse on tehtävästä, johon kutsutaan, ei pelkästä tilasta, jossa ollaan.

Kuitenkin kristittyjen yhteyden, sikäli kun on kyse kristittyjen yhteydestä, perustana ei saa olla pelkkä inhimillinen yhteys. Vaikka kristil-linen yhteys ilmenee usein tavoilla, jotka ovat samankaltaisia kaikkien ihmisyyhteisöjen kanssa, sen yhteyden perustus on syvempi, ei muuta kuin Isän ja Pojan yhteys. ”...että he olisivat yhtä niin kuin me yhtä olemme.” – Kristittyjen yhteyden syvätaaso on hengellinen ja teologi-nen, ei sosiologinen ja psykologinen.

Tämä yhteys perustuu yhteyteen Jumalan kanssa. ”Pyhä isä, varjele heidät nimelläsi, että he olisivat yhtä” – syy-seuraussuhde on selvä. Kun Kristityt liittyvät Jumalaan ”ja hänen nimeensä” he myös tulevat olemaan yhtä toistensa kanssa. Tämä yhteys – ja vain tämä todellinen kristillinen yhteys – on välttämätön kirkon lähetystehtävän toteutta-

misessa. Vain yhteys Jumalan kanssa luo sellaista yhteyttä, joka auttaa kirkkoa sen työn toteuttamisessa.

Samalla on muistettava, että kristittyjen yhteys ei ole koskaan välitöntä yhteyttä vaan aina ”välitettyä”. Niin kuin jokaisen kristityn ja Isä Jumalan välissä seisoo välimies, Jeesus Kristus, samoin Kristus seisoo kahden kristityn välittäjänä. Me olemme yksi ruumis *vain siksi että olemme kastettu...nautimme saman ehtoollisen yms.* – ei ole todellista yhteyttä ohi Kristuksen.

Jos kristityt tavoittelevat ”suoraa yhteyttä” – he pettyvät. Eikö tämä ole yksi yleisimpiä pettymyksen syitä seurakunnassa? Näin on kuitenkin parempi. ”Välitön yhteys” kasvaisi väistämättä epäjumalaksi jos se saavutettaisiin. Näin usein käykin siellä missä Kristuksen välittämän yhteyden sijasta kiiruhdetaan luomaan inhimillistä yhteyttä. ”Me”-hengestä tulee yhdistävä tekijä, olipa kyse sitten pienestä lahkosta tai suuresta laitoskirkosta.

Kristus kristittyjen välimiehenä myös tuo välttämättä tarpeellisen armollisuuden ja anteeksiantamuksen kristittyjen yhteyteen. Kristityt väistämättä pettyvät toisiinsa. Dietrich Bonhoeffer kirjassaan ”Yhteinen elämä” toteaa, että tällainen pettymys kristilliseen yhteisöön on *välttämätön ja terveellinen* koska se vasta mahdollistaa todellisen yhteyden kasvamisen. Kristillinen yhteisö, jossa Kristus on ihmisten yhdistäjä, kestää tämän pettymyksen, koska jokaisen pettymystä tuottavan ihmissuhteen ja seurakuntasuhteen osana seisoo Hän, joka on syntisten vapahtaja ja anteeksiantaja.

Apostolinen Kirkko

Sananmukaisesti apostolinen tarkoittaa ”lähetetty”. Tämä on totta silloin kun kirkko kurkottaa uusille kentille, mutta kirkko on myös sisäisessä elämässään jatkuvasti Jumalan ”lähettäjä”. Lähetettynä oleminen ei anna vain suuntaa kirkon työlle, se antaa pohjan jolla seistä. Kristus sanoo: ”niin kuin isä on lähettänyt minut, minä lähetän teidät...” – kirkko jatkaa Kristuksen työtä Kristuksen antamalla arvovallalla.

Apostolinen kirkko näyttäytyy meille ihmisten kirkkona ja näin meidän sopiikin siitä ajatella silloin kun me teemme työtä sen eteen ja kannamme vastuuta sen hyvinvoinnista. Kuitenkin kirkko apostoliseen saa koko olemassaolonsa juuri lähettäjältään ja on siksi todellisesti ei ihmisten vaan ”Jumalan kirkko”.

Meidän pitääkin sekä antaa kirkolle anteeksi paljon, että myös odottaa kirkolta paljon. Kirkko on ”totuuden pylväs ja perustus” (1. Tim. 3:15) ja siksi me emme saa tyytyä liian vähään omien seurakuntiemme suhteen. Meidän täytyy tehdä selväksi itsellemme ja toisillemme, että *juuri siksi että me rakastamme kirkkoamme ja arvostamme sitä, juuri siksi me odotamme siltä ja sen palvelijoilta paljon.* Tämä liittyy siihen, että me todella näemme kirkkomme kirkkona, ei vain hengellisenä yhdistyksenä, saati jonkinlaisena samanmielisten viihtymiskerhona. Kirkko lähetettynä kirkkona saa Kristukselta itselleen suuren vastuun ja suuren vallan. Tästä syystä meidän tulee antaa paljon, kun puhumme kirkosta, mutta myös toivoa paljon.

Yksi tapa, jolla kirkon apostolisuus tulee näkyviin, on *apostolinen virka*. Lähetyshiippakunnassa on arvostettu paimenuutta. Tulevan vuosikymmenen haasteet kohdistuvat myös seurakunnan pastoreihin, ei vain heidän uskollisiin tukijoihinsa. Miten ylläpidän omaa kutsumustietoisuuttani, kun koko maailma ympärilläni tuntuu viestittävän, että oma työni on turhaa ja jopa typerää? Tässä seurakuntalaisilla on tärkeä tehtävä. ”Kehukaa pappejanne, kun ei niitä kukaan muu kehu.”

Kirkko ei tietenkään ole sama asia kuin sen papisto, mutta seurakunnan ”julkisena virkana” papisto kyllä antaa kasvot kirkolle ja papistossa myös monesti voi ”mitata pulssin” seurakuntien tilasta. Hiippakunnan parissa on paljon puhuttu työhyvinvoinnista ja työssä jaksamisesta. Tämän rinnalla täytyy kehittyä ja kasvaa myös ”papin hengellinen hyvinvointi”. Oma toiveeni olisi, että pian papiston parissa saisimme luotua jonkinlaisen ”pastorien hengelliset rakentumispäivät” joissa olisi sielun ravintoa juuri paimenille – ehkä myös pastorien perheille.

Lähetyshiippakunta 2020-luvulla on Kirkoksi kasvava kirkko. Luterilaisuuden ja vanhan kristikunnan aarteita ”uudelleenlöytävä” kirkko,

joka uudelleenlöytämisensä tähden tuntuu suorastaan radikaalilta. Se on osa yhtä, pyhää, yhteistä ja apostolista kirkkoa. Se on maailmaan suuntautuva mutta ei maailman mukaan suuntautuva kirkko. 2020-luku näkee todennäköisesti uskonnollisen tilanteen selkiytyvän Suomessa entisestään. Kristityt mielletään selvemmin omaksi ryhmäkseen ja kristillinen yleiskulttuuri haipuu. Siinä menetetään paljon, mutta tätä menetystä tuskin voimme estää. Kirkko samalla myös vapautuu olemaan ”juuri niin häpeilemättömän vastakulttuurinen kuin se vain suinkin voi olla”. Marginaalissa se löytää tilaa elää, olla ja myös *kasvaa*.

MITEN PUHUA JUMALASTA MUSLIMILLE?

Piispa Risto Soramies

Arabiaa puhuvat kristityt käyttävät sanaa *Allah* puhuessaan Jumalasta, aivan kuin muslimitkin. *Allah* merkitsee monissa muissakin islamilaisissa kielissä yksinkertaisesti Jumalaa. Niinpä turkkilaiset kristityt laulavat hengellistä laulua *Allah sevgidir* – Jumala on rakkaus. Tässä suomenkielisessä artikkelissa käytän siksi sanaa *Jumala* enkä *Allah*.

Jumalasta puhutaan asiaan kuuluvalla tavalla vain silloin, kun tiedetään itsekkin oltavan matkalla Jumalan eteen, viimeiselle tuomiolle. Joka puhuu Jumalasta pelkäämättä ja vapisematta, on kuin autoilija, joka on syöksymässä täyttä vauhtia tiiliseinää päin ja keskustelee kumppaninsa kanssa kaikessa rauhassa tiiliseinän rakenteesta.

Raamattu:

*”Minä näin suuren valkean valtaistuimen ja sen, joka sillä istuu.
Hänen kasvojensa edestä pakenivat maa ja taivas, eikä niistä jäänyt jälkeäkään.” (Ilm. 20:11)*

Koraani:

Mistäpä tietäisit, mikä tuomion päivä on. Päivä, jona yksikään sielu ei voi auttaa toista, vaan Jumala yksin päättää. (Suura 82:18,19)

Tietty tuttuus islamilaisessa kielenkäytössä

Kun kristitty puhuu muslimin kanssa Jumalasta, hän voi käyttää tuttuja sanoja: Luoja, armo, synty, tuomio, laki, käskyt, monien muiden lisäksi. Kristitty huomaa myös, että muslimilla on samantapainen käsitys historian kulusta kuin hänellä itsellään: alussa oli Jumalan suvereeni luominen tyhjästä ja lopussa on tuomio. Ihminen elää vain kerran eikä lukemattomia kertoja ajan kiertokulun loppumattomuudessa, kuten joissakin, paljon vieraammissa uskonnoissa.

Kuitenkin pian käy selväksi, että tutut käsitteet saavat islamissa erilaisen sisällön. Niinpä synty, taivas, armo, luominen, tuomio, ymmär-

retään islamissa toisin, kuin kristitty ne ymmärtää. Ennen kaikkea Jumalasta puhutaan eri tavalla. Lisäksi kristityn uskoon kuuluu muslimille joko kokonaan tuntemattomia tai täysin mahdottomia asioita. Jälkimmäisiin kuuluvat kaikki Kristusta ja Pyhää Kolminaisuutta koskevat käsitteet.

Koska islam syntyi kristinuskon ja juutalaisuuden vaikutuspiirissä, Koraani puhuu paljon kristinuskosta ja kristityistä. Kristinuskoo kuuluu islamissa ns.taivaallisiin uskontoihin, joita Jumala on lähettänyt ihmiskunnalle historian kuluessa. Tämän uskontojen sarjan päätöksenä ja lopullisesti pätevänä ilmoituksena Jumala antoi islamin siinä muodossa kuin Muhammad sitä julisti. Aikaisemmat ilmoitukset olivat tämän käsityksen mukaan rappeutuneet. Kristinuskoo on siis islamin mukaan alun perin oikea uskonto, jota ei enää ole olemassa. Islamin uskontunnustus *Ei ole muuta jumalaa kuin Jumala ja Muhammad on hänen lähettiläänsä* tarkoittaa myös tätä. Oikea usko on uskoa yhteen Jumalaan vain sillä tavoin, kuin Muhammad sitä julisti.

Muslimi ei pidä kristittyä täysin vääränä, vaan alun perin oikean uskon edustajana, jonka uskonto on joutunut osittain tarkoituksellisen ja osittain tietämättömyydestä johtuvan vääristelyn kohteeksi. Muslimit katsovat yleisesti, että kristityt uskovat samaan Jumalaan kuin hekin. Jumalakäsityksissä onkin paljon yhdenmukaisuuksia, joita ei voi syrjäyttää helposti. Yksi niistä on monoteismi:

Sano: Hän, Jumala on yksi, Jumala, Ikuinen. (Suura 112)

Muslimien käsityksen mukaan tässä on islamin erityinen tehtävä ja sanoma. Islam käsittää olevansa ytimeltään puhtainta monoteismia, *tawhid*. Juuri tawhidiin pohjautuukin sen kritiikki ja tuomio, jotka se suuntaa muihin uskontoihin. Kristinuskon erehdys on islamin käsityksen mukaan lankeaminen pois puhtaasta monoteismistä.

Myös usko Jumalaan Luojana näyttää olevan muslimille ja kristityille yhteinen. Luominen oli Jumalan tietoinen teko. Hän loi myös ihmisen Jumalan kuvaksi Raamatun mukaan ja Jumalan *kalifiksi*, edustajaksi Koraanin mukaan. Islamille koko käsite *Jumalan kuva* on kauhistus.

Molemmissa uskonnoissa Jumala on myös korkein tuomari. Hän

on *tuomiopäivän Rubtinas* (suura 1,4). Ihmisen erityisasema kaikkien luotujen joukossa näkyy etenkin siinä, että Jumala vaatii hänet myös vastuuseen teoistaan. Historian lopussa, suurena tuomion päivänä, kaikki ihmiset joutuvat Jumalan eteen.

Mikä on nimenomaan kristillistä meidän käsityksessämme Jumalasta?

Islam tuntee niin sanotut 99 kauneinta nimeä. Kysymyksessä on luettelo Jumalan ominaisuuksista ja attribuuteista. Melkein kaikkia niitä voisi kristittykin voisi käyttää. Joskus on yritetty tehdä selväksi kristillistä jumalakäsitystä lisäämällä luetteloon attribuutteja, joita islam ei tunne, esimerkiksi isä ja rakkaus. Joskus taas pyritään selittämään Jumalan kolminaisuutta muslimeille. Myös muslimit tietävät, että kolminaisuus on keskeistä kristittyjen uskossa:

Te, joilla on Kirja (tässä: kristityt), *älkää menkö liian pitkälle väitteissänne älkääkää puhuko Jumalasta muuta kuin totta. ... Uskokaa Jumalaan ja Hänen lähettiläisiinsä älkääkää sanoko: ”Heitä on kolme”, vaan lopettakaa...* (Suura 4:171)

Entä rakkaus? Koraani ei tosin käytä Jumalasta sanaa ”rakkaus”, mutta siellä esiintyy runsaasti muita attribuutteja, jotka ilmaisevat melkein saman asian: *Armollinen, Armahaja*. Islamin mukaan olisi halventavaa sanoa Jumalaa rakkaudeksi, sillä se joka rakastaa ei voi olla ilman rakkautensa kohdetta. Rakkaus merkitsee tiettyä riippuvuutta ja siksi epätäydellisyyttä.

Kristityt uskovat, että Jeesus oli Jumalan Poika ja siksi Jumalaa kutsutaan isäksi. Tämä puhe on muslimeille Jumalan pilkkaamista.

Puhuttepa te kauheita: taivas on vähällä haljeta, maa revetä ja vuoret sortua maahan, koska he väittävät Armollisella olevan poika! Ei Armollisen sovi ottaa itselleen lapsia! (Suura 19:89).

Kristityt tunnustavat jopa, että Jeesus on saanut Isältään korkeimman nimen: Kyrios, Herra, Jahve (Fil. 2). Kristus on tosi Jumala. Tällainen puhe on muslimin korvissa pahinta rienausta.

Sitä hirveää loukkausta, jota kristillinen tunnustus merkitsee muslimille, ei tule aliarvioida. Jumalasta ei muslimin mielestä voi sanoa mitään pahempaa, kuin se mitä kristinuskon tunnustaa. Islamin ydinopin koko voima onkin suunnattu juuri kristinuskon keskeisintä sisältöä vastaan.

Kristillistä jumalakuvaa ei siis voi välittää lisäämällä attribuutteja, Jumalan ominaisuuksia jo tunnettujen täydentämiseksi, vaan julistamalla evankeliumia. Tämä tarkoittaa Jumalan pelastusteoista kertomista.

Mitä se sitten on? Evankeliumiin kuuluu kaksi varsinaista osaa. Ensimmäinen on selostus, todistus siitä, mitä Jeesus teki maan päällä ollessaan. Hän syntyi ihmiseksi, eli, kärsi ja kuoli, herätettiin kuolleista ja nousi taivaaseen Jumalan oikealle puolelle. Toinen osa on apostolinen julistus, että Jeesuksen työ tapahtui syntien sovittamiseksi, meidän hyväksemme. Islam ei voi hyväksyä evankeliumin kumpakaan elementtiä.

”...eivät he ristiinnaulinneet häntä. Heistä vain näytti siltä...” (Suura 4:157)

Miten sitten voimme puhua Jumalasta?

Miten sitten voi ylipäätään puhua muslimin kanssa Jumalasta, jos se mitä tahdomme heille sanoa, on hänen korvissaan, ei ainoastaan harhaa, vaan rienausta? Mistä voimme aloittaa?

Voisiko ja pitäisikö esimerkiksi saarnata kolminaisuutta tai selittää sitä keskustelussa muslimin kanssa? Ei ole epäilystäkään siitä, että kolminaisuusoppi on hyvä, oikea, välttämätön ja myös iloinen sanoma ja läpeensä raamatullinen. Raamattu ei kuitenkaan opeta kolminaisuusoppia sellaisenaan, oppina ja käsitteenä. Ei ole kysymys siitä, että tulisi salata Raamatun opista jotakin tai yrittää säästää kuuliijoita ja tuoda vaikeammat opit vasta myöhemmin esiin, niin kuin mormonit tekevät. On kysymys jostakin aivan muusta.

Raamattu ilmoittaa meille Jumalan olemuksen kolmena persoonana yhdessä jumaluudessa. Ei ole kuitenkaan kysymyksessä käsitteellinen oppi Jumalan olemuksesta. Raamatun pohjalta on kyllä mahdollista –

ainakin jossain määrin – muodostaa uskonnollista filosofiaa. Silläkin on oma merkityksensä. Mutta filosofiset ajatukset Jumalan olemuksesta eivät ole evankelisia siinä mielessä, että ne voisivat olla ilosano-
ma, joka synnyttää ja ylläpitää uskoa.

Ei siis ole mahdollista päästä yhteisymmärrykseen jumalakäsityksestä, aivan kuin olisi olemassa erikseen Ainoa Jumala, jolloin Jumalasta itsestään voisimme uskoa samaa ja sitten kristillisenä erikoisuutena olisi lisäksi Jumalan Poika. Kristillinen usko tuntee vain yhden Jumalan, muodollisesti samaan tapaan kuin islamkin, mutta se tuntee vain sen Jumalan, joka on tullut ihmiseksi.

Luther ilmaisee tämän uskon *Jumala ompe linnamme* -virren toisessa säkeistössä: Fragst du wer der ist, er heisst Jesus Christ, der Herr Zebaoth und ist kein andrer Gott... (Suomeksi: Kysytkö nimeään? Jeesus Kristus on hän, Herra Sebaot, ainoa Jumala ja suuri Auttaja) Tätä ei islam voi mitenkään tunnustaa eikä edes käsittää muuna kuin ns. *shirk*-oppina, rinnalle asettamisena, joka on islamin mukaan ainoa synti, jota Jumalakaan ei voi antaa anteeksi.

Me tunnemme Jumalan olemuksen vain Hänen tekojensa kautta. Tässä on Philip Melanchtonin kuuluisa lause paikallaan: *hoc est Christum cognoscere beneficia eius cognoscere* (tuntea Kristus on tuntea Hänen pelastustekonsa).

Kristityn tulee siis kertoa muslimille Kristuksen pelastusteoista niin, että tämä voi ymmärtää ne, *silloin me puhumme Jumalasta itsestään evankeliumin mukaisesti*. On siis kysymys kielestä, jolla voimme kertoa Kristuksen pelastusteoista ymmärrettävällä tavalla. Tästä konkreettinen esimerkki:

Molemmissa uskonnoissa uskotaan viimeiseen tuomioon, ja tätä on pidettävä vieläpä keskeisenä oppina. Evankeliumia sen enempää kuin islamiakaan ei voi ymmärtää oikein, jos ei käsitetä, että kummankin sanoma on aivan kuin kirjoitettu tuomiopäivän jylhälle taustalle. Jokainen, joka uskoo viimeiseen tuomioon ja tietää itsekin tulevaisuutta tuomiolle, joutuu ehdottomasti asettamaan itsellensä kysymyksen: ”Miten minun käy tällä tuomiolla?”

Joka ottaa muslimin kanssa puheeksi viimeisen tuomion, iankaikkisuuden, pelastuksen paratiisiin ja kadotuksen, on löytänyt keskeisen kohdan, josta niin muslimin kuin kristitynkin mielestä koko uskonnon merkitys aukeaa ja jota jokainen vakava muslimi on joutunut pohtimaan. Muslimin korvat ovat nyt auki. Kristityn ja muslimin kysymys ja ongelma on samankaltainen, evankeliumilla ja islamilla on aivan erilaiset vastaukset tähän iankaikkisen kohtalon ongelmaan. Islamin maailmasta kristitty voi kuitenkin ottaa esimerkin, jota hän voi käyttää evankeliumia julistaessaan.

Muslimit tuntevat eläinuhrin. Jokavuotisena *kurban*-juhlanan uhraataan oinas, vasikka tai joku muu eläin muistona Abrahamin uhrista. Uhrieläin, *kurban* ei tosin ole islamissa varsinaisesti syntiuhri, mutta yleisesti kansanhurskaudessa siihen liitetään myös ajatus syntien sovittamisesta.

Tässä on kristitylle mahdollisuus puhua Jumalasta, niin että muslimi voi ymmärtää. Jumala itse on antanut uhrin, joka auttaa viimeisellä tuomiolla. Muslimikin panee epämääräisen toivonsa niihin *kurban*-uhreihin, joita hän on joka vuosi teurastuttanut. Kristitty voi nyt kertoa, että Jeesus oli Jumalan Karitsa, *kurban*, joka otti pois maailman synnin. Tämän uhrin Jumala myös varmasti hyväksyi. Todistuksena Jumalan hyväksymisestä oli Kristuksen herättäminen kuolleista.

Muslimi ei tietenkään voi heti uskoa kristityn puhetta todeksi, mutta nyt hän on kuullut, mitä Jumalan sana sanoo Jumalasta ja Jumalan Pojasta ja siitä mitä Jumala on hänenkin hyväkseen jo tehnyt. Nyt hänellä on mahdollisuus ymmärtää, mitä kristityt tarkoittavat, kun he laulavat *Allah sevgidir*, Jumala on rakkaus.

Jos keskustelukumppani ottaa tämän vastaan, hänelle valkenee josakin vaiheessa, että tämä uhrikaritsa on Jumalan Poika, Jumala itse. Tässä uskossa Jumalan Poikaan, joka uhrasi itsensä Pyhässä Hengessä Isälle ja ihmisten hyväksi, onkin jo oikea usko Pyhään Kolminaisuuteen.

OM NATTVARDENS INSTIFTELSEORD

Pastor Jimmy Svensfelt

Inledning

I kyrkan och bland kristna i allmänhet kommer allt som oftast Nattvarden på tals. I Lutherska sammanhang lyfts ofta realpresensens (att Kristus verkligen och kroppsligen är närvarande i nattvarden) betydelse fram. Denna övertygelse hos Luther, att instiftelseorden ”detta är min kropp” och ”detta är mitt blod” ska förstås bokstavligt, bekänner den lutherska kyrkan som en sann tolkning av Nya Testamentets ord om nattvarden. Men hur kom Luther till denna insikt? Vad ligger bakom hans enkla formuleringar om nattvarden i Lilla Katekesen? I bakgrunden finns år av teologiska strider om nattvarden. Många olika tolkningar och försök till översättningar av nattvarden instiftelseord blev under reformationstiden lagt fram på bordet. Men många blev också omkullkastade. Man brukar säga att ingen kyrklig lära har kommit till ur luften, utan det finns alltid en kontext runtomkring, en mänsklig verklighet präglad av meningsskiljaktigheter. I denna kontext är Kyrkan fortfarande kallad att stå och kämpa för att hitta Sanningen och hålla sig till den.

Den här skrivelsen ger en kort inblick i vad Luther säger i sin Stora Nattvardsbekännelse² om Nya Testamentets skildringar av instiftelseorden. Vi har alltså framför oss en kort genomgång av Luthers förståelse av nattvarden utifrån Matteus, Markus, Lukas och Paulus. Men som redan konstaterats, Den Stora Nattvardsbekännelsen har inte sin grund i en tanke om att undervisa församlingen om nattvarden, utan grunden är behovet av att summera och avsluta en flerårig strid om förståelsen om Herrens Heliga Nattvard. I den Stora Nattvardsbekännelsen kastas därför läsaren in som en åskådare i en strid mellan Luther å ena sidan, och personer som Zwingli, Karlstadt, Oecolampadius, Silesius m.fl. å andra sidan. Förhoppningsvis kan denna

2 Denna bok finns utgiven av Suomen Luther-Säätiö med titeln *Kristuksen Ehtoollisesta – Suuri Tunnustus*. De siffror som återfinns i artikeln inom parentes är sidhänvisningar till denna finskspråkiga version.

sammanfattning ge förnyad inspiration till studium och reflektion över den måltid som vår Herre själv har instiftat.

Matteus 26:26—29

Medan de åt tog Jesus ett bröd, tackade Gud, bröt det och gav åt lärjungarna och sade: "Tag och ät. Detta är min kropp." Och han tog en bägare, tackade Gud och gav åt dem och sade: "Drick av den alla. Detta är mitt blod, förbundsblodet, som blir utgjutet för många till syndernas förlåtelse. Jag säger er: Från denna stund ska jag inte dricka av vinstockens frukt förrän den dag jag dricker det nytt med er i min Fars rike." (Folkbibeln 2015)

Eftersom Luthers motståndare här har försökt påvisa att ordet "är" (detta är min kropp/blod) ska förstås bildligt, har Luther invänt att ordet "är" inte kan bevisas vara bildligt. Luther efterlyser en utredning över varför ordet "är" inte ska förstås som "är". Han skriver även att inte heller "min kropp" kan bevisas betyda "tecknet för min kropp". När man mot Luther har kommit med andra NT:liga texter ss. "köttet är till ingen nytta" (Joh. 6:63) och "Kristus sitter på högra sidan i himmelen" (Ef. 1:20) så invänder Luther att dessa texter likväl inte är en orsak till varför "är" inte ska förstås enligt den vanliga uppfattningen i sammanhanget.

Fanatikerna, som Luther ibland kallar dem, har invänt att Kristus aldrig sade "i brödet är min kropp" eller "om ni upprepar dessa ord, så skall min kropp vara närvarande". Luther kallar detta för nonsens och förklarar att Jesu ord är simpla och tydliga (157-160).

Markus 14:22—25

Medan de åt tog Jesus ett bröd, tackade Gud, bröt det och gav åt dem och sade: "Ta detta, det är min kropp." Och han tog en bägare, tackade Gud och gav åt dem, och de drack alla ur den. Och han sade till dem: "Detta är mitt blod, förbundsblodet, som blir utgjutet för många. Jag säger er sanningen: Jag ska inte dricka av vinstockens frukt förrän den dag då jag dricker det nytt i Guds rike."

Från denna text har Karlstadt utvecklat sin tolkning om ordet "tou-

to” (grekiska ordet för ”detta”). Detta för att Markus här skildrar händelsen så, att lärjungarna först druckit ur bågaren och sedan har Jesus sagt orden ”detta är mitt blod”. Karlstadt menar utifrån detta att bågaren var tom när Jesus sade de här orden och därför måste ”detta” syfta på Jesu blod i kroppen och inte i bågaren. I Den Stora Nattvardsbekännelsen säger Luther att detta argument har blivit motbevisat och fallit till marken för länge sedan. Han repeterar ändå kort att Paulus och de andra evangelisterna inte har återgivit händelsen såsom Markus gör. När Markus talar om brödet så är ordningen den att Jesus först kallar det ”min kropp” och sedan åter lärjungarna det. Luther erkänner att han inte vet varför Markus skriver som han gör och överlämnar därför den biten åt de lärda.

Gällande nattvardsmåltiden menar Luther att det finns en hel del indikationer i evangeliernas skildringar, som visar att nattvarden är åtskild från den vanliga påskmåltiden. För det första nämner Lukas att Jesus ger en farväl dryck före nattvarden, något som helt klart har förbryllat lärjungarna eftersom det inte hörde till det vanliga. För det andra, tar Jesus ett bröd efter farväl drycken och påbörjar en ny måltid efter påskmåltiden, men här säger Jesus att detta bröd är hans kropp. För det tredje, påpekar Luther, tar Jesus sin bågare och delar den med alla lärjungarna och kallar den för sitt blod. Under själva påskmåltiden har lärjungarna ätit och druckit som det behagat dem utan att Jesus befallt dem att äta och dricka, precis som Matteus och Markus säger: ”medan de åt tog Jesus ett bröd”. Men nattvarden bryter mönstret i måltiden och den fortsätter på ett helt nytt sätt. Luther skriver att det fanns flera bågare på bordet som apostlarna drack ur, men den här nya speciella drycken, som är hans blod, befäller Jesus att ska drickas ur hans bågare. Genom sitt speciella handlande tar Kristus sin bågare och låter alla apostlarna dricka ur den. På så vis särskiljde han den här bågare från de andra bågarna på bordet för att apostlarna bättre skulle inse hur speciell den här drycken är. Den här bågaren var en gemensam bågare för dem alla, inte endast för en, två eller tre personer som de övriga bågarna på bordet var avsedda för. Med allt detta i åtanke menar Luther att Jesus otvivelaktigt indikerar att detta bröd och vin inte är vanligt bröd och vin utan det är annor-

lunda, speciellt och noblare, det är som han själv säger; hans kropp och blod. Om någon invänder att Matteus och Markus har en annan ordning på händelserna menar Luther att vi måste följa Lukas ordning, eftersom han är den evangelist som uttryckligen har sagt och bevisat att han återger berättelserna i rätt ordning (160-164).

Luk. 22:17—20

Och han tog en bägare, tackade Gud och sade: "Ta detta och dela mellan er. För jag säger er: Från denna stund ska jag inte dricka av vinstockens frukt förrän Guds rike kommer." Och han tog ett bröd, tackade Gud, bröt det och gav åt dem och sade: "Detta är min kropp som blir utgiven för er. Gör detta för att minnas mig." På samma sätt tog han bägaren efter måltiden och sade: "Denna bägare är det nya förbundet genom mitt blod som blir utgjutet för er."

I genomgången av Lukas skildring är det först Silesianernas tolkning som blir kritiserade av Luther.

Silesianerna har valt att placera ordet "detta" i slutet av meningen så att den lyder: "min kropp som blir utgjuten för er är detta." Ur denna översättning får man tanken att nattvarden är en andlig måltid. Men Luther uppmärksammar sina motståndare på att det här blir problematiskt hos Lukas, eftersom Lukas kopplar ihop ordet "detta/denna" med bägaren ("denna bägare"). Han frågar sig därför hur bägaren, en materiell sak, kan vara andlig mat? Han kritiserar sina motståndare för att de inte bryr sig om att ha en förståelse över nattvarden, som samtidigt är enhetlig med alla texter om nattvarden.

Oecolampadius påstod att "kropp" ska förstås som tecken för kroppen och "blod" och ska förstås som tecken för blodet. Luther prövar därför Oecolampadius mening om tecken mot Lukas skildring av nattvarden. Då borde alltså Lukas text lyda "denna bägare är ett tecken för det nya förbundet i mitt blod." Luther konstaterar då att det nya förbundet inte skulle bestå av något mer än ett glas vin, att lite vin då har kraften att göra denna bägare till det nya förbundet. Luther visar att det blir helt orimligt att det nya förbundet inte för med sig några välsignelser utan är bara ett glas vin.

Luther fortsätter sin kritik mot Oecolampadius tolkning och påpekar att om ”blodet” hos Matteus och Markus ska förstås som ett tecken, så måste det också gälla hos Lukas. Men hos Lukas går det inte att hävda att det endast är ett tecken eftersom det talas om ”bägare”. En ytterligare skamfull aspekt av Oecolampadius textförslag ”denna bägare är ett tecken för det nya förbundet i mitt blod” är att det erkänner att Kristi blod är i bägaren, men det gör ingen större nytta än att det gör bägaren till ett tecken för det nya förbundet, menar Luther. Kristi blod kan alltså inte ge oss det nya förbundet, utan endast ett tecken på det nya förbundet. Därmed är tecknet likt Gamla Testamentets bilder för det nya förbundet. Det leder till frågan om man har det nya förbundet eller inte, eftersom man endast har bilder för det nya förbundet och inte själva förbundet. Luther menar att Lukas version av instiftelseorden faller Oecolampadius översättningsförslag och argumentering (164-180).

1 Kor. 11:23-25

Jag har själv tagit emot från Herren vad jag fört vidare till er: Den natt då Herren Jesus blev förrådd tog han ett bröd, tackade Gud, bröt det och sade: ”Detta är min kropp som blir utgiven för er. Gör detta för att minnas mig.” På samma sätt tog han bägaren efter måltiden och sade: ”Denna bägare är det nya förbundet i mitt blod. Så ofta ni dricker av den, gör det för att minnas mig.”

När Luther går igenom Paulus ord om nattvarden använder han mycket mer än den citerade texten ovan. Men för att hållas kort citeras endast en del. I sin genomgång av Paulustexten repeteras en del argument som har behandlats i genomgången av Lukas, eftersom Lukas och Paulus texter ligger mycket nära varandra. Luther påpekar exempelvis att endast Lukas och Paulus har lärt oss att vi ska göra detta till åminnelse av Jesus.

Flera gånger visar Luther i sin genomgång att dessa olika texter hör ihop och kompletterar varandra eftersom de alla talar om samma måltid. Han gör en kort sammanfattning om vad som händer när man tar alla texterna tillsammans och prövar hans motståndares läror mot dessa. De som vill hävda utifrån Matteus och Markus att ”blodet” i

nattvarens instiftelseord är en trop (bildligt uttryck) och att blodet därför betyder ”tecken för blodet” får Lukas och Paulus emot sig, vilket gör det helt omöjligt att tala om ett ”tecken för blodet”. Detta för att det inte går att göra en trop av orden ”denna bägare är det nya förbundet i mitt blod”. Omvänt om man utifrån Lukas och Paulus försöker göra en trop av orden ”nya förbundet”, så att det skulle betyda ”tecken för det nya förbundet”, får man Matteus och Markus emot sig eftersom det där är omöjligt att göra förbundsblodet bildligt.

Luther reagerar också mot dem som påstår att det inte finns någon förlåtelse för synderna i nattvarden. Han uppmärksammar sina motståndare på att Lukas och Paulus säger att det nya förbundet är i denna måltid. Inte endast bilder för det nya förbundet, utan det riktiga nya förbundet. Bilder av det nya förbundet fanns i det gamla förbundet bland Judarna. Men de kristna har det nya förbundet fastän det är dolt under andra former (bröd och vin). Där var det nya förbundet är, där är syndernas förlåtelse, Ande, nåd, liv och salighet, skriver Luther. (180-210)

Avslutning

Innan Luther började behandla instiftelseorden i sin stora Nattvardsbekännelse, uppmärksammar han läsaren på vad hans motståndare redan tidigare har uttalat. Luthers motståndare medger nämligen att Luther och hans jämlingar tolkar instiftelseorden naturligt, precis som de står, och om den bokstavliga tolkningen skall föredras så är Luther och hans jämlingers förståelse utan tvekan den helt korrekta. Luthers motståndare menar just därför att instiftelseorden inte ska förstås som de läses. Utifrån denna bakgrund räknar Luther upp fem starka fördelar hos dem som håller sig till den bokstavliga tolkningen av instiftelseorden.

1. För det första behöver inte Luther och de som delar hans tolkning gå utanför vad texten säger för att bevisa deras tolkning. På motståndarna ligger däremot bördan att dels visa varför texten inte ska förstås bokstavligt och dels att ge andra ord åt instiftel-

seorden, eller visa på helt andra texter i Skriften som är tydliga och pålitliga.

2. För det andra erkänns att orden ”detta är min kropp” kommer direkt från Gud och inte från människor. Men motståndarnas text ”detta betyder min kropp”, eller ”detta är tecknet för min kropp” kommer inte från Guds mun utan kommer från människors mun.
3. För det tredje saknar motståndarna ens en säker och tydlig text om nattvarden.
4. För det fjärde är motståndarna delade och gör många o-kompatibla texter utifrån instiftelseorden. De motsäger varandra och t.o.m. kallar varandras tolkningar felaktiga.
5. För det femte, om instiftelseorden tolkas bokstavligt och det skulle vara fel, så är man i alla fall inte bedragen av människor, utan bedragen av Gud. För det enda man har gjort är att man har tagit Guds Ord så bokstavligt som det går.

III AJANKOHTAISKYSYMYKSIÄ

DIAKONIAN LÄHTÖKOHTIA

Pastori, TT Petri Hiltunen

Diakonia on kristillistä lähimmäisen palvelemista ja auttamista. Se kohdistuu niihin, joiden elämässä on aineellisia, sosiaalisia, henkisiä tai hengellisiä puutteita. Diakonia on Kristuksen työtä seurakunnan kautta.

Laajassa merkityksessään on kaikki seurakunnan työ diakoniaa eli palvelemista. Diakonia ei tällöin tarkoita vain erityistä avustustyötä vaan kattaa myös ”sanan palveluksen” (Ap. t. 6:4). Voidaan jopa sanoa, että ”kaikki se, mikä rakentaa seurakuntaa, on palvelua” eli diakoniaa.¹ Tässä kirjoituksessa diakonialla tarkoitetaan kuitenkin varsinaista diakoniaa eli vaikeuksissa tai puutteissa olevien palvelemista.

¹ Silvola 1985, 10.

Kreikan kielen sana diakonia tarkoitti alun perin palvelemista nimenomaan pöydässä eli lähinnä ruoan tarjoilemista. Se oli antiikin maailmassa palvelijoiden ja orjien tehtävä. Tämä kuvaa hyvin kristillisen diakonian lähtökohtia.

Kristus diakonina

Diakonia ei ole vain seurakunnan toimintamuoto, jota hoidetaan virkatyönä. Diakonian synty on paljon syvemmällä, Jeesuksen Kristuksen persoonassa ja työssä: ”... ei ihmisen Poikakaan tullut palveltavaksi vaan palvelemaan (kreik. *diakoneesai*) ja antamaan henkensä lunnaiksi monen edestä” (Matt. 20:28).

Jeesuksen palvelutyössä tärkeintä oli se, että Hän antoi itsensä lunnaiksi eli uhriksi syntisen ihmisen puolesta. Tällaista palvelutyötä ei voi tehdä kukaan muu kuin Jumalan Poika. Siltä osin ei Kristuksen palvelutyö ole esikuva seurakunnan palvelutyölle eli diakonialle.

Kristuksen palvelutyön eli syntien sovittamisen julistaminen Sanassa ja sakramenteissa synnyttää ihmisessä uskon: ”Usko tulee siis kuulemisesta, mutta kuuleminen Kristuksen sanan kautta” (Room. 10:17). Tämä evankeliumin synnyttämä usko on kristillisen diakonian lähtökohta. Jos lähimmäisen palvelemista tehdään ilman uskoa, ei kyseessä ole kristillinen diakonia. Paavali jopa sanoo, että ”kaikki, mikä ei ole uskosta, on syntiä” (Room. 14:23). Diakonia on pohjimmiltaan uskoa, joka vaikuttaa rakkauden kautta (Gal. 5:6).

Kristus asuu uskon kautta ihmisen sydämessä (Ef. 3:17). Uskossa läsnä oleva Kristus tuo mukanaan rakkauden, koska Kristus on olemuksellisesti Jumala ja Jumala taas on rakkaus. Uskova ihminen on siis osallinen Jumalan olemuksesta eli rakkaudesta.²

Luther opettaa, että ”uskolla tartutaan kiinni Kristukseen ... siksi on välttämätöntä, että Kristukseen uskovon sydän menee Kristuksen kanssa sinne, minne Häinkin menee, kuten Kol. 3:3 lausuu: ’Meidän elämämme on kätkeytynä Kristuksen kanssa Jumalassa’. Kristusta ja

2 Luther: in ipsa fide Christus adest, ”itse uskossa Kristus on läsnä”. Mannermaa 1980, 160.

Kristukseen uskovan sydäntä on nimittäin mahdotonta erottaa toisistaan, kuten Joh. 12:26 sanotaan: ”Missä minä olen, siellä on myös minun palvelijani oleva.”³

Kun ihminen on Kristuksessa, silloin Kristus saa käyttää häntä palvelustyössään lähimmäisten hyväksi. Kristuksen rakkaus, joka täyttää uskovan, saa hänessä aikaan myös rakkautta toisia ihmisiä kohtaan. Armahdettu alkaa armahtaa muita. Tämä on kristillisen diakonian lähtökohta.

Diakonia ei ole ensi sijassa kristityn tai edes seurakunnan tekemää vaan se on Kristuksen toimintaa lähimmäisten ajalliseksi ja iankaikiseksi parhaaksi. Diakonia ei siten ole lakia ja vaatimusta vaan se on evankeliumin seurausta: ”Kristuksen asettuminen ihmisen sijaan luo kaikki edellytykset sille, että kristillinen rakkaus voi olla vapaata, iloista ja pyyteetöntä.”⁴

Seurakunta diakonina

Kristus tekee palvelutyötään maailmassa ihmisten kautta. Maailmassa työyksikkönä ei kuitenkaan ole Kristuksen syyttämä yksilö vaan seurakunta. Diakonia on aina yhteisöllistä toimintaa.

Kirkon lähetystehtävä on kolminainen. Siihen kuuluvat julistus (kreik. *keerygma*), palvelu (*diakonia*) ja yhteys (*koinonia*). Mikään näistä ei voi toimia yksin, ilman yhteyttä kahteen muuhun. Diakonia irrallaan seurakuntayhteydestä johtaa vääränlaiseen ammatillistumiseen ja eriytymiseen. Diakonia irrallaan julistuksesta kaventaa sen puolestaan sosiaalityöksi ja pelkäksi aineelliseksi hyväntekeväisyydeksi. Siksi diakoniassa tulee aina olla mukana myös Jumalan sanan julistaminen ja tiivis yhteys seurakuntaan ja varsinkin sen jumalanpalvelukseen.

Pyhä Henki loi kristillisen kirkon ensimmäisenä helluntaina sananjulistuksen ja (Ap. t. 2:14-36) kasteen sakramentin (Ap. t. 2:38-41) kautta. Uskon syntyminen johti puolestaan seurakunnan yhteyteen

³ WA 9, 697, 5—12.

⁴ Raunio 1991, 60.

ja palveluun: ”Seurakunta kuunteli ja noudatti uskollisesti apostolien opetusta. Uskovat elivät keskinäisessä yhteydessä, mursivat yhdessä leipää ja rukoilivat ... Uskovat pysyttelivät yhdessä ja kaikki oli heille yhteistä” (Ap. t. 2:44). ”Kukaan ei kärsinyt puutetta. Ne, jotka omistivat tilan tai talon, myivät sen ja luovuttivat kauppasumman apostolien haltuun, ja näiltä jokainen sai rahaa tarpeensa mukaan” (Ap. t. 4:34—35).

Alkuseurakunnan diakonia oli siis osa veljesrakkautta. Werner Elertin mukaan veljesrakkaus perustuu Kristuksen sakramentaaliseen läsnäoloon seurakunnan keskellä. Sana ja sakramentit luovat uskonyhteyden ja pitävät sitä yllä. Siksi diakonia saa voimansa ja suuntansa juuri jumalanpalveluksesta. Siellä Kristus palvelee meitä ja suuntaa meidät kohti lähimmäistä.⁵

Diakonia ei siksi ole jokin työmuoto vaan seurakunnan elämänmuoto: ”Oikea kirkko on diakoninen kirkko ... Kirkko ei voi luopua diakoniesta olemuksestaan vahingoittamatta samalla itseään. Diakonia ei ole delegoitavissa. Kirkon itsensä on oltava aina perimmäisessä vastuussa diakoniasta, koska se kuuluu kirkon tapaan olla olemassa.”⁶ ”Uudessa testamentissa jumalanpalvelusyhteisö ja rakkaudenpalvelun yhteisö muodostavat eheän kokonaisuuden. Alttarin sakramentin armonateria ja rakkaudenateria kuuluvat elimellisesti yhteen.”⁷

Rakkaudenpalvelu on seurakunnan tuntomerkki. Siitä ulkopuoliset tunnistavat, että kyseessä on Kristuksen ruumis: ”Siitä kaikki tuntevat teidät minun opetuslapsikseni, jos teillä on keskinäinen rakkaus” (Joh. 13:35). Rakkaus on tekoja veljen, lähimmäisen ja jopa vihollisen hyväksi. Nämä teot saattavat olla huomaamattomia eikä niitä mielletä seurakunnan diakoniatyöksi. Kaikessa kristillisessä rakkaudenpalvelussa on kuitenkin pohjimmiltaan kysymyksessä diakonia eli palvelu.

5 Elert 2013, 57-64.

6 Järveläinen 1988, 38.

7 Järveläinen 1991, 93. Rakkaudenateria (agape-ateria) oli ehtoolliseen liittynyt ateria, jossa jokainen tuli kylläiseksi yhdessä tuoduista ruoista. Se oli kuin nyyttarit tai kimpplounas.

Kristitty diakonina

Kristus tekee palvelutyötään maailmassa seurakunnan välityksellä ja käyttää siinä yksittäisiä seurakunnan jäseniä. Jokainen seurakunnan jäsen on kutsuttu diakoniatyöhön, koska usko saa kaikissa aikaan rakkautta lähimmäistä kohtaan. Lähimmäinen on ihminen, joka tarvitsee minua.

Paavali kehottaa Korintin seurakuntalaisia: ”Kunkin viikon ensimmäisenä päivänä (=sunnuntai) pankoon jokainen teistä kotonaan jotakin talteen, säästäten menestymisensä mukaan” (1. Kor. 16:1-3). Tämä rakkaudenlahja kerättiin sitten aikanaan yhteen ja vietiin pyhien auttamiseksi Jerusalemiin.

Efesolaisille hän puolestaan kirjoitti, että Kristus on antanut seurakunnalle paimenet ”tehdäkseen pyhät täysin valmiiksi palveluksen työhön (kreik. *eis ergon diakonias*), Kristuksen ruumiin rakentamiseen, kunnes me ... totuutta noudattaen rakkaudessa, kaikin tavoin kasvaisimme Häneen, joka on pää, Kristus, josta koko ruumis, yhteen liitettyinä ja koossa pysyen jokaisen jänteensä avulla, kasvaa rakentuakseen rakkaudessa sen voiman määrän mukaan, mikä kullakin osalla on” (Ef. 4:11-13, 15). Jokainen seurakuntalainen palvelee tätä päämäärää omassa tehtävässään, niillä voimilla, jotka on Jumalalta saanut.

Luther opettaa, että ”kristitty on kaikesta vapaa herra eikä ole kenenkään alamainen”, mutta toisaalta ”kristitty on kaikkia palveleva renki ja jokaiselle alamainen”. Syy tähän on hänen mukaansa se, että ”kristitty ihminen ei elä itsessään vaan Kristuksessa ja lähimmäisessään. Hän ei ole kristitty, ellei hän ole uskon kautta Kristuksessa ja rakkauden kautta lähimmäisessä. Uskon kautta hänet temmataan itsensä yläpuolelle Jumalaan ja rakkauden kautta hänet alennetaan itsensä alapuolelle lähimmäiseen. Kaiken aikaa hän kuitenkin pysyy Jumalassa ja Hänen rakkaudessaan”.⁸

Yleisen pappeuden perusteella ovat kaikki seurakunnan jäsenet palvelijoita, diakoneja. Diakonia on seurakunnalle ja jokaiselle seurakunnan jäsenelle annettu mielekäs ja haastava tehtävä.

⁸ StA 2, 304, 12—16.

Diakoniatyöntekijä diakonina

Kristus tekee palvelutyötään seurakunnan jokaisen jäsenen kautta, mutta kutsuu myös joitakin kristittyjä erityisesti tähän tehtävään. Apostolien teoissa (6:1-7) kerrotaan seitsemästä diakonista, jotka valittiin Jerusalemin seurakuntaan, jotta (1) apostolit pystyivät omistautumaan rukoukseen ja sanan palvelukseen, ja jotta (2) kukaan ei jäisi osattomaksi päivittäisiä avustuksia jaettaessa. Diakonien valinta helpotti siis paimenien taakkaa ja tehosti avustustyötä.

Diakonit eivät kuitenkaan olleet vain aineellisen avun jakajia vaan he myös tekivät ”suuria ihmeitä ja tunnustekoja kansassa” (Ap. t. 6:8; 8:6), puhuivat ”täynnä uskoa ja Pyhää Henkeä ... (ja) viisautta” (Ap. t. 6:5, 10) ja saarnasivat Kristusta ja ajoivat ulos pahoja henkiä (Ap. t. 8:5-7). Heidän palvelutyöhönsä kuului siis selkeästi myös julistus (*keerygma*). Näihin tehtäviin valitut diakonit olivat kaikki miehiä.

Uudessa testamentissa kerrotaan myös monista naisista, jotka olivat mukana diakoniatyössä. Monet naiset palvelijat Jeesusta ja opetuslapsia omilla varoillaan (Luuk. 8:3). Pietari herätti kuolleista naisopetuslapsi Tabitan, joka ”teki paljon hyviä töitä ja antoi runsaasti almuja”. Hän oli mm. tehnyt apua tarvitseville paitoja ja muita vaatteita (Ap. t. 9:36, 39). Paavali mainitsee seurakunnan palvelijoista (*diakonos*) Foiben (Room. 16:1). Hän antaa myös ohjeita diakoniatyössä olevien naisten käyttäytymisestä (1. Tim. 3:11) sekä avustavista leskistä. Heidän tuli todistustusti olla tunnettuja hyvistä töistään, lasten kasvattamisesta, vieraiden hoitamisesta, pyhien jalkojen pesemisestä ja ahdistettujen auttamisesta (1. Tim. 5:10).

Tältä pohjalta voidaan meidän aikamme seurakuntiin organisoida diakoniatyötä, joka rakentuu kaikkien seurakuntalaisten panokselle. Joitakin seurakuntalaisia tulee kuitenkin erottaa ja erityisesti varustaa diakonian tarpeisiin. Olisi hyvä, että jokaisessa seurakunnassa olisi erikseen nimetty henkilö, joka olisi vastuussa diakoniatyöstä ja antaisi sille kasvot.

Pietari kehottaa: ”Palvelkaa (*diakonountes*) toisianne, kukin sillä armolahjalla, minkä on saanut, Jumalan moninaisen armon hyvinä huoneenhaltijoina. Jos joku puhuu, puhukoon niin kuin Jumalan sanoja; jos

joku palvelee (*diakone*), palvelkoon sen voiman mukaan, minkä Jumala antaa, että Jumala tulisi kaikessa kirkastetuksi Jeesuksen Kristuksen kautta” (1. Piet. 4:—1011).

Paavali puolestaan rohkaisee: ”... joka antaa, antakoon vakaasta sydäimestä ... joka laupeutta harjoittaa, tehköön sen iloiten ... Pitäkää pyhien tarpeet ominanne; harrastakaa vieraanvaraisuutta ... Ahkeroikaa sitä, mikä on hyvää kaikkien ihmisten edessä” (Room. 12:8, 13, 17).

Rakkaus keksii keinot

Kristillinen diakonia tähtää ihmisen kokonaisvaltaiseen auttamiseen. Se ottaa huomioon ruumiin, sielun ja hengen tarpeet. Tärkeimpänä päämääränä on se, että Jumalan armo saisi evankeliumin kautta liittää jokaisen ihmisen Kristuksen ruumiin jäseneksi ja säilyttää hänet uskossa taivaaseen saakka.

Diakonian rajoja ja tapoja on kuitenkin mahdoton asettaa ja luetella. Diakonia on Kristuksen luovaa toimintaa ihmisten ajalliseksi ja iankaikkiseksi parhaaksi. Siksi myös sen muodot saattavat vaihdella ajan, paikan ja yksilön mukaan.

Diakonia lähtee kuitenkin aina alttarilta, jossa Kristus ruokkii meidät Sanallaan ja pyhällä ehtoollisella ja lähettää meidät palvelemaan. Palvelu myös päättyy siihen, että tulemme alttarin ääreen sekä kiitollisina että katuvina tehtyämme tehtävämme: ”Me olemme ansiottomia palvelijoita; olemme tehneet vain sen, minkä olimme velvolliset tekemään” (Luuk. 17:10). Toivottavasti kanssamme alttarille tulevat myös ne, joita olemme saaneet auttaa Kristuksen työtovereina.

Diakoniatyö perustuu luottamukseen ihmisten välillä. Siksi meidän tulee yli kaiken varjella sitä, ettemme millään tavoin riko sitä luottamusta, jota ihmiset osoittavat meitä ja seurakuntaa kohtaan pyytäessään apua. Vaitiolovelvollisuus on ehdoton! Kristillinen rakkaus myös kätkee kaikki lähimmäisen synnit ja virheet ja pitää niitä kuin ominaan.

Diakonian lähtökohtana ei ole seurakunnan tarve tehdä diakoniatyötä vaan lähimmäiset tarpeet ja puutteet. Niihin diakonia pyrkii vastaamaan Kristuksen rakkauden mukaisesti. Rakkaus keksii keinot!

Kirjallisuutta

- Elert Werner, Ehtoollinen ja kirkollinen yhteys varhaiskirkossa. Vaasa 2013.
- Hiltunen Petri, Kristus on maailman diakoni. - Pyhäkön lamppu 5 / 2007.
- Järveläinen Matti, Rakkaudessa elävä yhteisö. Paul Philippin käsitys diakoniasta kirkon uskon ja elämän ilmauksena (1955-1984). Vammala 1988.
- Järveläinen Matti, Seurakunta diakonisena yhteisönä. - Hoivatkaa toinen toistanne. Diakonian teologian käsikirja. Pieksämäki 1991.
- Kansanaho Erkki - Hissa Pentti, Palveleva kirkko. Diakonian oppikirja (2. tarkistettu painos). Pieksämäki 1974.
- Latvus Kari, Ilman teologiaa diakonia on tuuliajolla. - Suola 1 / 2013. Anna almu! - diakonia on järjestäytynyttä lähimmäisenrakkautta. Joensuu.
- Mannermaa Tuomo, Kaksi rakkautta. 1980.
- Mannermaa Tuomo, Diakonian teologiaa vanhasta kirkosta reformaatioon. - Hoivatkaa toinen toistanne. Diakonian teologian käsikirja. Pieksämäki 1991.
- Raunio Antti, Kristityn elämä Jumalassa ja lähimmäisessä. Usko ja rakkaus Lutherin mukaan. - Hoivatkaa toinen toistanne. Diakonian teologian käsikirja. Pieksämäki 1991.
- Ryökäs Esko, Kohti johdonmukaista diakoniakäsitystä. - Hoivatkaa toinen toistanne. Diakonian teologian käsikirja. Pieksämäki 1991.
- Silvola Kalevi, Palvelu seurakunnan rakennetekijänä Uudessa testamentissa. - Diakonian vuosikirja 1985. Rauma 185.
- StA = Studienausgabe, Lutherin koottujen teosten yhteisjulkaisusarja.
- Teinonen Riitta ja Seppo A., Diakonia. - Ajasta ylösnousemukseen. Pieksämäki 1995.

- Vahtola Kai, Jumalanpalveluksen diakoniset elementit. - Hoivatkaa toinen toistanne. Diakonian teologian käsikirja. Pieksämäki 1991.
- Väättäinen Kalle, Diakonia - ruumiin ja sielun hätään vastaamista. - Pyhäkön lamppu 5 / 2007.
- WA = Weimarer Ausgabe, Lutherin koottujen teosten yhteisjulkaisusarja.

DIAKONIA KUULUU KAIKILLE

TT Pauliina Pylväinen

Mikä on ensimmäinen asia, joka sinulle tulee mieleen sanasta ”diakonia”? Jos jokaiselle Lähetyshiippakunnan toimintaan osallistuvalla esitettäisiin tämä kysymys, vastaukset olisivat luultavasti kirjavia. Jollekin sana toisi mieleen leipäjonolle ruokakasseja jakavan vapaaehtoistyöntekijän, toiselle sotavuosina stetoskooppi kaulallaan palvelle seurakuntasisaren, kolmannelle puhelimen päässä päivystävän kuuntelijan. Suomalaiset kirkot kun ovat vuosisatojen aikana toteuttaneet diakoniaa niin monin eri tavoin. Millaista Lähetyshiippakunnan diakonian tulisi sitten olla ja kenen tehtävä se on?

Tässä artikkelissa pohdimme diakoniatyön organisoimista seurakunnassa. Otamme selvää, miten ensimmäiset kristityt sitä toteuttivat. Tutkimme myös, mitä Martti Luther ja luterilaiset tunnustuskirjat ovat diakoniasta sanoneet. Artikkelin tavoite on antaa suuntaviivoja ja virikkeitä diakoniatyön järjestämiseen ja kehittämiseen seurakuntien käytännön elämässä.

Jo ensimmäiset kristityt pitivät heikoimmista huolta

Alkuseurakunnan kristityille oli itsestäänselvyys, että he ovat vastuussa apua tarvitsevien lähimmäistensä huolehtimisesta. Erityisesti seurakunnan leskiä, joilla ei ollut perhettä turvanaan, täytyi tukea ja suojella (1. Tim. 5). Lähimmäisistä huolehtiminen ei ollut uusi, kristillinen innovaatio. Asenne ja ajattelutapa perustuivat vahvasti kristittyjen juutalaisiin juuriin ja Vanhan testamentin säädöksiin.

Mooseksen lain mukaan israelilaisten tuli taata leskien ja muiden elatusta tarvitsevien toimeentulo. Tämä tapahtui kymmenyksinä keräämällä. Jokainen lahjoitti kymmenen prosenttia ansaitsemastaan tuloista tai korjaamastaan sadosta ja potti jaettiin apua tarvitsevien kesken: ”Joka kolmas vuosi tuo kaikki kymmenykset sinä vuonna saamastasi sadosta ja pane ne talteen porttiesi sisäpuolelle. Ja sitten tulkoon leeviläinen, jolla ei ole osuutta eikä perintöosaa sinun rinnallasi, niin

myös muukalainen, orpo ja leski, jotka asuvat sinun porttiesi sisäpuolella, ja he syökööt ja tulkoot ravituiksi, että Herra, sinun Jumalasi, siunaisi sinua kaikissa kättesi töissä, joita teet” (5. Moos. 14: 28–29).

Vähäosaisten auttaminen ei kuitenkaan rajoittunut pelkästään kymmenysten maksamiseen, vaan laupeuden osoittamista pidettiin Jumalan kansan yleisempänäkin elämänohjeena: ”Joka vaivaista armahtaa, se lainaa Herralle, ja hän maksaa jälleen hänen hyvän tekonsa” (Sananl. 19:17). Käsky rakastaa lähimmäistään niin kuin itseään koski näet jo Israelin kansaa: ”Älä kosta äläkä pidä vihaa kansasi lapsia vastaan, vaan rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi. Minä olen Herra” (3. Moos. 19:18). Käytännössä juutalaiset eivät kuitenkaan noudattaneet tätä käskyä koko laajuudessaan, vaan heidän tulkintansa lähimmäisestä oli rajoittunut koskemaan vain omaa kansaa.

Herramme Jeesus puuttui juutalaisten omaksumaan käytäntöön. Hän korosti kaikkien lähimmäisten rakastamista muistuttamalla seuraajiaan kultaisen säännön olemassaolosta (Matt. 19:19) ja antamalla rakkauden kaksoiskäskyn (Matt. 22: 37–40). Kuka sitten Herramme mukaan on lähimmäinen? Tähän kysymykseen Hän vastasi kertomalla vertauksen laupiaasta samarialaisesta (Luuk. 10:25–37). Sen mukaan lähimmäistä ei nimetä rakkauden kohteen, vaan sen osoittajan mukaan. Lähimmäinen on hän, jolle Kristuksen rakkaus kuuluu.

Vanhan testamentin ja Jeesuksen opetuksia noudattaen myös kristilliset seurakunnat ottivat vastuulleen pitää heikoimmista huolta. Kun muutama sata vuotta myöhemmin kristinuskosta tuli Rooman valtionuskonto, vähäosaisten auttaminen muuttui yhä organisoidummaksi toiminnaksi. Sen mukanaan tuoma kaikkien ihmisten tasa-
puolinen oikeus avun saamiseen oli uusi ilmiö. Kristittyjen tavasta auttaa lähimmäistä tulikin omanlaisensa vallankumous, joka muutti yhteiskuntaa sitä mukaa kuin kirkko vahvistui ja laajeni. Toiminnalla oli hyvin kauaskantoiset seuraukset. Tuskin meillä Suomessakaan olisi kehittyntä sosiaaliturvaa ilman kristinuskon vaikutusta yhteiskuntamme toimintaan.

Diakomit alkukirkossa

Diakoniasta keskustellessani olen monesti kuullut toteamuksen, jonka mukaan ”Uudessa testamentissahan diakonia tarkoittaa samaa kuin vähäosaisten auttaminen”. On aivan totta, että diakoneilla on siellä tietty rooli avuntarvitsijoista huolehtimisessa. Mutta kun tutkimme evankeliumeita ja kirjeitä tarkkaan, huomaamme eroja: Auttamistointa ja diakoniaa liittyvät läheisesti toisiinsa, mutta ne eivät ole yksi ja sama asia. Perustelen väitettäni muutamalla esimerkillä.

Apostolien teoissa kerrotaan alkuseurakunnan kasvaneen voimakkaasti ensimmäisen helluntain jälkeen. Tuolloin apostolit joutuivat kohtaamaan resurssiongelman. Seurakunnan leskien avun tarve kasvoi niin suureksi, ettei apostolien aika enää meinannut riittää apostolisen viran ydintehtävän suorittamiseen eli sanan ja sakramenttien jakamiseen. Apostolit tarvitsivat tuekseen henkilöitä, jotka huolehtisivat päivittäisten avustusten jakamisesta. Niinpä seurakunta valitsi keskuudestaan seitsemän miestä, jotka ottivat tehtävän hoitaakseen: ”Niinä päivinä, kun opetuslasten luku lisääntyi, syntyi hellenisteissä nurinaa hebrealaisia vastaan siitä, että heidän leskiänsä syrjäytettiin jopapäiväisessä avunannossa. Niin ne kaksitoista kutsuivat kokoon opetuslasten joukon ja sanoivat: ’Ei ole soveliaista, että me laiminlyömmme Jumalan sanan toimittaaksemme pöytäpalvelusta. Valitkaa sentähden, veljet, keskuudestanne seitsemän miestä, joista on hyvä todistus ja jotka ovat Henkeä ja viisautta täynnä, niin me asetamme heidät tähän toimeen. Mutta me tahdomme pysyä rukouksessa ja sanan palveluksessa.’ Ja se puhe kelpasi kaikelle joukolle; ja he valitsivat Stefanuksen, miehen, joka oli täynnä uskoa ja Pyhää Henkeä, ja Filippuksen ja Prokoruksen ja Nikanorin ja Timonin ja Parmenaa ja Nikolauksen, antiokialaisen käännynnäisen, ja asettivat heidät apostolien eteen, ja nämä rukoilivat ja panivat kätensä heidän päällensä” (Apt. 6:1–6).

Näitä jakeita pidetään usein ensimmäisten diakonien tehtävään asettamisena. Kantava diakonian periaate piiryykin niistä esiin: Jaetaan tehtävät niin, että seurakunta voi kantaa vastuunsa apua tarvitsevien auttamisesta. Tarkka lukija pistää kuitenkin merkille, ettei seitsemää miestä varsinaisesti kutsuta jakeissa diakoneiksi, edes alkukielessä. Avun antamisesta kerrotaan, mutta muutoin nämä ”seitsemän

miestä” kuvataan kahdelletoista apostolille alaisiksi evankeliumin julistajiksi, joiden tehtävänä on pitää huolta leskistä. Miehiä ei kutsuta diakoneiksi myöhemmissäkään Apostolien tekojen tapahtumankänteissä. Sen sijaan Uuden testamentin jälkeen syntyneissä kirjoituksissa Stefanosta ja muuta kuutta miestä ryhdytään kutsumaan ensimmäiseksi diakoneiksi. Kirkkoisä Ireneuksen myötä käsitys vakiuntui lopulta osaksi kristillistä perinnettä.

Seitsemän miehen harteille avun tarjoaminen ei alkuseurakunnassa jäänyt, vaan vähäosaisia autettiin yhteisvoimin. Esimerkiksi opetuslapset auttoivat, kukin varojensa mukaan, Juudeassa asuvia veljiään. He lähettivät Barnabaan ja Saulin viemään keräämänsä rahat seurakunnan vanhimmille (Apt. 11:29–30). Vastaavasti Paavali kehotti kutakin Korintin seurakuntalaista säästämään tykönään (1. Kor. 16:1-3). Kerätyt varat koottiin yhteen Jerusalemin seurakunnalle viettäväksi. Paavali tiedottaa tapahtumasta: ”Nyt olen kuitenkin lähdössä Jerusalemiin viemään avustusta pyhille” (Room. 15:25). Paavali oli siis henkilö, joka kuljetti Korintin seurakuntalaisten keräämän lahjan Jerusalemiin.

Kun näitä raamatunkohtia on tutkittu alkukielellä, on huomattu mielenkiintoinen seikka. Diakoni-sana ei niissä viittaa vähäosaisten auttajaan, vaan sanalla on laajempi merkitys. Diakoniksi kutsutaan henkilöä, joka suorittaa tehtävän toisen puolesta. Siten opetuslasten ja Korintin seurakunnan keräämät rahalahjat eivät olleet diakoniaa sanan varsinaisessa merkityksessä. Diakoniaa toiminnassa oli se, ettei opetuslasten tai Korintin seurakunnan tarvinnut viedä rahalahjojaan perille itse, vaan joku hoiti sen heidän puolestaan. Koska Paavali vei lahjan perille, hän toimi diakonina. Apua tarvitsevien auttaminen ei olisi ollut mahdollista ilman tällaista palvelijaa. Voimmekin siis sanoa, että lähimmäisenrakkauden harjoittamisesta tulee Uudessa testamentissa diakoniaa siinä vaiheessa, kun se organisoidaan ja palvelusta aletaan tehdä toisen puolesta.

Monissa Uuden testamentin kohdissa diakonien toiminta on jotakin muuta kuin vähäosaisten auttamista. Foíbea sanotaan Kenkreaan seurakunnan diakoniksi, koska todennäköisesti hänen tehtävänsä oli

kuljettaa Paavalin lähettämä kirje Kenkreasta Roomaan (Room. 16:1). Epafraasta puolestaan sanotaan Kristuksen diakoniksi, koska hän välitti Jumalan Sanaa Kolossan seurakunnalle (Kol. 1:7). Kristillisen kirkon alkutaipaleella periaatteessa ketä tahansa saatettiinkin tilapäisesti nimittää diakoniksi, jos hän hoiti jonkin tehtävän toisen puolesta.

Vähitellen diakoni-sanankin merkitys kristillisessä kielenkäytössä vakiintui ja diakonista tuli tiettyä tehtävää hoitava henkilö seurakunnassa. Tämä kehitys näkyy jo Uuden testamentin sivuilla (Fil. 1:1 ja 1. Tim. 3: 8–13). Näissä yhteyksissä kyse ei ole kenestä tahansa välikätenä toimivasta ihmisestä, vaan nimenomaan diakoneiksi pysyvästi kutsuista henkilöistä. Diakoneista kerrotaan omana, erillisenä ryhmänä, samoin kuin seurakunnan kaitsijoista.

Varhaiskirkon diakonien tehtäväkuvasta tuli monipuolinen. Heidän vastuullaan oli sekä vähäosaisten auttamistoimintaan osallistumista että muuta seurakunnan elämää. Diakonit toimittivat seurakunnassa kerätyt kymmenykset apua tarvitseville. He huolehtivat seurakuntien välisestä yhteydenpidosta kirjeitä kuljettamalla. Diakoneilla oli myös monia tehtäviä seurakunnan jumalanpalveluksessa. Heidän tehtävänkuvansa kehittyi jatkuvasti kirkon tilanteen muuttuessa.

Diakonien tavoin myös ”diakonia”-sanankin alkuperä juontuu Uuteen testamenttiin. Siellä sanaa käytetään ainakin kahdella eri tavalla:

- Se tarkoittaa kaikkea kristillistä palvelutoimintaa, joka voi olla monenmuotoista: ”Myös palvelutehtäviä on monenlaisia, mutta Herra on sama.” (1. Kor. 12:5).
- Se voi viitata myös apostoliseen virkaan, eli erityiseen kirkon virkaan (Apt. 1:25, 20:24).

Nämä käyttötavat haastavat meidät pohtimaan syvällisemmin diakonian viran luonnetta. Tarkoitammeko sillä ylipäänsä kristillistä palvelutoimintaa vai onko kyse erityisestä kirkon virasta? Siirrymme nyt aikajanalla eteenpäin, Uuden testamentin maailmasta luterilaisen tunnustuksen kentälle.

Mitä Luther ajatteli diakoniasta?

Suomessa on viimeisten vuosikymmenten aikana keskusteltu, onko diakonian virka ymmärrettävä maallikkoviraksi vai tulisiko seurata esimerkiksi katolisen kirkon mallin mukaista kolmisäikeistä virkarakennetta. Tämä tarkoittaisi, että diakonin virka tulisi yhtäläiseksi osaksi piispan ja paimenen virkaa. Kyseessä on ollut niin kutsuttu diakonaattikeskustelu, jota Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa on käyty useiden komiteoiden, piispain- ja kirkolliskokousten kautta. Kysymys diakonian viran luonteesta heräsi aikoinaan ekumeenisen keskustelun, erityisesti Kaste, ehtoollinen ja virka -asiakirjan, myötä. Selvitystyö jatkuu yhä.

Diakonian virasta keskustelemista hankaloittaa se, että Tunnustuskirjoissa ei käsitellä diakonien tehtäviä tai diakoniatyön järjestämistä seurakunnassa. Diakonit mainitaan vain parissa kohdassa ohimennen eikä niiden perusteella voi ryhtyä muovailemaan diakonian virkaa koskevia johtopäätöksiä. Kysymys diakoniasta ei selkeästi ole ollut asialistalla, kun uskonpuhdistajat ja heidän vastustajansa ovat kiistelleet ja linjanneet käsityksiään.

Omissa kirjoituksissaan Martti Luther sivuaa aihepiiriä muutaman kerran. Teoksessa *Kirkon Baabelin vankeudesta* hän esittää näkemyksensä diakonien tehtävistä. Lutherin mukaan heidän tehtävänä on vapauttaa pappeja ajallisten huolten taakasta, jotta he voisivat vapaammin omistautua rukoukseen ja sanan palvelemiseen. Käytännössä tämä toteutuu siten, että diakonit huolehtivat kirkon varojen jakamisesta köyhille Apostolien tekojen kuudennen luvun esimerkkiä noudattaen. Sen sijaan diakonien tehtävänä ei ole – kuten uskonpuhdistajan elinaikana oli tapana – evankeliumin tai epistoloiden lukeminen.

Ensimmäisen Timoteuskirjeen selityksessä Luther kuvaa diakonin piispan taloudenhoitajaksi. Diakonin vastuulla on hallinnoida köyhien ja leskien elämän turvaamiseksi koottuja seurakunnan varoja. Hänen tehtävänsä voidaan määritellä aikaan, paikkaan ja tarpeeseen soveltuviksi, kunhan perustehtävä papin ja piispan alaisena, köyhien taloudellisesta avustamisesta vastaavana henkilönä, toteutuu. Luther

ei siis pidä diakonin virkaa yhtä muuttumattomana kuin apostolista paimenvirkaa.

Vaikka uskonpuhdistajat eivät ilmeisesti juurikaan pohtineet diakoniaa, luterilaiset jatkoivat sen harjoittamista ja kehittivät uusia toimintamuotoja. Meidän nykyajan suomalaisten yleinen käsitys diakoniasta perustuukin tapaan, joka alkoi kehittyä Saksassa 1800-luvulla. Tuolloin moni pietistisen herätyksen innoittama kirkonmies sai sydämelleen erityisesti sairaiden ja köyhien auttamisen. He perustivat laupeudentyön harjoittamista varten erillisiä laitoksia, joissa diakoneiksi kutsutut miehet ja diakonisseiksi kutsutut naiset uurastivat apua tarvitsevien lähimmäistensä parissa kaikkensa antaen.

Toiminta rantautui myöhemmin Suomeen, mutta muodostui selkeämmin osaksi seurakuntien tekemää työtä. Diakoniasta tuli työmuoto, jossa sitä varten nimitetyt työntekijät auttavat heitä, jotka apua kipeimmin tarvitsevat. Sittenmin tarjottavan avun muoto ja auttamisen keinot ovat muuttuneet, mutta avun tarve ei ole hävinnyt. Tämä on huomattu myös monissa meidän seurakunnissamme.

Luterilainen käsitys diakonian virasta

Suomen evankelisluterilaisen lähetyshiippakunnan ei tarvitse osallistua aiemmin mainittuun, ikiliikkujaksikin ilkkuttuun, diakonaattikeskusteluun. Mutta kun organisoimme ja kehitämme seurakuntiemme diakoniatyötä, meidän on hyvä tehdä selväksi, millaiseksi toiminnaksi me diakonian ymmärrämme. Koska diakoniaa ei ole suoraan määritelly Tunnustuskirjoissa, meidän on muotoiltava käsityksemme diakonian luonteesta sen muiden opinkohtien perusteella ja Raamattua itse tulkiten.

Käsitys kirkon virasta on Tunnustuskirjoissa selkeä: ”Jotta saisimme tämän uskon, on asetettu evankeliumin opettamisen ja sakramenttien jakamisen virka” (Augsburgin tunnustus, artikla V). Siihen sisältyvä avainten valta merkitsee valtaa ja Jumalan käskyä saarnata evankeliumia, antaa anteeksi ja pidättää synnit sekä toimittaa sakramentit (Augsburgin tunnustus, artikla XXVIII). Kyse on siis apostolisesta paimenvirasta, joka asetettiin, kun Jeesus Kristus itse lähetti valitse-

mansa opetuslapset kastamaan ja opettamaan (Matt. 28:16–20).

Sen sijaan Apostolien tekojen kuudennen luvun seitsemän miestä ryhtyvät hoitamaan tehtävänsä eri tavalla. Tällä kertaa apostolit ovat he, joilta ajatus erillisen tehtävän hoitajien tarpeesta tulee ja seurakunta asettaa miehet tehtävänsä. Vähäosaisten auttamistehtävään ei siten ollut Kristuksen itsensä antamaa asetusta. Vasta myöhemmin vuosikymmeninä ja -satoina tapahtunut kehitys vakiinnutti diakonien toiminnan seurakunnan palvelijoina.

Avustustoiminnassa kyse oli ja on siis yhteiseen pappeuteen perustuvasta, eli Raamatun kieltä käyttäen, kuninkaallisen papiston tehtävästä (1. Piet. 2:5, 9; Ilm. 1:6; 5:10 ja 20:6). Meidät on liitetty Kristukseen kasteen kautta. Myös rakkaus lähimmäiseen saa alkunsa Hänen työstään. Sitä toteuttamaan on kutsuttu kaikki, jotka ovat Kristukseen kastettu ja yhä elävät kastettaan uskossa todeksi. Lähimmäisenrakkaus on siis koko seurakunnan tehtävä, joka voidaan organisoida diakoniatyöksi.

Diakonia seurakuntiemme käytännön elämässä

Tämän artikkelin alkupuolella huomasimme, että vaikka Uudessa testamentissa diakonia ei tarkoita samaa kuin vähäosaisista huolehtiminen, ne ovat usein läheisessä yhteydessä toisiinsa. Diakonia viittaa siellä tehtävän suorittamiseen toisen puolesta ja usein tällä tavoin jaetut tehtävät liittyvät vähäosaisten auttamiseen. Lähimmäisenrakkauden harjoittaminen ei kuitenkaan ole siellä vain diakonien, vaan kaikkien kristittyjen yhteinen tehtävä. Myös nykyään ja myös meidän seurakunnissamme jokainen Kristukseen kastettu on kutsuttu rakastamaan lähimmäistään. Vastaavasti kaikilla kristityillä on yhtäläinen oikeus tulla rakastetuiksi ja autetuiksi.

Diakoniatyön esikuvina voidaan pitää seitsemää miestä, jotka asetetaan tehtävänsä Apostolien tekojen kuudennessa luvussa. Kun tutustuimme Lutherin kirjoituksiin, löysimme tapahtumaan uuden ulottuvuuden, joka on varmasti soveltamiskelpoinen myös meidän seurakunnissamme: Yksi diakonian tavoitteista on vapauttaa pas-

torien aikaa niin, että he voivat keskittyä sanan ja sakramenttien jakamiseen. Voisimmekin organisoida diakoniatyömme niin, että sitä hoitamaan nimitetään tiettyjä henkilöitä, joiden toiminnasta pastori on vastuussa. Henkilöiden toiminnassa on kyse yhteiseen pappouteen perustuvasta maallikkovirasta. Seurakunnan pastorien ja diakonien työnjako tapahtuisi toisin sanoen näin: Sanan palvelijan virkaa hoitavat jakavat Jumalan lahjat, siis sanan ja sakramentit, seurakunnalle. Diakonian virkaa hoitavien tehtävä on puolestaan jakaa seurakunnan lahjat, jotka nekin Jumala on alun perin antanut, niitä tarvitseville.

Uutta testamenttia lukiessamme pistimme myös merkille, että alun perin diakoniksi saatettiin nimittää lähes ketä tahansa henkilöä. Lisäksi nimikkeen alla suoritettut tehtävät olivat monenlaisia. Myös Luther kirjoitti, että diakonien tehtävät voivat vaihdella tilanteen mukaan. Tästä näkökulmasta katsottuna meidän seurakuntiemme diakoniatyön toteuttamiselle on siis varsin vapaat lähtökohdat. Tehtävien sisältö ja niiden suorittaminen voivat vaihdella tilanteista ja tarpeista riippuen. Diakonia saa olla seurakuntansa näköistä.

Mielestäni seurakunnissa olisi kuitenkin pohdittava tarkkaan, millainen on tarve, johon diakoniatyöllä pyritään vastaamaan. Kuka seurakunnan apua tarvitsee ja millaista apua tulisi antaa? Jokaisen seurakunnan diakoniatyö olisikin hyvä aloittaa tarpeen kartoittamisesta. Näin sopiva apu voidaan ohjata sinne, missä sitä kipeimmin tarvitaan. Tämän jälkeen on selvitettävä, millaisessa mittakaavassa apua on mahdollista antaa ja kenen tai keiden tehtävä sen toteuttaminen käytännössä on. Pohjimmiltaan diakonia on luonteeltaan jakamista – niin seurakunnan lahjojen kuin siitä kannetun vastuun osalta.

Kirjallisuutta

- Hautala, Harri 2020 Hallinoiva diakoni – Diakonian virka Lutherin Ensimmäisen Timoteuskirjeen selityksessä. Diakonian tutkimus 1/2020. 6–24.
- Hautala, Harri & Ryökäs, Esko 2015 Diakonit papiston avustajina Lutherilla – Perinteisen tulkinnan kritiikkiä. – Diakonian tutkimus 3/2015. 252–261.
- Latvus, Kari 2017 Diaconia as Care for the Poor? Critical Perspectives on the Development of Caritative Diaconia. Kirkon tutkimuskeskuksen verkkojulkaisuja 53.
- Luther, Martti 1959 [1520] Kirkon Baabelin vankeudesta. Teoksessa Valitut teokset 2. Toim. Pinomaa Lennart. Suom. Loimaranta Yrjö & Ollikainen Heidi. Porvoo: WSOY. 393–486.
- Malkavaara, Mikko 2015 Diaconia ja Diakonivirka. Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja 26. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Murto, Esko ja Pohjola, Juhana (toim.) 2009 Tuntomerkkien kirkko. Suomen Luther-säätiön 10-vuotisjuhlakirja. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy.
- Pylvänäinen, Pauliina 2020 Agents in Liturgy, Charity and Communication. The Tasks of Female Deacons in the Apostolic Constitutions. Turnhout: Brepols Publishers. 2018 Deacons as Agents in Early Christian Charity. – Diaconia Christi 53. 167–170.
- Ryökäs, Esko 2019 Ajassa muuttuva diakoni-käsite. Tiedekriittinen yritys ymmärtää suomalaista diakoniakeskustelua. Suomen teologisen kirjallisuusseuran julkaisuja 289. Helsinki.

DIAKONIAITYÖN TILANNE LÄHETYSHIIPPAKUNNAN SEURAKUNNISSA

Erno Säisänen, Tiina Männikkö, Ville Typpö

Vuoden 2019 lopulla muodostettiin Lähetyshiippakunnan yhteinen diakoniaityöryhmä, jossa on kahdeksan jäsentä eri seurakunnista. Työryhmä aloitti työnsä seurakuntien arkea ja myös diakoniaityötä kovasti koskettaneen koronakevään keskellä. Toukokuussa 2020 työryhmä toteutti kartoituksen diakoniaityön tilanteesta seurakunnissa. Kartoituksen tarkoituksena oli selvittää, mitä diakoniaityöhön liittyvää eri seurakunnissa tapahtuu, kuinka diakoniaityötä on organisoitu ja minkälaisia haasteita diakoniaityössä on kohdattu.

Kartoitus toteutettiin verkkolomakekyselynä, joka lähetettiin seurakuntien pastoreille, puheenjohtajille ja diakoniavastaaville. Vastauksia saatiin 32 seurakunnasta, mikä kattaa lähes 90% hiippakunnan seurakunnista.

Kesäkuussa 2020 kartoitusta täydennettiin vielä yksittäisillä puhelinhaastatteluilla muutaman seurakunnan edustajan kanssa. Näin pyrittiin pirttämään esimerkinomaista kuvaa erityyppisissä tilanteissa olevien seurakuntien diakoniaityöstä.

Tässä artikkelissa kuvaamme kartoituksen keskeisiä tuloksia ja tuomme esiin joitakin johtopäätöksiä nykytilanteesta. Lisäksi hahmottelemme diakoniaityöryhmän näkökulmasta mahdollisia jatkotoimia diakoniaityön kehittämiseksi yhdessä. Tekstin lomassa on myös kuvauksia yksittäisten seurakuntien diakoniaityöstä.

Diakonisen avun moninaisuus

Kartoituksesta käy ilmi, kuinka seurakunnat tunnistavat laajalti, että diakoniaityö on osa seurakunnan toimintaa. Evankeliumin herättämä halu auttaa ja tukea avun tarpeessa olevaa lähimmäistä on yhteinen. Tilanteet, mahdollisuudet, tarpeet ja tekemisen tavat sen sijaan poikkeavat toisistaan.

Seurakunnat ovat olleet itsenäisiä toimijoita diakoniatyön järjestämisessä eikä asiaan ole annettu erityistä ohjeistusta tai vaatimuksia hiippakunnasta. Käytännöt ovat syntyneet osana elettyä seurakuntaelämää paikallisen tilanteen pohjalta.

Diakoniatyön sisällön hahmottaminen mainittiin kartoituksessa yhdeksi merkittävimmistä haasteista. Näin sekä niissä seurakunnissa, joissa diakoniatyö on vasta idullaan että siellä, missä työtä on tehty jo pitkään. Yhtäältä tämä kertoo työn moninaisuudesta, mutta toisaalta kutsuu meitä myös pitämään diakoniatyötä rohkeammin esillä ja luomaan jäsennetympää yhteistä kuvaa sen sisällöstä.

Merkittävimpinä yhteisinä osa-alueina esiin nousee viisi asiaa, joista jokainen on mainittu osaksi diakoniatyötä ainakin 2/3 seurakunnista. Suoraan seurakunnan olemuksesta nousee halu hengellisen yhteyden ylläpitämiseen (77% seurakunnista). Se voi toteutua tapaamisen tai puhelun yhteydessä Raamatun sanan lukemisen, virren veisaamisen, rukouksen tai sielunhoidollisen keskustelun kautta. Tämän rinnalla on sosiaalisten suhteiden vahvistaminen (66%). Seurakunnissa halutaan pitää huoli siitä, että kukaan ei jäisi syrjään eikä joutuisi kärsimään kohtuuttomasta yksinäisyydestä.

Myös yhteydenpito ihmisten yleisen tilanteen ja hyvinvoinnin seuraamiseksi (66%) nähdään merkittävänä osana diakoniatyötä. Yhteydenpito avaa usein myös mahdollisuuksia arjen asioissa avustamiseen (71%). Olipa sitten kyse kirkkokyydin tarjoamisesta, asiointiavusta, lastenhoidosta tai muuttolaatikoiden kantamisesta, seurakunnan diakoniatyö voi saattaa avun tarjoajan sen tarvitsijan luokse. Tämän tyyppistä seurakuntalaisten keskinäistä auttamista tapahtuu laajasti ilman yhteistä organisoimistakin (69%).

Esimerkki 1. Vakiintunut keskikokoinen seurakunta.

Diakoniatyö on ollut oleellinen osa seurakuntamme toimintaa sen alusta asti.

Lähdemme siitä, että jokainen kristitty on kutsuttu auttamaan lähimmäisiään, voimavarojen ja resurssien mukaan. Seurakuntalaisten

välillä on paljon keskinäistä auttamista, mikä ei näy missään tilastoissa eikä toimintakertomuksissa.

Pastori tekee paljon kotikäyntejä ja pitää yhteyttä seurakuntalaisiin ja muihinkin ihmisiin, muistaa merkkipäivinä, jakaa kotiehtoollista ja antaa sielunhoidollista apua, toisinaan myös pieniä käytännön palveluksia. Lisäksi seurakunta on kutsunut ja asettanut nimetyn diakoniatyöntekijän toteuttamaan käytännön palvelutyötä. Pastorin ja diakoniatyöntekijän ohella löyhästi toimiva diakoniatimi on ollut toisinaan apuna ja muutamalla on myös omia tuettavia. Avuntarvitsijat ottavat pääsääntöisesti itse yhteyttä, joskus tarve tulee tietoon jonkun läheisen tai pastorin kautta. Luottamuksellisuutta pidetään tärkeänä.

Vuosien aikana monenlaista apua ja tukea on pystytty antamaan. Usein on tarvetta keskustelulle, mutta myös pitempiaikainen ja kokonaisvaltaisempi tukeminen on tarpeen joidenkin esim. ilman omaisia olevien iäkkäiden ja sairaiden ihmisten kohdalla.

Yksilökontaktien lisäksi seurakunnassamme on nähty mielekkäänä työmuotona pienryhmätoiminta. Näin saadaan ihmisiä yhteyteen, lievitetään yksinäisyyttä sekä tuetaan ja rohkaistaan hengellisesti. Myös etsivään työhön on kiinnostusta esim. maahanmuuttajien tavoittamiseksi.

Lähes puolessa seurakunnista diakoniatyöhön kuuluu keskusteluavun tarjoaminen elämän vaikeuksien keskellä. Tämä kuuluu luonnollisesti pastorin viranhoitoon, mutta tulee esille myös muiden diakoniatyöhön osallistuvien toiminnassa.

Eri tyyppisiä materiaalisia avustuksia (ruoka-apu, raha-avustus, matkakuluavustus, vaateapu, lahjakortit, yms.) on käytössä 40% seurakunnista. Lähes kolmasosassa seurakunnista hyödynnetään myös seurakunnasta löytyvien eri alojen ammattilaisten diakoniatyön puitteissa tarjoamaa naapuriapua.

Merkkipäivien muistaminen ja maahanmuuttajien avustaminen tulee esille neljäsosassa seurakunnista. Joka viidennessä seurakunnassa diakoniatyöhön liittyy retki- ja virkistystoimintaa tai pienryhmätoimintaa.

Diakoniatyö kohdistuu pääosin seurakunnan jäseniin (66%) tai toiminnan piirissä oleviin (83%), mutta tavoittaa jonkin verran myös seurakuntalaisten omaa lähipiiriä (14%) ja täysin ulkopuolisiakin (11%). Joissakin seurakunnissa on tehty tietoisia rajoituksia ulkopuolisten avustamisen suhteen. Myös rahallinen avustaminen on joissakin seurakunnissa tietoisesti rajattu keinovalikoiman ulkopuolelle.

Vaikka diakoninen toimeliaisuus olisi seurakunnissamme runsasta ja monipuolista, taloudellisesti arvioituna se on varsin pienimuotoista. 60% seurakunnista ei ole organisoitua varainhankintaa diakoniatyötä varten. Diakoniatyössä tarvittavat varat muodostuvat pääosin yksityisistä lahjoituksista (44%) tai kolehdeista (31%). Useissa tapauksissa varat etsitään vasta tarpeen ilmennyttyä. Joka neljännessä seurakunnassa ylläpidetään käteiskassaa diakoniatyön tarpeisiin.

Diakoniatyön organisoiminen

Kartoitus paljasti yhdeksi keskeiseksi haasteeksi diakoniatyön käytännön organisoimisen seurakunnassa. Lähes puolet seurakunnista on kamppaillut tämän kysymyksen kanssa. Työn organisointiin liittyen selvitimme, onko seurakunnassa joku avainhenkilö, jolla on erityinen kutsu diakoniatyöhön ja joka voi olla eräänlainen toiminnan veturi. Lähes kolmanneksessa seurakunnista tällainen henkilö on pastori, neljänneksessä joku seurakuntalainen.

Diakoniatyöhön on nimetty vastuuhenkilö 40% seurakunnista. Vastuuhenkilön nimeäminen jäsentää organisoitumista ja luo tehtävänjakoa, mutta ei automaattisesti johda siihen, että diakoniatyö toteutuisi hänen kauttaan tai hänen johdollaan.

Esimerkki 2. Vakiintunut suurehko seurakunta.

Seurakuntamme diakoniatyöhön kuuluu hengellisen avun tarjoamista ja muutoinkin yhteyden ylläpitämistä ja vahvistamista. Materiaalisen avun muotoja ovat esimerkiksi lahjakortit, ruoka-avustukset, rahallinen avustus esimerkiksi leirimaksuihin liittyen.

Avainhenkilönä on diakoniavastaava, joka vastaa diakoniatyön organisoimisesta ja osallistuu toteutukseen yhdessä pasturin ja diakoniatiimin kanssa. Tiimiin kuuluu noin viisi seurakuntalaista, mutta tarvetta toimijoille on koko ajan. Diakoniatiimi kokoontuu yhdessä pasturin ja diakoniavastaavan kanssa 1-2 kertaa vuodessa. Pastori osallistuu diakoniatyön toteutukseen, esimerkiksi kotikäynteihin ja vierailuihin palvelutaloissa, vankiloissa yms. Diakoniatyössä pyritään tavoittamaan myös seurakunnan ulkopuolisia ihmisiä.

Ylläpidämme pientä käteiskassaa, josta pastori tai diakoniavastaava tarvittaessa voi jakaa avustusta. Varat käteiskassaan ja muuhun diakoniatukeen hankitaan säännöllisillä kahvikolehdeilla tai tapahtumien ja myyjäisten yhteydessä. Lisäksi tärkeässä roolissa on yksityisten ihmisten diakoniatyölle kohdistamat lahjoitukset.

Seurakunta on mukana myös kaupungin organisoimassa ruoka-aputoiminnassa. Kaksi seurakuntalaista noutaa ja jakaa viikoittain kolmessa eri kohteessa ruoka-apua, joka on käytännössä kauppojen lahjoittamaa eräpäiväruokaa. Seurakunnan vastuulla on järjestää tarvittavat kylmäkuljetusautot ja säilytystilat. Eräs seurakuntalainen organisoii tämän toiminnan.

Yksittäisen henkilön kutsumuksen rinnalla organisoitumisessa on kyse yhteisen työn järjestämisestä. Diakoniatyötä voidaan käsitellä yhdessä seurakuntaneuvostossa tai kolmanneksessa seurakunnista on muodostettu tätä varten erillinen tiimi. Diakoniatiimi-muotoiseksi toiminnaksi organisoituminen on tyypillistä suurimmille ja vakiintuneimmille seurakunnille.

Diakoniatiimien tapa toimia näyttää poikkeavan toisistaan. Niistä seurakunnista, joissa on diakoniatiimi, kolmanneksessa se kokoontui kerran tai kaksi vuodessa. Tällöin tiimi koordinoi toimintaa ilman, että huomio olisi tapauskohtaisessa reagoinnissa, tai sitten käytännön tilanteet ratkotaan tiimiläisten kesken kokousta epävirallisemmissa yhteyksissä. Kolmanneksessa tiimi kokoontui useammin, joissakin seurakunnissa jopa 1-2 kk välein, jolloin ollaan jo ainakin ajallisesti hyvin lähellä arjen tapahtumia. Vaikka organisoitumisen muoto olisi yhteinen, tiimin toiminnan käytännön toteutus näyttää mahdollista-

van seurakunnan paikallisten tarpeiden huomioon ottamisen.

Kartoituksesta käy ilmi, että olennainen osa seurakuntiemme diakoniatyötä on organisoimatonta seurakuntalaisten keskinäistä auttamista ja tukea moninaisissa tilanteissa, sosiaalista ja hengellistä yhteyttä, muistamista ja huomiointia. Tällainen diakoniatyö voi olla jopa pääsääntö monissa seurakunnissa, vaikka se saattaa diakoniasta puhuttaessa helposti jäädä organisoitujen toimintamallien varjoon. Kolmanneksessa seurakuntia ei ole diakoniasta vastaavaa henkilöä tai tiimiä, ja muissakin seurakunnissa on runsaasti organisoimatonta toimintaa. Kuvaava luonnehdinta oli kirjattuna erään pienemmän seurakunnan vastauksessa: ”Meillä ei ole tällä hetkellä varsinaista diakoniatyön toimintaa. Paljon tehdään edellä mainittuja asioita, mutta ne eivät ole varsinaisesti diakoniatyötä.”

Huomionarvoista on myös se, että vain 26% seurakunnista on käsitellyt periaatteellisia linjauksia diakoniatyöhön liittyen. Seurakunnista 66% ilmaisee, ettei linjauksia ole erikseen päätetty. Tähän voi olla monta syytä. Asia voi olla vaikea yhteisesti käsiteltäväksi periaatteellisella tasolla, kuten se tämänkin selvitystyön osalta on nähtävissä. Se, ettei asiaa ole käsitelty, voi kertoa myös siitä, että tilanteissa toteutuneet ratkaisut ja mallit ovat olleet ilmeisiä seurakunnan toimintaympäristössä ja -tilanteessa. Asiat ovat luontevasti johtaneet eteenpäin.

Esimerkki 3. Vakiintunut suurehko seurakunta

Seurakunnassamme on ollut diakoniatiiimi jo vuosia, mutta ongelmana on ollut löytää tiimille mielekästä tekemistä. Tiimin esillä pitämisestä huolimatta seurakuntalaiset eivät ole osanneet ottaa siihen yhteyttä. Samaan aikaan pastorimme on ollut kovin työllistetty ottaessaan seurakuntalaisia huomioon myös diakoniatyön näkökulmasta.

Ratkaisuksi tähän diakoniatiimiläisille annettiin tehtäväksi ottaa tietty osa seurakuntalaisista omalle vastuulleen, alkaa pitää heihin yhteyttä ja näin muodostaa eräänlainen turvaverkko, joka huomioi, kuuntelee ja tunnistaa, mikäli seurakuntalaisilla ilmenee avun tarvetta. Tiimin jäsenet ovat vaitiolovelvollisia ja tarvittaessa yhteydessä pastoriin.

Seurakuntamme ei ole katsonut tarpeelliseksi järjestää ruokakassien jakamista tms. avustustoimintaa, koska kaupungista löytyy jo useita toimijoita sillä saralla. Diakoniatyölle ei ole seurakunnassamme osoitettu varoja. Pienet tarpeet voimme kattaa kahvikolehdista, mutta isommat summat pitää neuvotella aina erikseen.

Organisointi on paitsi toiminnan järjestämisen asia myös yhteydessä tarkoitukseensa eli siihen, kenen tarpeeseen diakoniatyö pyrkii vastaamaan. Pääsääntö on, että työ on kohdennettu seurakunnan jäsenille tai toiminnan piirissä oleville. Toisaalta osassa seurakuntia se, että työ tavoittaa myös seurakunnan ulkopuolisia, on katsottu merkitykselliseksi. Joissakin seurakunnissa on nimenomaisesti päätetty, ettei diakoniatyö kohdistu seurakunnan ulkopuolelle. Tällöin on saatettu kuitenkin tarkoittaa vain jotakin diakoniatyön tiettyä muotoa, kuten rahallista avustamista. Yksittäistapauksiin liittyvät erityiset tilanteet ovat myös saattaneet edellyttää poikkeamista yleislinjasta.

Työn organisointiin liittyy myös avun tarpeen tunnistaminen ja toiminnan piiriin ohjautuminen. 40% vastanneista ilmoitti haasteeksi tiedon kulun avun tarvitsijan ja tarjoajan välillä. Tässä suhteessa pastorilla (63%) sekä yksittäisten seurakuntalaisten kautta tulevilla huomioilla (63%) on kaikissa seurakunnissa suuri merkitys. Yksittäisten seurakuntalaisten huomiot korostuvat erityisesti niissä seurakunnissa, joista huolehtiva pastori ei asu paikkakunnalla. Avun tarpeet tulevat ilmi erityisesti diakoniavastaavan (85%) tai diakoniatöihin jäsenten (73%) kautta niissä seurakunnissa, missä tällaiset henkilöt on nimetty. Avun tarvitsijan omasta aloitteesta tapahtuvia yhteydenottoja puolestaan on vähemmän (27%).

Yleisempää on siis se, että apu lähtee seurakunnan aktiivisesta toiminnasta ja avun tarpeen huomioinnista. Jatkokysymys siitä, minkälaisissa tapauksissa apua pyydetään suoraan, on kiinnostava ja tarkemman tarkastelun arvoinen. Organisoitunut diakoniatyö voi luoda seurakuntaan myös odotuksen yhtäläisyydestä ja avun saatavuudesta.

Mitä ajatuksia tästä herää?

Jos ymmärrämme diakonian kristillisenä lähimmäisen palvelemisena ja auttamisena aineellisen, sosiaalisen, henkisen tai hengellisen puutteen keskellä, ja muistamme, että kyseessä on Kristuksen työ, jota hän tekee seurakuntansa kautta (vrt. Petri Hiltusen artikkeli tässä kirjassa), voimme suurella kiitollisuudella todeta, että Herramme tekee tätä työtä seurakunnissamme monin tavoin ja runsaasti. Usein emme osaa sitä kaikkea edes havainnoida. Evankeliumi on synnyttänyt halua ja Pyhä Henki on avannut mahdollisuuksia jakaa Herran hyviä lahjoja eteenpäin.

On tärkeä huomata, että niissäkin seurakunnissa, missä ei ehkä (vielä) puhuta diakoniatyöstä tai sen järjestämisestä, tapahtuu paljon niitä rakkauden tekoja, joita voitaisiin kutsua myös diakonityöksi. Myös erilaisten auttamisen tapojen moninaisuus kertoo siitä, että rakkaus on löytänyt luovia keinoja vastata kunkin paikan ja vaihtelevien tilanteiden tarpeisiin.

Esimerkki 4. Vakiintunut pienehkö seurakunta

Seurakunnassamme ei ole avainhenkilöä tai diakoniatiimiä, mutta diakoniavastaava on pyydettyä nimetty hiippakunnan järjestelmään. Diakoniavastaavan nimi ei kuitenkaan ole seurakuntalaisten tiedossa, vaan hän toimii ikään kuin ”ulkokehällä” yhteyshenkilönä. Käytännön diakoniatyökontaktit hänellä ovat olleet vähäisiä. Diakoniatyötä tekevät käytännössä niin pastori kuin seurakuntalaisetkin.

Seurakunnassamme nousi aiemmin pieni erimielisyys siitä, että sillä ei ole jakaa taloudellista avustusta apua pyytäneille. Silloin tällöin seurakunnassa on maksettu kuljettajalle kyytikorvausta, mutta käteiskassaa ei ylläpidetä. Tarvittavat varat on kerätty kahvikolehdilla.

Kunpa olisikin käytettävissä joku suositus tai pari vaihtoehtoista mallia työn järjestämisestä. Esimerkiksi muissa seurakunnissa mahdollisesti tehty diakoniatyön vastuualuejako (kyytivastaava, merkki-päivävastaava, kotikäyntivastaava jne.) lisäisi tietoisuutta diakoniatyön

luonteesta seurakunnassa. Kun tullaan tietoiseksi siitä, mitä diakoniatyötä seurakunnassa jo tehdään ja miten sitä voidaan jakaa eri vastuualueisiin, voidaan siitä myös helpommin tiedottaa seurakuntalaisille.

Diakoniatyön organisoimista on tapahtunut seurakunnissa luonnollisen kehityksen tuloksena siinä tahdissa kuin sitä on koettu tarpeelliseksi. Seurakunnat ovat jäsentäneet toiminnan omista tilanteistaan käsin/lähtökohdistaan eikä tekeminen ole pääsääntöisesti tuottanut konflikteja. Toisaalta 15%:ssa seurakuntia on ollut jonkinlaiseen konfliktiin johtaneita haasteita muodostaa yhtenäistä käsitystä työn sisällöstä. Tarve käsitellä periaatteellisia lähtökohtia on ollut myös suhteellisen vähäinen, vaikka kysely tuo esiin monia erilaisia tapoja järjestää toimintaa.

Monissa, joskaan ei kaikissa, vanhimmissa ja suurimmissa kaupunkiseurakunnissa toiminta on organisoitunut yhteisöllisesti diakoniatimeiksi. Pienemmissä ja nuoremmissa seurakunnissa toiminta on organisoitumattomampaa tai toteutuu epävirallisemmin yksilöiden työnä tai yhteistyönä.

Tehty kartoitus osoittaa, että seurakunnan vakiintuminen ja kasvu synnyttävät usein tarpeen toteuttaa diakoniatyötä jotenkin organisoidummalla tavalla. Organisoinnilla ei tavoitella pelkkää hallinnollisten elinten määrittelyä tai vastuuhenkilöiden nimeämistä. Pikemminkin piirretään näkyväksi se, kuka tai ketkä todella toimivat koko seurakunnan nimissä ja puolesta tässä yhteisessä palvelutyössä, ja minkälaisia periaatteita ja toimintamalleja he noudattavat.

Käsitteellisesti on mahdollista ja usein mielekästä tehdä ero yhtäältä yksittäisen kristityn auttamistoiminnan ja toisaalta seurakunnan yhteisen diakoniatyön välille (ks. Pauliina Pylvänäisen artikkeli tässä kirjassa). Samalla on kuitenkin tärkeä pitää mielessä, että molemmissa on kyse samasta Kristuksen rakkauden työn toteutumisesta seurakunnan kautta. Edellinen johtaa jälkimmäiseen, eikä jälkimmäinen syrjäytä edellistä vaan kasvaa sen rinnalle. Nähdäksemme tästä prosessista on kyse siinä, kun seurakunnan diakoniatyötä pyritään tavalla tai toisella yhdessä organisoimaan. Oheisessa taulukossa on hahmoteltu tällaisen

organisoinnin mahdollisia vaikutuksia.

Organisoimattoman ja organisoidun diakonian mahdollisia piirteitä

Kartoituksesta kävi ilmi myös, että paimenvirkansa puolesta kaikkiin seurakuntalaisiin yhteydessä olevan pastorin merkitys diakoniatyössä on keskeinen, joskin yksilöllisesti vaihteleva. Seurakunnan koon kasvaessa muiden toimijoiden tarve tulee selkeämmäksi. Diakoniavastaava tai -työntekijä, jolla on mahdollisuus antaa lahjojaan ja aikaansa erityisesti yhteisen diakonian käyttöön, tekee työn tavoittavammaksi ja näkyvämmäksi antaessaan sille omat kasvonsa. Hänen puoleensa voi olla myös helpompi kääntyä avuntarpeen kanssa.

Tiedonkulkuun pastorin ja diakoniatyön toimijoiden välillä on syytä kiinnittää huomiota, jotta sekä aineellinen että hengellinen apu voi tavoittaa avuntarpeessa olevan. Tämä edellyttää myös selkeitä yhteisiä ohjeistuksia luottamuksellisten asioiden käsittelemisestä.

Organisoimaton diakonia	Organisoitu diakonia
Toimitaan tilanteen mukaan	Tunnetut toimintaperiaatteet
Epäselvyyttä luottamuksellisuudesta	Ohjeistus luottamuksellisuudesta
Kukin toimii omissa nimissään	Seurakunnan diakoniavastaava ja/ tai -tiimi
Ei koeta tarvetta päätöksille	Yhteisesti sovittu päätöksentekoprosessi
Reagoidaan tilanteeseen	Mahdollisuus ennakoida ja suunnitella
Törmätään avun tarpeeseen	Tavoitetaan avun tarvitsija
Epäselvää, kuka päättää	Tiedetään, kuinka toimitaan
Suurempi mahdollisuus väärinkäytöksiin	Suurempi läpinäkyvyys
Lähimmäisenrakkautta osoittava yksilö	Jäsenistään huolehtiva yhteisö

Kuinka eteenpäin?

Lähetyshiippakunnan diakoniatyöryhmä jatkaa työtään kahden pää-tavoitteen kanssa. Ensimmäinen liittyy seurakuntien diakoniatyöstä vastuuta kantavien verkostoitumiseen. Pyrkimyksenä on järjestää

mahdollisuuksia tutustumiseen, kokemusten ja ideoiden jakamiseen, toinen toisiltamme oppimiseen. Tämä voi toteutua kesäjuhlien yhteydessä tai erillisenä diakoniapäivänä.

Vaikka kokemusten jakaminen on arvokasta, yksittäisen seurakunnan diakoniatyön kehittämisessä ensisijaisena lähtökohtana ei voine olla se, mitä ja kuinka diakoniatyötä tehdään jossakin toisessa seurakunnassa. Diakoniatyön on hyvä jäsentyä paikallisista lähtökohdista, koska oman seurakunnan jäsenet ovat sekä toimijoita että pääasiallisia avun saajia. Tässä voi kuitenkin olla avuksi tietää, minkälaisia koeltuja toimintamalleja on käytössä muissa seurakunnissa, mitä niistä voisi oppia ja ottaa ehkä aikanaan omakseen.

Tätä silmällä pitäen työryhmän toisena tavoitteena on kirjoittaa diakoniatyön suuntaviivoista strategia, jossa kuvataan, miten diakoniatyötä voitaisiin jäsentää sekä seurakunnan että hiippakunnan tasolla. Tähän liittyen pyritään laatimaan yksinkertaisia organisoimis- ja toimintamallivaihtoehtoja, joiden pohjalta seurakunnat voivat kehittää omaa diakoniatyötään. Tässä yhteydessä on tarkoitus hahmotella myös diakoniatyöhön liittyvien raha-asoiden hoitamiseen ja luottamuksellisuuteen liittyvät periaatteet seurakuntien toiminnan avuksi.

Työryhmän tavoitteena ei ole ohjata seurakuntia tekemään kaikkialla samoja asioita samalla tavalla vaan hyväksi havaitut toimintaperiaatteet kirjaamalla ja käyttökelpoisia välineitä tarjoamalla rohkaista seurakuntia muidenkin kokemuksista rikastuen kehittämään omaa diakoniatyötään, niin että se parhaiten vastaa kulloisiinkin tarpeisiin.

”Jos joku puhuu, puhukoon niinkuin Jumalan sanoja; jos joku palvelee, palvelkoon sen voiman mukaan, minkä Jumala antaa, että Jumala tulisi kaikessa kirkastetuksi Jeesuksen Kristuksen kautta.” (1. Piet. 4:11)

STEFANOKSEN LUTERILAINEN SEURAKUNTA 10 VUOTTA

Seurakunta lähikuvassa - puheenjohtajan silmin

Antti Koponen

Vuoden 2018 joulukuussa julkaistun seurakuntakirjeemme aloittaa pastorimme Antti Leinosen kirjoitus ”Stefanos – uskolla täytetty”. Tekstin yhteyteen on valmistunut oheinen kuva, jossa näemme nimimarttyyrin suhteen Jeesukseen sekä omaan kansaansa.¹ Kuvan alalaidassa lyhyistynyt ja jo verenpunainen Stefanos on ristinyt käntensä rukoillakseen vainoojiensa puolesta, vaikka ilma on täyttynyt kivistä, joita väkijoukon kädet ovat lingonneet vaientaakseen tämän

¹ Kuva löytyy värillisenä täältä:

https://www.lhpk.fi/wp-content/uploads/2018/12/srk_kirje_2018_Joulukuu.pdf

jumalanpilkasta syytetyn kristityn. Kuolevan Stefanoksen katse on kiinnittynyt ylös Kristukseen, joka nousseena ja kädet avoimena on valmistautunut vastaanottamaan veritodistajansa. Jeesuksen taustalla avautuu tyhjä hauta ja sen oviaukolla syrjään siirretty kivi, joka – toisin kuin vainoojien surmaavat kivet – seisoo aloillaan merkinä ja muistona voitosta yli kuoleman. Jeesusta ja Stefanosta ympäröi kullanhohtoinen silhuetti, joka voidaan hahmottaa kaartuvana taivaana ja Stefanoksen ylle laskeutuvana valokiilana, mutta samalla pelkistetty muoto muistuttaa ehtoollismaljaa, joka sulkee sisäänsä ja siten suojaa Kristuksen oman. Toisaalta laskeutuva valo näyttäytyy vaihtoehtoisesti myös kuin tienä, joka aukeaa Stefanokselle johdat-
taen häntä kohti Vapahtajansa syliä.

Kirjeen kuvituksen dramaattinen hetki piirtää muotokuvan uskovasta, jonka elämänvaiheet ja teot ovat innoittaneet eri aikojen kristittyjä maailmassa, mukaan lukien myös pohjoista seurakuntaamme. Etsiessämme aikoinaan yhteisöllemme nimeä järjestimme äänestyksen, jota edeltävästi saimme kuulla seurakunnan keskeltä useita puoltavia seikkoja, miksi juuri kristinuskon ensimmäisen marttyyrin nimi olisi meille omin. Vaihtoehdon puolesta esitettiin ainakin seuraavia perusteita: Stefanos muistuttaa maailman vainotuista kristityistä; Stefanos nimenä merkitsee laakeriseppelettä tai kruunua ja viittaa näin kuoleman voittaneeseen Kristukseen; hän oli diakoni ja evankelista, joka puheessaan puolsi puhdasta Jumalan sanaa esillä pitäneitä profeettoja; Stefanos sopii myös muistopäivänsä eli tapainpäivän ajankohdan vuoksi nimeksi seurakunnalle Rovaniemellä, joka tunnetaan ensisijaisesti joulukaupunkina; Stefanoksen on nostanut rohkeuden esikuvaksi kirjeissään myös Paavali, joka ennen kääntymystään oli teloituksen silminnäkijä ja kivittäjien avustaja.

Kaikkiaan Stefanos nimenä ja esikuvana on tarjonnut monia hyveitä, joita olemme halunneet nostaa esiin kulkiessamme seurakuntana eteenpäin. Nyt vuosikymmenen matkan jälkeen saadaan luoda katsaus siihen, mitä kaikkea nimivalintamme on oikeastaan lopulta merkinnyt meille Stefanoksen luterilaisena seurakuntana. Voimme tarkemmin kysyä, millä tavoin olemme lopulta ilmentäneet esimerkiksi Stefanoksen uskoa ja rohkeutta toiminnassamme tai mitä

puolia nimikaimamme elämästä olemme tuoneet esille yhteisönä? Seurakuntaneuvoston puheenjohtajana voin vastata tähän pohdintaan tosin vain yksittäisen, mutta kuitenkin kokeneen näkökulman kautta oltuani toiminnassamme osallisena aina sen alusta alkaen. Näissä kuluneissa vuosissa voin nähdä ”stefanokselaista” rohkeutta ainakin siinä luottamuksessa Jumalan johdatukseen, jonka turvin olemme seurakuntana uskaltaneet etenemään ja laajenemaan askel kerrallaan. Uskoamme tulevaan on kysytty aina messutoiminnan aloittamisessa lähtien, jolloin varmuutta paikkakuntalaisten riittävästä kiinnostuksesta jumalanpalveluksia kohtaan ei vielä ollut. Samoin olemme näyttäneet yhteistä uskoa toteen, kun päätimme ottaa taloudellisen vastuun kannettavaksi kutsuessamme kokoaikaisen paimenen laumallemme. Samassa luottamuksessa olemme edenneet myös saattaessamme alulle uusia seurakuntia lappiin, ensin Sodankylään sekä sittemmin Meri-Lappiin Keminmaahan ja Utsjoelle saakka.

Kuitenkin, vaikka edellä todetut vaiheet ovat olleet tärkeitä etappeja historiassamme, ne ovat lopulta vain yksittäisiä otoksia pidemmältä taipaleelta. Onkin siksi paikallaan tarkastella myös, ilmeneekö Stefanoksen esikuva yhteisössämme muutenkin kuin historiamme merkkivaiheissa? Kun ajatellaan satunnaista ja tyypillistä seurakuntamme kokoontumista messussa, kokonaisuus on pääpiirteiltään tuttu mistä tahansa Hiippakunnan jumalanpalveluksesta. Paikenneemme jakaa sunnuntai toisensa jälkeen Jumalan lahjat Sanan ja sakramenttien kautta yhteisöllemme, jonka jäsenet ovat saapuneet messuun kukin oman arkensa keskeltä vastaanottamaan huojenuksen viikon aikana kertyneistä taakoistaan. Kaikki tämä tapahtuu tutulla tavalla, joka ulkoisesti saattaa vaikuttaa jopa arkiselta, kun kokonaisuutta seuraa luterilaiseen perinteeseen tottunein ja kyllästämin silmin. Näin seurakuntaamme lähestyen voisi tulkita, että Stefanoksen perintö ei näytä ilmeisiltä kovin tavallisen kristi-laumamme kautta, jos siitä halutaan etsiä osoitusta nimikkomarttyyrimme erityislaatuudesta urheudesta tai uhrautuvuudesta Jumalan Sanan tähden. Tosin nämä piirteet ilmenivät Stefanoksella äärimmäisen uhan edessä, kun taas omiin seurakunnallisiin ongelmiimme

ei ole liittynyt vastaavia vaaroja kuin vaikkapa maailman avoimesti vainotuissa kristillisissä yhteisöissä.

Mutta ehkäpä juuri seurakuntamme arkisessa eteenpäin kulkemisessa on lopulta jotain hyvin ominaista Stefanoksen henkeä. Onhan ”Stefanos” eli laakeriseppelä tosin kunnian ja voiton symboli, mutta tuota voittoa ei saatu syntymälahjana, sillä lehväseppelä on historiasta tunnetusti jaettu kestävyyttä koettelevissa maratonkilpailuissa. Tämä kestävyys on läsnä myös Stefanoksessa, joka kylläkin tunnetaan ensisijaisesti roolistaan marttyyrina, mutta tuo rooli on vasta huipentuma matkalla, jonka varrelle mahtuu Apostolien tekojen mukaan aimo annos elämää kristittyinä. Stefanos valittiin tekemään köyhien avustustyötä ja vaikka tämän diakonitoimen tarkkaa kuvausta ei saada lukea Raamatusta, voimme kuvitella, että kyse oli toiminnasta, joka jatkui tasaisena virtana päivästä toiseen, tarjoten välillä kokemuksia ilosta, mutta yhtälailla uupumusta ja henkistä puutumistakin, sillä olihan sama työ ehtinyt väsyttää jo apostolitkin. Diakonimme ei kuitenkaan ollut työssä omassa varassaan, sillä hänet mainitaan Hengen täyttämäksi mieheksi. Kasvu Hengessä oli tapahtunut epäilemättä sitkeästi jatkuneen Sanan kuulemisen ja lukemisen kautta, mikä voidaan päätellä Stefanoksen puolustuspuheesta, jossa hän muististaa ammentaan kertaa Vanhan Testamentin päälinjoja ja osoittaa niistä vastaansanomattomalla tavalla evankeliumin yli lain. Tällaista kestävyyttä uskossa saan todistaa myös seurakunnassamme, kun katson, miten pastorimme osoittaa uskollisuutta virassaan opettaessaan ja ruokkiessaan seurakuntaa, joka puolestaan osoittaa kerta kerran perään kestävyyttä saapuesaan lahjat vastaanottamaan. Tämä kaikki sen päämäärän tähden, että saisimme rakentua uskossa ja uskalluksessa sekä valmistua vastaanottamaan myös ne haasteet ja paineet, jotka eivät ole vieraita meille kristityille tässä maailmassa, kuten ne eivät olleet Stefanokselle taikka Jeesukselle, marttyyreistä suurimmalle.

Katsottuani nyt edellisissä luvuissa vuosikymmenen matkan kulkunutta seurakuntaamme näen, että kuten marttyyri Stefanoskin on piirretty kuvaan, joka saa muistuttaa uskonvoimasta ja vahvistaa siten katsojaa, niin samoin Stefanoksen luterilainen seurakuntakin

kaipaa saada oman muotokuvansa. Tuota kuvaa ei kuitenkaan ole tarve tehdä, sillä meillä on jo se olemassa. Kyseessä ei ole joukko erillisten jäsenten muotokuvia, sillä se on perhekuva, täynnä eri-ikäisiä ja erilaisin armolahjoin varustettuja kanssamatkaajia. Kuvamme ei ole myöskään kehyksiin rajattu ja staattinen vaan liikkuva elävä, sillä se heijastuu ehtoollismaljamme kyljestä, pyhä luterilainen messu toisensa perään. Yhteisen kiitoksen tästä näystä saamme myös jatkossa kantaa Stefanoksen ja meidän Jumalallemme.

Stefanoksen seurakunnan alkutaival

Jyrki Anttinen

”Haluaisitko lähteä Rovaniemelle palvelustyöhön”. Näin Timoteuksen pastori Janne Koskela kysyi minulta yllättäen Timoteuksen hallituksen kokouksen yhteydessä vuonna 2008. Kysymys oli yllättävä paitsi siksi, että en ollut osannut sellaista odottaa, niin myös siksi, että olin vasta käynyt läpi ajatustyön, että seurakunta-asioissa olen ”reservin teologi”, ja olimme juuri hankkineet asianajotoimistolle uudet tilat Oulusta. Mutta senkin muistan, että vastaus oli itselleni heti selvä.

Janne oli käynyt aikaisemmin Rovaniemellä, joten kutsu paikkakunnalle oli Luther-säätiölle jo esitetty. Ensimmäinen muistikuvani on, kun kokoonnuimme alkuvuodesta 2009 lehti-ilmoituksen perusteella Rovaniemen Viirinkankaalla opiskelija-asuntolan yläkerran kokoustiloihin Jannen johdolla. Myös pastori Juha Muukkonen oli mukana ja käytti kannustavan puheenvuoron. Moni paikalle tullut on edelleen mukana seurakunnan toiminnassa, osa on jo saanut iäisyyskutsun. Ja kun koossa oli rohkaiseva määrä sanan nälkäistä väkeä, päätettiin aloittaa kokoontumiset ensin opetuksen merkeissä.

Herra valmistaa majansa

Tuntomerkkien kirkko -opetussarjaa käytiin läpi kerran kuukaudesta Rauhantuvalla. Opettajina toimivat vuorollaan Janne, Juha, Lasse

Marjokorpi, Johan Helkkula ja minäkin. Opetukseen osallistui vajaa kymmenen vakioikävijää. Näin jatkettiin syystalvelle 2009 saakka.

Missionsprovinsenin piispa Aarne Olsson vihki minut Hannu Mikkosen kanssa pappisvirkaan 16.5.2009. Papin tehtävään asetamiseni toimitti Luther-säätiön puolesta Matti Väisänen Oulussa 24.5.2009: *"Veljemme Kristuksessa, Jyrki Anttinen, asetamme sinut tänään pyhään virkaan, jossa keskeisimpänä tehtävänäsi on auttaa Jumalan sanan, lain ja evankeliumin, julistamisessa ihmisille sekä yksityisesti että saarnaamalla julkisesti Kristuksesta Jeesuksesta meidän Herrastamme täällä Oulun Timoteus-seurakunnassa ja minne ikinä Pyhä Henki sinut ja perheesi johtaakaan"*.

Seurakunta lähetti minut Rovaniemen työhön. Ja kun Matti oli vielä evästänyt ruokkimaan ja hoitamaan ihmisiä Jumalan sanalla niin, että myös he olisivat valmiita palveluksen työhön Kristuksen ruumiin rakentamiseen, niin saimme monet kerrat huomata, että Pyhä Henki oli tätä työtä jo ennättänyt tekemään valmiiksi.

Messujen aloittaminen Rovaniemellä ei ollut kuitenkaan itsensänselvyyttä. Epäröintiä aiheutti juuri väkimäärän riittävyys, vaikka opetuksessa olleet olivat siihen valmiita. Muistan miten Juha Muukkonen valoi uskoa siihen, että kannattaa ehdottomasti aloittaa. Juhan asennetta kuvasti hauskesti se, että kun ennen vuodenvaihdetta menin neuvottelemaan Adventtikirkon tilojen vuokraamisesta, niin heillä oli valmiiksi täytetty vuokrasopimus, josta puuttui vain allekirjoitus. Juha oli käynyt sopimassa asian jo vuotta aikaisemmin. Myönteistä ratkaisua auttoi sekin, kun pääsimme liikkeelle oman työn ohella.

Kävin ennen ensimmäistä messua Rovaniemen evankelis-luterilaisen seurakunnan kirkkoherran luona. Menin virastoon ilman etukäteisilmoitusta ja painoin soittonappia. Kohta oven aukaisi vanhempi herrasmies, joka sanoi, että hänellä on neuvottelu menossa. Kerroin hänelle lyhyesti asiani ja totesin, ettei minulla ei ole tarvetta kiistellä lehtien palstoilla kirkollisista asioista, vaan toivon rauhanomaista rinnakkaineloa. Hän vastasi, että niinhän Paavalikin opettaa: *"Jos mahdollista on ja mikäli teistä riippuu, eläkää rauhassa kaikkien ihmisten*

kanssa” (Room. 12:18). Näin sitten teimme. Tosin kun Matti Väisänen vihittiin piispaksi keväällä 2010, niin suostuin silloin Lapin Kansan haastatteluun kuitenkin asialinjalla.

Pienten alkujen päiviä

Ensimmäinen Luther-säätiön messu Rovaniemellä oli 17.1.2010. Aloitimme siis Timoteuksen kappeliseurakuntana. Väkimäärää en tarkkaan muista, mutta sen muistan, että yllätyimme positiivisesti. Sampo Vartiainen toimi yhteisömme ensimmäisenä puuhamiehenä ja hänen vaimonsa Heini kanttorina. Vastuunkantajia eri palvelutehtäviin alkoi löytyä luonnostaan. Terhi Anttinen aloitti kanttorin taipaleen, alkuun yhdellä tai kahdella sormella, silloin kun Heini ei päässyt. Vuonna 2011 saatiin Markus Tykkyläinen kanttoritiimiä vahvistamaan. Kaisa Pöyhtäri otti vastuuta keittiöstä. Ensimmäinen tapaaminen seurakunnan tulevan puheenjohtajan ja kirkkotoiteilijan Antti Koposen kanssa oli Adventtikirkon tiloissa. Pyhäkoulua pidettiin. Haikkeudella ja kiitollisin mielin muistan näitä aikoja, kun innostus korvasi puutteen. Iloitsimme myös siitä, kun evankelis-luterilaisen kirkon ystäväpapit toimittivat messuja Juhan ja minun lisäksi. Monta nimeä pitäisi rakennustyöstä vielä mainita, mutta lausun tässä jokaiselle kiitoksen yhdessä ja erikseen.

Olen miettinyt, että Juha Muukkosella täytyy olla toiminnan aloittamisen armolahja, sillä lokakuussa 2011 saimme Sergey ja Sanna Zaikin kutsusta aloittaa messut Sodankylässä Juhan perustaman Lapin luterilaisen jumalanpalvelusyhdistys ry:n puitteissa. Tässäkin näen Pyhän Hengen johdatuksen, sillä muulla tavoin toiminta olisi tuskin käynnistynyt. Vuoden 2014 alussa Elian luterilainen seurakunta siirtyi Luther-säätiön yhteyteen.

Adventtikirkon tiloista siirryttiin käytännöllisempiin tiloihin Rauhantuvalle alkuvuodesta 2012. Seurakunnallinen toiminta alkoi saada yhä enemmän vakiintuneita muotoja. Hallintoakaan ei unohdettu ja niin yhteinen matkamme jatkui kohti seurakunnan järjestäytymistä.

Helluntaipäivän aattona 26.5.2012 osallistuimme Lahdessa pappisvihkimykseen. Lähdimme heti tilaisuuden päätyttyä ajamaan kohti pohjoista, sillä seuraavana päivänä oli Rovaniemen seurakunnan tarkoitus järjestäytyä. Lahti-Heinola moottoritiellä huomattiin, että jotain lensi autosta. Janne Koskela arveli, että se oli joku putki, mutta pian selvisi, että tuulettajanhihna oli katkennut. Pääsimme kuitenkin ajamaan parikymmentä kilometriä pienelle syrjätien korjaamolle, jonka pihalla moottori alkoi pamahdella ja sammui, joten auto jouduttiin jättämään sinne. Jatkoimme matkaa taksilla Hartolaan eräälle huoltoasemalle, josta linja-autolla Jyväskylään. Jyväskylässä vuokrasimme auton ja ajoimme sillä Ouluun. Sieltä lainasimme Maire-vaimon siskon autoa ja muistan, kun klo 3 aamuyöllä viimeinen valvontakamera kolme kilometriä ennen Rovaniemeä otti meistä kuvan salamavalon kanssa. Mutta Helluntaiaamuna 27.5.2012 saimme viettää Pyhää messua, jonka jälkeen pidettiin Stefanoksen seurakunnan järjestäytymiskokous. Nimiehdotuksesta vastasi Markus Romakkaniemi.

”Menkäämme nyt Beetlehemiin...”

Kun Luther-säätiön toiminta oli laajentunut useille paikkakunnille, niin seuraava vaihe kirkollisessa kehityksessä oli Suomen evankelis-luterilaisen lähetyshiippakunnan perustaminen. Siinä Lapin silloiset seurakunnat, Stefanos ja Elia, saivat olla mukana, Tuo ikimuistoinen tilaisuus oli Lahden Luther-kirkolla ja 25:n seurakunnan edustajat allekirjoittivat perustamisasiakirjan. Juhlasta jäi mieleeni erityisesti pastori Anssi Simojen saarna, missä hän, vastauksena kirkon ulko-oven osoittamiselle, kehotti poistumaan sävyisästi kohti varsinaista päämäärää: *”Menkäämme nyt Beetlehemiin katsomaan sitä, mikä on tapahtunut ja minkä Herra meille ilmoitti”* (Luuk. 2:15). Ja kun hiippakuntaväki lauloi sydänten pohjasta Jerusalemin uudeksi tekemisestä virren LV 817 sanoin, niin kiitollisuus ja rauha sekä innostus Herran työstä täyttivät mielen. Paluumatkakin sujui kommelluksitta.

Lisää työmiehiä elon vainiolle

Olimme muuttaneet Maireen kanssa mökillemme Pelloon, josta käsin pystyimme palvelemaan Rovaniemelle ja Sodankylään syntyneitä seurakuntia. Kun seurakuntien toiminta vakiintui, niin oli selvää, että Lappiin piti saada päätoiminen pastori. Muistaakseni Juhana Pohjola kertoi, että Antti ja Anna Leinonen perheineen olisivat valmiita muuttamaan Rovaniemelle. Tunsimme heidät jo Timoteuksen ajoilta ja Anttikin oli toiminut siellä jumalanpalvelusavustajana.

Antti kävi Rovaniemellä saarnaamassa ja valintaprosessi eteni suotuisasti. Helatorstaina 29.5.2014 saimme osallistua Antin pappisvihkimykseen Turussa. Hieno ja mieliinpainuva juhla oli sekin ja vielä kulttuurimaisemissa. Elokuussa 2014, kun seurakunta otti Leinosen perheen lämpimästi vastaan, sain luottavaisin mielin luovuttaa pastorin vastuun seurakunnista Antille. Yhteistyö hänen kanssaan on alusta lähtien ollut helppoa ja mutkatonta. Nimitäinkin itseäni nykyisin lomittajaksi, ja kiitän Jumalaa Hänen johdattuksestaan ja siitä, että ollaan saatu olla mukana Pyhän Hengen työssä seurakuntien perustamisessa Lappiin.

Seurakunnan toiminnan vakiintuminen

Antti Leinonen

Paimenvirkaan Rovaniemelle

Olin valmistunut teologian maisteriksi vuonna 2006, ja työskennellyt kyseisen vuoden alusta pitäen Oulun OPKOn opiskelijatyössä. Opiskeluaikana Helsingissä olin jo ollut mukana Markuksen seurakunnan elämässä, ja niinpä Oulussa löysin tieni Timoteuksen luterilaiseen seurakuntaan. Yli kahdeksan vuotta vierähti opiskelijatyössä, mutta yhden ja toisen kerran mietin voisinko jossain vaiheessa palvella pastorin virassa Lähetysshiippakunnassa.

Vuoden 2014 alussa soitin Juhana Pohjolalle kysyäkseen oliko

pastorin paikkoja avautumassa. Hetki oli perheemme elämässä muutoinkin taitekohta. Toinen lapsi oli tulossa, ja silloinen kotimme oli käymässä pieneksi. Puhelimessa Juhana kertoi, että Rovaniemelle etsitään pastoria. Jo ennen koesaarnareissua (Marian ilmentyspäivänä 2014) teimme pienen Rovaniemen retken. Loskainen ja harmaa kaupunki ei näyttänyt parhaita puoliaan. Pappisvihkimyksen päivämäärä olisi kuitenkin jo pian, sillä vihittäviä muihin seurakuntiin oli jo olemassa. Päätöksen kanssa ei auttanut jahkailla, ja niinpä päätimme käydä sisään ovesta, joka näytti olevan avautumassa.

Parin viikon päästä tehdyn saarnamatkan jälkeen Stefanoksen ja Elian seurakunnat esittivät kutsun paimenvirkaan. Papiksi minut siis vihittiin Turussa yhdessä Otto Granlundin, Marko Kailasmaan ja Samuli Siikavirran kanssa. Vihkimyksen toimitti piispa Risto Soramies. Installaatiomessu oli Rovaniemellä 17.8.2014. Installaation toimitti Janne Koskela. Tuossa ensimmäisessä itse toimittamassani messussa sain myös kastaa kuukauden ikäisen Kerttu-vauvamme Jumalan lapseksi. Messussa oli koolla suuri seurakunta, noin 80 henkeä. Jumalanpalvelustila oli aivan täynnä. Tuo on edelleenkin Stefanoksen messujen kävijäennätys. Normaalisti messussa on väkeä keskimäärin reilu 30 henkeä.

Seurakunnan elämää

Aloitin työn 80 % työosuudella, mutta noin vuoden kuluttua työosuus nostettiin 100 %:iin. Seurakunnassa oli intoa lähteä rakentamaan uusia työmuotoja. Tulevina vuosina ryhdyttiin pitämään raamattupiiriä, varhaisnuorten iltoja ja rukouspiiriä. Kävin itse muutaman kerran kokeilemassa, onnistuisinko aloittamaan yliopistolla kokoontuvan opiskelijapiirin. Se ei kuitenkaan ottanut tuulta alleen. Vuosien saatossa työmuodot ovat eläneet. Rovaniemen seurakuntalaisissa on ollut innokkuutta hakeutua yhteyteen toisten Lähetyshiippakunnan seurakuntien kanssa. Niinpä pikkubussilla on matkattu Missionsprovinsenin messuun Korpilompoloon, seurakuntapäiviin Kemiin ja Ouluun, sekä Lapin alueen seurakuntavierailuille niin Sodankylään, Meri-Lappiin kuin Utsjoellekin.

Viimeisten muutaman vuoden aikana Stefanoksen luterilaisen seurakunnan toimintaan on tullut mukaan jonkin verran turvapaikanhakijoita. Tämä on tuonut oman värinsä seurakuntaan. Evankeliumi luetaan säännöllisesti messussa arabiaksi, viikolla pyörii jatkuvasti uusien kasteopetus, myös vanhat ovat jatko-opissa. Kummin tehtävään on tarvittu seurakuntalaisia. Kaksi oppilasta on kastettu Jeesuksen omiksi, ja joitakin kasteita on tulossa, jos Herra suo.

Stefanoksen seurakunnan olemassaolo on mahdollistanut uusien seurakuntien perustamisen Lappiin. Vuonna 2016 tuli Kemimaasta kutsu auttaa kodittomaksi jääneitä uskovia. Marraskuussa 2017 puolestaan ajelimme Jyrkin kanssa Utsjoelle, jossa pian alkoivat säännölliset Lähetyshiippakunnan jumalanpalvelukset. Molemmille paikkakunnille on sittemmin järjestäytynyt Lähetyshiippakunnan seurakunta.

Tätä kirjoitettaessa seurakunta on vaihtanut toisen kerran kokoon-tumistilaansa. Vuokranantaja pisti Rauhantuvan kuluvaan vuoden alusta myyntiin. Uudet tilat löytyivät etsintöjen jälkeen helluntaiseurakunnan omistamasta rakennuksesta. Kesäkuussa Stefanos siirtyi uuteen tilaan messua viettämään. Turvavälit on helppo pitää, kun reilu 30 henkeä kokoontuu yli 200 henkeä vetävässä salissa. Kasvunvaraa siis on, jos Herra lisää laumaansa Stefanoksen luterilaisessa seurakunnassa.

Tammikuussa 2020 vietettiin Stefanoksen 10-vuotisjuhlaa. Juhlaa varten valmistettiin julkaisu, jossa on seurakuntalaisten näkökulmia kuluneiden vuosien varrelta. Julkaisun löydät osoitteesta: www.lhpk.fi/wp-content/uploads/2020/01/Srkkirje_1_2020_tammikuu.pdf

KESÄJUHLAT VERKOSSA

Hiippakuntasihtööri Sami Niemi

Lähetyshiippakunnan kesäjuhla järjestettiin tänä kesänä kokonaisuudessaan verkossa. Lähetyshiippakunnan YouTube-kanavalla lähetetyt ohjelmat olivat samalla myös ensimmäiset uudesta Studio Kryptasta lähetetyt ohjelmat. Ennen kuin tähän pisteeseen päästiin, sai verkkokesäjuhlatiimi opetella ja omaksua paljon uutta ja ennen kaikkea kokeilla, epäonnistua ja lopulta oppia kantapään kautta tarvittavat tiedot ja taidot suoran lähetysten tekemiseen verkossa. Tämä on kertomus heittäytymisestä tuntemattomaan ja alttiudesta palveluun.

Korona sekoittaa pakan

Ennen vuonna 2020 alkanutta suorien lähetysten kertarysäystä, oli Lähetyshiippakunnan toiminnassa kokeiltu suorita lähetystyöskäilyjä edellisen kerran vuonna 2015, kun Tuomas Salon teknisen osaamisen turvin kokeiltiin pääsiäisen aikaan ahtisaarnojen suorita lähetystyöskäilyjä. Aika ei ollut vielä kypsä ja tapahtumien videointikin jäi vain satunnaiseksi. Rajallisten resurssien kohdentamisessa videointit tai suorat lähetystyöskäilyt eivät nousseet prioriteetiksi.

Koronaepidemian keskeyttäessä julkisen jumalanpalveluksen heräsi kolmella paikkakunnalla halu ryhtyä lähettämään jumalanpalvelukset suorina lähetystyöskäilyinä verkossa. Helsingin Koinonia-keskuksesta, Seinäjoen Luukkaan seurakunnasta ja Hämeenlinnan Matteuksen seurakunnasta alettiin lähettää suorita lähetystyöskäilyjä niin Facebookiin kuin YouTubeen. Lounais-Suomessa seurakunnat perustivat oman verkkosivuston sanasionlamppu.fi vastaamaan tähän samaan tarpeeseen.

Lähetyshiippakunnan YouTube-kanavalla alkoivat suorat jumalanpalvelukset jo Marian ilmestyspäivän messusta 22.3. ensimmäisenä sunnuntaina, jolloin jumalanpalvelukseen kokoontuminen ei ollut mahdollista kokoontumisrajoitusten takia. Pastoreiden,

kanttorin ja seurakuntana paikalla olleiden muutaman kuorolaisen toimittaman messun lähetti suorana lähetyksenä YouTubeen Matti Reinikka.

Kokoontumisrajoitusten purkautumisen jälkeen 7.6. lähetettiin ensimmäinen suora lähetys jumalanpalveluksesta Matteuksen seurakunnasta Hämeenlinnasta. Tähän asti Matti pysyi kameran takana, palvellen Lähetyshiippakuntaa 28 jumalanpalveluksessa tai viikkomessussa putkeen. Ilman tätä heittäytymistä palvelemaan eivät suorat lähetykset olisi millään pysyneet pyörimässä.

Pääkaupunkiseudun pastoreiden, kanttoreiden ja kuorolaisten voimin Koinonia-keskuksesta lähetetyt jumalanpalvelukset keräsivät yhteensä noin 22 000 katselukertaa seurakuntien jumalanpalvelusten ollessa suljettuna. Jumalanpalveluksen seuraaminen ja siihen osallistuminen kotoa käsin muodostui monelle Lähetyshiippakunnan seurakuntalaiselle tärkeäksi henkireiäksi pahimpana epidemia aikana.

Samanaikaisesti varsinkin Seinäjoella, mutta myös Hämeenlinnassa ja Lounais-Suomessa tehtiin sunnuntaisin töitä niin että kevään edetessä sunnuntain jumalanpalvelus oli katsottavissa Lähetyshiippakunnan Youtube-kanavan lisäksi parhaimmillaan myös Seinäjoen Luukkaan seurakunnan Facebook-sivulla, Matteuksen seurakunnan omalla YouTube-kanavalla ja sanasionlamppu.fi-sivustolla.

Kesän tullessa oli selvää, että suoria lähetyksiä jatketaan, vaikka seurakuntien jumalanpalvelustoiminta käynnistyykin. Verkossa lähetettävät jumalanpalvelukset olivat osoittaneet tarpeellisuutensa. Niiden kautta seurakuntien piiriin tuli uusia ihmisiä ja kotiin sairastamisen tai karanteenin takia jääneet saivat mahdollisuuden osallistua jumalanpalvelukseen edes etänä. Jumalanpalvelusten suorat lähetykset keskitettiin Lähetyshiippakunnan YouTube-kanavalle ja kamera kiersi Hämeenlinnassa, Seinäjoella, Tampereella, Helsingissä, Turussa ja Espoossa.

Matkan varrella on jumalanpalvelusten suorissa lähetyksissä

törmätty monenlaisiin ongelmiin, joita on ratkottu joskus onnistuneesti lähetyksen aikana ja monesti vasta seuraavaan lähetykseen. Hieman yllättäenkin kuva ei ole ollut ongelma, vaan internet-yhteyden ja äänenlaadun kanssa on ollut suurimmat ongelmat. Kymmenien lähetysten myötä toimivat käytännöt kuitenkin löytyivät ja lähetyksvarmuus kasvoi.

Kesäjuhla siirtyi verkkoon

Toukokuussa oli jo selvää, että kesäjuhlan pitäminen Loimaalla olisi liian epävarmaa ja hiippakuntaneuvosto päätti siirtää kesäjuhlan verkkoon. Kevään aikana hankitut opit olivat nyt tarpeen, mutta vaikka edessä oli jälleen askel tuntemattomaan, niin oli selvää, että verkkokesäjuhlat oli mahdollista toteuttaa omin voimin. Ohjelman ja sen tekijöiden lisäksi tarvittiin myös kamera- ja äänikalustoa, striimaamiskalustoa ja studio. Kaikkea tätä koordinoimaan perustettiin kesäjuhlatiimi, johon kuuluivat Juhana Pohjola, Matti Reinikka, Eero Pihlava, Samuli Siikavirta, Jukka Peranto ja Sami Niemi.

Ohjelma

Loimaalle suunniteltu ohjelma otettiin pohjaksi uuden ohjelman suunnittelussa. Ohjelmasta haluttiin saada seurakuntien näköinen, joten suuri osa eri ohjelmista jaettiin kuvattaviksi puhujien kotiseurakunnissa ja esimerkiksi kokoperheen iltajuhla kuvattiin ja editoitiin kokonaisuudessaan Porissa. Juhlaan kutsuttiin juontajiksi Ida ja Jaakko Heikkilä. Suurin osa ohjelmasta tultaisiin kuvaamaan etukäteen ja juontajaparin tehtäväksi muodostui nivoa suorassa lähetyksessä kaikki yhtenäiseksi kokonaisuudeksi.

Kalusto

Kaluston hankinnassa ensimmäinen ongelma oli, että striimaamiseen soveltuva kalusto oli käytännössä loppuunmyytyä ja par-

haimmillaankin viikkojen jonotuksen takana. Suuri osa ohjelmasta tuotettiin seurakunnissa, joten oli johdatusta, kun seurakuntien käyttöön sopivia, suoraan striimaavia laadukkaita videokameroita löytyi tarjouksesta kolme kappaletta juuri kun hankintojen tekeminen aloitettiin. Studiota varten hankittiin paremmin tähän käyttöön soveltuvia kameroita myös kolme kappaletta yhdessä muun studiokaluston kanssa. Suoraan striimaamiseen soveltuvan ja kohtuuhintaisen videovaihtimen etsinnässäkin onnistuttiin, joten palapalalta kalusto tuli kasaan.

Studio Krypta

Koinonian alakertaan päätettiin rakentaa studio, joka ensin toimisi kesäjuhlien studiona ja alkaisi tämän jälkeen toimia itsenäisesti, tuottaen Lähetyshiippakunnalle laadukkaita luterilaisia opetus- ja keskusteluohjelmia YouTubeen. Erkki ja Liisa Pitkäranta tarttuivat rakentamisen haasteeseen. Erkki vastasi rakenteellisista muutoksista ja tyttärensä Liisa suunnitteli ja toteutti studion lavastuksen. Lopputuloksena oli upea kokonaisuus, jota täydentää huolellisesti suunniteltu graafinen ilme.

Suunnitelmista toteutukseen

Kesäjuhlan ohjelmien kuvaukset jakaantuivat pidemmälle aikajaksolle kesä- ja heinäkuussa. Seurakunnissa, joissa oli hankittuna kamera tai kalustoa omasta takaa, tehtiin kuvauksia itsenäisesti. Kuvaukset tehtiin tyypillisesti niin, että kuvattavan opetuksen lisäksi jokaisesta seurakunnasta kuvattiin oma pieni esittelynsä. Matti Reinikka teki ison työn kulkemalla ympäri Suomea toteuttamassa kuvauksia ja kutsumalla puhujia kuvattaviksi Studio Kryptassa. Kuvausten jälkeen valmiiden videoiden editointia riitti ihan kesäjuhlan kynnykselle asti. Kesäjuhlaa edeltävällä viikolla suoritettiin vielä loppuvalmisteluita ja kenraaliharjoituksia.

Perjantaista alkaen kesäjuhlan juontajat Ida ja Jaakko Heikkilä olivat läsnä studiossa ja johdattivat katsojat Lähetyshiippakunnan seurakunnissa ja Studio Kryptassa kuvattuihin ohjelmiin nivoen erilliset videot yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Aiemmin kuvattu materiaali ja studiossa kolmella kameralla kuvattu materiaali vaihtuivat videosta ja kuvakulmasta toiseen sulavasti Matti Reinikan ohjauksessa. Hiippakuntas sihteeri Sami Niemi toimi teknisenä tukena, taustatöissä ja suoran lähetyksen toisena teknikkona. Perjantaina Asko Iso-Kungas avusti Mattia vastaavassa roolissa.

Suorassa lähetyksessä olivat läsnä juontajien lisäksi hiippakuntadekaani Juhana Pohjola, pastori Eero Pihlava, toimittaja Virpi Kurvinen, tuottaja Miisa Latikka ja piispa Risto Soramies. Perjantain lähetyksessä myös taustatiimi pääsi hetkeksi kuvaan muttei parrasvaloihin.

Aivan kommelluksitta ei selvitty uuden ohjelmaformaatin ja uuden tekniikan kanssa. Internet-yhteys katkesi kertaalleen, studion mikrofoniin kanssa oli harmillisesti ongelmia ja tietokoneen automaattinen päivitystoiminto sotki yhden ohjelman esittämisen. Kaiken kaikkiaan juhlat olivat kuitenkin sekä ohjelman että lähetyksen osalta menestys.

Arvio kesäjuhlasta

Kesäjuhla onnistui kolmen tekijän ansiosta.

- Keskeisissä tehtävissä oli niihin hyvin soveltuvat henkilöt, jotka uskalsivat heittäytyä uuden tekemiseen ja antoivat aikaansa ja osaamistaan kesäjuhliaan. Tässä haluan tehdä kaksi nostoa. Matti Reinikka pääosiltaan antoi käyttöön ammattitaitonsa tarvittavien kalustohankintojen tekemiseksi, tuotti kokonaisuuden, leikkasi pääsääntöisesti seurakuntien materiaalit valmiiksi, kuvasi ison osan etukäteen kuvatuista ohjelmista ja ohjasi kesäjuhlan live-tuotannon. Tämä kaikki mahdollisti kesäjuhlan tässä muodossaan. Ida ja Jaakko Heikkilä juonta-

jina antoivat uskomattoman panostuksen ja luontevuudellaan nivoivat yhteen kesäjuhlan kokonaisuuden.

- Seurakunnissa tuotettu materiaali oli juhlaan sopivaa. Ne olivat seurakuntien näköisiä ja sopivalla tavalla kaikki oman näköisiä.
- Studio Krypta toimi upeana näyttämönä. Kiitokset tästä Liisa Pitkärannalle. Seurakuntien videointikalusto ja Studio Kryptan kalusto toimivat pääsääntöisesti hienosti. Tehdyt hankinnat olivat harkittuja ja tämä näkyi toimivuutena.

Kesäjuhlassa jäi parannettavaa ainakin seuraavien kolmen tekijän osalta. Tätä oppia voidaan hyödyntää Studio Kryptan tulevissa ohjelmissa, jumalanpalvelusten ja tapahtumien suorissa lähetyksissä ja mikäli tulevaisuudessa päätämme toteuttaa kesäjuhlan osin tain kokonaan verkossa.

- Studio Kryptan äänitekniikka jäi vielä vajavaiseksi. Tämän suhteen jäi eniten parannettavaa. Seurakuntien kaluston mukana ei ollut haastatteluiden, ohjelmien ja opetuspuheiden kuvaamiseen soveltuvia mikrofoneja. Jumalanpalveluksen äänittämiseen tarkoitettu järjestelmä ei ollut tekniikaltaan soveltuvaa pienimuotoisiin kuvauksiin ja kameroiden omat mikrofonit eivät toimi kirkkotiloissa.
- Koinonian Internet-yhteys jäi vajaaksi. Upload nopeudet, jolla signaali siirtyi Youtubeen, olivat koko kesäjuhla viikonlopun ajan vain niukin naukin riittävät. Onneksi vain kerran yhteys katkaisi lähetyksen kokonaan
- Iso osa kesäjuhlan ideasta on yhteen kokoontuminen, ystävien tapaaminen ja uusien ystävyksien solmiminen. Ajatuksia tästä oli ja pienimuotoista yritystä toteutukseenkin, mutta tuotantorukan voimavarat ja aika eivät riittäneet rakentamaan etäyhteyksien kautta toteutuvaa yhteisöllisyyttä.

Tämänhetkisen tiedon perusteella kesäjuhla viikonlopun ohjelmia on katsottu yhteensä reilut 25 000 kertaa. YouTuben tilastot ovat hieman hankalia, yhden katsomiskerran takana voi olla toistakym-

mentä katsojaa ja toisaalta yksittäinen katsoja voi katsoa saman ohjelman pätkissä ja ohjelmalle kertyy useampi tilastomerkintä näistä katselukerroista. Katsojia kuitenkin oli mukavasti ja paljon hyvää ja kehittävää palautettakin lähetyksistä on saatu. Kiitokset vielä kaikille katsojille, kuvauksiin ja suoriin lähetyksiin osallistuneille!

Kesäjuhlan ohjelmat ovat edelleen katsottavissa. Löydät ne parhaiten osoitteesta www.lhpk.fi/kesajuhlat

STUDIO KRYPTA

Ohjaaja Matti Reinikka

Poikkeustila ja striimaus

Suomen hallitus totesi 16.3.2020 yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa Suomen olevan poikkeusoloissa koronavirustilanteen vuoksi ja päätyi ottamaan valmiuslain käyttöön. Tämä tarkoitti käytännössä sitä, että julkiset kokoontumiset rajoitettiin 10 henkilöön ja jumalanpalvelusten pitäminen keskeytettiin.

Valmiuslain käyttöönottoa oli ehditty spekuloida jo aiemmin ja kun se astui voimaan minulle tuli pakottava tarve soittaa seurakuntamme pastorille Samuli Siikavirralle, että voinko auttaa jotenkin. Olen ammatiltani dokumenttielokuvien tekijä ja voisin poikkeustilan aikana kuvata ja tehdä videoita, mitä tahansa mistä olisi apua.

Ilmeisesti asiaa oli ehditty jo miettiä, sillä Samulilla oli heti antaa tehtävä mennä haastattelemaan piispa Risto Soramiestä ja hän kysyi myös, voisiko seuraavan jumalanpalveluksen striimata nettiin. Kuvasin Soramiesten kotona puheen koronaan liittyen ja se julkaistiin Lähetyshiippakunnan YouTube -kanavalla 17.3.2020.

Minulla ei ollut aiempaa kokemusta striimauksesta eli videoiden suoratoistosta. Olin toki katsonut joitakin suoria lähetyksiä, lähinnä joitain podcasteja, mutta minulla ei työssäni ollut koskaan tarvetta lähettää videota nettiin reaaliajassa. Nopeasti kävi ilmi, että videokameraani saisi liitettyä striimaavan laitteen. Hankin laitteen hiippakunnalle ja aloin testata sitä. Laite saatiin toimimaan ja hiippakuntasihteeri Sami Niemi piti huolen siitä, että tarvittavat asetukset tehtiin Lähetyshiippakunnan YouTube -kanavalle.

Ensimmäinen messu kuvattiin Koinonia-keskuksessa Marian ilmestyspäivänä 22.3.2020 ja kaikki meni hyvin. Jumalanpalvelusten lisäksi striimattiin keskiviikon iltakirkot ja erityinen kokonaisuus oli pääsiäisviikko, jolloin tuli suora lähetys joka päivä. Pääsiäisyön messu alkoi Koinonia-keskuksen ulkopuolelta kadulta, josta siirryimme

pimeään kirkkotilaan. Sekin meni hyvin, vaikka jännitin yhteyksien toimimista.

Täytyykin myöntää, että ennen jokaista lähetystä oli pientä paniikkia ilmassa. Nettiyhteys oli kännykkäni internetjaon varassa. Välillä kamera temppuili juuri ennen lähetystä ja yksi messu kuvattiin kannettavalla tietokoneella. Välillä YouTube muutti omia asetuksiaan ja vikaa etsittiin aivan lähetykseen alkuun asti. Mutta kaikki jumalanpalvelukset saatiin lähetettyä, mikä oli suuri kiitoksen aihe.

Yksi hieno kokemus oli myös 26.4, jolloin messu lähetettiin pastori Sakari Korpisen luota Lindilän kappelista. Pienistä alun yhteysongelmistä huolimatta kokonaisuus onnistui mainiosti.

Moni sanoi minulle kevään aikana, että olen tehnyt suuren työn ja miten oikein jaksan, kun joka pyhä pitää kuvata. En kokenut asiaa raskaaksi. Itseasiassa vaimoni joutui kantamaan tässä suuremman taakan, kun hänen piti paimentaa kolmea lastamme seuraamaan messua televisiosta, kun itse olin etäyhteyden päässä. Vastuu järjestäytyksenpidosta jäi hänelle, eli suurin kiitos kuuluu tästä urakasta Elinalle!

Sain myös osallistua joka kerta ehtoolliselle, minkä koin etuoikeutena ja pystyin myös kehittämään omaa ammattitaitoani, mistä on hyötyä nyt tänä päivänä.

Keväällä Lähetyshiippakuntaan hankittiin kolme videokameraa, joilla suorien lähetysten kuvaaminen onnistuu ilman lisälaitteita. Hämeenlinna ja Seinäjoki ovat ottaneet kamerat käyttöön ja toivotavasti mahdollisimman moni muukin seurakunta innostuu asiasta.

Studio Kryptan aloitus

Kun poikkeusolojen kestosta ei ollut tietoa, pohdin mielessäni, että voisi olla hyvä, jos jumalanpalvelusten lisäksi voitaisiin lähettää muutakin ohjelmaa, vaikka ihan perusopetusta. Sitä varten pitäisi olla jonkinlainen studio. Kuinka ollakaan, pian Juhana Pohjola otti yhteyttä ja kysyi lähtisinkö rakentamaan Koinonia-keskuksen

alakertaan studiota.

Studioon paikkaa pohtiessamme Juhanan ja Niemen Samin kanssa, tuli idea, että kesäjuhlat voitaisiin lähettää suorana lähetyksenä studiosta. Kolmen päivän suora lähetyks, jossa ollaan yhteydessä eri seurakuntiin. Voisikohan sellainen onnistua? Ajatus kuulosti niin mahdottomalta, että sitä piti kokeilla.

Studio rakennettiin kolmen kameran varaan, joka mahdollistaisi keskusteluohjelmien teon. Kaluston valintakriteeri oli mahdollisimman kustannustehokas, kuitenkin laadusta tinkimättä. Teknisen kaluston osalta studion kustannukset olivat noin 10000 euroa.

Lavastajaksi pyydettiin Liisa Pitkäranta. Liisa teki hienon suunnitelman ja sen toteuttivat Erkki Pitkäranta ja Liisa Pitkäranta yhdessä. Studioon nimen keksi Matti Punkeri. Lavastus oli valmis kesäkuun alussa. Tämän jälkeen studion valaistuksessa auttoi kuvaaja Tero Suvilampi ja ensimmäinen ohjelma, Mailis Janatuksen haastattelu kuvattiin 11.6.2020. Haastattelijana oli Eero Pihlava. Studio Kryptan graafinen ilme ja tunnus tilattiin graafikko Markus Haatajalta.

Kesäjuhlat

Ensimmäinen varsinainen tulikoe oli kuitenkin kesäjuhlat, jotka järjestettiin 31.7. - 2.8.2020. Kesäjuhlia varten kuvattiin useita videoita allekirjoittaneen ja paikallisten seurakuntien toimesta. Kävin kaikki videot läpi, tarkistin äänen tasot ja lisäsin grafiikat. Studioon juontajiksi pyydettiin Ida ja Jaakko Heikkilä.

Vaikka studiossa oli ennen kesäjuhlia kuvattu kaksi ohjelmaa, kesäjuhlissa studion kokoonpano muuttui niin, että studioon tuli keskustelemaan myös kolmas henkilö. Tämä tilanne testattiin vasta päivää ennen kesäjuhlia, mikä oli virhe. Yllättäen ääni ei siirtynyt kukaan langattomista vastaanottimista äänimikseriin ja syy selvisi vasta kesäjuhlien jälkeen. Olin hankkinut langattomiin mikrofoneihin vääränlaiset äänikaapelit.

Muutamien osioiden ääniongelmista huolimatta lähetyks meni

suurimmalta osaltaan hienosti. Suoraa lähetystä tuli kesäjuhliissa yhteensä noin 18 tuntia.

Teknisenä apuna studiossa olivat Sami Niemi ja Asko Iso-Kungas. Sami teki lähetysten grafiikat ja laittoi ne lähetykseen oikea-aikaisesti ja Asko tuurasi Samia tarvittaessa. Ilman heitä lähetys ei olisi onnistunut. Eeva Pitkäranta piti huolta studiovieraista ja järjesti tiimille syötävää. Juontajat suoriutuivat urakasta erinomaisesti ja varsinkin Ida Heikkilä teki varsinaisen urotyön juontaessaan yksin koko lauantapäivän.

Kaiken kaikkiaan kesäjuhlista jäi innostava olo. Studio on visuaalisesti miellyttävä ja teknisesti laadukas. Studiota muokataan vielä vastaamaan myös opetusmateriaalin tuottamisen tarpeisiin.

Studio Krypta – laadukas keskusteluohjelma

Kesäjuhlien jälkeen Juhana Pohjola laati pohjapaperin Studio Kryptan ohjelmatuotantoa varten. Studio Kryptan valmistelevaan ryhmään kutsuttiin Matti Reinikka, Eero Pihlava, Ida Heikkilä ja Sami Niemi. Juhanan ehdotus todettiin hyväksi:

”Studio Krypta on Lähetysbiippakunnan työnäkyä kirkastava ja laadukkaasti toteutettu keskusteluohjelma. Ohjelma on luonteeltaan ajankohtais-informatiivinen, katekeettis-tunnustuksellinen ja seurakunnallis-missionaarinen.

Studio Krypta keskusteluohjelmalla on oma kiinteä formaatti, joka sisältää nimen, logon, typografian, tunnusmusiikin, puhelinnumeron, sähköpostiosoitteen, tilitiedot ja studion lavasteet. Vaihtuvia osia formaatissa ovat juontajat ja vieraat sekä mahdollisesti ympäristö, mikäli ohjelma toteutetaan muualla kuin studiossa. Jos ohjelma toteutetaan muualla, sitä voisi kutsua nimellä Studio Krypta Extra.

Studio Kryptalle nimetään vastaava tuottaja, jonka tehtävänä on tilaajan edustajan kanssa suunnitella ohjelmat ja toteuttaa ne sekä teknisesti että sisällöllisesti. Vastaavalle tuottajalle maksetaan

mediatyön budjetista erikseen sovittava korvaus.

Studio Kryptan jokaisessa jaksossa on oma juontaja eli studioisäntä tai -emäntä. Nämä henkilöt voivat vaihdella, mutta tarkoituksenmukaista on, että yksi juontaja vastaa yhdestä ohjelmasarjasta.

Studio Krypta kuuluu Lähetysshiippakunnan mediatyön budjetikohtaan. Työn rahoitus perustuu ohjelman kautta saataviin lahjoituksiin. Jokaisessa lähetyksessä tarjotaan mahdollisuutta tukea Studio Kryptan työtä.

Ohjelma lähetetään Lähetysshiippakunnan verkkosivuilta ja YouTube-kanavalta. Ohjelmat jäävät kronologisesti näkyviin Studio Kryptan ohjelmapankkiin. Ohjelma lähetetään normaalisti kerran viikossa esimerkiksi torstaina. Ohjelma ilmestyy sivulle samana päivänä. Ohjelmaa voi kommentoida ja lähettää ohjelmaehdotuksia Facebookissa.

Studio Kryptaan kutsutaan keskustelemaan sekä Lähetysshiippakunnan piiristä että sen ulkopuolelta pastoreita ja maallikoita. Ohjelmat voivat olla sekä kertaluontoisia vierailuja tai ohjelmasarjoja.”

Allekirjoittanut valittiin Studio Kryptan vastaavaksi tuottajaksi. Ensimmäinen Studio Krypta ohjelma kuvattiin 25.8, kun kutsuimme Päivi Räsäsen suoraan poliisikuulustelujen jälkeen haastattelemaan. Säännölliset ohjelmat aloitetaan lokakuussa. Aluksi ohjelmia tulee joka toinen viikko. Lisäksi ohjelmalle avataan omat kotisivut. Tulevissa ohjelmasarjoissa syksyllä käsitellään perhe-elämään ja kristilliseen avioliittokäsitykseen liittyviä teemoja sekä uskonopillisia ja aatehistoriallisia aiheita.

Näiden lisäksi pyritään reagoimaan ajankohtaisiin aiheisiin, kuten valtakunnansyyttäjän käynnistämään esitutkintaan ja sen seurauksiin.

” KYLL’ MEIRÄ KELPPA ! ”

Pastori Anssi Simojoen siunatulle muistolle

Pastori, teol. lis. Sakari Korpinen

Suomalainen vanha pappis- ja kulttuurisuku Simojoki (Simelius) on elänyt ja toiminut Uudessakaupungissa 1900-luvun alusta saakka. Koulukadulla pastori ja teologian tohtori Anssi Simojoen työpöydän valo ei enää pala. Kunnioitettu Rouva Marja menetti rakkaan aviopuolisonsa. Martti, Tapani Anna, Helena, Tuomo ja Lassi puolisoineen isän ja apen sekä kaksikymmentäneljä lastenlasta isoisän. Vakka-Suomessa Aamoksen luterilainen seurakunta kirkkoherransa ja Suomen. ev.lut. lähetysshiippakunta konsistorinsa asessorin. Ja tämäkin on nostettava esiin: Taitavan ja innokkaan purjehtijan paat- ti on menettänyt kapteeninsa. *”Saata, oi Vapahtaja, Sinun palvelijasi Anssin sielu lepoon edesmenneitten vanhurskaitten pyhien kanssa ja kätke hänet autuaalliseen elämään Sinun tykösi, oi ihmisiä rakastava!”*

Niilo Anssi Ylmeri Simojoki (synt.7.9.44) menehtyi kotonaan 6.7.2020 Uudessakaupungissa sairaskohtaukseen. Tutkisteltaessa Vakka-Suomessa ja Rauman seudulla vaikuttavaa rukoilevaisen herätysliikkeen uutta nousua 1970-luvulla, eri herätysliikkeistä koostunutta tunnustusrintamaa 1970- ja 80-luvulla, ns. tunnustuksellisen luterilaisuuden kylvötyötä erityisesti Itä-Afrikassa sekä Suomen Luther-säätiön ja Suomen evankelisluterilaisen lähetysshiippakunnan syntyä on suurella kiitollisuudella todettava, että Anssi Simojoen panos on ollut mitä keskeisin. Hän on ollut viime aikojen tunnetuin suomalainen teologi eri puolilla maailmaa gneesioluterilaisissa kirkkokunnissa. Kertaan lyhyesti rastipisteitä isä Anssin paimenviran taipaleelta. Siitä on laajoja artikkeleita esimerkiksi hänen 70-vuotisjuhlakirjassaan *Niin kuin se kirjoitettu on niin se myös paikkansa pitää* (2014). Tämä juhlakirjan nimi tiivistää Anssin teologisen perinnön.

Liitän tähän nekrologiin muistikuvia rakkaasta veljestä ja taistelutoverista pappisuramme alkutaipaleilta asti.

1. Rukoilevaisen herätysliikkeen uudistuminen

Uudessakaupungissa syntynyt arkkipääsimon Martti Simojoki vihki Anssin paimenvirkkaan Turun tuomiokirkossa 1972. Hän palveli seurakuntatyössä Kodisjoella ja Porissa ja kirkkoherrana Lappi TL:ssä. Jo nuoruusvuosinaan hänellä oli yhteyksiä mm. rukoilevaisliikkeeseen, mutta nyt hän juurtui tuon liikkeen hengellisiin painotuksiin toimien pitkään seurakuntatyön ohella mm. Länsi-Suomen Herännäislehden päätoimittajana. Tuona aikana rukoilevaisliike kasvoi ja kokosi seuroihinsa myös muista herätysliikkeistä ystäviä. Anssin tavoitteena oli erityisesti saada ”karoliinisen virsikirjan” ja Upsalan arkkipääsimon Olaus Svebiliuksen (1624-1700) ”luterilaisen barokin täysiaikaisen katekismuksen” opillinen linja takaisin vanhaan herätysliikkeeseen, jota jo pitempään olivat vieneet monet rukoilevaisliikkeen kodeista lähtöisin olevat papit kansankirkolliseen liberalismiin. Herätysliikkeen vahva lauluperinne oli myös katoamassa. Niinpä isä Anssi paneutui hymnologiaan ja hänen johdollaan Achrenius-toimikunta vei läpi vanhojen sävelmien palautuksen. Tämä uurastus johti myöhemmin myös monien virsien kääntämiseen ja tekemiseen. Lähetysliikkeen oma virsikirja Luterilaisia virsiä syntyi 2015.

2. Suuret käännöshankkeet Itä-Afrikassa

Simojoki ei palvellut vain seurakuntapappina ja rukoilevaisliikkeen seuraväen rakastettuna saarnaajana vaan oli kuunneltu ja arvostettu saarnaaja ja opettaja useimmissa herätysliikkeissämme. Vanha mersu sauhutti, mutta vei papin eri puolille Suomea. Niinpä saimme Anssista evankelisen herätysliikkeen tunnustuksellisen siiven läheisen ystävän ja vaikuttajan. Anssin ja minun saumaton yhteys vahvistui ollessani Naantalissa seurakuntapappina. Simo Kiviranta vietti perheineen monia jouluja Lapin pappilassa. Reijo Arkkila alkoi käyttää Anssia säännöllisesti Sanansaattaja-lehden kirjoittajana. Tämä johti työkuuluun Suomen Luterilaisen Evankeliumiyhdistyksen kautta Matongon pappisseminaarin opettajaksi Keniaan 1989 ja seurakuntatyöhön Nairobiin. Evankeliumiyhdistyksen syvä

teologinen ja hallinnollinen kriisi vei työnantajan vaihtumiseen, mutta työ jatkui laajassa Itä-Afrikassa kansainvälisen luterilaisen lähetysjärjestön (Lutheran Heritage Foundation) palveluksessa. Tätä työtä tuki myös rukoilevaisliikkeen lähetysrahasto. Hän johti mm. Luterilaisten Tunnustuskirjojen käännöstyötä swahiliksi, jota osaa noin 100 miljoonaa afrikkalaista. Tämä merkitsi myös jatkuvaa opetustoimintaa erityisesti Itä-Afrikassa, mutta työ kutsui myös erilaisiin neuvotteluihin ja konferensseihin pohjoismaihin (mm. NELA), Yhdysvaltoihin ja eri puolille maailmaa, myös tulevan piispaamme Risto Soramiehen luo Turkkiin.

Isä Anssi julkaisi Afrikan kaudellaan vuonna 1993 ajankohtaiskirjan Paimenkirje. Olin silloin SLEY-kirjojen toimitusjohtaja ja kirjoitin Anssille, että hänen teoksensa oli vanhan tunnustuksellisen herätysliikkeen ”kustantajan unelma”. Mutta ymmärsin, ettei se ole kassakappale, sillä papistoa myöten olemme tulleet kiosikirjallisuuden ja tuoksusaippuateosten aikakauteen. Kirkolliset kustantajatkin alkoivat julkaista enimmäkseen lahjakirjoja tai ”Kanasoppaa sieluille”, kuten erään kirjan nimi oli. Jokaisen Lähetyshiippakunnan papin työpöydällä tulee olla kuitenkin pyhän Raamatun lisäksi Paimenkirje pitempään! Se auttaa jäsentämään aikamme teologisia ja filosofisia käänteitä. Sanoin, että ainoastaan symposiumimme ylivertainen veli Simo Kiviranta on ”ylittänyt” Anssin Paimenkirjeen etsiessämme ajatuksellista selvyyttä kansankirkkojen kriisiin. Nimittäin postuumisti Simon luennoista on julkaistu 2006 Iustitia-sarjassa *Salattu ja ilmoitettu Jumala. Dogmatiikan pääkysymyksiä Jumala-opin näkökulmasta*.

Vaikka Anssin työrupeama Afrikassa olikin rankka, hän ehti laittaa myös väitöskirjansa kuntoon. Opettajansa professori Jukka Thurénin johdolla Anssi väitteli Åbo Akademiassa vuonna 1997. Eksegetiikan alaan kuuluva tutkimus käsitteli toisen maailmansodan jälkeistä suomalaista Ilmestyskirjan tulkintaa.

Lomat Simojoen perhe vietti Uudenkaupungin Vohdensaaressa. Lähellä olevassa merimiehentorpassamme Hannulassa pidimme joka kesä pappeinkokouksen. Ollessaan missä vain maailmalla auttamassa paikallisia luterilaisia pappeja ja piispoja hänellä oli koko

ajan mielessään Suomen Siion. Kansankirkon opillinen muutos johti tapaamisissamme kysymään yhä perusteellisemmin: Saako kansankirkossa uskoa, opettaa ja tunnustaa yhä pyhän Raamatun ja sitä oikein selittävän Tunnustuksemme mukaan? Jos ei, niin mitä on tehtävä?

3. Kirkkotaistelu Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa

Käännämme katseemme takaisin Suomeen. Anssin panos kansankirkon seulonnan vuosina tunnustusrintaman keskeisenä kokoajana merkitsi vuonna 1975 perustetun Paavalin synodin vastuutehtäviä ja kansainvälisiä yhteyksiä. Tapaamisia oli yhtenään. Syntyi Sisarenpolka-lehti, jonka päätoimittajana Anssi palveli. Teimme tärkeitä julkilausumia. Anssin johdolla ilmestyi myös kokoomateos *Herran käsky. Asiatietoa naispappeudesta* (1984). Hän oli Suomen evankelis-luterilaista kirkkoa syvästi jakaneessa naispappeuskeskustelussa näkyvimpiä apostolisen virkakäsityksen puolustajia piispa Olavi Rimpiläisen, teol. lis. Simo Kivirannan ja lääninrovasti Timo Holman kanssa. Ymmärsimme kaikki, että perusteellisen teologisen työskentelyn lisäksi meidän on käytävä mediasotaa. Evankeliumiyhdistystä kutsuttiin tunnustuksellisen luterilaisuuden lippulaivaksi, mutta myös pieni rukoilevaisliike otti suuren vastuun synodin toiminnoista. Innostavat ja median hyvin huomioimat Paastonajan kirkkopäivät seurasivat palmusunnuntaista toiseen ja keräsivät suoranaisten tunnustusrintaman. Mutta erityisesti arkkipiispa John Vikström puolivirallisen äänenkannattajansa Kotimaan avustuksella jatkoi härkäpäisesti maallistamisohjelmaa. Niinpä Anssi näki profeetallisesti ja varoitti kirkkohistorian esimerkein, miten Jumalan sanasta ja sen mukaisista oikean kirkon tuntomerkeistä luopuminen johtaa kirkossa ”totalitaristiseen demokratiaan” ja kirjoitti 1991: *”Enemmistökirkan historiallisesta valta-asemasta johdannaisineen on tehty kirkko-opin lähtökohhta, perustuslaki ja muuttumaton päämäärä, yhtiä kaikki.”* Niin on tapahtunut.

4. Ekklesiola-ekkesia-toimintamalli piti vallassaan

Kun myös herätysliikkeissämme alkoi kansankirkon monien piispojien ja papiston painostuksesta sopeutuminen naispappeuteen, Siinajoki oli ideoimassa Suomen Luther-säätiön perustamista vuonna 1999. Tähän liittyen hän kirjoitti kansankirkossa vaietun ohjelma-kirjan *Herran Kristuksen seuraaminen. Kuinka eteenpäin Suomen kirkossa?* (2004). Me kaikki elätelimme vielä toivoa, että kansankirkon piispat tulevat kuitenkin vihkimään pian myös niitä monin tavoin kyvykkäitä miehiä papeiksi, jotka eivät ole hengellisessä yhteistyössä naispappien kanssa ja näin Jumalan sanaan pitäytyvä kirkkokansa saa paimenia. Vanha pietistinen ekklesiola-ekkesia-toimintamalli piti meidät yhä vallassaan. Tämä paradigma on ollut hyvä, mutta se ei ole perusteltavissa pyhällä Raamatulla eikä Tunnustuksellamme. Meitähän opetetaan seuraamaan Kristuksen kirkon tuntomerkkejä. Olimme saaneet opetuksen, jossa ”hengellinen koti” merkitsee nimenomaan herätysliikettä ja paikallisseurakunta kuuluu johonkin yläkäsitteeseen. Emme olleet vielä päätyvässä itsenäiseen luterilaiseen kirkkokuntaan seurakuntineen, vaikka esimerkiksi piispa Eero Huovinen, jota on pidetty opillisesti lahjakkaimpana kansankirkon piispana, oli mediassa jo näyttänyt ovea, ”minne säätiön väki ei missään tapauksessa aio lähteä” (Anssi, 2004). Mutta prof. Heikki Koskenniemi kysyi vakavassa kirjeessään: ”Eikö sittenkään, jos kansankirkosta on tullut Saatanan synagoga?”

5. Suomen luterilaisen lähetysshiippakunnan synty

Kaikkialla ns. kansankirkot ja valtionkirkot olivat joutuneet luopumuksen ja eksytyksen tilaan ja hylänneet Herran käskyn. Niinpä myös kansankirkkomme tuomiokapitulit luopuivat kokonaan ns. kirkkolain ponnesta. Opillisia asioita alettiin ratkoa käräjillä ja jopa maallikkojakoin tuomita sakoilla. Simo Kiviranta, Juhana Pohjola ja allekirjoittanut pitivät auki ”kuuman linjan” Nairobiin. Kun piisapakunta toteutti kirkkokansan maallistamisohjelmaa yhä määrätietoisemmin, isä Anssi lähti perustamaan vahvalla kontribuutiolla ensimmäisten joukossa Suomen evankelisluterilaista lähetyshiip-

pakuntaa. Anssin roolia kuvaa se, että hänet pyydettiin pitämään avajaismessun saarna Lähetysshiippakunnan perustamiskokouksessa 17.3.2013 Lahdessa.

Lähetysshiippakunnan pappiskollegion jäsenyys johti siihen, että Turun tuomiokapituli erotti hänet Suomen evankelis-luterilaisen kirkon pappisvirasta vuonna 2014. Meitä pois potkittuja on tänään jo melkoinen liuta. Anssi Simojoki keskittyikin viimeiset elinvuotensa Lähetysshiippakunnan rakentamiseen. Eri puolilta Vakka-Suomea kokoonnutaan Laitilassa Luther-salissa Aamoksen luterilaisen seurakunnan jokapyhäiseen messuun. Isä Anssin avuksi tulivat paimeniksi Miika Vuola ja Ilpo Sinkko. Vielä päivää ennen kuolemaansa isä Anssi saarnasi suurelle joukolle Aamoksen seurakunnan järjestämässä Saariston suvimessussa Pyhärannan Santtiassa.

6. ”Mitä symposiumia kaikki yhteiset vuodet ovat olleetkaan”

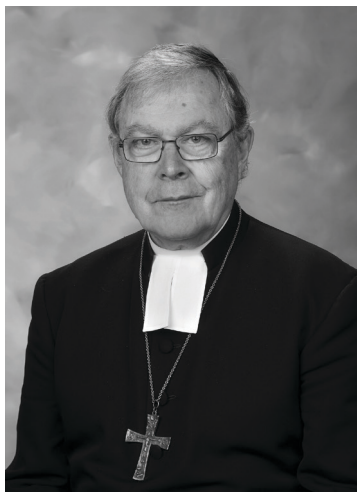
Lähes 50 vuotta kestänyt läheinen ystävyyskuntamme oli innostavaa keskustelua erityisesti historiasta, kulttuurista ja maailman tapahtumista, mutta päättyi aina Kristuksen kirkon työhön. Keksinkin termin ”kokovartalopappi” ja sellainen Anssi oli ja sellainen olen minäkin tahtonut olla. Monissa yhteyksissä hän on tuonut esiin, miten tärkeää on ollut hänelle veljellinen yhteys. Simo Kivirantaa ja minua kiittäessään ehkä merkittävimmän teoksensa johdannossa *Paimenkirje* hän sanoo: ”Mitä symposiumia kaikki yhteiset vuodet ovat olleetkaan.” Saamapuolella olen ollut. En vain minä, vaan suuri joukko ymmärtää lappilaisen rouva Kirsti Vainion sanoin: ”Anssi sai voiton, me tappion!” Monista näistä offensiiveista olen kertonut *Vanhauskaisen päiväkirjassa*, 1999. Monesti ne ovat olleet raskaita ja vaivannäköä vaativia, mutta meillä ei ole ollut koskaan tylsää!

Vuimeksi talvella Anssi Simojoki saapui keskustelemaan vaimonsa Marjan kanssa kotiimme Perniön Lindilään. Olihan Anssi jo vuodet kirjoittanut elämäkertansa ja alkoi päästä tunnustusrintaman vuosiin. Piispa Bo Giertzin toteamus on pitänyt paikkansa: ”Niitä potkitaan eniten, jotka eniten rakastavat kirkkoaan!” Katselimme

taaksepäin ohi kiitäneisiin vuosiin miettien, miksi hävisimme kirkkotalistelun Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa. Miksi aikamme jokainen piispainkokous ja jokainen kirkolliskokous turmelee palatalta tai hävittää kokonaan kansankirkosta oikean kirkon tuntu-merkkejä? Niin, mutta olemmeko sittenkään hävinneet, kun olemme tahtoneet seurata Herraamme hänen sanassaan ja sitä oikein selittävässä Tunnustuksessamme? Ympärillämme on Lähetyshiippakunta, Jumalan sanaan ja evankeliumiin turvaava pyhä papisto ja hurskas kirkkokansa. ”Kyll’ meirä kelppa!” Tämä Anssin saarnoisakin viljelemä satakuntalaisen kristityn sana sopii tähänkin.

Isä Anssin uskollinen puoliso Rouva Marja kirjoitti vieraskirjaamme, että katse oli viimeisessä symposiumissamme myös eteenpäin! Ja sen on oltavakin eteenpäin aina Jumalan kirkkauden valtakuntaan asti: ”Mitä silmä ei ole nähnyt eikä korva kuullut, mikä ei ole ihmisen sydämeen noussut ja minkä Jumala on valmistanut niille, jotka häntä rakastavat” (1. Kor. 2:9).

+P. Anssi, requiescat in pace post militiam suam ecclesiasticam.

7.9.1944 – 6.7.2020

ANSSI SIMOJOEN VIIMEINEN SAARNA

Anssi Simojoki

Pyhärannassa 5.7.2020

Apostoli Paavali lähestyi kirjeessään Rooman seurakuntaa, jota hän ei vielä ollut kasvokkain tavannut. Paavali oli tehnyt työnsä Vähässä-Aasiassa eli nykyisessä Turkissa, samoin Kreikassa ja Balkanilla. Hänellä oli sisäinen kutsumus Roomaan ja sen jälkeen vielä Espanjaan, ennen kuin hän apostolitoimensa olisi tullut päätökseen. Rooman seurakuntaa ei kukaan ollut varsinaisesti perustanut, kuten oli tapahtunut kristittyjen parissa muualla. Rooma valtakunnan pääkaupunkina oli miljoonakaupunki, hallinnon ja kaupankäynnin keskus. Monet kristityt eri puolilta keisarikuntaa asioivat Roomassa, asuivat siellä jonkin aikaa tai pysyvämmiin. He hakeutuivat yhteen sunnuntaisin jumalanpalvelusta viettämään. Moni seurakunta muualla Rooman

valtakunnassa oli jonkun apostolin perustama. Rooman seurakunnasta on puolestaan osuvasti sanottu, että se syntyi itsestään, kun työ- ja kauppamatkoilla kaupungissa viipyneet tai pääkaupunkiin asettuneet kristityt kokoontuivat sanan ja Pyhän sakramentin ääreen. Roomalaiskirje on kirjoitettu 50-luvulla, noin 20 vuotta Jeesuksen ristinkuoleman ja ylösnousemuksen jälkeen. Jerusalemin ja sen temppelin tuho odotti tulevaisuudessa vähän yli vuosikymmenen päässä. Paavali halusi tavata pääkaupungin seurakunnan, jota hän ei ollut itse perustanut. Hän toivoi, että Rooman kristityt varustaisivat hänet lähetysmatkalle Hispaniaan eli Espanjaan.

Rooman seurakunnalla oli monia ongelmia. Miten elää kaiken roomalaisen epäjumalien palvonnan ja avoimen syntiturmeluksen keskellä? Miten selvittää ja tasoitaa juutalaiskristittyjen ja pakanuudesta pelastuneiden kristittyjen toisistaan poikkeavien tapojen aiheuttamat eroavaisuudet ja ristiriidat niin, ettei seurakunta hajoaisi niihin? Miten yhdistää juutalaiskristityt ja pakanat keskenään? Miten elää juutalaisten kiihkoilijoiden aiheuttamien ristiriitojen keskellä. Rooman poliisiviranomaiset tunsivat hyvin nämä jännitykset ja raportoivat niistä keisarille.

Apostoli Paavali aloitti kirjeensä viittaamalla Rooman seurakunnan hyvään maineeseen: *”Ensiksikin minä kiitän Jumalaani Jeesuksen Kristuksen kautta teidän kaikkien tähden, koska teidän uskoanne mainitaan kaikessa maailmassa”* (Room. 1:8). Roomalaisten kristillisyyksi ei kuitenkaan kuokoistanut missään Eedenin yrttitarhassa. Pakanauskonnot ja tapainturmelus hallitsivat kansainvälisen miljoonakaupungin elämänmenoa. Lastenmurhat, siveettömyys ja sateenkaaripaheet olivat kaikkialla Roomassa arkipäivää. Tummat ukkospilvet varoittivat ajan ja historian taivaanrannalla tulevasta tuomiosta. Paavali oli opettanut siten Ateenan Areiopagilla vuosia aikaisemmin: *”Koska me siis olemme Jumalan sukua, emme saa luulla, että jumaluus on samankaltainen kuin kulta tai hopea tai kivi, sellainen kuin inhimillisen taiteen ja ajatuksen kuvailema. Noita tietämättömyyden aikoja Jumala on kärsinyt, mutta nyt hän tekee tietäväksi, että kaikkien ihmisten kaikkialla on tehtävä parannus. Sillä hän on säätänyt päivän, jona hän on tuomitseva maanpäirin vanhurskaudessa sen miehen kautta, jonka hän siihen on määrännyt; ja hän on antanut kaikille siitä vakuuden, herättämällä hänet kuolleista”* (Apt. 17:29—31).

Kaiken pimeyden ja pahan ydin oli siinä, että ihmiskunta - ateenalaiset ja roomalaiset mukaan lukien – ei tuntenut oikeaa, elävää Jumalaa eikä uskonut häneen. Jumala oli kuitenkin jättänyt kieltämättömät jälkensä luomakuntaan. Kaikki elämä oli saanut alkunsa hänestä. Hän ylläpiti ja ylläpitää kaikkea elämää niin ihmisten kuin eläinkunnankin. Aivan samalla tavoin apostoli Paavali kirjoitti Roomalaiskirjeen alussa: *”Sillä Jumalan viha ilmestyy taivaasta kaikkea ihmisten jumalattomuutta ja vääryyttä vastaan, niiden, jotka pitävät totuutta vääryyden vallassa, sentähden että se, mikä Jumalasta voidaan tietää, on ilmeistä heidän keskuudessaan; sillä Jumala on sen heille ilmoittanut. Sillä hänen näkymätön olemuksensa, hänen iankaikkinen voimansa ja jumalallisuutensa, ovat, kun niitä hänen teoissansa tarkataan, maailman luomisesta asti nähtävinä, niin etteivät he voi millään itseänsä puolustaa”* (Room. 1:18—20). Kun ihmiset etsivät maaperästä arvometalleja, öljylähteitä, timantteja, he tarkkaavat kärsivällisesti jokaista mahdollista merkkiä, joka johdattaisi heidät maaperän rikauksien lähteelle. Kun ihminen ja luomakunta ovat täynnä ilmeistä tietoa Jumalasta, kaiken Luojasta, ihmiskunta luontaisesti kääntyykin pois päin pakanallisiin tai ateistisiin selityksiin elämästä ja maailmasta. Suomessa uskotaan yleisesti epäjumalaan, jonka nimi on ”tuuri”. Kun ihminen ihmeenomaisella tavalla pelastuu kuolemanvaarasta, hän kiittää tuosta ihmeestä Jumalan sijasta ”hyvää tuuria”. Toinen yleistyvä epäjumala on nykyisin Charles Darwinin kehitysopin ”evoluutio”. Se on kuitenkin pohjimmiltaan uskon asia. Evoluutio on ikiliikkujan tavoin melkein mahdollinen mutta lopulta kuitenkin alusta loppuun mahdoton. Eräs oppinut esitti evoluution, kehitysopin ongelmat seuraavalla tavalla: evoluutio ilman Luojaa on yhtä todennäköinen, kuin jos apina suljettaisiin huoneeseen kirjoituskoneen ja paperin kanssa, ja tuloksena olisi sattuman kauppaa naputettu virheetön suursanakirja.

Kun ihmiset kieltäytyvät uskomasta ja seuraamasta Jumalan tuntomerkkejä luomakunnassa, he kääntyvät kaiken hyvän lähteestä päinvastaiseen suuntaan, syvimpään pahuuteen ja täyttyvät sillä: *”Kebuessaan viisaita olevansa he ovat tyhmiksi tulleet ja ovat katoamattoman Jumalan kirkkauden muuttaneet katoavaisen ihmisen ja lintujen ja nelijalkaisten matelevaisten kuvan kaltaiseksi. Sentähden Jumala on heidät, heidän sydämensä himoissa, hyljännyt saastaisuuteen, häpäisemään itse omat ruumiinsa,*

nuo, jotka ovat vaihtaneet Jumalan totuuden valheeseen ja kunnioittaneet ja palvelleet luotua enemmän kuin Luojaa, joka on ylistetty iankaikkisesti, amen. Sentähden Jumala on hyljännyt heidät häpeällisiin himoihin” (Room.1:22—26). Synnin himot ovat yhä syvemmälle ja lopulta kadotukseen imevä pyörre: *”He ovat täynnänsä kaikkea vääryyttä, pahuutta, ahneutta, häijyyttä, täynnä kateutta, murhaa, riitaa, petosta, pahanilkisyyttä; ovat korvaankuiskutelijoina, panettelijoina, Jumalaa vihaavaisia, väkivaltaisia, ylpeitä, kerskailijoita, pahankeksijöitä, vanhemmilleen tottelemattomia, vailla ymmärrystä, luotettavuutta, rakkautta ja laupeutta; jotka, vaikka tuntevat Jumalan vanhurskaan säädöksen, että ne, jotka senkaltaisia tekevät, ovat kuoleman ansainneet, eivät ainoastaan itse niitä tee, vaan vieläpä osoittavat hyväksymistä niille, jotka niitä tekevät”* (Room. 1:28—32). Lähimenneisydessämme oli aika, jolloin Jumalan kieltäneet vallat ja voimat koko maailmassa viettivät pimeimmän pahuuden voitonjuhlia. Kommunismi, kansallissosialismi ja fasismi olivat ateismin liikkeitä. Kun Jumala kiellettiin, Jumalan luoma elämäkin menetti jumalallisen arvonsa niin, että kuolonuhrien määrä oli kuin suoraan Ilmestyskirjasta. Kun elämän jumalallinen alkuperä kielletään, eivät syntymättömät lapsetkaan ole enää olleet laisinkaan turvassa sairaalatakkiin pukeutuneilta kuoleman enkeleiltä. Nykyisten tilastojen mukaan maailmassa joka vuosi surmataa n. 56 miljoonaa syntymätöntä lasta. Virressä lauletaan, että maailman hätä ja tuska on suurempi kuin taidamme aavistaa. Se on totta. Yhtä totta on se, että maailman pahuus on paljon suurempi kuin aavistamme. Se on niin suuri, että siitä on tullut olankohautuksen arvoinen arkipäiväinen asia, jollainen orjakauppa ja orjuus olivat vain parisataa vuotta sitten.

Apostoli Paavalin sana päivän epistolatekstissä on helppo ymmärtää väärin kuten Jeesuksenkin monet esimerkit ja opetukset siitä, että emme saa tuomita lähimmäisiämme. Väärin ymmärtäminen on sitä, että ei nähdä omaa syntisyyttä. Aviorikos alkaa katseesta. Pahoinpitelyt ja murhat täyttävät vihan ajatukset, ennen kuin mitään on vielä tehty. Synnin teot ovat syntisen sydämen pahuuden kasvattamia myrkkyyhdelmiä. Lähimmäisen tuomitseminen on sitä, että tuomitsija yrittää siirtää syntisyyden ja rangaistuksen omasta itsestään toisten päälle. Syntyy liian helposti näkö- ja kuuloharha, että tuomittava paha olisi tuomitsemisen kiihkossa tuomitsijan ulkopuolella tuossa toisessa

tuomittavassa ihmisessä. Näin ei kuitenkaan ole. Josif Stalinin miljoonamurhissa pantiin lukemattomat venäläiset todistamaan viattomat lähimmäisensä syyllisiksi. Kun viattomat oli tuomittu ja surmattu, tapahtui lukemattomia kertoja niin, että salainen poliisi haki käyttämänsä väärät todistajat telkien taakse odottamaan kuolemantuomiota, jota varten oli hankittu uudet väärät todistajat. Apostoli Paavali varoitti roomalaisia väärän todistajan itsepetoksesta: *”Sentähden sinä, oi ihminen, et voi millään itseäsi puolustaa, olitpa kuka hyvänsä, joka tuomitset. Sillä mistä toista tuomitset, siihen sinä itsesi syypääksi tuomitset, koska sinä, joka tuomitset, teet samoja tekoja. Ja me tiedämme, että Jumalan tuomio on totuuden mukainen niille, jotka senkaltaista tekevät. Vai luuletko, ihminen, sinä, joka tuomitset niitä, jotka senkaltaisia tekevät, ja itse samoja teet, että sinä vältät Jumalan tuomion?”* (Room. 2:1—3).

Jumala tuomitsee synnin mutta etsii syntistä parannukseen ja uskoon. Jeesuksen omien sanojen mukaan Ihmisen Poika tuli etsimään ja pelastamaan sitä, mikä oli kadonnut. Hän ei tullut tuomitsemaan syntistä vaan pelastamaan syntisen. Jos täällä on tänään yhtäkään synnin vaivaamaa ja rasittamaa syntistä, kuuntele ja muista tarkoin, miksi Jumalan Poika syntyi maailmaan ja kulki ristin tien päähän saakka, apostoli Paavalin sanoin: *”Kristus Jeesus on tullut maailmaan syntisiä pelastamaan, joista minä olen suurin”* (1. Tim. 1:15) Hän ei tuominnut yhtäkään katuvaan syntistä, vaan otti synniksi tehtynä tämän syntisten syntikuorman kantaakseen ristinpuuhun, koko maailman ja Jumalan välisen sovituksen alttarille. Kristuksen risti on kaiken turmeluksen ja synnin tuomitsemisen alttari. Sen alttarin luo Jumalan Pyhä Henki kutsuu ja etsii kaikkia syntisiä, jotka Jumalan sanasta ovat tulleet syntinsä tuntemaan. Katekismuksen selitys sanoo tämän selkeästi: *”Pyhä Henki on kutsunut minut evankeliumin kautta, niin kuin hän koko kristikuntaa maailmassa kutsuu, kokoaa, valaisee ja Jeesuksessa Kristuksessa ainoassa oikeassa uskossa valaisee.”*

Roomalaiskirjeen 2. luvun alussa, päivämme saarnatekstissä, kuitenkin vaikuttaa siltä kuin apostoli Paavalin päätöksen ääni kellossa muuttuisi kokonaan toiseksi. Roomalaiskirjeen ensimmäisen luvun jälkipuolen pahuuteen kohdistunut inho ja kauhistuminen vaihtuu pahuutta kauhistuvan ja tuomitsevan ihmisen kauhistumiseksi ja

tuomitsemiseksi: *Sentähden sinä, oi ihminen, et voi millään itseäsi puolustaa, olitpa kuka hyvänsä, joka tuomitset. Sillä mistä toista tuomitset, siihen sinä itsesi syyppääksi tuomitset, koska sinä, joka tuomitset, teet samoja tekoja*” (Room. 2:1). Opettaahan Jeesus Vuorisaarnassa: *”Älkää tuomitko, ettei teitä tuomittaisi; sillä millä tuomiolla te tuomitsette, sillä teidät tuomitaan; ja millä mitalla te mittaatte, sillä teille mitataan*” (Matt. 7:1). Herran apostoli ei erottanut itseään syntisten suuresta joukosta parempaan, tuomiovaltaiseen valiojoukkoon. Se, mitä hän syntisenä ihmisenä tarvitsi, oli sama kuin kaikkien syntinsä tuntevien, jotka haluavat päästä pois syyllisyyden ja Jumalan vihan alta. Sen voimanlähde ei ole parempi ihmisyyys vaan anteeksiantamuksen kautta tapahtuva pääsy pois synnin vallasta ja orjuudesta elämään anteeksiantamuksesta: *”Sillä minä tiedän, ettei minussa, se on minun lihassani, asu mitään hyvää. Tahto minulla kyllä on, mutta voimaa hyvän toteuttamiseen ei; sillä sitä hyvää, mitä minä tahdon, minä en tee, vaan sitä pahaa, mitä en tahdo, minä teen. Jos minä siis teen sitä, mitä en tahdo, niin sen tekijä en enää ole minä, vaan synti, joka minussa asuu. Niin huomaan siis itsessäni, minä, joka tahdon hyvää tehdä, sen lain, että paha riippuu minussa kiinni; sillä sisällisen ihmiseni puolesta minä ilolla yhdyin Jumalan lakiin, mutta jäsenissäni minä näen toisen lain, joka sotii minun mieleni lakia vastaan ja pitää minut vangittuna synnin laissa, joka minun jäsenissäni on. Minä viheliäinen ihminen, kuka pelastaa minut tästä kuoleman ruumiista? Kiitos Jumalalle Jeesuksen Kristuksen, meidän Herramme, kautta!”* (Room. 7:18—25).

Kun kerran Jeesuksen risti on kaiken pahan tuomitsemisen paikka, miksi Jumala on kuitenkin asettanut hallitusvallan ja oikeusistuimet tuomitsemaan ja rankaisemaan pahantekijöitä? Kirjoittihan apostoli Paavali Roomalaisille: *”Joka asettuu esivaltaa vastaan, se nousee Jumalan säätämystä vastaan; mutta jotka nousevat vastaan, tuottavat itsellensä tuomion. Sillä hallitusmiehet eivät ole niiden pelkona, jotka tekevät hyvää, vaan niiden, jotka tekevät pahaa. Jos siis tahdot olla esivaltaa pelkäämättä, niin tee sitä, mikä hyvää on, ja sinä saat siltä kiitoksen; sillä se on Jumalan palvelija, sinulle hyväksi. Mutta jos pahaa teet, niin pelkää; sillä se ei miekkaa turhaan kannan, koska se on Jumalan palvelija, kostaja sen rankaisemiseksi, joka pahaa tekee*” (Room.13:2—4). Esivallan ja lain tehtävänä on suojella kaikkia puolustuskyvyttömiä ihmisiä yhteiskunnassa vaikuttavia pahoja tekoja

vastaan. Tämä esivallan valta koskee kaikkea ulkonaista vääryyttä ja pahuutta. Sillä ei ole voimaa muuttaa ihmismieliä paremmiksi. Sellaiseen tarvitaan Jumalan sanan ja Pyhän Hengen työ ihmisen sydämessä: *”Minä uskon ja tunnustan, etten minä voi omasta voimastani tai järjestäni uskoa Jeesukseen Kristukseen minun Herraani enkä tulla hänen työnsä, vaan Pyhä Henki on kutsunut minut evankeliumin kautta, valistanut minua lahjoillaan, pyhittänyt ja varjellut ainoassa oikeassa uskossa ...”*

Edellä apostoli Paavali kirjoitti tärkeästä asiasta, joka helposti ja liian usein unohtuu: on hyväksymättömyyttä, jonka osoittaminen ei ole syntistä tuomitsemista vaan Jumalan totuuden puhumista. Kun lääkäri perusteellisten tutkimusten jälkeen esittää pelottavan lopputuloksen, hän ei suinkaan tuomitse vaan hän sanoo sen, millainen on tutkitun potilaan todenmukainen tila. Vuonna 2004 Nairobissa pätevä afrikkalainen naislääkäri päätyi siihen tulokseen, että jatkuva paha oloni ei johtunut pallean alaisista sisäelimestä. Ne olivat terveet. Sen sijaan hän lausui: ”Tämä on paha merkki. Soitan heti sydänlääkärille!” Tri Patel tutki minua, löysi sydämen lähes tukkeutuneet verisuonet. Ohitusleikkauksen jälkeen hän arveli, että minulla olisi ilman leikkausta ollut vaivaiset kuusi kuukautta elinaikaa jäljellä. Oliko se kauheaa tuomitsemista? Jos ei, mitä se oli? Hän puhui totta ja näin tekemällä pelasti minun henkeni. Parantaminen ja parantuminen vaativat aina ensin totuuden löytymistä. Sellainen on Jeesuksen puhe oikeasta parannuksesta: *”Ellette tee parannusta, niin samoin te kaikki hukutte!”* (Luuk. 13:3). Tästä syystä Jeesus Kristus antoi apostoliensa välityksellä kirkolleen avaimien vallan, vallan sitoa syntiä ja pelastuksen ulkopuolelle ja vallan päästää synneistä pyhien yhteyteen. Avaintenvalta ei ole väärää tuomitsemista, vaan se on Raamatun totuuden taudinmäärittäminen synnissä elävän ihmisen Jumalan ja hänen pyhän seurakuntansa edessä. Sideavaimen tarkoitus on pysäyttää synnin ruton eteneminen seurakunnan jäsenen elämässä, jotta katumuksen välttämättömyys ja parannuksen armo kelpaisivat rikoksen tehneelle.

Totuus osoittaa hyvän ja pahan, totuuden ja valheen, terveyden ja sairauden välisen eron. Totuudeksi ei mitään tee se, koenko jonkin asian sellaiseksi vai en. Totuuden ja valheen ero ei myöskään löydy mielipidehaastattelulla. Tosi on totta ja valhe valhetta riippumatta meidän

ihmisten pitämyksistä. Totuuden perustus ja mitta on Jumalan sana. Jumalan yhteydessä, Jumalan puhtaassa sanassa, Raamatun sanassa, totuus ja pyhyys liittyvät toisiinsa kuten Jeesus rukoili opetuslastensa puolesta: *”Pyhä Isä, pyhitä heidät totuudessa; sinun sanasi on totuus!”* (Joh. 17:17). Elävä Jumala ei ole vaiti kuten epäjumalien patsaat. Hänelle voi puhua, ja hän puhuu meille pyhässä sanassaan kuten Heprealaiskirjeen alkusanoissa luetaan: *”Sittenkuin Jumala muinoin monesti ja monella tapaa oli puhunut isille profeettain kautta, on hän näinä viimeisinä päivinä puhunut meille Pojan kautta, jonka hän on pannut kaiken perilliseksi, jonka kautta hän myös on maailman luonut”* (Hepr. 1:1). Kun Jumalan Pyhä Henki käyttää Raamatun sanaa, se ei enää olekaan kuollutta menneisyyden sanaa vaan Jumalan puhetta tässä ja nyt. Kirjailija, akateemikko Mika Waltari, joka kuoli v. 1979, tilitti kerran radiohaastattelussa suhdettaan Raamattuun: *”Ennen minun ongelmani olivat ne Raamatun kohdat joita en ymmärtänyt. Nyt minun ongelmani ovat ne raamatunkohdat, jotka minä ymmärrän”*. Se tarkoitti sitä, että Jumalan sana ei pysynytäkään enää pelkästään Raamatun kansien sisällä vaan oli alkanut käydä kohti kirjailijan sydäntä ja omaatuntoa. Sillä sanalla Pyhä Henki näyttää maailmalle todeksi synnin, vanhurskauden ja tuomion (Joh.16:18). Jeesus lupasi, ja se lupaus on totta tänäkin päivänä tässä paikassa: *”Mutta kun hän tulee, totuuden Henki, johdattaa hän teidät kaikkeen totuuteen. Sillä se, mitä hän puhuu, ei ole hänestä itsestään; vaan minkä hän kuulee, sen hän puhuu, ja tulevaiset hän teille julistaa. Hän on minut kirkastava, sillä hän ottaa minun omastani ja julistaa teille”* (Joh. 16:13—14).

Usko sinä tämä lahja ja ole autuas nyt ja iankaikkisesti!

PASTORI, TT ANSSI SIMOJOEN RUUMISSAARNA

Pastori, TT Jubana Pohjola

Uudenkaupungin uudessa kirkossa 31.7.2020

Mistä apu, kun on yksin ja ahdistuksessa? Mihin turvata, kun on jatkuva hätä seurakunnista ja evankeliumin totuuden säilymisestä? Miten pysyä pystyssä, kun itse sairastelee ja ruumis on heikkona? Mistä saada viisaus ja voima, kun pitäisi antaa neuvoja, sovitella riitoja ja vastata lukemattomiin viesteihin? Mihin keskittyä, kun tietää aikansa olevan kuitenkin lyhyt? Me tiedämme, mitä hän teki. Hän syventyi Jumalan sanan tutkimiseen. Sitä hän kestävästi saarnasi. Hän käytti voimansa käännöstyöhön ja kirjojen opettamiseen. Hän jätti itsensä, perheensä ja kirkon tulevaisuuden rukouksin Jumalan sanan lupauksien varaan.

Me tiedämme, kuka näin teki: Uskonpuhdistaja Martti Luther. Hänen vaiherikkaassa elämässään oli erityinen 165 päivän vaihe Coburgin linnassa. Koko alkaneen uskonpuhdistuksen tulevaisuus oli vaakalaudalla. Keisari Kaarle V oli koonnut valtiopäivät Augsburgiin keväällä 1530 saadakseen uskonnollisesti yhtenäiset alamaiset ja yhteisen rintaman turkkilaisten hyökkäyksiä vastaan. Luther matkasi työtovereidensa kanssa sinne, mutta koska hän oli kirkonkirouksessa, hän ei voinut lainsuojattomana osallistua. Siksi hän jäi mahdollisimman lähelle Augsburgia ruhtinaansa Juhanan omistamaan linnaan Coburgiin. Siellä hän käänsi Vanhaa testamenttia saksaksi. Vaikka hän nautti luonnosta ja linnuista, hän kävi hengellistä taistelua ja valtavaa sisäistä ahdistusta. Silloin hän tarttui psalmiin 118, josta hän sanoi: ”Se on minun psalmi, jota rakastan.” Samaan aikaan 25.6.1530, kun luterilaisen uskon määrittelevä Augsburgin tunnustus luettiin valtiopäivillä, Luther kirjoitti psalminselitystä. Ennen muuta hän itse eli sen lupauksista. Siitä hän otti yhden jakeen, joka muodostui hänen tunnuslauseekseen. Sen hän sävelsi. Sen hän kirjoitutti työhuoneensa seinälle Coburgissa. Yksinäisyydessä, sairaudessa, kuoleman vaarassa ja Perkeleen ahdistuksissa hän yhä uudestaan jäi sen varaan: Non moriar sed vivam et narrabo opera domini. *En minä kuole vaan elän ja*

julistan Herran töitä (Ps 118:17).

Tänään me olemme kokoontuneet jättämään rukouksin pastori, teologian tohtori Niilo Anssi Ylermi Simojoen Jumalan käsiin viimeistä tuomiota odottamaan. Marjan puoliso, Martin, Tapanin, Annan, Helenan, Tuomon ja Lassin isä, 24 lapsenlapsen isoisä, engundu, rakas sukulaisemme, ystävämme paimenemme, taistelutoverimme sai taivaskutsun omassa kotipihassaan 6.7.2020. Voimakas ja tuttu basso on vaiennut veisaavan seurakunnan keskellä. Paatti keinuu Vohden-
saaren laiturissa ilman kapteeniaan. Laitilan Aamoksen seurakunnan sakastissa paimenen alba roikkuu orpona naulakossa. Anssin työ on tehty ja juoksu on päättynyt. Surun, kaipauksen ja kiitollisuuden keskellä meidän silmiemme eteen asetetaan Anssin risti-ilmoituksen sanat: *En minä kuole vaan elän ja julistan Herran töitä.*

Kuinka sopii yllättäen ja työkuunnossa keskeltämme kutsutun miehen hautajaisiin sanat: En minä kuole vaan elän? Ja kuitenkin sanat ovat leimanneet Anssin elämää sen alusta saakka. Suomen kohtalon vuonna ja kesän 1944 torjuntataistelujen jälkeen samaan aikaan kun Moskovassa neuvoteltiin välirauhasta, Helsingin pommituksia Ison-kyrön pappilaan pakoon lähteneeseen Niilo ja Siiri Simojoen perheeseen syntyi 7.9.1944 poika. Hän oli aivan sininen, koska napanuora oli kiertynyt kaulan ympärille. Jos lähtökohdat olivat heikot, niin sairaudet seurasivat lapsena Anssia niin, että isosisko suri jatkuvasti, että pian kiltti ja hauras pikkuveli kutsuttaisiin taivaaseen. En minä kuole vaan elän. Oli sitten kyse myrskyisestä matkasta rikkoutuneella paatilla tai lukuisista vaaroista liikenteessä, oli kyse sitten malarian kourissa palelemisesta tai myrkytyksestä tajuttomana retkottamisesta bussissa, oli sitten vuorossa ohitusleikkaus tai sydämen pysähtyminen nämä sanat ovat toteutuneet tavalla, jonka harva saa elämässään kokea. En minä kuole vaan elän. Elän juuri ne tunnit ja päivät, jotka Jumala hyvydessään oli minulle varannut. *”Minun päiväni olivat määrättyt ja kirjoitetut kaikki sinun kirjaasi ennen kuin ainoakaan niistä oli tullut”* (Ps.139:16). Mitään virhettä, tapaturmaa tai keskeneräistä ei Herra Anssinkaan kotiin kutsumisen kohdalla tehnyt. Kiitoksella saamme ihmetellä, miten rikkaan ja merkityksellisen elämän Anssi saikaan! Siitä jokainen meistä voisi käyttää täällä pitkän puheenvuoron.

Anssin elämän lähtökohdat kiertyvät tänään kokoon puhuttelevalla tavalla. Onhan tämä Uudenkaupungin kirkko juuri se paikka, jossa hyvämuistinen, jylhästi veisaava ja pohjalaisen järkähtämätön upseeri Niilo Simojoki solmi avioliiton siron, viisaan ja herkän varsinaissuomalaisen Siiri Palmun kanssa. Kirkkoherran pojan ja työväentalon vahtimestarin tyttären liitossa valkoinen ja punainen Suomi liittivät kädet yhteen. Mutta kyse oli ennen muuta siitä, että nuorisoherätyksen kokenut aviopari kulki yhdessä käsi Vapahtajan kädessä. Jeesuksen punertava veri toi valkoistakin puhtaamman omantunnon!

Vaikka aineellisesti Simojoen perhe eli Helsingissä vaatimattomasti, musiikki, historia, vieraat kielet ja sivistys niin sydämen kuin tiedon kohdalla olivat arvossa. Isänmaallisuuden juurruttamisen rinnalla tärkeintä oli olla osallinen taivaallisista aarteista. Vaikka kodin perintö oli Anssilla hengellisesti vankka, omakohtaisen paikan ja kutsumuksen löytämistä Herran edessä edelsi kamppailut niin maailman ja Jumalan valtakunnan, perinne kristillisyyden ja Kristukseen armoon turvaavan uskon välillä. Se johti ahdistukseen ja synkkyyteenkin. Muistan, miten Anssi kertoi joskus katselleensa kallioilta alas ja miettineensä, kuinka paljon parempi olisi, jos hän ei eläisi lainkaan.

Mutta juuri tähän pimeyteen Herra antoi sanansa valon. Et sinä, Anssi, kuole, vaan sinä elät. Mitä tämä elämä on. Se ei ole vain hyvä, taloudellisesti ja uran kannalta menestynyt pitkä ajallinen elämä. Sillä mitä Paavali kirjoittaa: *Jos olemme panneet toivomme Kristukseen ainoastaan tämän elämän ajaksi, niin olemme kaikkia muita ihmisiä surkuteltavammat* (1. Kor. 15:19). Vaan jo tässä ajassa alkaa uusi elämä. *Minä elän, en enää minä, vaan Kristus elää minussa; ja minkä nyt elän libassa, sen minä elän Jumalan Pojan uskossa, hänen, joka on rakastanut minua ja antanut itsensä minun edestäni* (Gal. 2:20). Minä elän Jumalan Pojan uskossa. En pappissuvun antamassa uskossa, en vanhempieni uskossa, en itse valitussa uskossa, en ihmisten kauniiden sanojen varaan rakentuvassa uskossa vaan Jumalan Pojan uskossa. Hänen, joka rakkaudessa on temmannut minut helvetin tieltä omakseen, antanut minulle pyhässä kasteessa uuden elämän ja tullut minuun asumaan!

Tässä uskossa Simojoen perheen vanhan ystävän esirukouksien

saattelemana Anssi löysi myös elämäntehtävänsä. *En minä kuole vaan elän ja julistan Herran töitä.* Hänestä tuli Herran töiden julistaja. Hänet vihittiin saarnavirkaan kesäkuussa 1972. Anssi on kertonut, miten hänen oli ollut työlästä pitää hengellinen puhe, mikä on kyllä vaikea uskoa, koska kaikki tiedämme, että Anssi jos joku osasi puhua elävästi ja kelloon liialti vilkuilematta. Mutta hän kertoi, miten pappisvihkimyksen jälkeen hänen kielensä vapautettiin julistamaan. Herran töistä riitti ja riittää runoiltavaa, säveltämistä, kuuluttamista, veisaamista, tutkimista, kirjoittamista, kiittämistä, kääntämistä ja rukoilemista! Ja sitä Anssi teki uskollisesti. Hän saarnasi Kristusta ja julisti Herran töitä aivan viimeiseen päiväänsä saakka. Häneen sopii sana: *Voi minua, jollen evankeliumia julista* (1. Kor. 9:16).

Millaiseen tilanteeseen Herra saarnaajansa lähetti? Mielessäni on Helsingin yliopiston historian professorin Henrik Meinanderin kaksi kirjaa. Hän on kirjoittanut tähän mennessä itsenäisyyden historiamme kahdesta merkittävästä vuodesta tarkan poikkileikkauksen yhteiskunnastamme ja miten ympärillä oleva maailma silloin vaikutti maamme kehitykseen ja kulttuuriin. Hän on valinnut vuodet 1944 ja 1968. On selvää, että Anssin syntymävuonna 1944 oli kyse itsenäisyytemme, kotiemme, uskomme ja elämäntapamme säilymisestä II maailmasodan pyörteissä. Euroopan hullu vuosi 1968 puolestaan näkyi Suomessa kulttuurimurroksena kaupungistumisen, kulutustavaroiden, nuorisokulttuurin, seksuaalivallankumouksen ja vasemmistoradikalismin nousuna myös Suomessa. Vuonna 1968 ei ainoastaan päätetty rakentaa autotehdas Uuteenkaupunkiin vaan suuret ikäluokat olivat varttuneet ja opiskelijaradikalismin etujoukot aloittivat marssin läpi median, koululaitoksen, eduskunnan ja yhteiskunnan muiden instituutioiden. Tällä marssilla tallottiin moni asia, mitä aikaisemmin oli pidetty pyhänä. Syntymättömän lapsen ihmisarvo. Avioliiton asetus. Jumalan nimen pyhyys. Katekismuksen kymmenet käskyt ja uskontunnustus.

Oli Anssikin siellä. Muistan kerran keskustelleeni erään opettajakollegan kanssa ja kävi yllättäen ilmi, että hän tunsi Anssin opiskelijavuosiltaan. Hän kertoi arvostaneensa Anssin itsenäisyyttä ja rohkeutta. Mies silminnäkijänä muisteli, miten Vanhan ylioppilastalon valtauk-

sessä vuonna 1968 Anssi oli mennyt lavalle ja käyttänyt puheenvuoron vallitsevaa huumaa ja punalipun nostoa vastaan.

Mihin Herra palvelijansa lähetti? Toisaalta hän lähetti niiden luokse Kodisjoelle, Poriin, Lappi TL:ään ja Länsi-Suomeen, jotka kaikesta yhteiskuntamurroksesta huolimatta olivat sodan nähneet, jotka yhä notkistivat polvensa Jeesuksen nimelle, veisasivat vanhan virsikirjan virsiä ja lukivat kotonaan Svebiliuksen katekismusselitystä ja Lutherin postilloja. Yhtäältä Anssi löysi vanhan, syvän ja virvoittavan hengellisen virran rukoilevaisten seuratuissa. Toisaalta hän tuli papiksi kirkkoon, jossa puhalsivat yhteiskunnan muutoksen tuulet. Kirkko julistettiin avoimeksi korjauksia varten. Ja korjaustarvikkeita ei kysytty Jumalan sanasta vaan ympäröivästä yhteiskunnasta. Kirkossa ei piispojen mukaan saanut olla eri opetus moraalikysymyksistä kuin yhteiskunnassa.

Kulttuurimurroksen kärjessä kulki tasa-arvoideologia, joka sai Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa valtavan paineen paimenviran avaamisesta naisille. Kyse oli silloin ja on yhä siitä, mitä Jumala on sanassaan säätänyt Kristuksen asettaessa apostolisen viran. Onhan virka Kristuksen ja viranhoidon Herran omaa työtä. *En minä kuole vaan elän ja julistan Herran töitä.* Ja millaista olikaan nousta pienen maalaisseurakunnan kirkkoherrana julistamaan julkisuudessa Herran töitä 1970- ja 80-luvun kirkkotaistelussa, kun vastassa oli vapaamielisen median ja kirkon johdon ahdasmielinen kiukku. Jumalan sanan herättämässä vastustuksessa sanan voima usein näkyikin.

Kyse ei ollut mistään valtataistelusta tai oikeassa olemisen todistamisesta, vaan siitä, että niin kuin se kirjoitettu on, niin se myös paikansa pitää. Sillä, joka menettää tai hylkää Jumalan sanan, menettää Jumalan ja iankaikkisen elämän. Muutama vuosi sitten Anssi kertoi, miten hän oli lukenut tutun ja vanhan pappismiehen innostuneita kommentteja Luojaan vastaan kapinoivan sateenkaari-ideologian tuomisesta kirkkoon. Anssi murheellisenä sanoi: ”Eikö hänkään halua päästä taivaaseen.”

En tiedä aikooko professori Meinander kirjoittaa vielä jatko-osia, mutta ehdottaisin yhdeksi vedenjakajavuodeksi vuotta 1989. Silloin-

han Itä-Euroopan kommunistiset valheen ja vainon totalitääriset valtakunnat romahtivat hetkessä, kulutushuuma oli huipussaan ennen laman äkkipysähdystä ja maailma alkoi hapuillen kytkeytyä Internetiin. Vaikka maailman silmät olivat kiinnittyneet Euroopan rautaesiripun murtumiseen, Simojoen perhe katsoi silloin kohti etelää, suurta Afrikan mannerta. Alkoi juurtuminen uuteen värikkääseen ja elinvoimaiseen kotimaahan Keniaan.

Tuskin Anssi ja moni muukaan silloin tajusi, kuinka kristikunnan painopiste oli siirtymässä pohjoisesta etelään, suolansa menettäneistä ja perintönsä hernerokasta myyneistä vanhoista valtakirkoista lähetyskirkkoihin. Anssi ei suinkaan perääntynyt takamaille vaan lähti hyökkäykseen kristikunnan eturintamalle! Siellä Anssille avautui aivan uusi tapa julistaa Herran töitä. Vuodesta 1996 lähtien Lutheran Heritage Foundationin työssä Anssi keskittyi luterilaisten peruskirjojen kääntämiseen, kääntäjien kouluttamiseen ja julkaisujen opettamiseen. Hänelle avautui valtavat näköalat ja mahdollisuudet juurruttaa luterilaista oppia nousevissa ja vahvistuvissa kirkkoissa ympäri Afrikkaa. Jos Luther keskittyi Raamatun kääntämiseen Coburgissa, Anssi keskittyi Raamatun oikeiden selitysten Lutherin katekismusten, Augsburgin tunnustuksen ja koko Tunnustuskirjojen kääntämiseen. Lähetit tulevat ja menevät, mutta kirjat jäävät. Ja tuskin kukaan meistä voi aavistaa, kuinka moni tänäänkin lukee Herran suurista töistä Anssin johtamien käännösprojektien seurauksena.

Arkipiispa Martti Simojoen käten alta Turun tuomiokirkosta Anssi lähetettiin saarnavirkkaa hoitamaan. Saarnavirassa ei tunneta eläkkeelle jäämistä vaikka työsuhteet päättyisivätkin. Palatessaan Suomeen eläkkeelle Anssi muutti Marjan kanssa lapsuutensa rakkaaseen kesäpaikkaan Uuteenkaupunkiin. Vuodet usein pienissä, mutta kasvavissa tunnustuksellisissa luterilaisissa kirkkoissa olivat edelleen kirkastaneet tätä tosiasiaa. Missä sana, siellä Kristus. Missä Kristus, siellä kirkko. 1970-luvun alusta ja Paavalin synodin puitteissa käydystä kirkkotais-
telusta Jumalan sanan asemasta kirkon opetuksessa ja päätöksenteossa oli kuljettu hätätilanteeseen, jossa ei ollut enää tilaa valtakirkon seurakunnissa. Siksi oli kokoonnuttava messuihin, perustettava seurakuntia ja vihittävä niille paimenia. Suomen evankelisluterilaisen

lähetyshiippakunnan perustamiskokouksessa Lahdessa vuonna 2013 Anssi julisti näin: *Raamattu on Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen kirja. Siksi me sen sanaa rakastamme ja seuraamme, koska se on meidän rakkaan, läsnä olevan Jeesuksemme sana. Se on meidän testamenttiperintömme, omaisuutemme, oikeutemme, vapautemme, ruokapöytämme, jota kenelläkään ei ole lupa riistää meiltä.*

Juuri tämän Raamatun sanan ja sen mukaisen toiminnan tähden Lähetysshiippakunnassa Anssi menetti pappisvirkinsa Suomen evankelisluterilaisessa kirkossa Turun tuomiokapitulin päätöksellä vuonna 2015. Mutta ei työ siihen päättynyt. En minä, ei Kristukselta saatu virkani, ei hänen laumansa kuole vaan se elää ja minä julistan Herran töitä. Menkää ja kuunnelkaa Internet-sivuilta, mitä Herran töitä Anssi Laitilan Aamoksen seurakunnassa julisti. Viimeisessä saarnassaan Pyhärannan suvimessussa 5.7.2020 Anssi kuulutti: *Jeesuksen risti on koko maailman syntien ja Jumalan välisen sovituksen alttari. Sen alttarin luo Jumala sanansa kautta kutsuu ja etsii kaikkia syntisiä.*

Kun ajattelen rakasta enoani ja työtoveriani Anssi Simojokea hänen arkkunsa äärellä, yksi piirre nousee ylitse muiden. En tarkoita hänen laajaa sivistystään ja hengellistä viisauttaan, en hänen rohkeuttaan ja lujuuuttaan, enkä edes hänen hersyvää huumorintajuun ja purjehdusintonaan. Tarkoitan sitä, että Anssilla oli vastustamaton halu asettua niiden puolelle, joita painettiin alas, joita väheksyttiin ja joille tehtiin jotakin vääryyttä. Tällaisissa tilanteissa vetoomuksista löytyi aina Ansin nimi. Hän antoi itsensä ja kynänsä heti palvelukseen. Hän oli valmis seisomaan vierellä, oli vastassa oikeusviranomainen tai kuka viskaali tahansa. Oliko tämän taustalla se, että hän itse oli ollut sellainen lapsi, joka nykyään tunnetaan nimellä koulukiusattu. Vai oliko tähän vaikuttanut lapsuuden kodin ilmapiiriin vahvasti vaikuttanut omalle isälle tehty vääryys. Vai oliko kyse siitä Kristuksen mielestä, joka on valmis luopumaan itsestään, ottamaan palvelijan muodon ja auttamaan niitä, jotka eivät voi itseään auttaa. Oliko kyse siitä, että hän tiesi itse olevansa kaikkine vikoineen ja lankeemuksineen kokonaan ja täysin Kristuksen armon, anteeksiantamuksen ja avun varassa.

Kuka on se avuttomin meistä tänään? Kuka ei voi itse itseään enää

auttaa? Kuka tarvitsee eniten auttajaa, jota ei meidän joukostamme löydy? Pyhän Jumalan eteen on hirmuista jäädä yksin oman itsensä varaan ja syntikuormansa kanssa ilman auttajaa. Mutta me emme sure tänään niin kuin ne, joilla toivoa ei ole. Kristuksen laupeuden silmät katsovat alas kuoleman pimeyteen, arkun sisälle ja haudan syvyyteen. Vain Kristuksen Elämäruhtinaan ääni yltää sinne, minne me emme enää yllä. Syntimme maksuksi lävistetyt kädet ulottuvat kuoleman rajan taakse. Ylösnoussut Herra laulaa omaa psalmiaan: *En minä kuole vaan elän ja julistan töitani – niin eläville kuin kuolleille. Ja koska minä elän, tekin saatte elää* (Joh.14:19). Kuuletko, Anssi, sinäkin saat elää, koska sinä olet minun! Koska sinä elät, ei sinun äänesi ole vaiennut, vaan se kirkastuu julistamaan Herran tekoja. Et sinä ole jäänyt ilman albaasi vaan saat verelläni valkaistut vaatteet. Ei sinun matkasi ole päättynyt satamaan vaan nyt se ihmeellisin matka alkaa. *”Sillä mitä silmä ei ole nähnyt, mitä korva ei kuullut, mikä ei ole ihmisen sydämeen noussut ja minkää Jumala on valmistanut niille, jotka häntä rakastavat* (1. Kor. 2:9). Se suvi-juhla ei lopu koskaan!

Mitä Martti Luther Coburgin linnassa kirjoittikaan psalmista 118:17: *”Perkele hyökkää kuolemalla pyhien kimppuun. Mutta mitä he tekevät? He kääntävät katseensa ja koko olemuksensa pois siitä. Luopuvat täysin kaikesta omastaan ja pitävät kiinni Jumalan kädestä. He sanovat: minun ei tarvitse kuolla, niin kuin sinä perkele tai tyranni uskottelet; sinä valehtelet, minä tulen elämään. Sillä minä en halua puhua omista enkä ihmisten teoista. En nyt tiedä mitään itsestäni enkä pyhydestäni, vaan Herran teot ovat silmiäni edessä. Niistä tahdon puhua, niitä kiittää ja niihin minä luotan, sillä hän auttaa synnistä ja kuolemasta. Jos voit kumota ne teot, voit kaataa minutkin. Vaikka kuolenkin, en kuitenkaan kuole, vaikka kärsinkin, en kuitenkaan kärsi; vaikka kaadun, en jää maahan makaamaan, vaikka minua häväistään, en joudu häpeään. Tämä on meille lohdutus. Vaan minä elän. Eikö olekin ihmeellinen apu siinä, että kuoleva elää, kärsivä on iloinen, kaatunut nousee, häväisty pääsee kunniaan, niin kuin Kristus sanoo (Job. 11:25): ”Joka uskoo minuun, se elää vaikka olisi kuollut.”*

Siksi rakkaat sukulaiset ja ystävät, jos jostakin olen varma, niin tästä: Anssi haluaisi sanoa sinulle tänään. Ja vielä enemmän Kristus sanoo sinulle tänään: Armonaikasi on lyhyt. Pian on sinun vuorosi maata

arkussa. Mutta tänään on pelastuksen päivä. Tänään on armon ja syntiesi anteeksiantamuksen päivä. En minä tahdo kuolemaasi. En minä tahdo tuomiotasi. En minä tahdo kadotustasi. Minä tahdon, että sinä elät, elät tänään ja elät kanssani aina ja ikuisesti.

Siksi kysyn sinulta, voisiko tämä Kristuksen oma sana, Martti Lutherin tunnuslause ja Anssi Simojoen elämän ohjenuora olla myös Pyhän Hengen antama sana sinun sydämeesi uskoksi, iloksi ja kutsuksi: *En minä kuole vaan elän ja julistan Herran töitä!*

ORDINAATIOSAARNA 12. SU HELLUNTAISTA

Piispa Risto Soramies

Tampereella Jarno Gummeruksen ja
Tuomo Simojoen ordinaatiossa 23.8.2020

Päivän evankeliumi Matt 21:28-32.

28. Mutta miten teistä on? Miehellä oli kaksi poikaa; ja hän meni ensimmäisen luo ja sanoi: 'Poikani, mene tänään tekemään työtä minun viinitarhaani'. 29. Tämä vastasi ja sanoi: 'En tahdo'; mutta jäljestäpäin hän katui ja meni.

30. Niin hän meni toisen luo ja sanoi samoin. Tämä taas vastasi ja sanoi: 'Minä menen, herra', mutta ei mennytkään.

31. Kumpi näistä kahdesta teki isänsä tahdon?" He sanoivat: "Ensimmäinen". Jeesus sanoi heille: "Totisesti minä sanon teille: publikaanit ja portot menevät ennen teitä Jumalan valtakuntaan.

32. Sillä Johannes tuli teidän tykönnö vanhurskauden tietä, ja te ette uskoneet häntä, mutta publikaanit ja portot uskoivat häntä; ja vaikka te sen näitte, ette jäljestäpäinkään katuneet, niin että olisitte häntä uskoneet."

Rakkaat Kristityt!

Kohta Jarno Gummerukselta ja Tuomo Simojolta kysytään ”Tahdotko” ja me oletamme, että he vastaavat ”Tahdon”.

”Tahdotteko Jumalan avulla pysyä lujana tässä kirkon uskossa...”

Avioliittoon vihittävilta kysytään myös ”tahdotko”. Tahdotko Matti ottaa tämän Maijan aviopuolisoksesi ja osoittaa rakkautta hänelle... Oikea rakkaus on uskollisuutta ja uskollisuus on tahtomisen asia. Tunteet menevät ja tulevat, mutta joka on päättänyt ja luvannut pysyä uskollisena, ei aina tunne rakkautta rinnassaan, mutta hän tietää, mitä oikea rakkaus on.

Paavali sanoo, että seurakunnan kaitsijan toimi on jalo virka. Ja todel-

lakin, pastori saa huomata useinkin, kuinka jalo tämä virka on. Mutta aina se ei tunnu jalolta. Tulee aikoja, jolloin virka on suorastaan vaikea, yksinäinen ja raskas. Seurakunta on kutsuttu ja koottu yhteen syntisistä ihmisistä ja heitä ja Jumalaa palvellessaan pastori joutuu tuntemaan luissa ja ytimissä, että hän itsekin on syntinen. Mutta hän on luvannut pysyä lujana siinä uskossa, jonka me taas tänään yhdessä tunnustamme.

Jeesuksen vertauksen isä ei varsinaisesti kysynyt pojiltaan ”Tahdotko mennä...” Ennemmin oli kysymys pyynnöstä tai kehotuksesta, mutta koska pojat olivat isän lapsia eivätkä orjia, oli heidän omalla tahtomisellaankin tietty osa. Ensimmäinen poika vastasi isälleen tavalla, joka saa kenen tahansa isän tai äidin pettymään. Varsinkin Lähi-Idän kansojen keskuudessa isän pyynnön torjuminen on aikamoinen hävyttömyys. Sen ymmärsi toinen pojista: hänellä ei ollut otsaa sanoa ”ei” tai ”en tahdo”, kuten velimiehellä oli ollut.

Isän pyynnön tyly torjuminen oli kyllä ikävä reaktio pojalta, mutta se osoittaa ainakin, että poika tahtoi ja uskalsi olla rehellinen. Ehkäpä se sanoo isästäkin jotakin. Tälle isälle saattoi sanoa, mitä ajattelee ja aikoo. Poika pysyi poikana kieltäytymisenkin jälkeen – sillä, kuten todettiin, hän oli poika eikä orja. Koska hän sitten tuli toisiin ajatuksiin, siis katui, ja meni siksi päiväksi töihin, häntä voi täydellä syyllä sanoa osittain kuuliaseksi. (Ei -no!) Jeesuksen kysymykseen, ”Kumpi näistä kahdesta teki isänsä tahdon?”, Jeesuksen vastustajat vastasivat: ”Ensimmäinen”.

Toinen poika on hankalampi tyyppi. Meidän mielestämme hän on kokonaan kehno – ainakin tässä asiassa. Mutta erikoista kyllä, joidenkin vanhojen kirjoitusten mukaan, häntä ei suinkaan aina ole pidetty kokonaan tottelemattomana. Isälle kohteliaasti vastaamista pidettiin sen verran tärkeänä, että tämäkin poika oli osittain kuuliainen.

Ensimmäinen poika oli siis ”ei – kyllä” ja toinen oli ”kyllä – ei”.

Jeesus rinnasti ne publikaanit ja portot, jotka olivat kuulleet Johannes Kastajan parannussaarnan ja antaneet kastaa ja puhdistaa itsensä Jordanin vedessä, vertauksen ensimmäiseen poikaan. Hehän olivat

eläneet avoimesti synnissä, Jumalan selviä käskyjä uhmaten ja niistä välittämättä. ”En tahdo”, he olivat sanoneet. He kääntyivät synneistään Johanneksen saarnan kuultuaan ja menivät kasteelle. Jumala oli tuonut kansansa keskelle uuden vanhurskauden. Johannes avasi tien sille pelastukselle, jonka Jeesus sitten teki valmiiksi. Mutta suurelle osalle korkeata papistoa, lainoppineita ja fariseuksia tämä vanhurskaus ei kelvannut. He torjuivat sen.

Ketkä sitten olivat toisen pojan kaltaisia, ”kyllä – ei”? Milloin Jumala oli kehottanut menemään viinitarhaan töihin ja kuka tai ketkä olivat sitten reagoineet kehotukseen?

Kehotus ja juhlallinen vastauskin oli annettu Israelin historiassa useainkin kertaan:

2 Moos 19:7 Kun Mooses tuli takaisin, kutsui hän kokoon kansan vanhimmat ja puhui heille kaikki ne sanat, jotka Herra oli hänen käskennyt puhua. 8 Niin koko kansa vastasi yhtenä miehenä ja sanoi: ”Kaiken, mitä Herra on puhunut, me teemme”. Ja Mooses vei kansan vastauksen Herralle.

Joosua 1: 16 Niin he vastasivat Joosualle sanoen: ”Kaiken, minkä olet meidän käskennyt tehdä, me teemme, ja mihin ikinä meidät lähetät, sinne me menemme. 17 Niin kuin me olemme kaikessa totelleet Moosesta, niin me tottelemme sinuakin.

2. Aikakirja 35: 16 Näin järjestettiin kaikki Herran palvelus sinä päivänä, pääsiäisen vietto ja polttouhrien uhraaminen Herran alttarilla, niinkuin kuningas Joosia oli käskennyt. 17 Näin viettivät saapuvilla olevat israelilaiset sinä aikana pääsiäistä ja happamattoman leivän juhlaa seitsemän päivää. 18 Sellaista pääsiäistä ei oltu vietetty Israelissa profeetta Samuelin ajoista asti; sillä ei kukaan Israelin kuninkaista ollut viettänyt semmoista pääsiäistä, kuin nyt viettivät Joosia, papit ja leeviläiset, koko Juuda ja saapuvilla olevat israelilaiset sekä Jerusalemin asukkaat.

Tällaisia alkuja ja uudistuksen päiviä Israel sai historiansa aikana kokea. Silloin kansa aivan kuin yhdestä suusta sanoi Jumalan kutsulle ”Kyllä”, ”me tahdomme”. Mutta Israelin historiasta tiedämme, miten

usein uusi sukupolvi unohti Jumalan tahdon ja oman kutsumuksensa.

*Jesaja 6:7 Sillä Israelin heimo on Herran Sebaotin viinitarha,
ja Juudan miehet ovat hänen ilo-istutuksensa.
Ja hän odotti oikeutta, mutta katso, tuli oikeuttomuus,
ja vanhurskautta, mutta katso, tuli vaikerrus.*

Israelin kansaa voisi siis pitää sellaisen pojan kaltaisena, joka vastaa isälleen: ”Kyllä, herrani”. Tämä ”kyllä” tuli usein vakaumuksesta – ei laskelmoiden, kuten vertauksen pojan tapauksessa. Mutta se ei kestänyt.

Myös Johannes Kastajan toiminta oli uusi mahdollisuus. Kun Johannes kutsui kansaansa parannuksen kasteelle, se ei sopinutkaan kaikille. Israel ymmärsi itsensä puhtaana, pyhänä, veden läpi kulkeneena kansana. Muut kansat olivat saastaisia, mutta Israel oli puhdistettu Kaislameren alloissa Mooseksen kasteella ja vielä Jordaninkin ylittäessään matkalla luvattuun maahan. Me emme tarvitse kastetta, oli monen fariseuksen ajatus. He luulivat kuuluvansa niihin, jotka olivat antaneet täydellisen ”kyllä”-vastauksen Isälleen, Jumalalle. Johanneksen kaste oli heidän mielestään parhaimmillaankin turha ja pahimmillaan syvä loukkaus. ”Meillä on isänämme Aabraham!”

Kansan vanhimpien ja ylimmäisten pappien edustajat olivat tulleet Jeesuksen luo temppeliin juuri tässä mielessä. He olivat närkästyneitä Jeesuksen opetuksista. Temppleri oli monella tapaa koko Israelin olemassaolon keskus. Se oli ainoa paikka, jossa sai uhrata synti- ja muitakin eläinuhreja. Rukoilla sai tietenkin kaikkialla, mutta temppleri aivan kuin sitoi itseensä koko jumalasuhteen vakavuuden ja ihanuuden. Temppelissä kuultiin Jumalan sanaa, sinne tultiin oppimaan, kiittämään, ylistämään ja vahvistumaan uskossa ja luottamuksessa Israelin vapahtajaan. Siellä oli Laki, siellä oli Kaikkein Pyhin.

Temppeliin liittyivät Jumalan lupaukset. Jumala oli hyvydessään avannut tähän temppeliin myös pelastuksen oven. Laki opetti kyllä, miten tulee vaeltaa ja miten olla kuuliainen Jumalalle. Mutta temppleri oli samalla paikka, jonne myös ne saattoivat tulla, jotka olivat rikkoneet Jumalan käskyt – syntinen löysi anteeksiantamuksen Jumalan alt-

tarilla. Jumala tiesi jo lain antaessaan, että kansa ei tulisi pitämään sitä – siksi Ilmestysmaja ja myöhemmin temppeli oli myös sovituksen, kääntymyksen kyyneleitten ja anteeksiantamuksen riemun paikka.

Jeesus oli temppelin todellinen Herra. Mooseksen ja Salomonin aikana Jumalan kirkkaus saattoi näkyvällä tavalla laskeutua temppeliin pilvenä tai myös valona, mutta nyt oli itse Jumalan kirkkaus tullut paikalle. Tämän aavistivat ne ihmiset, jotka olivat saaneet Jeesukselta avun. He kuuntelivat nyt varsinaista temppelin Herraa. He olivat aikaisemmin sanoneet Jumalalle: ”Ei”, mutta nyt he olivat kääntyneet ja palanneet ja he iloitsivat niistä armon sanoista, joita Jeesus heille puhui – Temppelissä. Temppeliin Israelin keskelle oli nyt tullut pelastus.

Jeesuksen vastustajat olivat Jumalan kirkkaimman ilmestyksen ja suurenmoisimman kutsun ja lupauksen keskellä mutta eivät huomanneet sitä. He luulivat sanoneensa Jumalalle ”Kyllä”, ja olevansa suorastaan oikean hurskauden esikuvia. Kumpaan joukkoon he sitten kuuluivat? Olivatko he ensimmäisen pojan kaltaisia?

Vai toisen?

Jeesuksen vastustajat vastasivat Jumalan kutsuun, jonka Johannes heille kuulutti, ”emme tarvitse” ja Jeesuksen parannussaarnaan samoin – ei ensimmäisen pojan katumusta, koskapa he eivät omassa vanhurskaudessaan edes huomanneet sanoneensa ja sanovansa Jumalalle ”ei”. He eivät ymmärtäneet, missä tilassa he olivat. Joitakin vuosia myöhemmin muuan lainoppinut fariseus joutui huomaamaan oman tilansa.

Paavali oli sanonut Jumalan tahdolle omasta mielestään, täydellä vakaumuksella ”kyllä”. Tietenkin hän seuraisi Jumalan lakia ja saavuttaisi oikean vanhurskauden. Hänen tiensä oli selvä. Nyt oli vain saatava koko Israel seuraamaan samaa vanhurskautta. Paavali luuli näkevänsä oikein, hän luuli tuntevansa oikean tien. Hän ei ollut ainoastaan sanonut ”kyllä” Jumalan tahdolle, vaan myös toteuttanut sen, hän oli ”nuhteeton”. Paavali oli vakuuttunut, että laki, Jumalan tahto, ”on pyhä, vanhurskas ja hyvä.” Ja, kuten hän kuvitteli, juuri tätä hyvää lakia hän olikin seurannut.

Jumalan armoa oli, että Paavalin silmät aukenivat. Paavali oli luullut elävänsä, mutta nyt hän kuoli. Hän joutui huomaamaan, että sitä hyvää, mitä hän tahtoi, hän ei pystynytkään tekemään, vaan sitä pahaa, mitä ei tahtonut, hän lopulta teki.

Vertauksessa oli kaksi erilaista poikaa, ei – kyllä ja kyllä – ei. Mutta kuulijat olivat tietämättään, Paavalin, Sauluksen tavoin, vielä kolmatta tyyppiä: ei – ei.

Mutta oli myös neljäs tapaus, Poika, joka vastasi Isälle ”kyllä” ja sitten meni ja toteutti Isän tahdon. Paavalille oli pelastukseksi silmien avautuminen sille järkyttävälle todellisuudelle, ettei hän ollutkaan saavuttanut vanhurskautta, vaan oli Jumalan pyhään tahtoon nähden kokonaan toivoton tapaus: ”minussa, se on minun lihassani ei asu mitään hyvää”. Hän joutui huudahtamaan ”Minä viheliäinen ihminen, kuka pelastaa minut tästä kuoleman ruumiista!” Nyt hänen toivokseen tuli se Jumalan Poika, joka oli sanonut ”sinun tahtosi, Jumala minä teen mielelläni”. Ja Isän tahto oli, että Poika pelastaisi synteihinsä kuolleet kuolemalla itse, ja että hän toisi heidät elämään nousemalla itse kuolleista.

”Kiitos Jumalalle meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen kautta”, sanoi Paavali.

Jesaja joutui sanomaan Israelista:

*Jesaja 6:7 Sillä Israelin beimo on Herran Sebaotin viinitarha,
ja Juudan miehet ovat hänen ilo-istutuksensa.
Ja hän odotti oikeutta, mutta katso, tuli oikeuttomuus,
ja vanhurskautta, mutta katso, tuli vaikerrus.*

Nyt seurakunnan palvelijoiksi vihittäville annetaan tehtäväksi julistaa uutta Israelia, Jeesusta, josta ei vain ollut tarkoitus tulla Herran Sebaotin ilo-istutus, vaan josta tuli syntisten Vapahtaja, heidän ilonsa ja onnensa ja josta Jumala itse todisti: Tämä on minun rakas Poikani, johon minä olen mielistynyt.

Oikeaan vanhurskauteen kuuluu, että se toteutetaan iloisesti, mielellään. Kun Jeesus oli ristillä, hän ei tuntenut iloa sillä hetkellä, mutta

tulevan ilon tähden hän iloisesti antautui Jumalan tahtoon. Siksi kristillinen jumalanpalvelus on ilojuhla. Niin tekin saatte olla ilojuhlan maanpäällisinä isäntinä – monet kerrat, toivon mukaan. Muistakaa silloin iloita myös itse, omasta pelastuksestanne, että se synti, joka tuolla sisällä kuitenkin vielä asuu, se on anteeksi annettu ja voitettu Jeesuksen Kristuksen verellä.

Aamen

Hiippakuntaneuvosto

Lähetysshiippakunnan hiippakuntaneuvostoon kuuluivat vuonna 2019:

Piispa Risto Soramies, dekaani Juhana Pohjola, Helena Sandberg (Pauliina Pylvänäinen), Erkki Pitkäranta (Sami Koskela), Anna-Kaisa Leino (Ida Heikkilä), Tuomo Lahikainen (Markku Forma), Juha Kemppainen (Teuvo Eskelinen), Arvi Meklin (Hannu Kantoluoto)

Konsistori

Lähetysshiippakunnan konsistoriin kuuluivat vuonna 2019:

Piispa Risto Soramies hiippakuntadekaani Juhana Pohjola, pappis-assessorit Anssi Simojoki (Sebastian Grünbaum), Petri Hiltunen (Joel Kerosuo), Janne Koskela (Harri Huovinen), maallikkojäsen Raimo Savolainen (Markus Ristimäki), notaari Samuli Siikavirta ja lainoppinut assessori Jyrki Anttinen

Seurakuntien tilastoja 2019

	Paikkakunta	Seurakunta	Messuja	Messu- vieraat	Kävijä- keskiarvo	Tulot	Jäseniä
1	Espoo	Tuomas	52	2 723	52	56 046	113
2	Helsinki	Markus	63	6 262	99	117 848	197
3	Hämeenlinna	Matteus	54	4 303	80	63 979	102
4	Hyvinkää	Ruut	19	446	23	12 135	21
5	Iisalmi	Daniel	36	956	27	21 110	18
6	Imatra	Joosua	29	742	26	16 756	31
7	Jakobstad	Jakob	37	1 285	35	26 239	67
8	Joensuu	Nehemia	54	3 056	57	37 520	76
9	Jyväskylä	Jesaja	53	1 722	32	20 719	58
10	Kajaani	Filippus	55	1 883	34	41 634	47
11	Kokkola	Andreas	57	2 617	46	46 234	79
12	Kotka	Silas	34	1 140	34	27 088	29
13	Kouvola	Paulus	54	2 940	54	55 535	137
14	Kuopio	Pietari	54	3 765	70	57 232	97
15	Lahti	Samuel	52	2 045	39	32 683	35
16	Laitila	Aamos	58	1 575	27	18 458	24
17	Lappeenranta	Joona	37	925	25	15 518	33
18	Lohja	Risti	41	887	22	17 676	27
19	Loimaa	Hyvä Paimen	52	1 668	32	17 604	35
20	Meri-Lappi (Keminmaa)	Vapahtaja	41	902	22	20 698	20
21	Mikkeli	Tiitus	55	2 385	43	58 374	62
22	Oulu	Timoteus	58	4 244	73	56 989	145
23	Pori	Sakkeus	52	4 794	92	79 198	146
24	Pyhänskoski (Merijärvi)	Simeon	28	671	24	13 712	37
25	Rauma	Maria	49	1 490	30	36 533	34
26	Rovaniemi	Stefanos	56	1 607	29	35 945	41
27	Savonlinna	Jaakob	29	658	23	9 232	20
28	Seinäjoki	Luukas	55	4 087	74	53 524	103
	Seinäjoki	Luukas iltapäivä	46	2 165	47	40 304	61
29	Sodankylä	Elia	33	395	12	7 839	11

	Paikkakunta	Seurakunta	Messuja	Messu- vieraat	Kävijä- keskiarvo	Tulot	Jäseniä
30	Tampere	Johannes	53	3 121	59	72 403	105
31	Turku	Paavali	53	2 615	49	40 599	49
32	Utsjoki	Joosef	12	228	19	2 413	10
33	Vaasa	Mikael	53	1 939	37	35 964	44
34	Vantaa	Kolminaisuus	46	2 015	44	56 646	54
35	Vasa	Immanuel	53	1 229	23	27 690	24
36	Åbo	Gabriel	39	864	22	12 993	22
	Seurakunnat yhteensä		1 702	76 349	45	1 363 073	2 214

Vuoden 2019 lopussa Lähetyshiippakuntaan kuului 36 seurakuntaa. Vuoden aikana hiippakuntaan liittyi kaksi uutta seurakuntaa: Luterilainen Siilas seurakunta Kotkasta ja Ruutin luterilainen seurakunta Hyvinkäältä.

Seinäjoen Luukkaan seurakunnalla on aamupäivämessun lisäksi oma jumalanpalvelusyhteisö iltapäivän messulle. Tilastotiedot on tässä eroteltu omille riveilleen. Osana pyhistä messu on ollut vain aamupäivällä.

Messu- ja kävijätiedot sisältävät pääjumalanpalvelusten tiedot.

Lisäksi säännöllistä jumalanpalvelustoimintaa oli seuraavilla paikkakunnilla: Forssa, Juankoski, Kitee, Nurmes, Parikkala, Porvoo ja Salo.